

Digitális kultúra
Érettségi előkészítő
Középszint

Általános kompetenciák

A vizsgázó legyen képes alkalmazói készséget igénylő feladatokat megoldani, felismerni és élő nyelven megfogalmazni a problémát és problémára adekvát megoldást adni. A felismert problémát algoritmikus gondolkodás útján, az algoritmikus gondolkodást segítő eszközök és szoftverek használatával oldja meg. Legyen képes önálló munkavégzésre, végezzen alkotó munkát a problémamegoldás során. Legyen tisztában az informatika és a társadalom kölcsönhatásaival, használja az operációs rendszer hálózati szolgáltatásait. Legyen képes a digitális eszközöket integráltan használni.

Tartalomorientált kompetenciák

- Szövegszerkesztés
- Számítógépes grafika és képszerkesztés
- Bemutatókészítés
- Táblázatkezelés
- Adatbázis-kezelés
- Algoritmizálás, adatmodellezés
- A programozás eszközei

Az érettségi vizsgán követelmény a komplex eszközhasználat, a feladatokban megjelenhetnek más témakörökhöz tartozó elemek. A vizsgázónak képesnek kell lennie a problémamegoldás során az eszközök integrált használatára.

1. Szövegszerkesztés

A vizsgázó

- tudjon kezelni egy választott szövegszerkesztő programot;
- tudja használni a szövegszerkesztő program eszközeit az adott probléma megoldására;
- tudjon feladatléírás alapján szöveges dokumentumokat készíteni;
- tudja kezelni a szövegszerkesztő nyelvi eszközeit;
- tudjon szöveges dokumentumaiba képeket, táblázatokat, illetve egyéb objektumokat beilleszteni, és tulajdonságaikat módosítani;
- legyen képes nagyméretű dokumentumok kezelését megkönnyítő eljárások alkalmazására.

2. Számítógépes grafika és képszerkesztés

A vizsgázó

- tudjon létrehozni az adott probléma megoldásához szükséges rasztergrafikus ábrákat és tudjon ábrákat módosítani;
- tudjon létrehozni az adott probléma megoldásához szükséges vektorgrafikus ábrákat és tudjon ábrákat módosítani;
- ismerje a raszter-, a vektorgrafikus ábrák tárolási és szerkesztési módszereit;

- tudjon digitálisan rögzített képet, fényképet módosítani, manipulálni, szerkeszteni;
- tudjon raster- és vektorgrafikus ábrákat egymásba átalakítani.

3. Bemutatókészítés

A vizsgázó

- tudjon kezelni egy választott bemutatókészítő programot;
- tudja használni a bemutatókészítő program eszközeit az adott probléma megoldására;
- tudjon feladatleírás alapján bemutatót készíteni;
- legyen képes képeket és ábrákat a szöveges környezetbe helyezni, adatokat táblázatosan elrendezni;
- tudja alkalmazni a bemutatókészítési alapelveket;
- tudjon interaktív bemutatókat létrehozni.

4. Táblázatkezelés

A vizsgázó

- tudjon kezelni egy választott táblázatkezelő programot;
- tudja használni a táblázatkezelő program eszközeit az adott probléma megoldására;
- tudjon a táblázatba szöveget, képet, illetve egyéb objektumot beilleszteni, és azok tulajdonságait módosítani;
- legyen képes adatokat táblázatokba rendezni, és áttekinthető módon formázni;
- tudjon függvényeket és saját képleteket használva számításokat végezni az adatokkal
- tudja célszerűen használni a különböző adatformátumokat;
- tudjon hivatkozásokat használni;
- tudjon adatokat rendezni, közülük meghatározottakat kigyűjteni;
- tudjon megfelelő típusú diagramot készíteni, tulajdonságait módosítani.

5. Adatbázis-kezelés

A vizsgázó

- tudjon kezelni egy választott adatbázis-kezelő rendszert;
- tudja használni az adatbázis-kezelő eszközeit az adott probléma megoldására;
- az adatmodell alapján tudjon adatbázist definiálni, annak tartalmát karbantartani;
- legyen képes fájlban tárolt adatokat importálni az adatbázis-kezelő programba;
- ismerje az adattípusokat, az adatokon értelmezett műveleteket és függvényeket;
- tudjon adattáblák között kapcsolatokat felismerni és használni;
- tudjon adatbázisokból lekérdezéssel információt nyerni;
- legyen képes az adattáblák tartalmának módosítására.

7. Algoritmizálás, adatmodellezés

A vizsgázó

- tudjon pontos feladatmeghatározás alapján adatmodellt felállítani;
- ismerje az algoritmusok mondatszerű leírását;
- ismerje a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit;
- tudjon a megoldandó feladathoz algoritmust készíteni;
- legyen képes algoritmusok számítógépes megvalósítására szövegesen vagy algoritmusleíró eszközzel megadott feladat alapján.

8. A programozás eszközei

A vizsgázó

- legyen képes programozási feladatot a választott programozási nyelven megoldani;
- tudja használni a választott programozási nyelvet és a választott fejlesztői környezetet.

11. évfolyam

A 11 évfolyamon a digitális kultúra érettségi előkészítő alapóraszám: 72 óra (heti 2 óra).

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Szövegszerkesztés	16
Számítógépes grafika és képszerkesztés	22
Bemutatókészítés	6
Táblázatkezelés	28
Összes óraszám:	72

TÉMAKÖR: **Szövegszerkesztés**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Dokumentum létrehozása, megnyitása, mentése
- Szövegbevitel, szövegjavítás
- Keresés és csere
- Kijelölés, másolás, mozgatás, törlés
- Nyelvi segédesszközök használata
- Karakterformázás
- Bekezdésformázás
- Szakaszformázás
- Stílusok használata
- Nyomtatás fájlba
- Táblázatkezelés a szövegszerkesztővel
- Képek, alakzatok és egyéb objektumok beillesztése, formázása
- Tartalomjegyzék készítése

TÉMAKÖR: **Számítógépes grafika és képszerkesztés**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megnyitás, mentés, beszúrás
- Alakzatok megrajzolása, módosítása
- Rasztergrafikus ábrák létrehozása, megnyitása, mentése
- Alakzatok beillesztése, módosítása rasztergrafikus ábrában
- Rétegek kezelése
- Vektorgrafikus ábrák létrehozása, megnyitása, mentése
- Alakzatok beillesztése, módosítása vektorgrafikus ábrában
- Csomópont- és halmazműveletek

TÉMAKÖR: **Bemutatókészítés**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adatok bevitele és módosítása
- Szimbólumok, képek, alakzatok, táblázatok, diagramok beszúrása, formázása
- Bemutató elkészítése és formázása
- Animációk, áttűnések
- Vektorgrafikus ábrák készítése

TÉMAKÖR: **Táblázatkezelés**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Táblázat megnyitása, mentése
- Adatok bevitele, javítása, adattípusok megkülönböztetése
- Cella, oszlop, sor, tartomány, munkalap beillesztése, mozgatása, másolása
- Adatok rendezése, kigyűjtése
- A cellahivatkozások használata
- . Képletek szerkesztése, függvények alkalmazása
- Karakter- és cellaformázások
- Sor-, oszlop, tartománybeállítások
- Oldalbeállítások
- Diagramok beszúrása és formázása
- Objektumok alkalmazása és formázása

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló tudjon elkészíteni egy dokumentumot minta és feladtleírás alapján. Ismerje a karakterformázás (típus, stílus, méret, szín, betűköz) és bekezdésformázás (behúzás, térköz, sorköz, szegély) műveleteit. Tudja használni a tabulátorok különböző fajtáit. Tudjon megfelelő méretű és formátumú táblázatot minta alapján elkészíteni. Tudjon egyszerű felsorolást és számozást készíteni. Tudjon a szövegben képet, grafikai objektumokat (ClipArt, WordArt, szövegdoboz, alakzat) elhelyezni. Tudjon a fejlécben és a láblécben információkat megjeleníteni, tudjon oldalszámozást beállítani.

A tanuló legyen képes egy kép megrajzolására és elmentésére rasztergrafikus rajzolóprogram segítségével. Tudjon digitálisan rögzített képet szerkesztetni, rétegeket alkalmazni. Vektorgrafikus rajzolóprogram segítségével legyen képes egyszerű vektorgrafikus ábra elkészítésére.

A tanuló tudjon néhány diából álló bemutatót készíteni. Ismerje és kövesse a forrásfelhasználás szabályait és etikai normáit. Tudja beállítani a prezentáció háttérszínét, tudjon szöveget, képet és videót elhelyezni a diákon, tudjon ezekhez animációt rendelni. Tudja a diákon a diaszámot megjeleníteni. Tudja a diák áttűnését beállítani. A prezentációszerkesztő program ábraképszerkesztőjével tudjon egyszerű vektorgrafikus ábrát készíteni. Tudja a prezentációt lejátszani és elmenteni.

A tanuló tudjon a táblázatkezelő program segítségével adatokat bevinni, ismerje ezek legfőbb típusait (szám, szöveg, százalék, pénznem). Tudjon váltani a munkalapok között, tudjon új munkalapokat beszúrni. Tudja a cellák háttérszínét, betűtípusát, igazítását, szegélyét beállítani, a cellákat egyesíteni, a táblázatot adott szempont szerint rendezni. Tudja megkülönböztetni és alkalmazni a relatív és az abszolút hivatkozást. Szövegesen megfogalmazott feladat alapján tudjon képletet szerkeszteni. Ismerje és alkalmazza a legfontosabb függvényeket (szum, átlag, max, min, darabtel, ha, ma). Adatokat tudjon oszlop-, kör- vagy vonaldiagram segítségével szemléltetni.

A tanuló legyen képes a probléma megoldásához szükséges eszközöket kiválasztani.

12. évfolyam

A 12. évfolyamon a digitális kultúra érettségi előkészítő alapóraszám: 64 óra (heti 2 óra).

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Adatbázis-kezelés	26
Algoritmizálás, adatmodellezés	10
A programozás eszközei	28
Összes óraszám:	64

TÉMAKÖR: Adatbázis-kezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 26 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adatbázis, tábla, rekord, mező, elsődleges és idegen kulcs fogalmának megkülönböztetése
- Adatbázis, adattáblák létrehozása, adatok importálása
- Megfelelő adattípusok kiválasztása
- Adatok módosítása, törlése
- Adattáblák közötti kapcsolatok létrehozása
- Választó lekérdezések
- Számítások végzése összesítő, illetve dátum és idő típusú függvények felhasználásával

TÉMAKÖR: Algoritmizálás, adatmodellezés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű adattípusok és műveleteik
- Összetett adattípusok és műveleteik
- Algoritmusok mondatszerű leírása
- Szekvencia, elágazás, ciklus alkalmazása
- Típusalgoritmusok alkalmazása

TÉMAKÖR: A programozás eszközei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egy programozási nyelvvel használható fejlesztőkörnyezet ismerete
- Változódeklaráció, be- és kiviteli utasítások
- Alapvető programszerkezetek megvalósítása
- Mondatszerű leírással készült algoritmus kódolása
- Tesztelés

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló tudjon legalább két táblát tartalmazó adatbázist megtervezni és létrehozni. Ismerje a legfontosabb adattípusokat, tudjon kulcsot definiálni, a táblák között kapcsolatot létesíteni. Tudjon választó lekérdezésben feltételeket, rendezést, csoportosítást, összesítést beállítani.

A tanuló tudjon egyszerű algoritmusokat értelmezni, és egy általa ismert eszközzel megvalósítani.

Digitális kultúra Szakgimnázium

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel, eljárásokkal történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájának sokoldalú fejlesztését is igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani háttérrel és koherenciával a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

A tanulók digitális kultúráját a középiskolában is elsősorban gyakorlati problémák tudatos és célszerű megoldásával fejlesztjük, amelyben nagy szerepet kell kapnia a tanulók kreativitásának és együttműködésének is. A problémák összetettségében építünk a korosztályra jellemző, magasabb absztrakciós szintre, és célként már megjelenik az elméleti tudás rendszerezése és mélyítése is. A középiskolás korosztálynál is fontos, hogy a hagyományos PC-központú megközelítés helyett egy sokkal szélesebb spektrumot bemutató és használó rendszert írjunk le. Az ismeretszerzés, kompetenciafejlesztés, tudásépítés és -alkalmazás szempontjából a mindennapokban megjelenő, a diákok életében jelen lévő hálózati, mobil- és webes eszközök is kiemelt szerepet kapnak.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamatainkban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízis, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat a középiskolában is négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az informatikai eszközök használata önálló tartalmi elemként csak a közép- és emelt szintű érettségi vizsgát közvetlenül előkészítő kurzusokban jelenik meg, elsősorban a 11-12. évfolyamon. Ezt a fejlesztési területet integráltan dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanuló ugyanakkor több olyan témakörrel is találkozik, ahol az elméleti háttér fontos alapokat biztosít a feladatok gyakorlati megoldásához (pl. grafika, adatbázis-kezelés). A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon megszerzett tudására, melyet kiegészítünk, rendszerezünk. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.

A *digitális írástudást* a középiskolás tanulóktól a többi tantárgy tananyagának feldolgozása során, az iskolai élet egyéb területein, a hétköznapi életben és később, a felsőoktatásban is elvárják. A digitális írástudás alapjait a tanulók az általános iskolában megszerezték. A középiskolában ezt a tudást a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően összetettebb problémákon – együttműködésben a többi tantárgy oktatóival – ismételjük, alkalmazzuk, illetve néhány ponton kiegészítjük (pl. körlevélkészítés, vektorgrafika, weblapkészítés). Nem egy szoftver részletes funkcionalitásának ismeretére kell törekednünk, hanem a tanulóknak minél több célprogrammal minél több szituációban érdemes találkozniuk. Ki kell alakítani a megfelelő szemléletet ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, alkalmazzon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának.

A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés, a felsőoktatás fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása és tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. A középfokú oktatásban, az életkori sajátosságoknak megfelelően, fontos szerepet kap az algoritmusok megfogalmazása, létrehozása, és adott problémák megoldása során azok alkalmazása. Míg a tanulók az általános iskolában a blokkprogramozás eszközeivel ismerkedtek meg, középiskolai tanulmányaikban a

grafikus felületet is kezelő fejlesztői környezetben egy könnyen tanulható programozási nyelvvel találkozunk.

Az információs technológiákat nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári jogok és kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe, egyéni adottságaikhoz, szükségleteikhez igazítva – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

9. évfolyam

A 8. évfolyam végére a tanulók a *digitális írástudás* alapjainak elsajátítását lezárták. A 9. évfolyamon feladatunk a tanulók tudásának egy szintre hozása, felkészítése a középiskolában elvárt, a korábbinál bonyolultabb feladatok megoldására. Ugyancsak feladatunk az új környezetben a tanulók közötti együttműködés fejlesztése. A differenciált fejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók egy-egy részterületen, egyéni érdeklődésüknek megfelelően elmélyültebb munkát végezzenek.

A 9. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 72 óra (heti 2 óra).

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Információs társadalom, e-Világ	4
Szövegszerkesztés	14
Számítógépes grafika	14
Multimédiás dokumentumok készítése	4
Online kommunikáció	4
Publikálás a világhálón	14
Táblázatkezelés	12
A digitális eszközök használata	6
Összes óraszám:	72

TÉMAKÖR: Információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az információ megjelenési formái, jellemzői
- Az információhitelesség ellenőrzésének egyszerű módjai
- A személyes adatok védelmének fontosabb szabályai
- Személyhez köthető információk és azok védelme

FOGALMAK

adat, információ, csatorna, személyes adat, e-ügyintézés, e-személyi igazolvány, e-kereskedelem, e-szolgáltatások, elektronikus aláírás, álhír, lánclevél

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy közérdekű adatok keresése
- Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata
- Személyes adatok kérésének, rögzítésének megfigyelése a közösségi portálokon, a keresőmotorok használatában
- Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése
- Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelő információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése
- Iskolai környezetnek megfelelő e-szolgáltatások használata

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;
- adatokat táblázatba rendez;
- az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;
- tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tipográfiai ismeretek
- Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése
- Adatok kezelése, szűrése, rendezése körlevél készítése céljából. Körlevél készítése
- Hosszú dokumentumok készítése, formázása. Élőfej és élőláb kialakítása, lábjegyzet, tartalomjegyzék létrehozása
- Más tantárgyhoz kapcsolódó feladatok

FOGALMAK

karakterformázás, bekezdésformázás, élőfej és élőláb, oldal elrendezése, stílus, sablon, körlevél, lábjegyzet, tartalomjegyzék, szakasztörés, hasáb

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Formanyomtatványok, sablonok alkalmazása, például iratminta, kérdőív készítése
- Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése
- Körlevél – például értesítők, meghívók – készítése
- Adott nyersszöveg felhasználásával hosszú dokumentum formázása (például tartalomjegyzék, lábjegyzet beillesztése, hasábok, szakaszonként eltérő laptájolás, élőfej, élőláb kialakítása), az információforrások szabályos megnevezése, hivatkozása
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó tanulmány vagy beszámoló készítése projektmunka keretében

TÉMAKÖR: Számítógépes grafika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- létrehozza az adott probléma megoldásához szükséges rasztergrafikus ábrákat;
- létrehoz vektorgrafikus ábrákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a raszter-, a vektorgrafikus ábrák tárolási és szerkesztési módszereivel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Digitális képek jellemzőinek és tárolásának megismerése
- A rasztergrafikus kép jellemzői: felbontás, színmélység
- Rasztergrafikus rajzolóprogram használata
- Színrendszerek, alakzatok színezése, átlátszóság, takarás, vágás
- Dokumentumszerkesztő program alakzataival ábra készítése minta vagy leírás alapján
- Rasztergrafikus és vektorgrafikus ábra tárolási módszerének ismerete
- Alakzatok egymáshoz képest történő elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk
- Vektorgrafikus szerkesztőprogram használata
- Alakzatok rajzolása: rajzolóeszközök, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap
- Vektorgrafikus ábra elkészítése minta vagy leírás alapján
- Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése
- Alakzat tulajdonságainak módosítása: méret, szegély, kitöltés, feliratozás, átlátszóság, transzformációk: elforgatás, tükrözés
- Alakzatok egymáshoz viszonyított elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, eltolás, forgatás, csoportosítás, kettőzés, klónozás
- Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek
- Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója
- Elemi műveletek 3D-s modellel

FOGALMAK

rajzolóeszközök, színrendszerek, képfájlformátumok, felbontás, színmélység, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap, átlátszóság, takarás, vágás, elforgatás, eltolás, tükrözés, feliratozás, igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk, rasztergrafika, vektorgrafika, vonal, kör, ellipszis, sokszög, törött vonal, spirál, csillag, szín, színátmenet, vastagság, vonalvégződés, szaggatottság, csoportosítás, kettőzés, klónozás, csomópont, csomópontműveletek, 3D-s alakzat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel
- A tárolt multimédiás elemek társakkal történő megosztása és feldolgozása
- Digitális képek képkorrekciója, amely a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges
- Bittérképes rajzolóprogrammal ábrák készítése más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában
- Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában ábrakészítés bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő program vektorgrafikus rajzeszközeivel
- Logók, piktogramok készítése geometrikus alakzatokból vektorgrafikus szerkesztőprogram használatával
- Az elkészített vektorgrafikus ábrák átalakítása görbék, csomópontok módosításával, transzformációk végrehajtásával
- Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése
- Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója egy adott felhasználás igényeinek megfelelően
- Egyszerű 3D-s alakzat létrehozása, meglévő 3D-s alakzat elemi módosítása

TÉMAKÖR: Multimédiás dokumentumok készítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- digitálisan rögzít képet, hangot és videót, azokat manipulálja;
- ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemeket új dokumentumok készítéséhez;
- gyakorlatot szerez a fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő, a bemutatókészítő eszközök használatában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Multimédia állományok manipulálása
- Az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása

- Más tantárgyak projektfeladatainak bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

FOGALMAK

fénykép, video, hangállomány készítése; fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő; digitális képfeldolgozás, -megosztás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Multimédia állományok (kép, hang, video) digitális rögzítése – például szkennelvel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal – és manipulálása
- Adott probléma megoldásához az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása, például kép, videorészlet beszúrása a bemutatóba
- Más tantárgyak projektfeladatainak megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztása. A projektfeladat bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;
- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;
- ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;
- ismeri és alkalmazza a gyatékkel élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az online kommunikáció jellemzői
- Az identitás kérdésének összetettebb problémái az online kommunikáció során
- Az online közösségek szerepe, működése

FOGALMAK

chat, online közösség, kiegészítő lehetőségek (az operációs rendszerben), digitális identitás, önérvényesítés, tolerancia

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és alkalmazások használata
- Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata
- A hálózati, közösségi portálok identitáskérdésének összetettebb kezelése, elemzése

- Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása
- Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz kisegítő lehetőségek beállítása
- Tematikus és kulcsszavas információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása például technikai, szaktudományos és szépirodalmi területen
- A találati lista szűkítése, bővítése és szűrése, valamint hitelességének ellenőrzése

TÉMAKÖR: Publikálás a világhálón

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a HTML formátumú dokumentumok szerkezeti elemeit;
- érti a CSS használatának alapelveit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- dokumentumokat szerkeszt és helyez el tartalomkezelő rendszerben;
- több lapból álló webhelyet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egy webes tartalomkezelő rendszer önálló használata
- Webdokumentum szerkezetének és alapelemeinek ismerete
- Webdokumentum tartalmának és stílusának szerkesztési lehetőségei, szétválasztásuk jelentősége
- Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok, fájlformátumok
- Az internetes publikálás módszereinek megismerése, szabályai
- Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása tartalomkezelő rendszerben
- Weblapkészítés HTML nyelven weblapszerkesztővel
- Stíluslap csatolása weblaphoz, és a benne lévő stílusok használata a dokumentum formázásához
- Összetett webdokumentum készítése

FOGALMAK

böngészőprogram, tartalomkezelő rendszer, weblap részei, weblap szerkezete, címsorok, bekezdések, felsorolások, táblázat, link, képek elhelyezése, stílusok, weblap szerkezeti elemek, weblap elemeinek formázása stílusokkal, szín és háttér beállítása, szövegformázás, táblázatok használata, hivatkozás készítése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Webes publikálásra szánt szöveges és képi információk előkészítése a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában
- Saját weboldal készítése webes tartalomkezelő rendszerben a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában
- Stílusokra épülő weboldalak szerkezetének közös elemzése

- Stíluslapot használó weboldal kinézetének módosítása a stíluslap cseréjével
- Az iskolai élethez vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó, részletes feladatleírásnak megfelelő weboldal szerkezetének kialakítása kész stílusok felhasználásával
- Elkészített weblap internetes publikálása
- A tanuló érdeklődésének megfelelő, több weblapot tartalmazó dokumentum önálló elkészítése tanári segítséggel, kész stílusok alkalmazásával
- Választott témához kapcsolódó webes dokumentum elkészítése és publikálása csoportmunkában, kapott stílusok alkalmazásával, illetve azok részleges módosításával

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat táblázatba rendez;
- táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;
- az adatokat diagramon szemlélteti;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adatok táblázatos elrendezése
- Adatok bevitele, javítása, másolása, formázása
- Szám, szöveg, logikai típusok. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása
- Számítási műveletek adatokkal, képletek szerkesztése
- Cellahivatkozások használata
- Függvények használata, paraméterezése
- Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel. Statisztikai függvények, feltételtől függő számítások, adatok keresése
- Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével
- Diagram létrehozása, szerkesztése

FOGALMAK

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, szöveg, szám- és logikai típus, számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum; relatív, vegyes és abszolút cellahivatkozás; saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, függvények egymásba ágyazása, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

- Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással
- A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban
- Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése
- Egy feladat megoldásának kipróbálása többféle táblázatkezelő programban és online felületen
- Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése
- Más tantárgyokhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével és következtetések levonása az eredményekből

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;
- követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;
- céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;
- tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;
- használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;
- igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;
- használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;
- tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;
- önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése
- Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése
- A digitális eszközök főbb egységei
- Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei
- Operációs rendszer segédprogramjai
- Állomány- és mappatömörítés
- Digitális kártevők elleni védekezés
- Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

- Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában
- Állományok kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

ergonómia, periféria, kommunikációs eszközök; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobil eszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból
- A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme
- Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása számítógépes hálózat segítségével

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló tudjon elkészíteni egy dokumentumot minta és feladatléírás alapján. Ismerje a karakterformázás (típus, stílus, méret, szín, betűköz) és bekezdésformázás (behúzás, térköz, sorköz, szegély) műveleteit. Tudja használni a tabulátorok különböző fajtáit. Tudjon megfelelő méretű és formátumú táblázatot minta alapján elkészíteni. Tudjon egyszerű felsorolást és számozást készíteni. Tudjon a szövegben képet, grafikai objektumokat (ClipArt, WordArt, szövegdoboz, alakzat) elhelyezni. Tudjon a fejlécben és a láblécben információkat megjeleníteni, tudjon oldalszámozást beállítani. Tudjon adott minta alapján körlevelet és hozzá tartozó adatforrást készíteni.

A tanuló legyen képes alapvető beállításokat (asztal, tálca) mappa- és állományműveleteket (létrehozás, áthelyezés, másolás, törlés, átnevezés, tömörítés, kicsomagolás) elvégezni egy grafikus operációs rendszer felhasználói felületén. Tudja ellenőrizni a számítógépet a telepített vírusellenőrző program segítségével.

A tanuló tudjon néhány diából álló bemutatót készíteni. Ismerje és kövesse a forrásfelhasználás szabályait és etikai normáit. Tudja beállítani a prezentáció háttérszínét, tudjon szöveget, képet és videót elhelyezni a diákon, tudjon ezekhez animációt rendelni. Tudja a diákon a diaszámot megjeleníteni. Tudja a diák áttűnését beállítani. Tudja a prezentációt lejátszani és elmenteni.

Egy megadott témához tudjon információt keresni az Interneten, és legyen képes társaival kommunikálni az interneten és mobiltechnológiák segítségével.

A tanuló legyen képes a probléma megoldásához szükséges eszközöket kiválasztani

A tanuló tudjon a táblázatkezelő program segítségével adatokat bevinni, ismerje ezek legfőbb típusait (szám, szöveg, százalék, pénznem). Tudjon váltani a munkalapok között, tudjon új munkalapokat beszúrni. Tudja a cellák háttérszínét, betűtípusát, igazítását, szegélyét beállítani, a cellákat egyesíteni, a táblázatot adott szempont szerint rendezni. Tudja megkülönböztetni és alkalmazni a relatív és az abszolút hivatkozást. Szövegesen megfogalmazott feladat alapján tudjon képletet szerkeszteni. Ismerje és alkalmazza a legfontosabb függvényeket (szum, átlag,

max, min, darabtel, ha, ma). Adatokat tudjon oszlop-, kör- vagy vonaldiagram segítségével szemléltetni.

A tanuló legyen képes pixelgrafikus rajzolóprogram segítségével több rétegből álló kép szerkesztésére, az egyes rétegeken transzformációk, szűrők alkalmazására, a rétegek vágására. Legyen képes egyszerű vektorgrafikus kép megszerkesztésére.

A tanuló tudjon legalább két oldalból álló weblapot készíteni. Tudja a háttérszínt, a szöveg- és hivatkozásszínt, a böngésző keretén megjelenő címet beállítani. Tudjon képet, szöveget és táblázatot az oldalon elhelyezni és megfelelően formázni (térköz, szín, szegély). Tudjon az oldalak között hivatkozással kapcsolatot létesíteni, tudjon külső hivatkozást beszúrni. Tudja az oldalakat megfelelően elmenteni.

10. évfolyam

A *programozás és algoritmizálás* témaköreiben a tanulók új kihívással találkoznak. Míg korábban a blokkprogramozás segítségével gyakran közvetlenül vezéreltek eszközöket, most magasabb szintű absztrakciót igénylő feladatokat oldanak meg hagyományosnak nevezhető, azaz a programkód közvetlen beírását elváró fejlesztői környezetben. Célszerű a fejlesztői környezetet és a programozási nyelvet úgy megválasztani, hogy az lehetőséget adjon az elterjedt grafikus felületek alkalmazására, továbbá könnyen kezelhető és hiteles, azaz akár ipari környezetben is elterjedt legyen.

A 10. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 36 óra (heti 1 óra).

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	24
Mobiltechnológiai ismeretek	4
Adatbázis-kezelés	8
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;
- ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;
- ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;
- érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;
- érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;
- szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;
- a feladat megoldásának helyességét teszteli;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;
- hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;
- tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
- Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója
- A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései
- A problémamegoldáshoz tartozó algoritmusok megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése
- Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatának vizsgálata
- Az elemi adatok és sorozatok megkülönböztetése, kezelése és használata
- Szekvencia, elágazások és ciklusok
- Példák típusalgoritmus használatára
- A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben
- Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok
- Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása
- A program megtervezése, kódolása, tesztelése
- Az objektumorientált szemlélet megalapozása
- Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algitmusok, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírás mód, szekvencia, elágazás, ciklus, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, sorozat, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, típusfeladatok, tesztelés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Egy formális programozási nyelv megismerése közösen megoldott egyszerű példákön keresztül
- Típusok, változók és vezérlőszervezetek (szekvencia, elágazás, ciklus) tudatos választását igénylő feladatok önálló megoldása, a választás indoklása
- Programozási feladatok megoldása során algoritmusok megismerése, leírása és kódolása
- Az algoritmusok és az adatszerkezetek kapcsolatának használatát igénylő programozási feladatok megoldása, a választás indoklása
- Konkrét programozási feladathoz kapcsolódó algoritmusok leírása egy lehetséges módszerrel
- Feladat megoldása során a fejlesztői környezet lehetőségeinek használata (pl. tesztelés)
- Feladatmegoldás strukturálatlan algoritmussal és függvények, eljárások használatával
- Olyan problémák közös megoldása, amelyek során a függvények, eljárások paraméterezése a paraméterátadás különböző típusainak alkalmazását igényli
- Egy saját vagy más által készített program tesztelése
- Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése

TÉMAKÖR: Mobiltechnológiai ismeretek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az applikációkat önállóan telepíti;
- céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit;
- az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mobiltechnológia körébe tartozó eszközök ismerete
- Mobil eszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása
- Mobil eszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok használata
- Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

FOGALMAK

mobiltechnológia, mobil eszköz, alkalmazás, applikáció, alkalmazás telepítése, alkalmazás eltávolítása, kezelőfelület, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása
- Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása
- Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobil eszközökkel

TÉMAKÖR: Adatbázis-kezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;
- az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Strukturált adattárolás
- Adattípusok: szöveg, szám, dátum és idő, logikai
- Közérdekű adatbázisok elérése, adatok lekérdezése
- Szűrési feltételek megadása

- Hozzáférési jogosultság szerint adatlekérés, módosítás, törlés

FOGALMAK

adatbázis, adattábla, sor, rekord, oszlop, mező, adattípus, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek; hozzáférési jogosultság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adatok lekérdezése, szűrése és nyomtatása közérdekű adatbázisokból, például menetrendekből, kulturális műsorokból, védett természeti értékekből
- A hozzáférési jogosultságok elemzése az adatbázisokban, például az iskolai elektronikus naplóban, digitális könyvtárban, online enciklopédiában
- Az adatbázisokra épülő online szolgáltatások, például az e-kereskedelem lehetőségeinek kipróbálása, vita azok biztonságos használatának lehetőségeiről
- A biztonsági beállítások lehetőségeinek elemzése, azok hatása, majd vizsgálata a különböző közösségi médiumok mint online adatbázisok esetén

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló tudjon legalább egy táblát tartalmazó adatbázist megtervezni és létrehozni. Ismerje a legfontosabb adattípusokat, tudjon kulcsot definiálni. Tudjon választó lekérdezésben feltételeket, rendezést beállítani.

A tanuló tudjon mobiltelefonos operációsrendszereket és alkalmazásokat legalább alapszinten kezelni.

A tanuló tudjon egyszerű algoritmusokat értelmezni, és egy általa ismert eszközzel megvalósítani.

11. évfolyam

A 11. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy oktatását jelentősen befolyásolja a tanulók továbbtanulási szándéka. Azoknak a tanulóknak, akik digitális kultúra tantárgyból közép- vagy emelt szinten érettségi vizsgát kívánnak tenni, fel kell készülniük az érettségi vizsga követelményrendszerére. Esetükben a tananyagot ez a követelményrendszer is befolyásolja, így például az ott elvárt elméleti ismeretek rendszerezett feldolgozása is szükséges. Másrészt a tanulók a gimnázium befejezése után vagy továbbtanulnak, vagy a munka világában helyezkednek el, így valamennyi gimnazista számára fontos azoknak a kompetenciáknak a fejlesztése, amelyeket a felsőoktatási intézmények vagy a munkahelyek a digitális eszközök alkalmazásának terén elvárnak.

Míg korábban a diákok kész, főleg weben át elérhető adatbázisokkal találkoztak, abból kértek le, módosítottak adatokat, addig a 11. évfolyamon új elemként jelenik meg a strukturált adatbázis-kezelés. A diákok olyan elemi adatbázis-kezelési feladatokkal ismerkednek meg, melyekkel jól szemléltethető nagy mennyiségű, strukturált adat tárolása, feldolgozása az információszerzés érdekében.

A 11. évfolyamon fontos szerepet kell kapniuk az olyan összetett problémák digitális eszközökkel történő megoldásának, amelyek akár egy munkahelyen, akár egy felsőoktatási intézményben végzett kutatómunka során felmerülnek. A tanulók egyre több olyan projektmunkát végeznek, amelyekben együttműködve egy valós, de az informatikától gyakran távol eső probléma feldolgozása során kell egyszerre többféle digitális eszközt és programot használniuk.

A 11. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 36 óra (heti 1 óra).

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	8
Információs társadalom, e-Világ	2
Mobiltechnológiai ismeretek	2
Szövegszerkesztés	4
Online kommunikáció	2
Táblázatkezelés	8
Adatbázis-kezelés	8
A digitális eszközök használata	2
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;
- ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;
- ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;
- érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;
- érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;
- szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;
- a feladat megoldásának helyességét teszteli;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;
- hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;
- tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
- A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései. Szöveges specifikáció készítése
- A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuslemek használata. Algoritmus leírása egy algoritmusleíró eszköz segítségével
- Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
- Az elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése és használata
- Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
- Egyszerű típusalgoritmus használata
- A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben
- Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, feltételes ciklusok
- Eljárások, függvények alkalmazása
- A program megtervezése, kódolása
- Tesztelés, elemzés
- Objektumorientált szemlélet
- Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algitmuslemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, vektor, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, objektumorientáltság, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás, hatékonyságvizsgálat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Hétköznapi és más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok egyszerű algoritmusának tervezése és kódolása
- Egy feladatot megoldó eljárás leírása egy algoritmusleíró eszközzel
- Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és eredmények kapcsolatának meghatározása
- Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő problémamegoldás iskolai vagy közcélú adathalmazok használatával
- Problémamegoldás a programozási feladatokban, algoritmusok alkalmazása konkrét feladatokban önállóan és teammunkában
- Adott probléma megoldása vizuális és karakteres fejlesztői környezet használatával is
- A vizuális fejlesztői környezet alapvető osztályainak, azok jellemzőinek, tulajdonságainak, metódusainak használatát igénylő játékos feladatok (pl. tili-toli, aknakereső, memory)
- Az alapvető vezérlők használata: címke, nyomógomb, szövegmező, jelölőnégyzet, rádiógomb a felhasználói felület programozásában alkalmazói jellegű feladatok során (pl. megrendelés beviteli felülete)
- Alapvető grafikus vezérlőelemek létrehozása és használata a felhasználó felület programozásában
- A program helyessége, a helyes működés vizsgálata saját vagy más által készített algoritmusban, programban, tapasztalatok közös megbeszélése
- Tesztelés adott nyelvi környezetben, a program különböző kimeneteinek tesztelésére alkalmas mintaadatok előállításának használata
- Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése
- Hétköznapi és más tantárgyakhoz kapcsolódó problémák megoldása projektmunkában (pl. mérési eredmények feldolgozásával adott hipotézis vizsgálata, valószínűség-számítási feladatok, demográfiai modellek)

TÉMAKÖR: Információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az információhitelesség ellenőrzésének összetett eljárásai
- A személyes adatokkal kapcsolatos etikai szabályok és törvényi előírások
- Az egyén és a közösség kapcsolata az információs társadalomban

- Az e-szolgáltatások főbb ismérvei

FOGALMAK

e-gazdaság, e-kereskedelem, e-közigazgatás, digitális állampolgárság, e-szolgáltatások, ügyfélkapu, GDPR, adatbiztonság, információvédelem

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például PC-k története vagy ötödik generációs számítógépek) projektmódszerrel történő feldolgozása
- Az állampolgári jogok és kötelességek megadott területen történő online gyakorlása, e-ügyintézés és e-állampolgárság
- Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata
- Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról
- Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése
- Többszemponútú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

TÉMAKÖR: Mobiltechnológiai ismeretek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit;
- céljainak megfelelő alkalmazást választ, az alkalmazás funkcióira, kezelőfelületére vonatkozó igényeit megfogalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat;
- az applikációkat önállóan telepíti;
- az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mobil eszközök kezelőfelületének használata, személyre szabása, egyedi igényekhez beállítása
- Mobil eszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása
- Alkalmazások erőforrásigényének felmérése
- Mobil eszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok célszerű használata
- Alkalmazás kezelőfelületének és feladatainak specifikálása
- Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

FOGALMAK

mobiltechnológia, mobil eszköz; alkalmazás, applikáció; alkalmazás telepítése, eltávolítása, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat, alkalmazás erőforrásigénye, alkalmazáspecifikáció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása
- Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása
- Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobil eszközökkel
- Mobilalkalmazások minősítése ergonómiai szempontok alapján
- Mobilalkalmazások minősítése a rendelkezésre álló erőforrások és az alkalmazás hardverigénye alapján
- Egy tantárgyi cél érdekében fejlesztendő alkalmazás kezelőfelületének és funkcióinak meghatározása

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival;
- adatokat táblázatba rendez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;
- tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tipográfiai ismeretek
- Hosszú dokumentumok készítése, formázása
- Közösen használt dokumentum kezelése, tárolása
- Korrektúra alkalmazása, változások követése. Verziókövetés
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok, formanyomtatványok, hivatalos dokumentumok

FOGALMAK

karakterformázás, bekezdésformázás, oldal kialakítása, stílus, sablon, megosztott dokumentum, megjegyzés, korrektúra, változások követése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Más tantárgyakhoz kapcsolódó hosszú dokumentum szerkesztése projektmunkában, például tanulmány készítése irodalomból, történelemből, etikából
- Információforrások etikus használata, például tanulmány készítésekor irodalomjegyzék beszúrása, ábrajegyzék beszúrása
- Dokumentumok közös használata online felületen, például csoportmunkában kialakított tartalom létrehozása
- Korrektúra alkalmazása, változások követésének bekapcsolása, például egy dokumentum tartalmának közös véleményezése

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;
- a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;
- ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;
- ismeri és alkalmazza a fogyatékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit;
- tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Veszélyhelyzetek az online kommunikáció folyamatában
- A kollaboráció jellemzői, alkalmazási példák
- A fogyatékkal élők online kommunikációját segítő hardver- és szoftvereszközök

FOGALMAK

felolvasóprogram, személyi asszisztens (operációs rendszerekben), kollaboráció, kooperáció, csapatmunka, személyiséglopás, online zaklatás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és felhőalkalmazások használata
- Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata. Az identitás kérdésének összetettebb kezelése, lehetséges veszélyek tudatosítása
- Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása
- Kollaboráció alkalmazása projektmunkában más tantárgyak tanulása során
- Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz a kiegészítő lehetőségek beállítása. Online kommunikációt segítő hardver- és szoftvereszközök használata

- Információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása az egyéni érdeklődésnek megfelelően más tantárgyak tanulása során

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat táblázatba rendez;
- táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;
- nagy adathalmazokat tud kezelni;
- az adatokat diagramon szemlélteti.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szám, szöveg, logikai típusok
- Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása. Egyéni számformátum kialakítása
- Saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata
- Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel
- Adatok bevitele különböző forrásokból
- Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével
- Adatok elemzése, csoportosítása
- Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés
- Számítások végzése nagy adathalmazokon
- Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei

FOGALMAK

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, adatimportálás; szöveg-, szám- és logikai típus; számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum, egyéni számformátum, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, adatok keresése, rendezés, szűrés, adatok kiemelése formázással, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból
- Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással
- A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban
- Táblázatok megosztása és közös szerkesztése online táblázatkezelő felületen
- Nagyméretű adathalmaz elemzése a táblázatkezelő program lehetőségeivel

- Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban a táblázatkezelő program eszközeivel
- Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése
- Más tantárgyokhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével, és következtetések levonása az eredményekből

TÉMAKÖR: Adatbázis-kezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki;
- a feladatmegoldás során az adatbázisba adatokat visz be, módosít és töröl, űrlapokat használ, jelentéseket nyomtat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;
- az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Strukturált adattárolás
- Adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai
- Táblakapcsolatok létrehozása, felhasználása
- Lekérdezések készítése
- Szűrési feltételek megadása
- Függvényhasználat adatok összesítésére
- Jelentések készítése
- Adatok módosítása, hozzáfűzése, törlése
- Közérdekű adatbázisok elérése

FOGALMAK

adatbázis, adattábla; sor, rekord; oszlop, mező; adattípus, kapcsolat, importálás, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; összeg, átlag, szélsőérték, darabszám, szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek, hozzáférési jogosultság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása online adatbázisokból, például menetrendekből, film- és kulturális adatbázisokból, nyilvános adattárakból, az elektronikus naplóból
- Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása egytáblás és többtáblás adatbázisokból adatbázis-kezelő rendszer segítségével
- Adott adathalmaz, például települési, népesedési adatok esetén érvelés az adathalmaz táblázatkezelővel vagy adatbázis-kezelő rendszerrel történő feldolgozása mellett
- A hétköznapi, iskolai élethez és más tantárgyokhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése és adatbázis-kezelő programba való bevitele

- Adott problémának megfelelő adattípusok választása, szűrési és lekérdezési feltételek, összesítő függvények alkalmazása egy adatbázis-kezelő programban
- Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése
- Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban
- Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok feldolgozása és következtetések levonása

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;
- követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;
- céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;
- tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonómikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;
- használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;
- igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;
- használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;
- tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;
- önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése
- A digitális eszközök főbb egységei, azok fejlődéstörténetének főbb állomásai
- Operációs rendszer segédprogramjai
- Állomány- és mappatömörítés
- Digitális kártevők elleni védekezés
- Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
- Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában
- Állományok kezelése és megosztása a felhőben, jogosultságok kiosztása, kezelése

FOGALMAK

ergonómia; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, jogosultságok, etikus információkezelés, távmunka digitális eszközökkel

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból
- A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme
- Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása, szinkronizálása számítógépes hálózat segítségével
- Az informatika tudománytörténetéhez kapcsolódó bemutató vagy weboldal készítése

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló legyen képes érettségi szintű feladatokat megoldani legalább elégséges szinten.

III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és AMI

Helyi Tanterv

Állampolgári ismeretek

12. évfolyam - Művészeti Szakgimnázium

Érvényes: a 2020/2021-es tanévtől

A középiskolai állampolgári ismeretek tantárgy tanításának és -tanulásának célja, hogy

- hozzájáruljon a tanuló egyéni és családi szocializációjának pozitív alakulásához,
- az aktív és felelős állampolgári magatartás megalapozásához,
- a szabadságértékek és a társadalmi normák belsővé válásához,
- nemzeti azonosságtudat és a hazaszeretet erősödéséhez,
- a haza iránti kötelezettségek megismeréséhez,
- a fenntartható fejlődés feltételeinek megértéséhez és a felnőtt szerepekre való eredményes felkészüléséhez.

• Az állampolgári ismeretek tanulása szorosan kapcsolódik a történelem tantárgyhoz: a közös értelmező és tartalmi kulcsfogalmak révén, a személyes és közösségi döntések okainak és következményeinek vizsgálatával, az egyén és közösség viszonyának elemzésével, a morális dilemmák számbavételével.

• A két tantárgy tanulása – több esetben komplementer – együttműködést is feltételez, például a diktatórikus és a demokratikus rendszerek sajátosságainak elkülönítése, az emberi jogok megfogalmazásának és elfogadásának, a demokráciamodellek történetiségének nyomon követése, a magyarországi rendszerváltás eredményeként kiépülő jogállami berendezkedés és intézményrendszer vizsgálata terén.

• Mindkét tantárgy tanulása során erősödik a tanuló nemzeti öntudata, erősödnek az őt a hazájához fűző érzelmi szálak.

• Az állampolgári ismeretek tanulásakor építhetünk a földrajz tantárgy keretében elsajátított környezeti, gazdasági és pénzügyi ismeretekre: a 12. évfolyam fejlesztési feladatainak egy része a pénzügyi tudatosság megalapozását és a fenntarthatóság környezeti, gazdasági-társadalmi fontosságának kiemelését, valamint a környezet védelme iránti felelősségtudat kialakítását szolgálja.

• A fenntarthatóság és a pénzügyi tudatosság szemléletének és gyakorlatának továbbfejlesztése nemcsak a tanuló előzetes tudására épít, hanem a társak értékes gondolatainak megértésére, a vélemények, javaslatok megbeszélésére, megvitatására, tervek közös kidolgozására is. A tanulás folyamatában – az önálló ismeretszerzés mellett tehát – a tanuló megtapasztalja a csoportos tanulási módszerek alkalmazásának hatékonyságát, a társas együttműködés személyiségfejlesztő és közösségi élményét.

• A tanuló reális jövőképe alakításához, az életpálya-tervezéshez szükséges ismeretek, jártasságok és készségek elsajátítása a szocializációs folyamat részévé válik.

• A rendszerszemlélet és az értelmező gondolkodás érvényesítése, az egyéni, közösségi és társadalmi felelősségvállalás tudatosítása kiemelt fejlesztési feladat.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelentől, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolói elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos háttérű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbíráhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.

A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekben való tevékenységét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg, tervzeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

A középiskolai képzés záró szakaszában az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásában kiemelt – mindegyik témakörben szereplő – fejlesztési feladatok a tanuló képességeinek, készségeinek és személyiségének továbbfejlesztését szolgálják: a kommunikációs kultúra részeként a véleménynyilvánítás lehetőségeinek biztosításával, az érvelési technikák gyakorlásával, a vitakultúra fejlesztésével, a digitális lehetőségek használatával, a rendszerszemlélet és a mérlegelő gondolkodás kialakításával, erősítésével.

A tanuló felismeri a család mint a társadalom alapvető intézményének jelentőségét és szerepét, megfogalmazza a párválasztás és a felelős családtervezés szempontjait, a gyermekvállalás fontosságát és demográfiai jelentőségét, valamint kiemeli a családi szocializációnak az életutat befolyásoló funkcióját.

A tanuló értelmezi a nemzeti identitás alkotóelemeit, megfogalmazza a hazafiság kifejezésének lehetőségeit, személyiségébe beépülnek a hazaszeretet és a patriotizmus emocionális összetevői. Kiemeli a világ magyarsága mint nemzeti közösség kohéziós szerepét. Tájékozódik a határon túl és a diaszpórában élő magyarság életviszonyairól: információkat gyűjt és rendszerez közösségeikről, fontosabb szervezeteikről, felismeri törekvéseiket, átérzi örömeiket és gondjaikat. Véleményt alkot a nemzetek, nemzetállamok fontosságáról, a globalizáció hatásairól.

Megismeri Magyarország fontosabb állami intézményeit, értelmezi a demokratikus jogállam felépítését és működését, az országgyűlési és a helyhatósági választások alapelveit. Tudatosul benne, hogy a haza védelme nemcsak a fegyveres erők, hanem a nemzet minden tagjának közös feladata, amely a magyar állampolgárok hazafias elkötelezettségén és kötelességtudatán kell, hogy alapuljon.

A tanuló alapvető jogi ismereteket szerez, ezek révén elsajátítja a mindennapi élethez szükséges jártasságokat is: elsajátítja a hivatali ügyintézéshez, a munkavállaláshoz, a szerződések kötéséhez kapcsolódó alapvető ismereteket, készségeket. Egyértelművé válik számára a társadalmi normák követése és az egyén felelősségvállalása közötti összefüggés, erősödik benne a normatudat.

A tanuló tudatosan készül későbbi munkavállalói szerepére, életpályájára, ezért megismeri a munka világát érintő alapvető jogi szabályozást, illetve tájékozódik a munkaerőpiac helyzetéről, a sikeres munkaerőpiaci részvétel feltételeiről. A munkavállalásra vonatkozó ismeretek megszerzése elősegíti a felnőttkori szerepekre történő felkészülését.

A tanuló támpontokat kap saját pénzügyei racionális, gyakorlatorientált intézéséhez, a család költségvetésének megtervezéséhez, megismeri a körültekintő és megalapozott hitelfelvétel feltételeit. Életvitelébe beépül a fogyasztóvédelem, a környezeti, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság szemlélete és gyakorlata. Ismereteket szerez az állam gazdasági szerepvállalásának formáiról, szerepéről, a monetáris politika lényegéről és a vállalkozások működésének sajátosságairól. Mindez hozzájárul felelős állampolgári létének és a változásokhoz alkalmazkodó, a problémahelyzetekre eredményes válaszokat kereső innovatív, vállalkozói szemléletének megalapozásához.

A demokratikus attitűd megalapozását, illetve fejlődését szolgálja, hogy a tanuló bekapcsolódik a tematikus vitákba, ezáltal fejlődik az értelmező, mérlegelő gondolkodási készsége, erősödik a problémamegoldó szemlélete.

A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben történő megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A vitakultúra fejlesztésének alapját mások álláspontjának, véleményének azonosítása, megértése és az érvekre épülő vélemény megfogalmazása képezi, ellenérvek ütköztetésére, továbbá közös gondolkodásra sarkall.

A tanulás változatos módszereinek és formáinak alkalmazása a tanulási folyamat hatékonyabbá válását eredményezi. A tantárgy elősegíti az együttműködés közösségi élményének megélését, a másik ember véleményének megértését, az empátia erősödését, és a társadalmi kérdések közös megbeszélését is. A tanuló az információk gyűjtéséhez, beszámoló elkészítéséhez használja az infokommunikációs eszközöket.

A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

A 12. évfolyamon összegző-minősítő értékelést (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) alkalmazunk az ismeretek elsajátításának ellenőrzésére, mérésére illetve az ismeretek alkalmazásához kapcsolódó tudás mértékének megítélésére az alábbiak szerint:

- o jeles: 86%-100%
- o jó: 69-85%
- o közepes: 53%-68
- o elégséges: 36- 52%
- o elégtelen: 0-35%

- Az írásbeli számonkérések formái:
  - o írásbeli felelt
- témazáró dolgozat (félévenként egy-egy)

Ezzel párhuzamosan szöveges értékelést is alkalmazunk, mely elsősorban tanulást támogató tevékenységekkel: a társakkal végzett, a kooperációval, a beszámolók, prezentációk készítésével, portfólió összeállításával kapcsolatos.

Az önértékelés, a társak értékelése és a csoportos megbeszélés biztosítja a segítő, támogató és fejlesztő jelleget.

Tovább haladási feltételek: a követelményrendszer 35 %-ának teljesítése.

A 12. évfolyamon az állampolgári ismeretek tantárgy éves óraszám: 32 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
A család, a családi szocializáció	4
A család gazdálkodása és pénzügyei	4
Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás	5
Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem	4
A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása	5
A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése	3
Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem	3
Bankrendszer, hitelfelvétel	2
Vállalkozás és vállalat	2
Összes óraszám:	32

TÉMAKÖR: A család, a családi szocializáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét;
- felismeri, hogy a családtagok milyen szerepet töltenek be a szocializáció folyamatában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
- társaival megbeszéli a párválasztás, a családtervezés fontos szakaszait, szempontjait és a gyermekvállalás demográfiai jelentőségét: tájékozódás, minták, orientáló példák, átgondolt tervezés, felelősség.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- Az érvelés készségének fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- A családi szocializáció folyamata és jellemzői
- A családtervezés szempontjai és szakaszai
- A gyermekvállalás demográfiai, társadalmi jelentőségének tudatosítása
- A házasság intézménye, a hagyományos családmodell, a családi szerepek
- A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A család társadalmi funkciói
- Biológiai és társadalmi reprodukció, családi háztartás; Párkapcsolatok, házasság, családtervezés; Szerepek a családban; Családi szocializáció

FOGALMAK

család, családi szocializáció, családi életciklus, családtervezés, gyermekvállalás, házasság, demográfia;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vita: a család fogalma és társadalmi funkciói
- Szövegalkotás: a családi szocializáció jellemzői és szakaszai
- Plakátkészítés a családi szerepekről
- Prezentáció készítése a gyermekvállalás fontosságáról, társadalmi és demográfiai jelentőségéről
- Forráselemzés és gyűjtőmunka segítségével grafikai szervező készítése a családmodell átalakulásáról és annak következményeiről a 20-21. században

TÉMAKÖR: A család gazdálkodása és pénzügyei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját pénzügyi döntéseit körültekintően, megalapozottan hozza meg.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival megtervezi egy fiktív család költségvetését;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A problémamegoldó szemléletmód és gondolkodás fejlesztése
- A döntési képesség fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A társas együttműködés fejlesztése
- A családi költségvetés felépítése
- A családi gazdálkodás; pénzügyi tervezés: bevételek, kiadások
- A megtakarítás szerepe és jelentősége, lehetőségei
- A fenntarthatóság és a fogyasztási szokások kölcsönhatása
- A családi háztartás pénzügyei; Bevételek, kiadások, megtakarítási lehetőségek; Fogyasztók a családban; A családi költségvetés, pénzügyi tervezés

FOGALMAK

családi háztartás, családi költségvetés, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, megtakarítás, hitel, GYES, GYED;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szakértői mozaik: Családi háztartás, a család pénzügyei
- Kérdések és feltevések megfogalmazása egy téma előzetes áttekintése alapján: a családi háztartás, a család pénzügyei
- Szövegalkotás: a család környezettudatos életvitelét befolyásoló tényezők bemutatása szabadon választott műfajban
- Egy fiktív család költségvetésének megtervezése
- Vita: a fenntarthatóság szerepe a pénzügyi tervezésben
- Önálló kutatás eredményeinek felhasználásával prezentáció készítése a megtakarítás, az előtakarékoság lehetőségeiről

TÉMAKÖR: Szabadság és felelősség, jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az alapvető emberi jogok egyetemes és társadalmi jelentőségét;
- érti a társadalmi normák és az egyéni cselekedetek, akaratok, célok egyeztetésének, összehangolásának követelményét;
- felismeri és értelmezi az igazságosság, az esélyegyenlőség biztosításának jelentőségét és követelményeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutatja Magyarország Alaptörvényének legfontosabb részeit: Alapvetés; Az állam; Szabadság és felelősség;
- értelmezi a választójog feltételeit és a választások alapelveit;
- kiemeli a közteherviselés nemzetgazdasági, társadalmi és morális jelentőségét;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg;
- tiszteletben tartja a másik ember értékvilágát, gondolatait és véleményét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A digitális kompetencia fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A demokratikus elköteleződés kialakítása, erősítése
- A társadalmi normák fontosságának megismerése
- A társas együttműködés fejlesztése
- Az alapvető emberi jogok, állampolgári jogok, polgári szabadságjogok
- Magyarország Alaptörvényének fontosabb részei: Alapvetés, Állam, Szabadság és felelősség
- Az állampolgári jogok és kötelességek
- Az országgyűlési, a helyhatósági és az európai parlamenti képviselő választás; a népszavazás intézménye
- A választójog és feltételei
- A jövő nemzedékek jogai
- Az igazságszolgáltatás rendszerének felépítése, a büntetőjog, polgári jog, közjog, magánjog fogalma
- A közteherviselés; a magyarországi adórendszer alapelemei
- Magyarország Alaptörvénye; Az alapvető jogok; Az állampolgári kötelességek; Választójog, választási rendszer; Közjog: büntetőjog; Magánjog: polgári jog

FOGALMAK

állam, államforma, politikai rendszer, alapjog(ok), emberi jog, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, polgári szabadságjog, a jövő nemzedékek jogai, norma, normakövető magatartás, állampolgári felelősség, állampolgári kötelesség, közteherviselés, adómorál, választójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkormányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, bűncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Grafikai szervező segítségével a magyar jogrendszer felépítésének bemutatása
- Vita: a közteherviselés szerepe az állam működésében, hogyan javítható az adómorál
- Plakátkészítés az állampolgári jogokról és kötelezettségekről
- Szituációs gyakorlat: az igazságszolgáltatás működésnek bemutatása egy fiktív eljáráson keresztül
- Önálló kutatómunka: az országgyűlési választás rendszerének alakulása 1867 és 2014 között, vagy népszavazások Magyarországon 1990-2018 között
- Tudósítás vagy riport készítése egy fiktív vagy valós országgyűlési vitanapról források, a média-megjelenések segítségével
- Prezentáció vagy digitális médiatartalom készítése a jövő nemzedék jogairól
- Szövegalkotás: Magyarország Alaptörvényének szerepe

TÉMAKÖR: Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a világ magyarsága mint nemzeti közösség összetartozásának jelentőségét;
- véleményt alkot a nemzetek és a globalizáció összefüggéseiről;
- felismeri és értékeli a helyi, regionális és országos közgyűjtemények nemzeti kulturális örökség megőrzésében betöltött szerepét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival megbeszéli a nemzeti érzület sajátosságait és a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formáit;
- társaival megbeszéli a honvédelem, mint nemzeti ügy jelentőségét;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- tiszteletben tartja a másik ember értékvilágát, gondolatait és véleményét;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzethez tartozás emocionális kötődésének kialakítása, megerősítése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A nemzettudat alkotóelemeinek értelmezése
- A nemzeti érzés sajátosságai, a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formái

- A lokálpatriotizmus és a hazaszeretet közötti kapcsolódás
- A honvédelmi kötelezettség teljesítésének békeidőben és a különleges működési rend idején
- A Magyar Honvédség szerepe, feladatai; a katonai szolgálat lehetőségei
- A nemzetállamok szerepe, feladatai a globális világban és az Európai Unióban
- Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszere
- A határon túli magyar közösségek kihívásai, Magyarország feladatai az anyaországon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében

- A nemzettudat alkotóelemei; A nemzeti érzület: a nemzeti szimbólumok, a közös nyelv, a kollektív történeti emlékezet, a közös kultúra releváns elemei; A világ magyarsága és a nemzeti közösség; A honvédelem kérdései a 21. században; A nemzetek, nemzetállamok szerepe a globális világban és az Európai Unióban

FOGALMAK

nemzet, nemzettudat, nemzeti identitás, lokálpatriotizmus, hazaszeretet, honvédelem, honvédség, különleges működési rend, nemzetállam;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Forrásfeldolgozás: 19. és 20. századi szemelvények a hazaszeretetről, a nemzeti identitás fontosságáról
- Szövegalkotás: kapcsolat a szülőföldről, a lokálpatriotizmus szerepe a tanulók életében
- Tanulói előadás a nemzetállamok és az Európai Unió kapcsolatrendszeréről
- Vita: a globalizáció hatása a közösségekre, a nemzetekre és a környezetre
- Grafikai szervező segítségével Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének bemutatása
- Lapszemle készítése egy kiválasztott nemzeti ünnep eseményeiről és sajátosságairól
- Prezentáció készítése a határon túli magyar közösségekről, az őket érő kihívásokról
- Szöveges vagy audiovizuális riport készítése a Magyar Honvédségről
- Digitális eszközhasználattal tematikus összeállítások szerkesztése egy határon túli magyar közösségről

TÉMAKÖR: A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutatja Magyarország Alaptörvényének legfontosabb részeit: Alapvetés; Az állam; Szabadság és felelősség;
- értelmezi a törvényalkotás folyamatát;
- azonosítja az állam gazdasági szerepvállalásának elemeit;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A hatalmi ágak
- A magyar állam intézményrendszere
- A kormány és szervei
- Az Országgyűlés felépítése és működése; az országgyűlési képviselők feladatai, jogállása
- A törvényalkotás folyamata
- Az igazságszolgáltatás rendszere, felépítése, szereplői és szerepe a demokratikus államrendben
- Az állam gazdasági feladatai
- A központi költségvetés alapvető felépítése és szerepe
- A nagy ellátórendszerek és az állami alapfeladatok

- A magyar állam intézményrendszere; az igazságszolgáltatás rendszere, szervezetei; A gazdaság körforgása; A gazdaságpolitika; Az állam gazdasági feladatai; Az állami költségvetés

FOGALMAK

állam, intézmény, politikai rendszer, hatalmi ágak, jogforrási hierarchia, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvényalkotás, törvény, országgyűlési határozat, képviselő, mentelmi jog, országgyűlési bizottság(ok), házszabály, parlamenti frakciók, interpelláció, Kormány, miniszterelnök, miniszter, államtitkár; miniszterelnöki, kormány- és miniszteri rendelet, Alkotmánybíróság, alkotmánybírósági határozat, Állami Számvevőszék, Kúria, Országos Bírói Hivatal, ügyészség, legfőbb ügyész, főügyészségek, fellebbviteli főügyészségek, járási és járási szintű ügyészségek, az alapvető jogok biztosa, gazdaságpolitika, államháztartás, költségvetés, költségvetési egyensúly, adórendszer, adók, járulékok, illetékek, közteherviselés, adómorál, korrupció és integritás, hatóság, hatáskör, illetékesség;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése az állam felépítéséről, a hatalmi ágak legfontosabb intézményeiről
- Vita: az állami szerepvállalásról a gazdasági életben
- Költségvetés tervezése a főbb állami feladatokhoz, vagy egy-egy kiválasztott feladat költségeinek részletes kidolgozása, bemutatása és megvédése
- Szerepjáték: a törvényalkotói munka, egy képzelte jogszabály megalkotása, érvek és ellenérvek gyűjtése
- Prezentáció készítése egy kiválasztott ellátórendszer működéséről, feladatairól
Szövegalkotási feladat: egy-egy minisztérium felépítésének és feladatainak bemutatása források segítségével

- Mozaik, szakértői mozaik: az állam szociális funkciói, oktatási, egészségügyi feladatai vagy a rendvédelmi szervek feladatai
- Képzelt riport egy országgyűlési ülésről vagy kormányülésről
- Önálló kutatás alapján plakát vagy ábra készítése egy kiválasztott államigazgatási szerv vagy hivatal felépítéséről, feladatairól

TÉMAKÖR: A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a jog területének mindennapi életben való alkalmazásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit;
- tájékozott a munkavállalás szabályozásáról;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A problémamegoldó szemléletmód fejlesztése
- A döntési képesség fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A mindennapi ügyintézés alapintézményeinek megismerése
- A hivatalai ügyintézés lehetőségei, az e-ügyintézés
- A munkáltatók és a munkavállalók alapvető jogai és kötelességei
- A munkaszerződés alapvető szabályai, a kollektív szerződés szerepe
- Az önéletrajz és a motivációs levél felépítése, legfontosabb tartalmi és formai elemeinek megismerése
- Az állásinterjúra történő felkészülés szempontjai
- A szerződések néhány fő típusai: adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön- és biztosítási szerződés
- Az állam, a munkaadók és a munkavállalók közötti érdekegyeztetés szintjei, fórumai
- Az automatizáció, digitalizáció hatása a munkaerőpiacra
- Az állampolgár és az intézmények, szervezetek kapcsolatai; Munkajogi alapok, munkavállalás, munkaszerződés; Munkaerőpiaci változások, előrejelzések; Szerződések

FOGALMAK

hivatal, intézmény, szervezet, ügyfélkapu, kormányablak, körjegyzőség, járási hivatal, polgármesteri hivatal, polgármester, jegyző, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat,

képviselőtestület, munkaerőpiac, munkáltató, munkavállaló, munkavállalás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, kollektív szerződés, adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön-, biztosítási, tartási és életjáradéki szerződés;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az e-ügyintézés felületének megismerése, az egyes ügytípusok csoportosítása önálló kutatómunka keretében
- Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról
- Grafikai szervező segítségével az egyes ügytípusok és az azokban hatáskörrel rendelkező hivatalok csoportosítása
- Szakértői mozaik: Munkaszerződés, kollektív szerződés, érdekképviselő, érdekegyeztetés
- Szövegalkotás: önéletrajz, motivációs levél; Állásinterjú
- Szituációs játék vagy helyzetgyakorlat egy fiktív állásinterjún való megjelenésről, szereplésről
- Prezentáció készítése internetes források alapján a munkaerőpiaci előrejelzésekről
- Vita: az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei, a munkaerőpiacra gyakorolt hatásai

TÉMAKÖR: Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- életvitelébe beépülnek a tudatos fogyasztás elemei, érvényesíti a fogyasztóvédelmi szempontokat;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A döntési képesség fejlesztése
- A társas együttműködés fejlesztése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A fogyasztóvédelem fogalma és lehetséges területei
- A fogyasztóvédelem gazdasági, társadalmi szerepe, feladatai
- A fogyasztói érdekek, a kapcsolódó állampolgári jogok megismerése
- A szavatossággal és a garanciával kapcsolatos jogok és feltételrendszer alapjainak megismerése
- Az internetes vásárlás előnyei és kockázatai

- A tudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó, fogyasztói magatartás szemléletének kialakítása
- A környezetvédelem legfontosabb helyi, országos és globális kérdéseinek megismerése, feltárása
- Az épített és természeti környezetünk védelme iránti elköteleződés kialakítása, erősítése

FOGALMAK

fogyasztóvédelem, tudatos fogyasztó, a fogyasztó jogai, a fogyasztói érdekek védelme, békéltető testület, webáruház, garancia, szavatosság, jótállás, természetvédelem, épített környezet, klímavédelem, ökológiai lábnyom;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szövegalkotás: saját tapasztalatok és információgyűjtés alapján tájékoztató/GYIK készítése az internetes vásárlással kapcsolatos tudnivalókról
- Vázlatírás vagy egyéb grafikai szervező készítése a fogyasztóvédelem szerepéről
- Vita: A tudatos fogyasztó jellemzői, a különféle fogyasztói magatartásformák hatása a természeti környezetre, az emberiség ökológiai lábnyomára
- Plakát készítése a szavatosság, a garancia és a jótállás alapvető szabályairól, amelyekre kell odafigyelnie a vásárlónak
- Médiahasználat (könyvtár, internet, sajtó): fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése és esetmegbeszélés keretében történő feldolgozása
- Forráselemzés és forrásfeldolgozás keretében a biológiai diverzitást veszélyeztető tényezők, a legsúlyosabb környezetvédelmi kockázatok összegyűjtése és ábrázolása prezentáció formájában

TÉMAKÖR: Bankrendszer, hitelfelvétel

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- saját pénzügyi döntéseit körültekintően, megalapozottan hozza meg;
- társaival megbeszéli a megalapozott, körültekintő hitelfelvétel szempontjait, illetve feltételeit;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A döntési képesség fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A monetáris politika fogalmának és alapvető jellemzőinek megismerése
- A Magyar Nemzeti Bank működése, feladatai
- A kereskedelmi bankok jellemzőinek, tevékenységének megismerése

- A pénzügyi intézetek típusai
- A hitelfelvétel módozatai, feltételei és kockázatai
- A hitelszerződés tartalmi elemei, a körültekintő hitelfelvétel feltételei
- A bank alapvető tevékenysége; Kétszintű bankrendszer: központi bank és kereskedelmi bankok; A Magyar Nemzeti Bank; A pénzügyi intézmények; Hitelfelvétel

FOGALMAK

Bank, kétszintű bankrendszer, jegybank, Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bank, pénzügyi intézmények, hitel, hitelszerződés, a hitelek típusai, kamat, hitelfedezeti mutató, jövedeleमारान्यos törlesztő részlet, jelzáloghitel, kezesség, hitelbiztosítás, teljes hiteldíjmutató (THM), futamidő, követeléskezelés, hitelközvetítő, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szövegalkotási feladat: a magyar bankrendszer működése, felépítése
- Vita: a tudatos és megalapozott hitel felvétele / miért van szükség a hitelre?
- Plakát készítése a hitel kockázatairól
- Véleményvonal segítségével a hitelkockázatok közös mérlegelése
- Beszélgetőkör a megalapozott, körültekintő hitelfelvétel szempontjairól és feltételeiről
- Lapszemle készítése a Magyar Nemzeti Bank gazdaságélénkítő, pénzügyi szektor működését szabályozó tevékenységéről

TÉMAKÖR: Vállalkozás és vállalat

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a vállalkozás indítását befolyásoló tényezőket;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A problémamegoldó szemlélet fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A társas együttműködés fejlesztése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A vállalkozás fogalmának értelmezése
- A vállalkozási formák, cégtípusok megismerése
- Az egyes cégtípusok, vállalati formák szerepe a gazdaságban
- Az üzleti terv fogalma, célja
- A vállalkozás mikro- és makrokörnyezeti tényezői

- A vállalkozás működési köre és környezete; A vállalkozások típusai; Vállalkozási terv; A vállalatok fajtái

FOGALMAK

jogi személy, vállalkozás, egyéni vállalkozó, gazdasági társaság, betéti társaság (bt.), korlátolt felelősségű társaság (kft.), részvénytársaság (rt.), zártkörű (zrt.) és nyilvános (nyrt.) részvénytársaság, startup, a vállalkozások mikro- és makrokörnyezete; vállalkozói kompetenciák, üzleti terv, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése a vállalkozások fajtáiról, a vállalatok típusairól
- Információgyűjtést követően egy vállalkozás üzleti tervének vizsgálata
- Vita: a kis- és középvállalkozások szerepe, gazdasági, társadalmi fontossága
- Szövegalkotás: vállalkozási ötletek, egy tetszőleges vállalkozás tervének bemutatása

III. BÉLA GIMNÁZIUM, MŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUM ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

HELYI TANTERV

ANGOL NYELVBŐL

SZAKGIMNÁZIUMI OSZTÁLYOK

144 (HETI 4) ÓRA - 144 (HETI 4) ÓRA - 144 (HETI 4) ÓRA - 128 (HETI 4) ÓRA -128 (HETI 4) ÓRA)

A bevezetés tanéve: 2020/21

A bevezetés évfolyama: 9.M

Az idegen nyelvek oktatásának alapvető célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az anyanyelvi és az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval.

A modern idegennyelv-oktatás jellemzői:

- ☺ tevékenység- és tanulóközpontú, azaz cselekvő tanulók oldanak meg valós szükségletekre épülő kommunikatív feladatokat
- ☺ fejleszti a tanulók szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiáit
- ☺ bővíti a tanulók azon nyelvi eszköztárát és nyelvtani ismereteit, melyek a különböző kommunikációs helyzetek megoldásához szükségesek
- ☺ hiteles, autentikus szövegeket használ, melyek illeszkednek a tanulók életkorához, érdeklődéséhez, így folyamatosan fejleszti a szövegkompetenciát
- ☺ épít a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre, így valódi nyelvtanulási célokat biztosít a tanulóknak és motiválja őket az aktív, önálló tanulói magatartásra
- ☺ kooperatív módszereket, projektmunkát használ, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és a célnyelven folytatott kommunikációt.
- ☺ figyelembe veszi az egyéni tanulási sajátosságokat és igényeket
- ☺ a digitális eszközök, az internet használatával elősegíti, lehetővé teszi a produktív nyelvhasználatot, az autentikus szövegek használatát, az önálló nyelvtanulóvá válást, a motivációt és a tanulásmódszertani ismeretek bővítését
- ☺ más kultúrákkal, nyelvhasználókkal és nyelvekkel kapcsolatosan pozitív attitűdöt alakít ki a tanulóknak
- ☺ interdiszciplinális szemléletű, azaz él a tantárgyközi integráció előnyeivel, a tanulók nyelvórán felhasználhatják a más tantárgyak keretében szerzett ismereteiket, illetve a nyelvtanulás során szerzett ismereteiket kamatoztathatják más területeken is
- ☺ a nyelvi tartalmak és eszközöket kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve tanítja, a különböző készségeket integráltan fejleszti
- ☺ a tanulókkal nyelvtanulási stratégiákat ismertet meg, melyek segítségével önálló nyelvtanulóvá válhatnak
- ☺ alkalmat ad a tanulók egyéb ismereteinek, érdeklődési körének bekapcsolására a tanulási folyamatba
- ☺ a beszélgetéseken keresztül hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez
- ☺ pozitív megerősítést ad a tanulóknak, elismeri a tanulók önmagukhoz mért fejlődését
- ☺ pozitív, stresszmentes, jó tanulási környezetet teremt

A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE A 9-13. ÉVFOLYAMON

- ☺ a négy nyelvi alapkészség ellenőrzése és értékelése készségenként és rendszeresen és arányosan történik
- ☺ tartalmazza a tananyag, tantervi követelmények elsajátítást (szókincs, nyelvtan)
- ☺ a tanulók önellenőrzésre, önértékelésre való igényét, képességét segíti
- ☺ figyelembe veszi a tanulók egyéniségét, képességeit, szorgalmát és fejlődését
- ☺ ösztönző, motiváló hatású, segíti a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését
- ☺ a tanuló önálló nyelvhasználatát nyelvtanulását értékeli, ezekre a tanulót buzdítja
- ☺ a tanórai és a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket is értékeljük
- ☺ a tanár számára visszajelzés a munkájáról
- ☺ az órai ellenőrzés a munka hatékonyságáról, a rövidebb feleletek, dolgozatok az anyag elsajátításának milyenségéről és mélységéről ad információt
- ☺ az ismétlő ellenőrzésekkel is értékeljük a tanulókat (nagydolgozatok)

Az értékelés szempontjai:

- ☺ A szókincs és a nyelvtani ismeretek ellenőrzésénél a nyelvhelyesség a döntő.
- ☺ Az íráskészség ellenőrzésénél szempont a kitűzött feladatoknak való megfelelés, a nyelvi eszközök korrekt és változatos használata, valamint a nyelvhelyesség.
- ☺ A beszédkészség ellenőrzésekor elsődleges a kommunikációs szándék megvalósításának mértéke. A kommunikatív képességen kívül értékeljük a felhasznált szókincset, ill. a tanult lexikai egységek alkalmazását, a párbeszédet, illetve a szerepjátékok, a képleírás tartalmát, hitelességét és nyelvi helyességét, fontos szerepet kap még a helyes kiejtés, intonáció és beszédtempó is.

- ☺ A beszédértés és az olvasásértés ellenőrzésekor a megértés foka a szempont, hangos olvasásánál az értő olvasás, valamint a helyes kiejtés, intonáció és hangsúly is az értékelés alapja.

Ellenőrzési módszerek

- ☺ feladatlapok (témazáró dolgozat, röpdolgozat, szövegértés, cloze-teszt, feleletválasztós teszt, szövegértési feladatok, stb.)
- ☺ a négy alapkészség mindegyikében mérjük a fejlődést, a nyelvvizsgákon és az érettségi vizsgákon jellemző feladattípusokkal
- ☺ beszéd-készség mérése: szituációs párbeszéd, kiselőadás felkészülés alapján, órai feladatok, társalgás a szaktanárral, képleírás, tanítási órákon végzett munka stb.
- ☺ írásbeli készség mérésére szolgáló feladattípusok: fogalmazás, levélírás, űrlap kitöltése, stb.
- ☺ olvasáskészség mérésére szolgáló feladattípusok: kérdésekre való válaszadás, kiegészítés, logikai összefüggés megállapítása, sorrendbe helyezés, értő hangos olvasás, stb.
- ☺ halláskészség mérésére szolgáló feladattípusok: igaz/hamis állítások, kiegészítés, kérdésekre való válaszadás, stb.
- ☺ továbbá: házi feladatok, otthoni gyűjtőmunka, csoportmunka értékelése; projektmunka és annak dokumentálása; vetélkedőkön való szereplés, szorgalmi feladatok, fűzetvezetés ellenőrzése, önértékelés – pl. európai nyelvtanulási napló vezetése
- ☺ külső értékelés: országos kompetenciamérések, érettségi vizsga, év végi vizsgák, Pedagógiai Programban meghatározott vizsgák, OKTV és egyéb regionális, országos versenyek
- ☺ a feladattípusokat a szaktanár mindenkori igényei, elképzelései szerint, valamint a tanulócsoporthoz szintjének figyelembevételével választja meg

Értékelés 5 fokozatú skálán

A tanuló teljesítménye

	témazáró nagydolgozatok és a tanulmányok alatti vizsgák értékelése	feleletek, kisdolgozatok, röpdolgozatok értékelése	év végi osztályzatok mérlegelése
--	---	---	---

jeles	85%-100%,	hibátlan, ill. minimális hibával teljesít	helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni is képes, a követelményeknek kifogástalanul, ill. minimális hibával eleget tett.
jó	70-84%,	kevés, nem értelemzavaró hibával teljesít	kevés, nem értelemzavaró hibával sajátította el a helyi tanterv követelményeit, kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni tudását
közepes	55-69%	esetenként félreérthető, gyakoribb hibákkal teljesít	helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen, félreérthetően és több, gyakoribb hibával teljesíti. Csak a szaktanár segítségével tudja alkalmazni tudását
elégséges	40-54%,	többször félreérthető, hiányos, gyakoribb hibákkal teljesít	helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz nélkülözhetetlenül szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag nyelvtanári segítséggel képes önálló feladatvégzésre, többször félreérthető, hiányos, gyakoribb hibákkal teljesít
elégtelen	0-39%,	teljesen hibás, értelmetlen, hiányos a tanuló munkája	helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, tanári

			segítséggel sem képes az önálló munkavégzésre. Kommunikációja teljesen hibás, értelmetlen, hiányos
--	--	--	---

Tanulmányok alatti vizsgák: osztályozó-, különbözeti, javító- és a Pedagógiai Programban meghatározott vizsgák

Az egyes tanévekhez rendelt kimeneti elvárások KER szintek szerint

A szaktanár a tanulói csoport igényeinek, haladási tempójának függvényében a megadott szintektől felfele eltérhet.

9	A1
10	A1+
11	A2
12	B1
13	B1+

A tanuló továbbhaladásának feltétele

A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A tankönyv

- ☺ figyelembe veszi a tanulók életkori sajátosságait, érdeklődését, vizuális kultúráját
- ☺ alkalmas a helyi tantervben foglaltak tanításához
- ☺ a nyelvtani ismeretek, a négy alapkészség fejlesztését, folyamatos mélyítését lehetővé teszi
- ☺ segíti a nyelvvizsga-felkészülést
- ☺ segíti az önálló tanulás képességének fejlesztését
- ☺ elérhető digitális tananyag tartozik hozzá
- ☺ gazdagon tartalmaz autentikus szövegeket
- ☺ bőséges gyakorlatanyagot kínál

Tantárgyi óraszámok:

A Tanulási eredmények (követelmények) részben megfogalmazott fejlesztési egységek (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás során a különböző készségek fejlesztése integráltan történik.

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

9–12. évfolyam

A kezdeti nevelési-oktatási szakasznak az a fő célja, hogy a tanuló megismerkedjen az angol nyelv alapvető szerkezetével, alapszókincsével, és előző nyelvtanulási tapasztalatai segítségével a második idegen nyelvből is fejleszthesse kommunikatív és interkulturális kompetenciáját. A nyelvi alapkészségek kialakítása mellett a középiskolában egyre hangsúlyosabbá válnak a társadalom és a nyelvhasználat, valamint a jel- és szabályrendszerek kapcsolatai, melyek fejlesztése összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Egyre jobban érti, hogy a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás és a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa a használható nyelvtudás. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy a másodikként tanult idegen nyelvet is egyre inkább személyes érdeklődéséhez kapcsolódó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, és az a többféle értékelési forma, melyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját és mások hibáit felismerni és azokat kijavítani. Így válik a tanuló egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. Az egyéni érdeklődés és igények figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik.

A tanuló különböző szövegtípusokkal, olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során fejlődik szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1+ szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók a kétéves szakaszban elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák. A listákban olyan elemek kerülnek megjelenítésre, melyek

figyelembe veszik a középiskolások életkori sajátosságait, valamint azokat az élethelyzeteket, melyekben a tanult idegen nyelvet vélhetően használni fogják.

Nyelvi funkciók az angol mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello! Good morning! Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 14. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't. Can you speak French? I can understand French. What's your favourite subject? It's maths.)
- információkérés/adás (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What's this? What is it like? It's .../ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter!)
- köszönet kifejezése (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)
- megszólítás kifejezése és arra reagálás (Excuse me. Can I help you?)
- telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás (XY speaking.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is ... Hello. Hi!)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you? What's the matter?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK. I feel ...)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry. I'm very sorry.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)
- jókívánságok kifejezése, reakció megfogalmazása (Happy birthday! Good luck! Congratulations! Thank you, the same to you.)
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Dear Peter, ... Best wishes, Love.)
- véleménykérés és arra reagálás (What do you think? I think ... I don't think so. What's your opinion? In my opinion, ...)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (How do you like it? It's great, I like it a lot. Do you like ...? Yes, I do. No, I don't.)

- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I don't.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)
- akarat, kívánság kifejezése (I'd like an ice cream, please.)
- kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank you. Thank you.)
- alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)
- dicséret, kritika kifejezése (It's great. It's a good idea. It's boring.)
- öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése (Great! I'm very happy., Good for you. I feel so happy for you. I'm sorry to hear that. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for you.)
- elégedettség/elégedetlenség kifejezése (I'm quite-pleased with it. Are you happy with ...? Are you satisfied with ...? That's fine/nice/not bad. I'm quite happy with ..., That wasn't very nice/good.)
- csodálkozás kifejezése (How come? Is he?)
- kérdés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here - you are. Sorry, I can't.)
- javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema., Good idea.)
- meghívás és arra reagálás (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't.)
- nem értés megfogalmazása (I don't understand.)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- betűzés kérése, betűzés (Can/could you spell it for me? It spells ...)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Can you repeat it?)
- felkérés hangosabb, lassúbb beszédre (Could you speak a little more slowly, please?)
- valaki igazának az elismerése és el nem ismerése (You are right. You are wrong.)
- egymást követő események leírása (What happened? First ... then ... finally ...)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text.)

Nyelvi elemek, struktúrák az angol mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon(a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ... I'm not ... Are you ...? Is he ...? Who is he? What's that?); Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?); Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)

- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (I was ... I wasn't ... Were you ...? Was he ...? Who was there? What was that?), Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)
- felszólító mód: felszólítások (Come here. Don't shout. Let's go.)
- birtoklás kifejezése: birtokos névmások (Joe's brother, my, your, his/her/its, our, their, mine, yours, his/hers/its, ours, theirs); 'have'/'have got' (Have you got any brothers?) múlt időben (I didn't have many friends at school.)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám (dog-dogs, child-children); számok (one, two, ..., hundred), sorszámok (first, second, third,...); megszámlálható főnevek (How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.); megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I've got a lot of/little money.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (the most intelligent, She is the most intelligent of all.)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between ...)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), dátumok/időpontok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'can', 'may' (Can/may I join you?); 'have to' (Did you have to be there?); 'mustn't' (You mustn't smoke here.)
- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those), kötőszavak (and, or, but, because), névmások (I, he, they ... me, him, them ...), 'some/any' (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.), határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- adott témartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- adott témartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben interakciót folytatva.

9. évfolyam

heti óraszám: 4

éves óraszám: 144

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Personal topics: family relations, lifestyle	40
Environment and nature	30
Classroom activities	30
Holidays, travelling, tourism	30
Public matters	14
Összes óraszám:	144

A tanuló továbbhaladásának feltétele

A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle

ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate environment, home
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, meals
- A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter, birthday) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- Személyes környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT):
  - családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
  - a lakóhely és környezetének bemutatása
  - a legjobb barát, barátnő bemutatása
- projektmunka csoportban:
  - (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
  - otthon
  - az iskolában
  - a lakóhelyünkön
- ismerkedés az angol ünnepekkel film segítségével
- szóbeli mini-prezentációk: ‘Napirendem’+ családtagjaim napirendje, szabadidő
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
  - ‘Különóráink és hobbijaink’ (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás
  - A famous person’s life and lifestyle
- Szerepjátékok:
  - Interjú egy híres emberrel az életéről és családjáról
  - Ismerkedés az új osztálytársakkal – kérdések és feleletek

TÉMAKÖR: Environment and nature

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather
- Közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
  - magyarországi állatkertek és lakóik
  - az árvizek pusztításai Magyarországon és a világban
  - lakóhelyem, környezetem
- internetes kutatás – szófelhő
  - milyen állatok élnek Angliában/Amerikában/Ausztráliában?
  - hol van a legtöbb földrengés és működő vulkán a világban?
- az időjárás különbségei Angliában és Magyarországon
- játék

- állat barkochba
- kvíz/keresztrejtvény

TÉMAKÖR: Classroom activities

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott témartományhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak/fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza;
- részt vesz egyszerű szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő nyelvórai tevékenységekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff, classmates
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: knowledge, language learning targets
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: - egyéni vagy csoportos
  - o iskolai szokások, napirend, órarend
  - o iskolai szabályok
  - o iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban
  - o tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
- kérdőív készítése:
  - o kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
- kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
- csoportos feladat:
  - o szókétyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
  - o mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan/kooperatív munkaformában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides;
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests;
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures;
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad;
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing;
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences;
- Az utazás és turizmus tématerületéhez tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tématerületében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
  - Angliai látnivalók, nevezetességek
  - Magyarország híres látnivalói
  - Lakóhelyem nevezetességei
  - 'My Dream Holiday'
- Projektmunka csoportosan
  - egy osztálykirándulás megtervezése
  - fontos célnyelvi országbeli turisztikai események, fesztiválok
- Internetes kutatómunka
  - útvonalterv Angliába, milyen országokon, városokon kell átutazni?
  - különleges közlekedési eszközök a nagyvilágban – képekkel

- különleges szállodák/szállások
- Szerepjátékok
  - idegenvezető – izgága, kérdésekkel teli csoport
  - szállodai recepciós - igényes vagy 'akadékoskodó' vendég

TÉMAKÖR: Public matters

ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving directions, giving information
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok – csapatversenyben: Melyik a legjobb jelenet?
  - gyors étteremben
  - utazási irodában
  - utcán: útbaigazítás kérése és adása

- 'I'm a Budapest/London tourist guide' – helyi látványosságok bemutatása
- prospektus, reklám készítése - (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- internetes kutatómunka
  - a célnyelvi országok és hazánk számokban - rövid bemutatók
  - kviz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- Vitafórum:
  - városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése:
  - a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért?

10. évfolyam

heti óraszám: 4

éves óraszám: 144

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
English and language learning	35
Intercultural topics	20
Cross-curricular topics and activities	15
Current topics	20
Entertainment	34
Gaining and sharing knowledge	20

Összes óraszám:	144
------------------------	-----

A tanuló továbbhaladásának feltétele

A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

TÉMAKÖR: English and language learning

ÓRASZÁM: 35 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli /helyesírási különbségek felismerése
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
- Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- közös popzenehallgatás, a szöveg egyszerű feldolgozása feladatlappal
- filmnézés a célnyelven
  - a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése
  - a film egy-két jelenetének dramatizálása, eljátszása
  - keresztretjtvény készítése a film kulcsszavaival

- betűzésverseny
  - o Ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?
- egyszerű nyelvezetű szöveg órai feldolgozása (illusztráció, előadás)
- játékos diktálási feladatok
  - o running dictation
  - o Chinese whispers
- egy (alapszintű) könnyített olvasmány elolvasása, egyéni feldolgozása és bemutatása az osztálynak

TÉMAKÖR: Intercultural topics

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Projectmunka – egyéni vagy csoportos

- az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
  - az angol és magyar iskolák jellemzői, napirend
  - tipikus angol ház, lakás – miért más itthon?
  - mindennapi szokások Angliában és Magyarországon – van-e különbség?
  - családon belüli szerepek és feladatmegosztás a két kultúrában
  - ünnepek a családban (Name day? Christmas Eve? Easter Monday? stb.)
  - viselkedésbeli különbségek a két kultúrában (pl. üdvözlés)
  - állattartási szokások, kedvenc állatok ('cats' vs 'dogs'?)
  - angol és magyar nyaralási szokások

- angol időjárás – magyar időjárás
- az Egyesült Királyság/Magyarország tájegységei, országrészei
- angol/magyar étkezési szokások, tipikus ételek
- híres helyek a két országban
- Csoportos játék:
  - Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
- jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában
  - pl. Christmas Party
  - pl. Valentines Day

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka - témák, személyiségek bemutatása
  - Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
  - egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
  - egy híres tudós élete
  - egy angol király élete
  - Magyarország történelmének egy érdekes alakja
  - célnyelven rövid történet, egyéni élmény leírása
- internetes kutatómunka
  - szavak, kifejezések keresése a különböző tantárgyakhoz
- vaktérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
- csoportos project:
  - társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: Current topics

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
  - aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel
  - képalírások megfogalmazása
  - időjárásjelentés készítése
- Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
  - szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
  - lenémított film tanulói kommentárral
- szerepjáték:
  - interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

TÉMAKÖR: Entertainment

ÓRASZÁM: 34 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
- Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékokban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunkák és bemutatók
  - saját szórakozási szokások
  - kedvenc kulturális élmények
- felmérés készítése és kiértékelése
  - szórakozási szokások az osztályon belül – melyik a legkedveltebb
- egyéni internetes kutatások angolul különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- angol tinédzser naplóírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés angolul
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- csoportchat:
  - közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából, poszter készítése, prezentáció

11. évfolyam

heti óraszám: 4

éves óraszám: 144

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Personal topics: family relations, lifestyle	30
Environment and nature	25
Classroom activities	20
Holidays, travelling, tourism	24
Public matters	20
English and language learning	25
Összes óraszám:	144

A tanuló továbbhaladásának feltétele

A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;
- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate environment, home

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: welfare, social relations
- Személyes témákhoz tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval (a folyamatos, összefüggő beszéd gyakorlására)
  - Közeli és távoli rokonok, kedvenc rokonaim
  - érdekes családi történetek a múltból
- internetes kutató munka és csoportos projekt
  - családok az angol nyelvű országokban, különbségek, hasonlóságok
  - 'close/nuclear families', 'one parent families', 'extended families', 'adopted children'
  - szerepek a családon belül
- Vitafórum
  - pl. tinédzserek helyzete a családban: (What is it that teenagers find most irritating in middle aged people? What is it that middle aged people find most irritating in teenagers?)
- Szerepjáték:
  - pl. az orvosnál
- prezentáció készítése:
  - Családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- Közvélemény kutatás:
  - hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Environment and nature

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- megoszt alapvető személyes információkat környezetéről egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability
- Környezethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutatás:
  - veszélyeztetett állatok
  - kihalt növényfajok
  - nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon

- a tengerek szennyezése -műanyag-szigetek a tengerben
- Kiselőadás készítése:
  - veszélyben a földünk
  - a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
  - a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
  - Mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- Vitafórum:
  - hasznosak-e az állatkertek?
  - jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
- Egy angol nyelvű természetfilm megtekintése

TÉMAKÖR: School and education

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
- megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz szövegalkotást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular activities, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Egyéni kutatás és képes beszámoló:**
  - régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik
  - a magyarországi és az angliai középiskola összehasonlítása
- **Csoportmunka / projekt:**
  - egy osztályprogram megtervezése
  - 'Az ideális iskola' jellemzői
- **Internetes kutatómunka: - képes beszámolók**
  - érdekes iskolák a világ különböző részeiben
- **Vitaforum:**
  - Hasznos-e az iskolai egyenruha?
  - Jó dolog-e a bentlakásos iskola?
  - Milyen a jó tanár?
- **Íráskészség fejlesztése:**
  - beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére
  - panaszkodó email írásai angliai barátomnak a sok házi feladatáról

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az egyszerű, az adott témartományhoz kapcsolódó összefüggő szövegeket, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides;
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences
- Az utazás és turizmus tématerületéhez tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tématerületében.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:**
  - **híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban**
  - **híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon**
  - **Lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven**
  - **'Álomnyaralásom' részletes megtervezése**
  - **hogyan készüljünk fel egy külföldi utazásra – Checklist készítése**
- **Internetes kutatás**
  - **Érdekes, szokatlan szállások**
  - **Különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban**
- **Játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!**
- **Felmérés készítése az osztályban:**
  - **Ki melyik országot szeretné megismerni? Melyik a legnépszerűbb célpont?**
  - **Ki hol szeretne nyaralni? (Balaton? hegyvidék? stb.)**

- **Szituációs játék**
  - **szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés**
  - **'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'**
- **Panaszlevél vagy/és kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről**

TÉMAKÖR: Public matters

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
- értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
- információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, sport, books, films, services, travelling, national and international tourism
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Projektmunka, egyéni bemutatók**
  - Mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?
  - Mi szórakoztat minket?
- **Vitakészség fejlesztése**
  - **vidéki-városi élet előnyei és hátrányai**
  - **'mozik' – kellenek még?**
  - **Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?**
- **Íráskészség fejlesztése:**
  - **brossúrák, adalapok kitöltése**
  - **film/könyv - ajánló brossúra készítése**
- **egy angol nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő - film megtekintése, megbeszélése**
- **egy rövid angol novella órai feldolgozása**

TÉMAKÖR: English and language learning

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

- tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
- ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
- hibáit többnyire észreveszi és javítja;
- társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
- Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére**
- **nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játéka az órán**
- **internetes kutatás és beszámoló**
  - **új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonimáiról**
  - **a magyar és az angol nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról**
  - **a dialektusokról**
  - **kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai**
- **Olvásásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése**
- **'Osztálykönyvtár'**
  - **évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása**

- könnyített olvasmány tartalmának rövid előadása
- Íráskészség fejlesztése
  - cikkek egy havonta megjelenő angol nyelvű osztály 'hirlaphoz' (pl.'Teenage Herald') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
  - angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal angolul

12. évfolyam

heti óraszám: 4

éves óraszám: 128

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Intercultural topics	20
Cross-curricular topics and activities	20
Current topics	20
Science and technology, Communication	23
Entertainment ?	20
Gaining and sharing knowledge	25
Összes óraszám:	128

A tanuló továbbhaladásának feltétele

A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

TÉMAKÖR: Intercultural topics

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi és hazai kulturális szokások, jellemzők ismerete
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
- Főbb hazai országismereti jellemzők ismerete célnyelven
- Legfontosabb hazai látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven, a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— **Projektmunka:**

- **a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában**
- **a falvak szerepe a manapság a két országban**
- **miért halt ki a népviselet Angliában és miért maradt meg Magyarországon?**
- **Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?**

— **Internetes kutatómunka**

- **a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai**
- **Hollywood története, magyar vonatkozásai**
-

— **Prezentáció**

- karácsony ünneplése a világ országaiban
- a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye és hatása más országokra
- **Játék:**
  - Leírás készítése/receptek – magyar vagy angol specialitás?
  - kviz különböző országok étkezési szokásairól
- „kritika” írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba
- **Vitafórum**
  - mi okozhat meglepetést a célnyelvi országban

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
- Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Projekt munka (egyéni)**

- szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
- egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése
- (Papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről
- **Vitaforum**
  - melyik tantárgy 'hasznos' a felnőtt életben?
  - kell-e a mindennapos testnevelés?
  - fontos-e a zene és a tánc?
  - kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
  - fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?
- **Játék**
  - szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?
  - történelmi események modellezése szerepjáttékkal

TÉMAKÖR: Current topics

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- **Online videók megtekintése**
  - **hírműsorok**
  - **aktuális eseményekről szóló tudósítások**
  - **riportok**
- **Szerepjáték**
  - **'néma' videókhoz szövegekészítés és eljátszás**
  - **TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)**
- **Internetes kutatómunka**
  - **egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról**
  - **szókincsfejlesztés a média világához**
- **Nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv**
  - **a szalagcímek nyelvezete**
  - **az újságcikkek stílusa szerkezete**
  - **különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében**

TÉMAKÖR: Science and technology, Communication

ÓRASZÁM: 23 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

- az adott tématarományban értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;
- az adott tématarományban szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people, mobile phones, computers, internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématarományban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...
  - a közlekedést
  - a házimunkát
  - az oktatást?
  - a kommunikációt?
- Internetes kutatómunka és prezentáció
  - a világ legfontosabb találmányai
  - a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
  - a tudományos élet „fáklyavivői” a történelem folyamán
- Vitafórum
  - az internet jövője
  - Mire jó a virtuális valóság?
  - a közösségi oldalak előnyei és hátrányai
  - Haladás-e minden változás?

TÉMAKÖR: Entertainment

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, előszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
- rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
- üzeneteket ír;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és élményalapú játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és élményalapú játékos nyelvtanulás céljára.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

— Internetes kutatómunka

- **külföldi kulturális események megismerése, bemutatása**
- **hazai fesztiválok bemutatása, értékelése**

- érdekes kiállítások, múzeumok
- Egy angol nyelvű játékfilm közös megtekintése megbeszélése
- Kedvenc filmem bemutatása angolul
- Kedvenc számom bemutatása, meghallgatása
  - a szöveg leírása és értelmezése
- Egy tudásszintnek megfelelő könnyített olvasmány elolvasása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
- felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven
A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka (egyéni vagy csoportos)
  - prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak
  - Kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
  - Angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban
  - Projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók angol nyelvű írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

13. évfolyam

heti óraszám: 4

éves óraszám: 128

tankönyv: középszintű érettségire felkészítő kurzuskönyv

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Family	12
People	12
Environment	14
School	12
Work	12
Lifestyle	14
Entertainment	14
Travelling	14
Science and technology	12
Economics and finance	12
Összes óraszám:	128

Nyelvtani szerkezetek:

Articles (definite, indefinite, zero

Nouns (singular and plural, countable uncountable)

Adjectives (regular and irregular, comparison)

Possession

Adverbs

Prepositions, prepositional phrases

Conjunctions, linking words

Forms of the verb (infinitives, gerund and participles)

Auxiliaries/ Modal verbs

Present Simple

Present Simple Passive

Present Continuous

Present Perfect Simple

Present Perfect Passive

Present Perfect Continuous

Past Simple

Past Simple Passive

Past Continuous

Past Perfect

Future with will

Passive Future

Going to

Reported Speech

Conditional

Relative clauses .

Time clauses with future meaning

Clauses of purpose

Wish

Question-tags

A tanuló továbbhaladásának feltétele

A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és AMI

Helyi Tanterv

Érettségi előkészítő élő idegen nyelv

11 -12. évfolyam

Érvényes: a 2022/2023-es tanévtől

Intézményünkben angol és német nyelvből érettségi előkészítő tantárgy közép- és emelt szinten választható a gimnáziumi és a szakgimnáziumi tanulók számára. Az érettségi előkészítő csoportok kialakítása a jelentkezők létszámától függ, a foglalkozáson egyszerre vehetnek részt a gimnáziumi és a szakgimnáziumi tanulók.

Az órák célja alapvetően, hogy a közép- vagy emeltszintű érettségi vizsgán felkészültebb, elmélyültebb, szóbeliségben és írásbeliségben is árnyaltabb nyelvtudással vizsgázhassanak a tanulók.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>hét</i>
11.	2	72	36
12.	2	64	32

A tantárgyi értékelés javasolt formái, szempontjai: a gimnáziumi és szakgimnáziumi idegennyelv-oktatásra vonatkozó helyi tanterv tartalmazza

A tankönyv kiválasztásának szempontjai:

1. témakörei (fő- és altémakörök) és azok kapcsolódási pontjai; készségenkénti fejlesztési céljai és feladatai, tartalma és szövegfajtái, szövegforrásai; kommunikációs eszközei; fogalomkörei és értékelési rendszere-módjai igazodnak az érvényben lévő NAT és KERETTANTERVEK előírásaihoz
2. témakörei és feladattípusai a korosztályt tekintve relevánsak
3. a kommunikatív nyelvoktatást helyezik előtérbe
4. egyenletesen és fokozatosan fejlesztik az idegen nyelvi kompetenciák mellett a többi kulcskompetencia komponenseit is
5. az integrált készségfejlesztést szem előtt tartva előny, ha megvalósulhat a tantárgyköziség, megtalálhatóak a más tantárgyakhoz való kapcsolódási pontok
6. lehetőleg tartalmaznak az „e-learning”-hez is tananyagot

Érettségi előkészítő középszinten

Cél: Segítséget nyújt a középszintű nyelvi érettségire való felkészülésben, mely az Európa Tanács skálájának A2-B1 szintjeit fogja át.

Az Európa Tanács B1 szintjének általános leírása: Megérti a fontosabb információkat olyan egyszerű, hétköznapi szövegekben, amelyek gyakori élethelyzetekhez kapcsolódnak (pl. iskola, szabadidő, munka). Képes külföldiekkel kommunikálni mindennapi helyzetekben. Egyszerű, összefüggő szöveget tud alkotni olyan témákban, amelyeket ismer, vagy amelyek az érdeklődési körébe tartoznak. Be tud számolni eseményekről, élményeiről, érzelmeiről és törekvéseiről. Rövid magyarázatot tud fűzni eseményekhez, jelenségekhez, indokolni tud különböző álláspontokat és terveket.

Angol nyelv tantárgy

11. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra

Bemeneti szint: A2+

Kimeneti szint: B1

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- bemutatás (Let me introduce myself. This is Jack, an old friend of mine. Let me introduce Mr Smith to you.)
- telefonálás (XY speaking. Can I speak to XY? I'll call you later. Thanks for calling.)
- elismerés kifejezése (Well done. It's a good idea. I'm proud of you.)
- ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- aggodás, félelem kifejezése (I'm worried about it, I fear..., I'm afraid that...)
- üdvözlétküldés (Give my best regards to...)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Dear Sir/Madam, Dear Mr. Smith, I look forward to hearing from you. Yours faithfully/sincerely,)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (I've just got an idea. I'll tell you what. Why don't we...?)
- elemek összekapcsolása szóban (First..., then, after that... finally)
- kiemelés, hangsúlyozás (It's cats that are very active at night. The biggest problem is that the weather is horrible.)
- mondandó összefoglalása (All in all... To sum up... In short...)
- beszélgetés lezárása (Right. OK. It was nice talking to you.)
- együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)
- szemrehányás kifejezése (It's your fault. You shouldn't have said that.)
- segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washing-up instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.)

- segítség felajánlása és elfogadása (Shall I bring you something from the shop? Yes, please. I'll help you with your homework. Thanks, that sounds great.)
- tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better ..., That's a good idea. ..., I think you should/ought to do this.)
- reklamálás (This soup is cold. The driver was rude. I'd like to make a complaint.)
- engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't, I'm cold.)
- feltételezés, kétely kifejezése (I don't think he did it. He might be right. I wonder where he is.)
- ok-okozat kifejezése (Why is that? Because..., How come he didn't take part? He's ill, that's why.)
- magyarázat kifejezése (What is it good for? It's used for cooking., How does it work? It works with a battery.)
- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (I remember seeing her at the party last year. I can't remember locking the door.)
- elkeseredés kifejezése (I am disappointed/ devastated.)
- érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)
- bosszúság kifejezése (Oh, no! I am fed up with it.)

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Personal topics: family relations, lifestyle, people and society	16
Environment and nature	14
School and education	14
Holidays, travelling, tourism	14
Public matters, entertainment	14
Összes óraszám	72

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle, people and society

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő rövid jellemzésével;

leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban; érthetően tud folyamatosan beszélni, kisebb szünetek beiktatásával;

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;

előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
 a témartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
 a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
 digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
 szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
 a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes témartományon belül;
 a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
 véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 mondanivalóját kifejti kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
 információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people
 A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
 A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
 A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
 A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
 A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
 Személyes élethez tartozó információk átadása
 Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
 Interakció a személyes témartományban.

TÉMAKÖR: Environment and nature

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
 véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
 összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott témartományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
 összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
 értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
 megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
 A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
 A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
 A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources
 A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons
 A környezeti és természeti témartományhoz tartozó információk átadása
 Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témartományban.

TÉMAKÖR: School and education

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;
 a témartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
 részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvi tevékenységekben;
 egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart akár önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
 a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
 kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
 megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
 alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
 véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
 visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatosan és érthető
 történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
 váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően
 célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
 A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings
 A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school
 A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
 A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK
 A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
 A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning
 Résztvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
 Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
 Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**
 papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
 megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
 véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
 összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
 megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides
  - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests both in Hungary and around the world
  - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
  - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad
  - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour
  - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy
- Az utazás és turizmus tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása
 Interakció az utazás és turizmus tématarományban.

TÉMAKÖR: Public matters, entertainment

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
 célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
  - megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
  - digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
 kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
  - írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
 összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
  - megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;

egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
 információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
 nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közéleti témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti témakörben.

A továbbhaladás feltétele: A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

12. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 64 óra

Bemeneti szint: B1

Kimeneti szint: B1+

Nyelvi elemek, struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige; Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.) Present Perfect Continuous (I've been learning English for 3 years. Have you been waiting for a long time?);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?); Past

Continuous (I was listening to her. Were they crying?) Past Perfect (I had seen her before.);

- cselekvés, történet, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.); Future Simple (When will you be sixteen? I'll help you.) Future Continuous (This time tomorrow I will be skiing in Austria.)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'could', 'may' (Can/could/may I join you?) 'should/shouldn't' (You should ask her.); 'mustn't' (You mustn't smoke here.); 'can', 'could', 'be able to' (I could swim when I was 5. I was able to pass the exam.); 'must', 'may', 'might', 'can't' (Clara must be at school, she can't be on holiday. She might like you); 'should have /might have' (She should have done it sooner. He might have passed the exam.)
- múltbeli szokások kifejezése: 'used to' / 'would' (I used to cry a lot when I was a child. My mum would always tell us stories.)
- feltételesség kifejezése (We'll stay at home if it rains. We would buy it if we had money.)
- függő beszéd kifejezése jelenidőben (He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.)
- függő beszéd múlt idejű igével (He said he was tired. She told me not to leave.)
- szenvedő szerkezet: (The school was renovated during the summer. My car will be repaired tomorrow.)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek; 'all', 'both', 'none', 'neither', 'every', 'each', 'enough', 'too', 'quite' (It isn't good enough. The cake tastes quite good.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)

időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.); időtartam: How long?

- (How long were you in Spain? For one month.); időpont meghatározása (soon, afterwards, later, next, then, the day before yesterday, the day after tomorrow, the other day, during the winter)
- logikai viszonyok: célhatározás kifejezése (He went to Rome to study Italian)
- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)
- birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother..., Whose...?)

– visszakérdezés: (She's ill, isn't she? She hasn't met you before, has she?).

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
English and language learning	12
Intercultural topics	12
Cross-curricular topics and activities	10
Current topics	10
Science and technology, Communication	10
Gaining and sharing knowledge	10
Összes óraszám:	64

TÉMAKÖR: English and language learning

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;

céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;

céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;

használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;

ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;

félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;

a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újratekint a mondandóját;

a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;

nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;

a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;

használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;

megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
 kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
 törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
 használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
 összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
 a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
 digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
 megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
 a szöveggörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
 egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
 nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
 kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó témákban;
 nyelvi haladását fel tudja mérni;
 hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning
 A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
 Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

TÉMAKÖR: Intercultural topics

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
 ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
 tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
 a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions in the different countries

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions
 A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
 Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
 Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
 egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
 kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
 használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
 Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

TÉMAKÖR: Current topics

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
 megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókinccs megértése és használata célnyelven
 Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
 Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra

TÉMAKÖR: Science and technology, Communication

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
 megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
 véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
 egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
 összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
 összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
 értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
 megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet
 A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
 A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks
 Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématarományban
 Egyszerű interakció a tudomány és technika tématarományban.

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
 egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
 szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
 környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
 írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
 digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
 összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
 nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
 nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
Információ megosztása angol nyelven.

A tanév teljesítésének feltétele: A tanuló a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

Német nyelv tantárgy

11. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra

Bemeneti szint: A2+

Kimeneti szint: B1

Nyelvi elemek, struktúrák a német mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- személytelenség (Es ist warm. Es schneit.)
- függő beszéd jelen időben (Sie sagte, dass sie heute ins Kino geht.)
- vonzatos igék (Ich denke viel an den Sommer), névmási határozószók (Woran denkst du viel? Ich denke daran, ...)
- főnévként használt melléknév (der Bekannte, ein Bekannter, der Verwandte, ein Verwandter), melléknévi igenév (der Reisende, der Angestellte)
- modalitás: módbeli segédigék Präteritumban (Er konnte nicht schwimmen. Der Kranke durfte nicht aufstehen.), brauchen zu + Inf. (Heute brauchst du nicht mitzukommen.)
- műveltetés jelen időben és első múltban: lassen (Wir lassen / ließen unser Auto reparieren.)
- szenvedő szerkezet jelen és múlt időben (Sie werden/wurden vom Flughafen abgeholt. Sie sind eingeladen worden.)
- zu + Inf. szerkezet (Es ist schön, hier zu sein.)
- mellékmondatok: alanyi mellékmondat (Es freut mich, dass du hier bist.), tárgyi mellékmondat (Ich weiß, dass du viel zu tun hast., Ich weiß nicht, ob er morgen Zeit hat.), helyhatározói mellékmondat (Du sollst dort arbeiten, wo du wohnst.), időhatározói mellékmondat egyidejűsége (Als ich Kind war, las ich sehr gerne Märchen.) és elő- és utóidejűsége (Nachdem Liza die Hausaufgabe gemacht hatte, kochte sie einen Tee.) vonatkozóan, okhatározói mellékmondat (Ich kann an dem Ausflug nicht teilnehmen, weil ich krank bin.), célhatározói mellékmondat (Ich bin ins Kino gekommen, um mir den neuen Film anzuschauen.), vonatkozó mellékmondat (Ich mag dieses Lied, das du singst.)
- névmások szövegben betöltött funkcionális használata: mutató névmás (dieser, diese, dieses, derselbe, dieselbe, dasselbe), vonatkozó névmás (der, die, das)
- feltételeesség jelen időben (Wenn wir Zeit haben, putzen wir die Fenster.), wäre, hätte, würde (Was würden Sie tun, wenn sie eine Million hätten?), módbeli segédigék feltételes módban (könnte, müsste stb.)
- kollokációk, Funktionsverbgefüge (eine Reise machen, zur Verfügung stehen)

Témakörök:

Személyes vonatkozások, család 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai • Családi élet, családi kapcsolatok • Mindennapi és otthoni teendők • Személyes tervek
Ember és társadalom 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A másik ember külső és belső jellemzése • Baráti kör • A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel • Női és férfi szerepek • Ünnepek, családi ünnepek • Öltözködés, divat • Vásárlás, szolgáltatások (posta) • Hasonlóságok és különbségek az emberek között
Környezetünk 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása) • A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek • A városi és vidéki élet összehasonlítása • Növények és állatok környezetünkben • Környezetvédelem: Mit tehetünk a szűkebb környezetünkért vagy a természet megóvásáért • Időjárás
Iskola 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Saját iskola bemutatása • Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör • A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága • Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei, iskolai hagyományok
Szabadidő, szórakozás, művelődés 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Szabadidős elfoglaltságok, hobbik • Színház, mozi, koncert, kiállítás • Sportolás • Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet • Kulturális események
Aktuális témák 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Hétköznapi események a minket körülvevő világból • Tanulók által javasolt témák (cél: az egyéni motivációk megtalálása)

Továbbhaladás feltétele: A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

12. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 64 óra

Bemeneti szint: B1

Kimeneti szint: B1+

Nyelvi elemek és struktúrák (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- feltételes mód (Wenn ich nicht so viel Schokolade äße, wöge ich nicht 70 Kilo/Wenn ich nicht so viel Schokolade essen würde, würde ich nicht 70 Kilo wiegen.), feltételes mód módbeli segédigével, múlt időben (Jan hätte den Test besser schreiben können, wenn er mehr gelernt hätte.)
- óhajtó és irreális óhajtó mondatok (Wenn ich doch Steven noch einmal sähe! Wenn ich bloß nichts gesagt hätte!)
- mellékmondatok: módhatározói mellékmondat (Er erzählt so spannend, dass alle ihn bewundern.), hasonlító mellékmondat (Er sieht so aus, als ob er wieder gesund wäre.), következtető mellékmondat (Sie ist weggegangen, ohne dass sie etwas gesagt hätte.), megengedő mellékmondat (Obwohl er viele Probleme hat, steht uns immer zur Verfügung.)
- cselekvőpasszív módbeli segédigékkel jelen és múlt időben (Deine Schrift kann nicht gelesen werden./Alle Geschenke konnten schön eingepackt werden)
- Állapotpasszív (Die Fenster sind weiß und blau gestrichen.)
- főnévi és melléknévi vonzatok (zweifeln an, angewiesen auf)
- folyamatos és beálló melléknévi igenevek (das schreibende Kind, das zu lesende Buch)
- módbeli segédigék másodlagos jelentése (Der Zug muss in 5 Minuten ankommen. Er will den Unfall gesehen haben.)
- elváló és nem elváló igekötők (Der Schüler hat das unbekannte Wort schön umgeschrieben. Mein Text gefällt mir nicht, ich umschreibe den ganzen.)

Témakörök

<p>A munka világa</p> <p>10 óra</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diákmunka, nyári munkavállalás • Pályaválasztás
---	--

Életmód 14 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Napirend, időbeosztás • Az egészséges életmód (a helyes és helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében) • Étkezési szokások a családban • Ételek, kedvenc ételek • Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben • Gyakori betegségek, sérülések, baleset • Gyógykezelés (házi orvos, kórházak)
Utazás, turizmus 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés • Nyaralás itthon / külföldön • Utazási előkészületek, utazás megszervezése • Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai
Tudomány, technika 8 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Népszerű tudományok, ismeretterjesztés • A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben
Gazdaság 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Családi gazdálkodás • A pénz szerepe a mindennapokban • Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank), online szolgáltatások igénybevétele
Ismétlés, vizsgamodellőzés 8 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi témakörök felelevenítése, vizsgaszituációt modellező feleletek

A tanév teljesítésének feltétele: A tanuló a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

Érettségi előkészítő emelt szinten

Cél: Az emelt szintű érettségire való felkészítést, az Európa Tanács B2 szintjének elérését fogja át.

Az Európa Tanács B2 szintjének általános leírása A tanuló megérti a változatos, konkrét vagy elvont témájú szövegek fő gondolatmenetét, követni tudja a hosszabb, összetettebb érveléseket is. Folyamatos és természetes módon tud a célnyelven interakciót folytatni. Világos és részletes szöveget tud létrehozni különböző témákról. Véleményét indokolni tudja, részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat. A nyelvtani ismeretek átadása, ismétlése a különböző készségek fejlesztésébe integráltan az adott csoport tudásszintjének megfelelően zajlik.

„A közép- és az emelt szint közötti különbség a nyelvtani és lexikai szerkezetek komplexitásában és a feladatok eltérő nehézségi fokában jelenik meg. Emelt szinten a vizsgázó változatos és komplex nyelvtani és lexikai szerkezetek helyes felismerésére és pontos használatára is képes. [...] A közép- és az emelt szint közötti különbség a témák megközelítésében, a létrehozandó szövegek terjedelmében, a nyelvi megformálás jellemzőiben jelenik meg. A témák megközelítésében az a lényeges különbség, hogy középszinten a vizsgázó személyes nézőpontból ír hozzá közel álló, mindennapi, személyével kapcsolatos vagy őt érdeklő témákról, míg emelt szinten az adott témát általánosabban is képes megközelíteni, és átfogó problémaként tárgyalni. A nyelvi megformálásra az jellemző, hogy középszinten a vizsgázó röviden, egyszerűen, összefüggő mondatokban, emelt szinten pedig részletesen, változatos szókinccsel, nyelvileg igényesebben és pontosabban ír.” (forrás: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/elo_id_nyelv_2024_e.pdf)

Angol nyelv tantárgy

11.évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra

Bemeneti szint: B1+

Kimeneti szint: B2

Nyelvi funkciók (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- álláspont, vélemény kifejezése (In my view ..., As I see it ..., Personally, I think ...)
- érvek felvezetése (I find it extremely important ..., When we consider..., Considering ..., We should keep it in mind that ..., I suppose we all agree that ...)
- egyetértés mások érveivel (I completely agree. I couldn't agree more. That's exactly what I think, You've persuaded me.)
- kétely, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, Yes, maybe, but..., I see what you mean, but ... I agree to some extent, but...)

- mások érveivel való egyet nem értés (I am afraid I disagree/can't agree with you. I don't see why/how ..., Actually, ... Surely you don't think that ... I partly agree. I agree up to a point. I completely disagree. You must be joking.)
- konklúzió levonása (The point I'm trying to make is ..., All in all it shows ...)
- statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Judging from the examples ..., The diagram proves that ...)
- reklamáció, panasz kifejezése (I'd like to make a complaint about ..., I'd like to return this ..., It doesn't fit. It's not my size. It won't work properly. Can I have a refund?)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I apologise. I feel/am sorry for ...)
- érzések kifejezése (I'm satisfied. I'm frightened. I'm embarrassed.)
- szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to ...)
- dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)
- javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent. That's a good idea, but...)
- információkérés (Could you please tell me when the next train leaves? You wouldn't know the time, would you?)
- egymást követő események leírása (Firstly, secondly, thirdly, later on, in the end, eventually)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Can I interrupt you for a second? May I say something?)
- segítségkérés és arra reagálás (Could you do me a favour? Could you give/lend me a hand? Sure. No problem.)

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Personal topics: family relations, lifestyle	9
Environment and nature	9
Holidays, travelling, tourism	9
Public matters, entertainment	9
English and language learning	9
Intercultural topics	9
Cross-curricular topics and activities	9
Current topics	9
Összes óraszám	72

Personal topics: family relations, lifestyle

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- értelmezi az összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématarományban és az idetartozó érettségi témákban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans

Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématarományban.

Environment and nature

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;

beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni; környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;

érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;

szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématarományban.

Holidays, travelling, tourism

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**
  - összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
  - összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning
- A nyaralás, utazás, turizmus témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témartományban.

Public matters, entertainment

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;

- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban.

English and language learning

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:** tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;

céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;

használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;

kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;

törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;

a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;

a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.

alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;

digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;

megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;

hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;

nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;

hibáit általában önállóan is tudja javítani;

nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning

A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben

A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése

Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

Intercultural topics

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
 ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
 interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
 megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
 alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
 szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
 interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
 tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
 ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
 tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
 átadja célnyelven a magyar értékeket;
 a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature

Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete

Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása

Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

Célnyelvi kultúráról információk átadása

Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása

Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

Cross-curricular topics and activities

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;

használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
 Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

Current topics**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
 felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

A továbbhaladás feltétele: A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

12.évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 64 óra

Bemeneti szint: B2

Kimeneti szint: B2+

Nyelvi elemek és struktúrák (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous, future perfect (I'll be cooking then. I'll have finished cooking by then.)
- jövőidejűség kifejezése a múltban: 'was/were going to', 'was/were about to', 'was/were to have' (I was going to help her. I was about to leave.)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: past perfect continuous (I had been learning English for two years before I passed my exam.)
- feltételes mód kifejezése: third conditional, 'I wish', 'if only' (I would have done it if I had had the time. I wish you were here. If only he could have helped me.)
- függő beszéd: statements, questions, requests, offers, orders, reporting verbs (She threatened to leave me there. She asked me if she should leave. She asked me to take her home. She offered to take me home. She told me to take him home.)

- vonatkozó névmások / mellékmondatok: relative pronouns and clauses (She's a girl who can sing really well. I won't eat the banana which was on the floor.)
- közvetett kérdések: indirect questions (Could you tell me what the time is, please?)
- műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month.)
- igei vonzatok (gerunds and infinitives)
- szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however...)
- inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)
- képzők: negative prefixes (uneducated, impolite), adjective suffixes (dangerous, professional, hopeful) noun suffixes (teacher, bakery, difference)
- visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself...)

Témakör neve	Javasolt óraszám
Science and technology, Communication	10
People and society	10
Financial matters	10
Carreer and employment	10
Gaining and sharing knowledge	10
Final exam preparation	14
Összes óraszám:	64

Science and technology, Communication

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika témartományhoz tartozó alapvető témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions

A tudomány és technika tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében.

People and society**TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématerületéhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service
- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
- Az ember és társadalom témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témakörében.

Financial matters

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság témakörhöz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money

A pénzügyek és gazdaság témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témartományban.

Career and employment

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás témartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV

A karrier és munkavállalás témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témartományban.

Gaining and sharing knowledge

TANULÁSI EREDMÉNYEK**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összetettebb információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
- használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

Final exam preparation**TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvtanulási tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ; megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja; egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz; nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza; egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ; közép- és emeltszintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg; közép- és emeltszintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg; az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja; az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása

A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása

A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása

Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

A teljesítés feltétele: A tanuló a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

Német nyelv tantárgy

11.évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra

Bemeneti szint: A2+/B1

Kimeneti szint: B1+/B2

Nyelvi elemek és struktúrák (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- feltételes mód (Wenn ich nicht so viel Schokolade äße, wöge ich nicht 70 Kilo/Wenn ich nicht so viel Schokolade essen würde, würde ich nicht 70 Kilo wiegen.), feltételes mód módbeli segédigével, múlt időben (Jan hätte den Test besser schreiben können, wenn er mehr gelernt hätte.)
- óhajtó és irreális óhajtó mondatok (Wenn ich doch Steven noch einmal sähe! Wenn ich bloß nichts gesagt hätte!)
- mellékmondatok: módhatározói mellékmondat (Er erzählt so spannend, dass alle ihn bewundern.), hasonlító mellékmondat (Er sieht so aus, als ob er wieder gesund wäre.), következtető mellékmondat (Sie ist weggegangen, ohne dass sie etwas gesagt hätte.),

megengedő mellékmondat (Obwohl er viele Probleme hat, steht uns immer zur Verfügung.)

- cselekvőpasszív módbeli segédigékkel jelen és múlt időben (Deine Schrift kann nicht gelesen werden./Alle Geschenke konnten schön eingepackt werden)
- Állapotpasszív (Die Fenster sind weiß und blau gestrichen.)
- főnévi és melléknévi vonzatok (zweifeln an, angewiesen auf)
- folyamatos és beálló melléknévi igenevek (das schreibende Kind, das zu lesende Buch)
- módbeli segédigék másodlagos jelentése (Der Zug muss in 5 Minuten ankommen. Er will den Unfall gesehen haben.)
- elváló és nem elváló igekötők (Der Schüler hat das unbekannte Wort schön umgeschrieben. Mein Text gefällt mir nicht, ich umschreibe den ganzen.)

Témakörök:

Személyes vonatkozások, család 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A család szerepe az egyén és a társadalom életében • Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése
Ember és társadalom 16 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság) • A tizenévesek útkeresése • Előítéletek, társadalmi problémák • Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében • Az öltözködés mint a társadalmi hovatartozás kifejezése • A fogyasztói társadalom, a reklámok
Környezetünk 14 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A lakóhely és környéke fejlődésének problémái • A természet és az ember harmóniája • A környezetvédelem lehetőségei és problémái
Iskola, oktatás 10 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban • Hasonló események és hagyományok külföldi iskolákban
Szabadidő, művelődés, szórakozás 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A szabadidő jelentősége az ember életében • A művészet szerepe a mindennapokban • Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok • A könyvek, a média és internet szerepe, hatásai
Aktualitások 8 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A tanulókat érdeklő aktuális témák

A továbbhaladás feltétele: A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

12. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 64 óra

Bemeneti szint: B1

Kimeneti szint: B2

Nyelvi elemek és struktúrák (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- az igeidők teljes skálájának használata
- feltételes mód (Wenn ich nicht so viel Schokolade äße, wöge ich nicht 70 Kilo/Wenn ich nicht so viel Schokolade essen würde, würde ich nicht 70 Kilo wiegen.), feltételes mód módbeli segédigével, múlt időben (Jan hätte den Test besser schreiben können, wenn er mehr gelernt hätte.)
- óhajtó és irreális óhajtó mondatok (Wenn ich doch Steven noch einmal sähe! Wenn ich bloß nichts gesagt hätte!)
- mellékmondatok: módhatározói mellékmondat (Er erzählt so spannend, dass alle ihn bewundern.), hasonlító mellékmondat (Er sieht so aus, als ob er wieder gesund wäre.), következtető mellékmondat (Sie ist weggegangen, ohne dass sie etwas gesagt hätte.), megengedő mellékmondat (Obwohl er viele Probleme hat, steht uns immer zur Verfügung.), időhatározói mellékmondatok (seit, seitdem, nach, nachdem, vor, bevor, während és während, bis zum, bis, bei és als), vonatkozói mellékmondatok, célhatározói mellékmondatok (damit, um...zu), megengedő és helyettesítő jelentésárnyalatú mellékmondatok (ohne dass/ohne zu; anstatt dass/anstatt zu)
- zu + Infinitiv szerkezet a mondatban
- cselekvőpasszív módbeli segédigékkel jelen és múlt időben (Deine Schrift kann nicht gelesen werden./Alle Geschenke konnten schön eingepackt werden)
- Állapotpasszív (Die Fenster sind weiß und blau gestrichen.)
- passzívot helyettesítő szerkezetek
- függő beszéd (er hat behauptet, dass ...)
- főnévi és melléknévi vonzatok (zweifeln an, angewiesen auf)
- ugyanaz, ugyanez kifejezése (derselbe, dieselbe, dasselbe)
- melléknévragozás
- folyamatos és beálló melléknévi igenevek (das schreibende Kind, das zu lesende Buch)
- a főnévvé vált melléknevek, melléknévi igenevek használata (der/die Angestellte, das Beste, ...)
- módbeli segédigék másodlagos jelentése (Der Zug muss in 5 Minuten ankommen. Er will den Unfall gesehen haben.)
- elváló és nem elváló igekötők (Der Schüler hat das unbekannte Wort schön umgeschrieben. Mein Text gefällt mir nicht, ich umschreibe den ganzen.)
- a man általános alany használata Nominativ, Akkusativ, Dativ esetben

Témakörök:

A munka világa 10 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák
Életmód 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Étkezési szokások hazánkban és más országokban • A kulturált étkezés fontossága, feltételei • A szenvedélybetegségek • A gyógyítás egyéb módjai
Utazás, turizmus 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra • Az idegenforgalom jelentősége
Tudomány és technika 10 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A tudomány és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre
Gazdaság 12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Üzleti világ, fogyasztás, reklámok • Pénzkezelés a célnyelvi országokban
Ismétlő fázis 8 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A korábbi témák, szituációk ismétlése • Vizsgaszituációt modellező feleletek

A tanév teljesítésének feltétele: A tanuló a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és AMI

Helyi Tanterv

EMELT SZINTŰ MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM érettségi előkészítő

11 -12. évfolyam

Érvényes: a 2022/2023-es tanévtől

ALAPVETÉS: Emelt szinten a középszintű tananyag ismerete is elvárás.

1. Szövegértés

Információk feldolgozása és megítélése.

Információk célirányos és kritikus használata: kiválasztás, újrendezés a téma és az olvasási cél összefüggésében.

Nyomtatott és elektronikus információforrások ismerete és használata *(pl. egynyelvű szótár, antológia, kézikönyv, lexikon, enciklopédia, írott és elektronikus sajtó; Magyar Elektronikus Könyvtár)*. A célirányos, etikus és mérlegelő információhasználat.

Nyelvi, kommunikációs és irodalmi ismeretek alkalmazása nyomtatott és elektronikus információforrások szövegeinek értelmezésében, létrehozásában, összehasonlításában, megítélésében.

Személyes állásfoglalás kialakítása különféle gondolatokról, ismeretekről, véleményekről. Irodalmi és nem irodalmi szövegek értelmezése.

Különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazása a műfajnak és az adott szempontnak megfelelően.

A gondolatmenet, a kifejezőmód, a műfaj, a szerkezet, a grammatikai szerveződés, a stílus jelentéshordozó szerepének megfogalmazása szépirodalmi, szakmai-tudományos, publicisztikai és gyakorlati szövegek értelmezésével, összehasonlításával, értékelésével.

Annak bemutatása, hogyan hordozza és fejezi ki az irodalom különböző korok és emberek tapasztalatait, élményeit, gondolatait, erkölcsi megfontolásait.

Szövegen belüli és szövegek közötti jelentésbeli utalások megfogalmazása.

A cél, a kommunikatív kontextus meghatározása, a szerzői vélemények, álláspontok felismerése, rekonstruálása, értékelése írott megnyilatkozásokban.

Olvasmányokra való tárgyyszerű, illetve a személyes érintettséget is kifejező reagálás különböző írásbeli és szóbeli közlésmódokban, a műfaji normák és a címzettek figyelembevételével.

Írásbeli szövegalkotás

Széles körű olvasottságon alapuló tájékozottság és személyes vélemény megfogalmazása különböző témákban és különböző műfajokban a műfajnak, a témának, a címzettnek megfelelő szabotossággal.

Tájékoztató, érvelő és esszétípusú szövegek létrehozása a megadott témákban *(pl. a kulturális örökség; a civilizáció ellentmondásai; az élet minősége, a mindennapi életvitel döntéshelyzetei; az emberi kapcsolatok, erkölcsi kérdések, érzelmek; a mindenkori jelen problémahelyzetei, kérdései, válaszai; a tömegkommunikáció, az információs társadalom)*.

Írásbeli és szóbeli műfajok felépítési, nyelvhasználati normáinak önálló alkalmazása, ideértve az önellenőrzés és a javítás képességét.

A megnyilatkozás céljának és tárgyának megfelelő kifejtettségű és stílusú közlés, a köznyelvi norma alkalmazása, biztos helyesírás, rendezett, olvasható íráskép.

Kérdés, probléma írásbeli megvitatása, érvek megfogalmazása, a téma több nézőpontú értékelését is magában foglaló önálló vélemény, álláspont, következtetés megfogalmazása az érvelés módszerével.

Műalkotások keltette hangulat, élmény, vélemény, álláspont, értékelés kifejezése *(pl. költészetben, szépprózában, színházi előadásban, filmben, épített alkotásokban, a tárgyi világban, képzőművészetben, zenében)*.

Az információk célirányos, etikus és mérlegelő felhasználása.

Szóbeli szövegalkotás, beszéd

A beszédhelyzetnek, a műfajnak és a témának megfelelő nyelvi norma követésével lényegre törő, világos felépítésű, önállóan kifejtett közlés.

A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumainak alkalmazása élőbeszédben, felolvasásban, memoriter szöveghű előadásában, adott témáról szóló szóbeli előadásban. A nyelv zenei eszközeinek – artikuláció, beszédtempó, hangerő, hangsúly, hanglejtés, szünet – kifejező és pontos alkalmazása.

Fogalomhasználat

Szövegerőtelmezés, olvasmányélmény, személyes állásfoglalás fogalmilag helytálló bemutatása, előadása.

Erkölcsei, esztétikai, poétikai, retorikai, stilisztikai fogalmak önálló alkalmazása a beszédhelyzetnek és a témának megfelelően.

Fogalmak összefüggéseinek és változó jelentésének megértése és bizonyítása példákkal.

Kizárólag emelt szinten

Fogalmak értelmezése, meghatározása, összehasonlítása történeti kontextusokban is.

Fogalmak változó érvényességéből következtetések megfogalmazása *(pl. a köznyelvi norma alakulása, az irodalmiság fogalmának változásai)*.

Az érettségi vizsgán számonkérhető fogalmak körét a Kerettantervek 5–12. évfolyamra érvényes előírásaiban szereplő fogalmak alkotják.

11.évfolyam

heti óra: 2

éves óraszám: 72

TÉMAKÖR	TARTALOM	ÓRASZÁM
Az antikvitás irodalma mint irodalmi, társ-és képzőművészeti kód	A korszak irodalmának áttekintése (ismétlés)Hasonlóságok, párhuzamosságok, a felidézés különböző formái illetve tudatos eltérések, anakronizmusok az antikvitáshoz kapcsolható művekben (irodalom, társművészetek, képzőművészet).Archetípusok, archetipikus helyzetek, (motívumok, témák az antikvitáshoz kapcsolható művekben (irodalom, társművészetek, képzőművészet; pl. hegy, kert, sziget, alászállás, felemelkedés, nemzedékek, család, felnőtté válás, beavatás; ember és természet, mikro-és makrokozmosz, felnőtt-gyermek, férfi-nő, bűn és bűnhődés, vándorlás, kaland) Egy-egy szépirodalmi mű motívumainak továbbélése	8

	-bizonyítás példákkal.Az intertextualitás egy-egy példájának bemutatása elsősorban a posztmodern irodalmából.	
A Biblia mint irodalmi, társ-és képzőművészeti kód és asszociációs bázis	A Biblia irodalom jellemzőinek (műfajok, fogalmak stb.) áttekintése (ismétlés)Hasonlóságok, párhuzamosságok, a felidézés különböző formái illetve tudatos eltérések, anakronizmusok a Bibliához kapcsolható művekben (irodalom, társművészetek, képzőművészet).Archetípusok, archetipikus helyzetek, (motívumok, témák a Bibliához kapcsolható művekben (irodalom, társművészetek, képzőművészet; pl. hegy, kert, sziget, alászállás, felemelkedés, nemzedékek, család, felnőtté válás, beavatás; ember és természet, mikro-és makrokozmosz, felnőtt-gyermek, férfi-nő, bűn és bűnhődés, vándorlás, kaland) Egy-egy szépirodalmi mű motívumainak továbbélése -bizonyítás példákkal.Az intertextualitás egy-egy példájának bemutatása elsősorban a posztmodern irodalmából	4
Világirodalom, a magyar és a világirodalom története	Középkor, reneszánsz, barokk, felvilágosodás, romantika, a 19. század második fele, a 20. század első fele —a tanult ismeretek felelevenítése, mélyítése, kiegészítése. Jellegzetes, valamely stílustörténeti, esztétörténeti jellemzőt felmutató művek a korszakok irodalmából. Azonos műfajba tartozó művek feldolgozása a korszakok irodalmából.	34
Az irodalom határterületei	„Magas” (elit) művészet és a tömegkultúra viszonyának problémája a megismert korszakokban és a kortárs irodalomban. Irodalmi alkotások megjelenítése más művészeti ágakban, médiumokon (színház, film, internet stb.)Irodalmi témák, motívumok, az irodalomban is kifejezésre jutó tartalmak megjelenítése más kifejezési formákban (dalszöveg, képregény, film stb.)	6
A nyelvi szintek	A tanult leíró nyelvtani ismeretek felidézése, rendszerezése, kiegészítése.	6
A kommunikáció	A nyelv mint kommunikáció, pragmatika, tömegkommunikáció, személyközi kommunikáció	4
A magyar nyelv története	Az ősmagyar, az ómagyar, középmagyar korszak, az újmagyar kor. A szókészlet rétegei: ősi örökség, belső keletkezésű elemek, A nyelvtörténeti korszakokat jellemző változások néhány példája a hangrendszerből, a jövevényszók, nemzetközi műveltségyszók, idegen szavak. Az egységes írott nyelvi norma kialakulása. A nyelvművelés szerepe az új nyelvi fejlemények, jelenségek értelmezésében.	6
Év végi rendszerezés		4

ÖSSZESEN		72
-----------------	--	-----------

Továbbhaladás feltételei: A tanult korszakok, művek, alkotói portrék alapos ismerete. Jártasság a témakörökhöz rendelt tevékenységekben. Aktív részvétel csoportos, kooperatív munkavégzésben, oktatási projektek végrehajtásában. A témakörökben megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

12.évfolyam

heti óra: 2

éves óraszám: 64

TÉMAKÖR	TARTALOM	ÓRASZÁM
Világirodalom, a magyar és a világirodalom története	Az avantgard, a 20. század első és második fele és a kortárs irodalom —a tanult ismeretek felelevenítése, mélyítése, kiegészítése, Jellegetes, valamely stílustörténeti, esztétörténeti jellemzőt felmutató művek a korszakok irodalmából. Azonos műfajba tartozó művek feldolgozása a korszakok irodalmából.	22
Nyelv és társadalom	A tanult nyelvi ismeretek felidézése, rendszerezése, kiegészítése. Legalább egy nyelvjárástípus főbb jellemzői. A nyelvi rétegződés példáinak bemutatása a mai magyar nyelvben	4
Stílus és jelentés; a retorika	A tanult nyelvi ismeretek felidézése, rendszerezése, kiegészítése. A jelentés fogalmi megközelítései: szóelemek (grammatikai jelentés), lexémák (szótári szavak), szószerkezetek (grammatikai viszonyok) jelentése, állandósult szókapcsolatok, szóértékű nyelvi elemek jelentésviszonyai. Nyelv, beszéd, szöveg és stílus összefüggése, a stílusérték fogalma, a konnotatív és a denotatív jelentéssel összefüggésben is. Trópusok, figurák. A szójelentés változásai. Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása.	8
Az emelt tételek áttekintése	Felkészülés az emelt illetve a középszintű vizsga adott évben meghirdetett szóbeli tételeiből. Tételkidolgozás, bemutató.	22
Év végi rendszerezés, próbaérettségi írása		8
ÖSSZESEN		64

Továbbhaladás feltételei: A tanult korszakok, művek, alkotói portrék alapos ismerete. Jártasság a témakörökhöz rendelt tevékenységekben. Aktív részvétel csoportos, kooperatív munkavégzésben, oktatási projektek végrehajtásában. A témakörökben megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és AMI

Helyi Tanterv

Magyar nyelv és irodalom

Szakgimnáziumi osztályok

9-12. évfolyam

Érvényes: 2020-2021-es tanévtől

Alapelvek, célok, fejlesztési követelmények

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.”(Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért van kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A középfokú képzés szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.
- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.

- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfaj-történeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. *Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése.* Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.
- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik fontos elve. Bizonyos irodalmi témakörök

feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Szakgimnáziumi óraháló	3+1/144 heti óraszám: 4 éves óraszám: 144	3+1/144 heti óraszám: 4 éves óraszám: 144	3+1/144 heti óraszám: 4 éves óraszám: 144	3+1/124 heti óraszám: 4 éves óraszám: 124

Részletes tanterv évfolyamokra lebontva

SZAKGIMNÁZIUM

9. évfolyam

MAGYAR NYELV

heti óraszám: 1

éves óraszám: 36

Általános célok:

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása
- A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése
- A kommunikáció tényezői
- A kommunikációs célok és funkciók
- A kommunikáció jelei
- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályai

- A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása
- A nyelvi elemzőképesség fejlesztése
- Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása
- Kreatív nyelvi fejlesztés
- A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei
- A szavak és osztályozásuk
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban
- A szószerkezetek
- A mondatrészek
- A mondatok csoportosítása
- Szórend és jelentés
- Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is

A továbbhaladás feltételei

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 9.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE	Óraszám								
<p><i>I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói</td></tr> <tr><td>A személyközi kommunikáció</td></tr> <tr><td>A nem nyelvi jelek</td></tr> <tr><td>A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói</td></tr> <tr><td>A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre</td></tr> <tr><td>Médiaműfajok</td></tr> <tr><td>A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv</td></tr> </table>	A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói	A személyközi kommunikáció	A nem nyelvi jelek	A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói	A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre	Médiaműfajok	A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv	11	
A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói									
A személyközi kommunikáció									
A nem nyelvi jelek									
A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói									
A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre									
Médiaműfajok									
A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv									
<p><i>II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>A nyelv mint jelrendszer</td></tr> <tr><td>A nyelvi szintek</td></tr> <tr><td>A magyar nyelv hangrendszere</td></tr> <tr><td>Hangkapcsolódási szabályszerűségek</td></tr> <tr><td>A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)</td></tr> <tr><td>A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonyozók</td></tr> <tr><td>A szószerkezetek (szintagmák)</td></tr> <tr><td>A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai</td></tr> </table>	A nyelv mint jelrendszer	A nyelvi szintek	A magyar nyelv hangrendszere	Hangkapcsolódási szabályszerűségek	A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)	A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonyozók	A szószerkezetek (szintagmák)	A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai	25
A nyelv mint jelrendszer									
A nyelvi szintek									
A magyar nyelv hangrendszere									
Hangkapcsolódási szabályszerűségek									
A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)									
A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonyozók									
A szószerkezetek (szintagmák)									
A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai									

Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők		
Az összetett mondat		
Az alárendelő összetett mondatok		
A mellérendelő összetett mondatok		
A többszörösen összetett mondatok		
Kompetencia alapú szövegértő gyakorlatok		
	ÖSSZESEN	36

10.évfolyam

MAGYAR NYELV

heti óraszám: 1

éves óraszám: 36

Általános célok:

- A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése
- A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban
- A szövegelemző képességek fejlesztése
- A szöveg fogalma, jellemzői
- A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői
- A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek
- A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje
- Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői
- Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás
- A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
- A helyesírási készség fejlesztése
- Helyesírási szótárak használatának tudatosítása
- A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák
- Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos
- Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás
- A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.
- Az esszé
- A stílus szerepének tudatosítása
- A stiláris különbségek felfedeztetése
- Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor
- A stílus, a stilisztika, a stílustípusok
- A stílusérték
- A stílushatás
- Stílusgyakorlatok
- A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése
- Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben

- A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása
- A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása
- A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése
- Szótárhasználat fejlesztése
- A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői
- A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek
- A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező
- Motivált és motiválatlan jelentés
- A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk
- A mondat- és szövegjelentés

A továbbhaladás feltételei:

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 10.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE:	ÓRASZÁM
I.A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	15
A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet	
A szöveg típusai, a szöveg szerkezete	
A szövegkohézió (lineáris és globális)	
A szöveg kifejtettsége	
Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)	
Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint	
A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták	
Az esszé	
A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)	
Az intertextualitás	
A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében	

II.Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílus eszközök, szóképek, alakzatok	15
A stílus fogalma és hírértéke	
A stílus kifejező ereje	
Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus	
Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)	

A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)	
Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés	
Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/)	
Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben	
III.TEHETSÉGGONDOZÁS, KOMPETENCIA ALAPÚ GYAKORLÁS	6
ÖSSZESEN	36

11.évfolyam

MAGYAR NYELV

heti óraszám: 1

éves óraszám: 36

Általános célok:

- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban
- A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése
- Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése
- A szónok tulajdonságai, feladatai
- A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
- Az érv, érvelés, cáfolat megértése
- Az érvelési hibák felfedeztetése
- A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása
- Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban
  - a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek
  - a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése
  - a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya
  - nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása
  - a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszlótár

Továbbhaladás feltételei:

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 11.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE:	ÓRASZÁM
I. Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései	
A szóközi beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik	
Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok	
Az érvelés módszere	
A retorikai szövegek kifejezőeszközei	
A kulturált vita szabályai	
A befolyásolás módszerei	
II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7
A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során	
A társalgás udvariassági formái	
A beszédaktus	
Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	
III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	8
A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer	
A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés	
A beszéd mint cselekvés	
A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	
IV. Szótárhasználat	2
V. Tehetség gondozásra, felzárkóztatásra, elmélyítésre szánt óra	8
ÖSSZESEN:	36

12.évfolyam

MAGYAR NYELV

heti óraszám: 1

éves óraszám: 31

Általános célok:

- A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése
- A magyar nyelv rokonságának megismerése
- Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban
- Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével
- Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése
- Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata
- A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása
- A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése
- A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái
- A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek
- A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (*A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*)
- A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása
- A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása
- A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése
- A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése
- A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata
- A rendszerező képesség fejlesztése
- Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása
- A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése
- Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

Továbbhaladás feltételei:

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 12.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
I.Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	6
A magyar nyelv rokonságának hipotézisei	
A magyar nyelvtörténet korszakai	
Nyelvemlékek	
A szókészlet változása a magyar nyelv történetében	
Nyelvújítás	
II. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8
Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek	
Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma	

Nyelvünk helyzete a határon túl	
Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés	
III. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés	11
IV. Tehetséggondozásra, felzárkóztatásra, elmélyítésre szánt óra	6
ÖSSZESEN:	31

IRODALOM

9.évfolyam

IRODALOM

heti óraszám: 3

éves óraszám: 108

Általános célok:

- Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészek olvasása, közös értelmezése
- Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei
- Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban
- A mítoszok kulturális jelentőségének megértése
- Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben
- Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék
  - Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése
- Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban
  - A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy
  - Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése
  - A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése
  - A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.
  - Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján
    - Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból
    - Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból)
    - A szerzőkhöz, illetve hősközökhöz kapcsolódó toposzok megismerése
    - Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen,

- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különbféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.
- A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése
  - Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata;
  - Irodalmi műfajok, versformák megismerése;
  - A görög és római kultúra viszonyának értelmezése;
  - A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése
- Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése
- Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához
- Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban
- A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban
- A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma
- A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok
- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése
- Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz
- A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban
- A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése
- Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése
- Az antikvitas középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante)
- Dante és Villon életműve jelentőségének megértése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében

- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése
- Petrarca-szonett megismerése
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével
- A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése
- A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése
- A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése
- A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése
- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigrama, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai
- Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban
- A szonett formai változása Shakespeare-nél
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével.
- Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámairói életművének hatására
- A színházi kultúra alapvető változásai a görög színházról a shakespeare-i színházig
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása
- Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása

Továbbhaladás feltételei:

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 9.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
I.Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	4
A) Az irodalom és hatása	

Karinthy Frigyes: A cirkusz	
B) Szerzők, művek párbeszéde	
Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	
C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei	
Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)	
D) Műnemi-műfaji rendszer	
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8
A) Az ősi magyar hitvilág	
Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)	
Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)	
B) A görög mitológia	
A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olimposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)	
C) Egyéb teremtésmítosz	
Babiloni teremtésmítosz (részlet)	
III. A görög irodalom	19
A) <i>Az epika születése</i>	
Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)	
B) <i>A görög líra, az időmértékes verselés</i>	
Alkaiosz: Az állam hajója	
Alkaiosz: Bortal	
Szapphó: Aphroditéhez	
Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka	
Anakreón: Töredék a halálról	
Anakreón: Gyűlölöm	
C) <i>A görög dráma</i>	
Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné	
IV. A római irodalom	6
A) <i>A polgárháborúk kora</i>	
Catullus: Gyűlölök és szeretek	
B) <i>Augustus kora</i>	
Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)	

Vergilius: IX. ecloga	
Horatius: Thaliarchushoz	
Ovidius: Átváltozások	
Pygmalion	
V. A Biblia mint kulturális kód	14
A) Az Ószövetség (részletek)	
a) Történeti könyvek	
Mózes első könyvéből részletek:	
☐ Teremtéstörténet	
☐ József	
Mózes második könyvéből részletek:	
☐ Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat	
b) Tanító könyvek	
☐ Zsoltárok könyve (23., 42.)	
B) Újszövetség (részletek)	
a) Az „örömhír”	
Máté evangéliumából részletek:	
☐ Jézus Krisztus születése, megkeresztelése	
☐ Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata	
☐ Passió-történet	
☐ Jézus feltámadása	
Lukács evangéliumából (részletek):	
☐ Az irgalmas szamaritánus	
☐ A tékozló fiú	
Pál apostol Szeretethimnusza	
VI. A középkor irodalma	12
A) Egyházi irodalom	
a) Epika:	
Szent Ágoston: Vallomások (részlet)	
Halotti beszéd és könyörgés	
b) Líra	
Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról	
Ómagyar Mária-siralom	
B) Lovagi és udvari irodalom	
a) Epika	
Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)	
b) Líra	
Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán	
C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)	

D) A középkor világi irodalma		
vágánsköltészet Carmina Burana (részlet)		
François Villon: A nagy testamentum (részletek)		
VII. A reneszánsz irodalma		30
A) A humanista irodalom		
a) Líra		
Petrarca: Pó, földi kérgem		
Portré: Janus Pannonius		
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete		
Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról		
b) Epika		
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella		
B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése		
a) Bibliafordítások		
Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)		
b) Zsoltárfordítások		
Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár		
c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)		
C) A reformáció világi irodalma		
a) Históriai énekek		
Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)		
b) Széphistóriák		
Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)		
D) Líra a reformáció korában		
a) Portré: Balassi Bálint		
Balassi Bálint: Egy katonaének		
Balassi Bálint: Borivóknak való		
Balassi Bálint: Adj már csendességet...		
Balassi Bálint: Hogy Júliára talál		
b) William Shakespeare: LXXV. szonett		
E) Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában		
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy		

Hamlet, dán királyfi	
VIII.Tehetséggondozásra, felzárkóztatásra, elmélyítésre szánt óra	15

ÖSSZESEN:

108

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.)
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi

MEMORITEREK:

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)

10.évfolyam

IRODALOM

heti óraszám: 3

éves óraszám: 108

Általános célok:

- Barokk: Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata
- A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével
- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése

- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából
- A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai
- A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat
- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével
- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigrama, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével
- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből
- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése
- Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban

- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása
- Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése
- A költő epikájának (*Az apostol*, *A helység kalapácsa*) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül
- Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai
- A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében
- Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében
- A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése
- A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben
- Jókai Mór: Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe
- A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése
- Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal
- Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemélet alapfogalmainak segítségével.

Továbbhaladás feltételei:

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 10.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
I. A barokk és a rokokó irodalma	9
A) Epika	
<p>a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás</p> <p>Pázmány Péter: <i>Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</i></p>	
<p>b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz</p> <p>Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem (részletek)</i></p>	
<p>c) Levél</p> <p>Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek (1., 37., 112.)</i></p>	
<p>d) Tudományos élet</p> <p>Apáczai Csere János: <i>Magyar Encyclopaedia (részlet)</i></p>	
B) A kuruc kor lírája: művek, műfajok	
Rákóczi-nóta	

Őszi harmat után	
II. A felvilágosodás irodalma	50
A) Az európai felvilágosodás	
10	
a) Epika	
Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)	
Voltaire: Candide (részletek)	
b) Színház- és drámatörténet	
A francia klasszicista dráma	
Irodalom és színház	
Molière: A fősvény vagy Tartuffe	
Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)	
c) Líra	
Robert Burns: John Anderson	
Robert Burns: Falusi randevú	
B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	
6	
a) Epika	
Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)	
b) Líra	
Kazinczy Ferenc: Tövisek és virágok (részletek)	
Portré: Csokonai Vitéz Mihály	
Csokonai Vitéz Mihály: Az estve	
Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság	
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	
Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	
Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz	
C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban	
34	
a) Líra	
Portré: Berzsenyi Dániel	

Berzsenyi Dániel: Osztályrészem	
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz	
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél	
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)	
Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)	
Portré: Kölcsey Ferenc	
Kölcsey Ferenc: Himnusz	
Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas	
Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala	
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke	
b) Epika	
Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)	
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	
c) Színház és dráma	
Katona József: Bánk bán	
III.A romantika irodalma	11
a) Az angolszász romantika	
George Byron egy szabadon választott művéből részlet	
Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)	
Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság	
b) A francia romantika	
Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)	
c) A német romantika	
Heinrich Heine: Loreley	
d) Az orosz romantika	
Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)	
e) A lengyel romantika	
Adam Mickiewicz: A lengyel anyához	
IV.A magyar romantika irodalma	32
A) Életművek a magyar romantika irodalmából	
30	
a) Vörösmarty Mihály	
☐ Líra	
Szózat	
Gondolatok a könyvtárban	
A merengőhöz	
Az emberek	

Előszó	
A vén cigány	
☐ Drámai költemény	
Csongor és Tünde	
b) Petőfi Sándor	
☐ Líra	
A négyökrös szekér	
A bánat? egy nagy oceán	
A természet vadvirága	
Fa leszek, ha...	
Reszket a bokor, mert...	
Minek nevezzelek?	
Egy gondolat bánt engemet	
A puszta, télen vagy Kis-Kunság	
A XIX. század költői	
Fekete-piros dal	
☐ Epika	
A helység kalapácsa (részlet)	
Az apostol (részlet)	
c) Jókai Mór	
☐ Elbeszélések	
A tengerszem tündére	
A huszti beteglátogatók	
☐ Regények	
Az arany ember	
B) Tudományos élet a romantika korában	
2	
Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)	
Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	
V. TEHETSÉGGONDOZÁSRA, FELZÁRKÓZTATÁSRA SZÁNT ÓRA	6
<u>ÖSSZESEN</u>	108

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

11.évfolyam

IRODALOM

heti óraszám: 3

éves óraszám: 108

Általános célok:

- A klasszikus modernség irodalma: Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása
- A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése
- Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével
- Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
- Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése
- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)

- Arany János: Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján
- Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)
- Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése
- A költő epikájának (*Toldi estéje*, *Buda halála*) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével
- A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében
- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Ószikék)
- Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása
- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése
- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintés
- Mikszáth Kálmán: Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása
- A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
- Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
- A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
- Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
- Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben
- Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása
- A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése
- A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása
- Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)
- Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben
- Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából (Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula). Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapjá
- Herczeg Ferenc: Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése

- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- Ady Endre: Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái
- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében
- A szimbólumok újszerű használata az életműben
- A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése
- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése
- Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból
- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával
- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása
- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése
- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása
- Babits Mihály: Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével
- Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése
- Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
- Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai-művészeti értelemben
- Kosztolányi Dezső: Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)
- Móricz Zsigmond, Wass Albert: A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése

- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben
- A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása
- Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói: Juhász Gyula, Tóth Árpád, Karinthy Frigye: Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- Az **Így írtok ti** irodalmi jelentőségének megértése
- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

Továbbhaladás feltételei:

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 11.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
I. A klasszikus modernség irodalma	20
A) A nyugat-európai irodalom	8
a) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)	
b) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)	
B) Az orosz irodalom	9
a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg	
b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij:	

Bűn és bűnhődés (részletek)	
c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála	
d) <i>Színház- és drámatörténet:</i> Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	
C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	3
a) Charles Baudelaire	
A Romlás virágai – Előszó	
Az albatrosz	
b) Paul Verlaine	
Őszi chanson	
Költészettan	
c) Arthur Rimbaud	
A magánhangzók szonettje	
II. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	30
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
a) Arany János	12
☐ Epika	
Toldi estéje	
☐ Balladák	
Ágnes asszony	
V. László	
Vörös Rébék	
☐ Líra	
Fiamnak	
Letésem a lantot	
Kertben	
Epilógus	
Kozmopolita költészet	
Mindvégig	
b) Mikszáth Kálmán	5
Az a fekete folt	
Bede Anna tartozása	
A bányai csoda	
Beszterce ostroma	
2. Színház- és drámatörténet	
Madách Imre: Az ember tragédiája	10
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	3
a) Tompa Mihály	
A gólyához	
A madár, fiaihoz	

b) Gárdonyi Géza	
Az én falum (részletek)	
A láthatatlan ember (részlet)	
c) Vajda János	
Húsz év múlva	
III.A magyar irodalom a XX. században	58
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	37
a) Herczeg Ferenc	5
Az élet kapuja	
Fekete szüret a Badacsonyon	
Színház- és drámatörténet:	
Bizánc	
b) Ady Endre	12
Góg és Magóg fia vagyok én...	
Héja-nász az avaron	
Harc a Nagyúrral	
Új vizeken járok	
Az ős Kaján	
A Sion-hegy alatt	
Az Úr érkezése	
Kocsi-út az éjszakában	
Emlékezés egy nyár-éjszakára	
Őrizem a szemed	
c) Babits Mihály	10
In Horatium	
A lírikus epilógja	
Esti kérdés	
Jobb és bal	
Mint különös hírmondó...	
Ősz és tavasz közt	
Jónás könyve; Jónás imája	
d) Kosztolányi Dezső	10
A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe)	
Boldog, szomorú dal	
Őszi reggeli	
Halotti beszéd	
Hajnali részegség	
Édes Anna	

Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól	
B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i>	21
a) Móricz Zsigmond	
8	
Tragédia	
Úri muri	
b) Wass Albert	4
Adjátok vissza a hegyeimet!	
Üzenet haza	
A) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói</i>	
a) Juhász Gyula	3
Tiszai csönd	
Anna örök	
b) Tóth Árpád	3
Esti sugárkoszorú	
Lélektől lélekig	
Isten oltó-kése	
c) Karinthy Frigyes	3
Így írtok ti (részletek)	
Találkozás egy fiatalemberrel	
ÖSSZESEN:	108

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!

MEMORITER:

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)

12.évfolyam

IRODALOM

heti óraszám: 3

éves óraszám: 93

Általános célok:

Avantgárd mozgalmak; A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai; A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai; Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései; A posztmodern világirodalom: Irodalmi szövegek és társzművészeti alkotások összehasonlító elemzése

- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben
- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása
- Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése
- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.
- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése
- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése
- Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése
- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.
- Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai

A magyar irodalom a XX. században: József Attila: Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzssanyagban megnevezett vers elemzésével

- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembeállítás, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása
- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal
- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai

- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata
- József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)
- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

Portrék a XX. század magyar irodalmából: Örkény István, Szabó Magda, Kányádi Sándor: A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban

- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
  - Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
  - Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alap
- Metszetek a XX. század magyar irodalmából: Szabó Dezső, Krúdy Gyula, Weöres Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Nagy László, Pilinszky János; Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból: Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos: A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése

- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.

- Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében

- Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban

- Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.

- A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

A XX. századi történelem az irodalomban: Trianon, világháborúk, Holokauszt, kommunista diktatúra: A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése

- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
- Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

Kortárs magyar irodalom: Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése; Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása.

Továbbhaladás feltételei:

Az általános célokban megfogalmazott elvárások 40%-ának birtoklása.

A 12.évfolyam tanterve:

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
I. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	17
A) <i>Avantgárd mozgalmak</i>	3
B) <i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>	3
C) <i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>	4
D) <i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i>	4
E) <i>A posztmodern világirodalom</i>	3
II. A magyar irodalom a XX. században II.	51
A) <i>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i>	10
József Attila	10
B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</i>	8
a, Örkény István	3
b, Szabó Magda	2
c, Kányádi Sándor	3
C) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.</i>	30
a) Metszetek: egyéni utakon	
Szabó Dezső	2
Krúdy Gyula	2
Weöres Sándor	3
b) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	3
Radnóti Miklós	6
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	

Áprily Lajos	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból	4
Pilinszky János	
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	2
Illyés Gyula	
D) <i>Színház- és drámatörténet</i>	3
Örkény István	2
Szabó Magda	1
V. A XX. századi történelem az irodalomban	8
a) Trianon	2
b) Világháborúk	1
c) Holokauszt	2
d) Kommunista diktatúra	1
e) 1956	2
VI. Kortárs magyar irodalom	10
VII.Felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra szánt óra	7
Összes óraszám:	93

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITER:

József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és AMI

Helyi Tanterv

Mozgóképkultúra és médiaismeret érettségi előkészítő 11 -12. évfolyam

Érvényes: a 2022/2023-es tanévtől

(gimnáziumi és szakgimnáziumi)

A tantárgy fejleszti a tanulás kompetenciáit, mert a tanulási tevékenységei a digitális eszközökkel való egyéni és közösségi tanulási módozatokon keresztül megélt élményként jelennek meg. Az internet világának, a digitális eszközöknek, a mozgókép formanyelvének valamint ezek működési mechanizmusainak ismerete más tantárgyak tanulását is nagyban támogathatja.

A tantárgy alapvető a kommunikációs kompetenciák fejlesztésében. A nekünk szóló vagy a minket elérő üzenetek nagy részét audiovizuális médiaüzenetek formájában fogalmazzuk, vagy osztjuk meg, ahogy mondandónk egyre nagyobb részét is ilyen formában tesszük közzé. A kommunikáció folyamatában a tanulók nyitottan, érzékenyen és kritikusan viszonyulnak mások véleményéhez, illetve konstruktív párbeszéd folytatására törekednek. Az egyes projektek megvalósításakor a generációk közti párbeszéd is megvalósul, hiszen sokszor a tágabb társas környezet, a család, a felnőtt segítők világa is bevonódik a munkafolyamatokba.

A tantárgy fejleszti a digitális kompetenciákat, mivel a mozgóképi és mediális kommunikáció ma már döntően a digitális környezetben valósul meg. A mozgókép és médiaismeret a digitális eszközhasználati képességeket a társadalmi nyilvánosságban való részvétel, a digitális állampolgárság szempontjából kontextualizálja. A tantárgy fejleszti a logikai, gondolkodási kompetenciákat, ami a problémák azonosításában, a kérdések megfogalmazásában, az összefüggések keresésében és értékelésében, a logikus ok-okozati érvelés alkalmazásában, az egyes folyamatok következményeinek a kiszámításában nyilvánulhat meg.

A tantárgy fejleszti a kollaboratív munkavégzési illetve személyes és társas kapcsolati kompetenciákat a kommunikációs gyakorlatok megoldásában, a csoportos együttműködésben. A közös cél érdekében zajló munka erősíti az érdekérvényesítés és az alkalmazkodás dinamikus egyensúlyában zajló konfliktusmegoldások folyamatát.

A tantárgy sajátosságai miatt nagyban fejleszti a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáit, hiszen a tárgy tanulása során a tanuló olyan készségeket sajátít el, amelyek magukban foglalják gondolatok, tapasztalatok és érzések befogadását és kifejezését a művészetek és más kulturális kifejezőmódok széles körében.

A tantárgy személyiségfejlesztésben betöltött szerepe, a digitális és a kommunikációs kompetenciák fejlesztése hozzájárul a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztéséhez is.

Fontos, hogy a tanuló a mozgóképkultúra és médiaismereti órákon világosan lássa, hogy a tantárgy tartalmi az ő médiafogyasztásának fejlesztését, igényességét célozzák és a tudatos médiafogyasztóvá válását segítik elő. A filmpedagógia módszerével pedig a tanulók az egyes – nemcsak humán és művészeti - tudományterületek világához is kaphatnak élmény alapú fejlesztést.

A mai diákok nevelése szempontjából elengedhetetlenül fontos, hogy kialakítsuk a médiatudatosság képességét. A tanulóknak tisztában kell lenniük a média társadalmi és véleményformáló szerepével, biztos, belsővé tett értékrend alapján kell tudniuk választani annak szövegei, termékei közül, az internet világában magabiztosan és felelősen kell

tájékozódniuk, továbbá fel kell hívni a figyelmüket arra is, hogy a digitális világban önreprezentációjuk, saját megjelenésük is a megfelelő értékek mentén, az eszközök értő alkalmazásával történjen, úgy, hogy közben önmagukat, személyiségi jogaikat, identitásukat is biztonságban tudják.

Az audiovizuális médiaszövegek azonban természetesen nem érthetők a mozgókép formanyelvének (természetének, kifejezőeszközeinek) ismerete nélkül. A Nemzeti alaptanterv célként határozza meg – elsősorban a magyar – értékhordozó audiovizuális művek tanulmányozását is.

A fejlesztés várt eredményei:

- A tanuló képes mozgóképi szövegek értő befogadására; ismeri a mozgókép formanyelvének alapvető eszköztárát, érzékeli ezek hatását az értelmezés folyamatára, valamint képes ezeknek az eszközöknek alapszintű alkalmazására saját szövegalkotásában is.
- Rövid mozgóképi szövegek tervezése és kivitelezése révén szert tesz a mozgóképi szövegalkotás elemi tapasztalataira, érti a különféle mozgóképi szövegtípusok eltérő működési elvét, s tud azok széles spektrumával kreatív befogadói viszonyt létrehozni.
- Ismereteket szerez a filmkultúra területéről: érti a szerzői kultúra és a tömegkultúra eltérő működésmódját; felismeri az elterjedtebb filmműfajok jegyeit.
- Ismeri a modern tömegkommunikáció fő működési elveit, jellemző vonásait, érti, milyen társadalmi és kulturális következményekkel járnak a kommunikációs rendszerben bekövetkező változások, ezek hatásait saját környezetében is észreveszi.
- Értelmezni tudja a valóság és a média által a valóságról kialakított kép viszonyát, ismeri a reprezentáció fogalmát, és rendelkezik a médiatudatosság képességével (azaz képes tudatos választásra és kritikai megközelítésre).
- Érti a hálózati kommunikáció működésmódját, képes abban felelősen részt venni, ismeri és megfelelően használja annak alapvető szövegtípusait.
- Ismeretekkel rendelkezik a médiaetika és a médiaszabályozás főbb kérdéseit illetően, saját álláspontot tud megfogalmazni azokkal kapcsolatban.

A tanulók értékelése

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Javasolt ellenőrzési, értékelési módszerek: feladatsorok, írásbeli beszámolók, röpdolgozatok, kiselőadások, csoport- és projektmunka (kreatív médiagyakorlatok, prezentációk készítése)

Tantárgyi óraszámok

	11.A és 11.M	12.A és 12.M
Mozgóképkultúra és médiaismeret	heti 2 óra	heti 2 óra

11. évfolyamon összesen 72 óra

12. évfolyamon összesen 64 óra

11. évfolyam érettségi előkészítő

72/2 óra

1. Témakör: Média fogalma és működése (10 óra)

- 4 óra: a média fogalma és kifejezőeszközei: műfajok, eszközök, írott és elektronikus sajtó;
- 4 óra: a hír fogalma, típusai;
- 2 óra: a hírérték

Tanulási eredmények:

a média természetének ismerete, ezáltal értő használata

a média által közvetített és a média által teremtett valóság szétválasztásának képessége; a reprezentáció fogalmának ismerete

a fikció és a dokumentum különbségének ismerete

a hírek jellemzőinek ismerete, a hitelesség kritériumainak ismerete, a hírmédia szövegeinek értő olvasása és képesség hasonló szövegek megalkotására

a politikai, tudományos és közérdekű hírek, illetve a bulvárhírek közötti különbség ismerete, képesség ezek felismerésére és szétválasztására

a dezinformáció, az álhírek és az áltudományos cikkek azonosítása, ellenőrzött, hiteles internetes tartalmak használata

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

a média fogalmának értelmezése

a média és a valóság viszonya problémájának felvetése: a média mint közvetítő közeg dokumentáló, valóságközvetítő lehetőségeinek és szórakoztató természetének vizsgálata, elemzése

a jellegzetes médiaműfajok ismertetése

a hír és a hírérték fogalmának értelmezése, a hír szerkezeti felépítésének jellemzői

a politikai, tudományos, közérdekű hírek és a bulvárhírek közötti különbségek és hasonlóságok vizsgálata

Fogalmak: médium, média, tömegmédia, nyomtatott és elektronikus média, reprodukció és ábrázolás, dokumentum, fikció, tömegkommunikáció, nyilvánosság, közvélemény, közérdekűség, hír, hírfolyam;

Javasolt tevékenységek:

„*A média az üzenet*” (Marshall MacLuhan) állítás elemzése, összevetése a média közvetítő csatornaként történő meghatározásával

a média valóságot közvetítő és valóságot teremtő szerepének és ehhez használt eszközeinek összehasonlítása egy esemény élő közvetítése és egy élő showműsor (pl. tehetségkutató) összehasonlításával

a média valóság és sztárteremtő képességének elemzése egy tehetségkutató showműsor és/vagy egy valóságshow műfaji sajátosságainak vizsgálatán keresztül

hírelemzés; a hír szerkezeti felépítése, a narráció, az interjúrészlet és a képi anyag egymáshoz való viszonyának vizsgálata

ugyanazon hír összehasonlítása eltérő szerepű és tulajdonú médiainstanzmények és médiaszereplők interpretációiban

egy bulvárhír közvetítési módjának összehasonlítása egy nyomtatott bulvárújságban, egy népszerű weblapon és egy televíziós magazinműsorban
 egy hír nyomon követése a hírfolyamban (felbukkanása, vezető szerepe és eltűnése) egy népszerű internetes újság esetében
 egy-egy hír megírása interneten, rádióban, televízióban közvetíthető formában
 kötött szövegű interjú készítése (pl. okostelefonnal) egy osztálytárssal vagy tanárral kétféle feldolgozásban: egy, az adott embert szimpatikusnak, barátságosnak, értelmesnek bemutató verzióban és annak ellenkezőjében (változtatni csak a felvett képen és a szerkesztés során lehet, az elhangzott szövegen nem)

2. Témakör: Média modellek (8 óra)

- 2 óra: a tömegkommunikáció fogalma, eszközei: nyilvánosság, hálózati kommunikáció,
- 3 óra: nonprofit és kereskedelmi, a közszolgálati és a közösségi média szerepe;
- 2 óra: a tömegtájékoztatás eszközei, felelőssége;
- 3 óra: az online kommunikáció lehetőségei és veszélyei

Tanulási eredmények:

a tömegkommunikáció fogalmának ismerete

a közönségek, közösségek és fogyasztók, a közvélemény, a társadalmi nyilvánosság fogalmának ismerete

a nonprofit, a kereskedelmi, a közszolgálati és a közösségi média fő jellemzőinek, különbségének ismerete

különbségtétel a nézettség és a közönségarány között

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

a tömegkommunikáció fogalmának ismertetése

a közönségek, közösségek és fogyasztók, a közvélemény és a társadalmi nyilvánosság fogalmának vizsgálata

a médiaszövegek által sugallmazott értelmezési keretek felismerése

a médianyilvánosság sokszínűsége jelentőségének felismertetése

a nonprofit, a kereskedelmi, a közszolgálati és a közösségi média jellemzőinek megismertetése

a médiafogyasztás, a nézettség és a közönségarány fogalmának értelmezése

Fogalmak: tömegkommunikáció, társadalmi nyilvánosság, közönségek, fogyasztók, közvélemény, nonprofit, kereskedelmi, közszolgálati és közösségi média, nézettség, közönségarány, műsorrend, online kommunikáció;

Javasolt tevékenységek:

annak értelmezése, hogy mit jelent az, hogy a tömegkommunikáció a társadalmi nyilvánosság színtere

a média működése mint az eltérő médiaközönségek számára gyártó gazdasági tevékenység

annak vizsgálata, értelmezése, hogy pontosan kinek a véleménye a közvélemény

olyan állítások összegyűjtése, amelyek egyértelműen elfogadottak a közvélemény szerint, de a diákok tudásuk, tapasztalatuk, ismereteik alapján biztosan tudják, hogy alaptalan állítás vagy részigazság

a nonprofit, a kereskedelmi, a közszolgálati és a közösségi média jellemzőinek összehasonlítása (előállítóik, fogyasztóik, szerepük a társadalmi nyilvánosságban)

internetes kutatómunka annak kiderítésére, hogy melyek voltak az utóbbi hónap legnézettebb televíziós műsorai, milyen magyar nyelvű oldalak érték el a legnagyobb kattintásszámot továbbá annak elemzése, hogy ezek az adatok pontosan mit jelentenek a nonprofit, a kereskedelmi, a közszolgálati és a közösségi média összehasonlítása a fogyasztási adatok, műsoraik nézettsége és közönségaránya alapján egy kereskedelmi televízió műsorrendjének elemzése a nézettség optimalizálása szempontjából annak összehasonlítása, hogy a tömegkommunikáció hagyományos és online médiumai mennyiben élhetnek eltérő lehetőségekkel, ugyanakkor mennyiben élhetnek is vissza ezekkel a lehetőségekkel

1. Témakör: Média és társadalom (8 óra)

- 2 óra: tudatos médiahasználat az egyén és a társadalom szempontjából: szellemi önvédelem,
- 3 óra: a kereskedelmi célú médiatartalmak kezelése – tudatos fogyasztói magatartás kialakítása;
- 3 óra: az információbiztonság, a közszféra és a magánszféra a médiában

Tanulási eredmények:

az online hálózati kommunikáció, s különösen az internet közvetítő közegének, sajátosságainak ismerete
 a döntési, választási képesség fontosságának ismerete az internethasználatban
 a magunkról közölt információ adta lehetőségek és veszélyek ismerete az internethasználatban
 gondoskodik a személyes adatai védelméről az interneten, adatai és digitális identitása védelmében óvintézkedéseket tesz
 a közösségi médiát tudatosan és felelősséggel használja, különös tekintettel a másokat zavaró, bántó vagy kihatoló kommunikációra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

az internetnek, mint sajátos közvetítő közegnek a vizsgálata
 az internet vizsgálata azon szempontok alapján, amennyiben az nem lineáris és aktivitást követel meg a felhasználótól
 az önreprezentáció adta lehetőségek és veszélyek felismerési képességének kialakítása
 az online térhez kapcsolódó függőségek felismerése

Fogalmak: internet, közvetítő közeg, bullying, gyűlöletbeszéd, kommunikáció, információ és dezinformáció, képernyőidő, digitális lábnyom;

Javasolt tevékenységek:

az internet és a hagyományos média közvetítő közegének jellemző, fő különbségeinek vizsgálata, az egyirányú és a többirányú közvetítő csatorna összevetése annak értelmezése, mit jelent a „klikkelés szabadsága”
 gyakorlati kipróbálása annak, hogy az interneten mennyi információt lehet adott idő alatt fellelni egy sztárral vagy celebbel kapcsolatban és mennyit egy „átlagemberről”
 annak átgondolása, hogy egy adott diákról mennyi és milyen információ érhető el az interneten, a hatások és következmények elemzése
 annak megbeszélése, hogy miért korlátozzák az internethasználatot egyes cégek (munkahelyek) és egyes államok

annak az állításnak az értelmezése, hogy az interneten senkinek és semminek nem kell szükségszerűen abban a (társadalmi, anyagi, földrajzi stb.) helyzetben lennie amelyben valóságosan létezik (vagyis a virtuális és a fizikailag megtapasztalható közötti különbség hangsúlyozása)

annak vizsgálata, hogy a diákok egy héten keresztül mennyi időt töltenek média- és internethasználattal és ezt az időt milyen konkrét tevékenységekre fordítják

2. Témakör: Média szabályozása (8 óra)

- 3 óra: a média társadalmi szerepe, használata: médiaetika, médiaszabályozás, médiatörvény
- 5 óra: információáramlás irányítása, a véleményformálás lehetőségei, feladatai (gyakorlati óravezetés)

Tanulási eredmények:

a média társadalmi szerepeinek, fő funkcióinak ismerete

a médiaoptimizmus és médiapesszimizmus fogalma, a nagy és a korlátozott hatások elméleteinek megértése

a média törvényi szabályozása fő jellemzőinek ismerete

a piac médiaszabályozó képességének ismerete

a médianyilvánosságban megvalósuló véleményformálás etikájának és formáinak ismerete

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

a média társadalmi szerepeinek, fő funkcióinak megismertetése

a médiaoptimizmus és médiapesszimizmus szemléletének, a nagy és a korlátozott hatások elméleteinek értelmezése

annak vizsgálata, hogy mennyiben szabályozza a közönség, azaz a piac és mennyiben a törvényi szabályozás a média működését

a média önszabályozásának vizsgálata

a véleménynyilvánítás formáinak és etikájának vizsgálata, az algoritmikusok szerepének felismerése a közösségi médiahasználatban, az algoritmusok hatásainak értelmezése

Fogalmak: médiatörvény, filmtörvény, médiaetika, közösségi médiahasználatot vezérlő algoritmusok, FOMO jelenség blogger, vlogger, YouTuber, influencer, kommentelés, véleménybuborék, visszhangkamara;

Javasolt tevékenységek:

egy választott médiaintézmény és médiaszöveg esetében annak vizsgálata, hogy az mennyiben teljesít információ- és eseményközvetítő (dokumentáló), szórakoztató és véleményformáló (a morális közmegegyezést alakító-módosító) funkciót

kutatómunka azzal kapcsolatban, hogy mi és hogyan szabályozza a média működését Magyarországon (EU-s és magyar törvényi szabályozás)

annak vizsgálata, hogy milyen hatást gyakorol a közönség (a követők) egy médiasztárra egy-egy népszerű influencer példáján

a Facebook önkéntes, etikai alapú önszabályozásának megismerése a *Tisztogatók* c. film (Hans Block – Moritz Rieseewieck, 2018) alapján

a közösségi hálózatokon zajló tevékenységek kockázatainak megvitatása magyar filmalkotások, illetve a Digitális Jólét Program keretében készült kisfilmekre alapozva

egy véleménymegosztó nyilatkozattal vagy filmmel kapcsolatos internetes kommentek és bejegyzések vizsgálata etikai szempontból: mennyiben különbözik egy saját blogban,

YouTube-csatornán vagy weblapon megjelentetett vélemény egy másik véleményéhez történő hozzászólástól

3. Témakör: Mozgóképi kommunikáció (12 óra)

- 3 óra: a mozgóképi közlés mód kifejezőeszközei;
- 2 óra: szövegépítkezés a hagyományos és az új médiában,
- 2 óra: képi eszközök a digitalizáció előtt és most;
- 2 óra: az audiovizuális elemek esztétikai szerepe a művészi alkotásoknál és céljai a kereskedelmi célú tartalomszolgáltatásban
- 3 óra: reklámpiac médiasajátosságai

Tanulási eredmények:

a film formanyelvi alapjainak (a filmelbeszélés, a kép- és hangkonstrukció, a szerepjáték, a montázs és digitális effektek) ismerete, alapszintű alkalmazása az audiovizuális kommunikáció során

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

a filmelbeszélés dramaturgiai egységeinek ismerete és alkalmazása

a képkivágás, kameraállás és kameramozgás jelentésmódosító szerepének vizsgálata

a montázs jelentésteremtő funkciójának megismertetése

mozgókép-szövegszerkesztési gyakorlatok

a digitális képalkotás előnyeinek és hátrányainak áttekintése

Fogalmak: montázs, filmelbeszélés, képkivágás, kameraállás, digitális kép;

Javasolt tevékenységek:

a montázs eisensteini meghatározásának (1+1=3) értelmezése filmrészletek felhasználásával képsorozat alkotása (pl. okostelefonnal) a montázs eszközt használva

a képkivágás, kameraállás és a kameramozgás jelentésmódosító szerepének elemzése filmrészletek felhasználásával

fotók készítése (pl. okostelefonnal) azonos szituációról úgy, hogy a képkivágás, kameraállás és a kameramozgás változtatásával jelentősen eltérőként értelmezze az adott szituációt a képek nézője

a filmformanyelvi elemeinek felismertetése magyar rövidfilmek elemzésén keresztül ugyanazon fotó változtatása az okostelefon által kínált lehetőségekkel (pl. elszínezés, filterek használata), a kép jelentésmódosulásainak vizsgálata

botránnyosan rossznak és kiemelkedően jónak ítélt (akár saját készítésű, akár internetről gyűjtött) szelfik esztétikai, képalkotói szempontú elemzése

a diákok által a hétköznapjaik során készített fényképek és mozgóképek elemzése funkciójuk alapján (mennyi képet készítenek, milyen szándékkal, mennyiben módosítják azokat az eszközeik segítségével, hol tárolják, mennyiben őrzik meg;)

a montázs, a képkivágás, kameraállások és a kameramozgás használatának elemzése a főszereplő karakterábrázolásának szempontjából a magyar filmtörténet egy remekműve meghatározó jelenete alapján (például a *Szerelem* c. film zárójelenetében (Makk Károly, 1971) a *Szindbád* c. film (Huszárik Zoltán, 1971) „Szindbád vacsorája” jelenetében vagy a *Mephisto* c. film (Szabó István, 1981) „kézfogás az ördöggel” jelenetében)

a montázs, a képkivágás és a kameraállások használatának elemzése a nézőre tett hatás fokozásának érdekében egy-egy televíziós (show)műsor kiválasztott részletében

4. Témakör: Tömegkultúra és média kapcsolata (14 óra)

- 2 óra: kultúra és tömegkultúra hatása az egyénre és a társadalomra;
- 2 óra: esztétikai minőség és a fogyasztói társadalom kölcsönhatása;
- 4 óra: jelenségek a médiában és a filmművészetben
- 6 óra: sztárok, szerepek, sztereotípiák, életformák; a virtuális valóság.

Tanulási eredmények:

a civilizáció, a kultúra és a művészet fogalmának árnyaltabb megértése
 a szerzői (magas vagy elit) illetve a műfaji (populáris vagy tömegkultúra) fogalmának ismerete, képesség ezen kulturális beszédmódok felismerésére, jellemzésére
 a giccs jellemzőinek ismerete, felismerési képessége
 képesség a média által generált virtuális valóság felismerésére, jellemzőinek ismerete
 a filmsztár, a médiasztár és a celeb fogalmának ismerete, felismerési és elemzési képessége

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

a kultúra fogalmának értelmezése
 a civilizáció, a kultúra és a művészet fogalma közötti különbségek megértése
 a szerzői (magas vagy elit) illetve a műfaji (populáris vagy tömegkultúra fogalmának vizsgálata
 a fogyasztói társadalmat jellemző jelenségének, a giccsnek a megvitatása a mozgóképkultúrában
 annak vizsgálata, hogyan közvetít a média sztereotípiákat és életformákat
 a média „sztárcsináló” szerepének bemutatása
 a sztár, a celeb és az influencer fogalmának elválasztása

Fogalmak: kultúra, civilizáció, művészet, magas-vagy elitkultúra, populáris vagy tömegkultúra, archetípus, kultúraközvetítés, szerzői és műfaji, giccs, sztár, celeb; influencer

Javasolt tevékenységek:

az alábbi, 1924-es állítás mai helytállóságának megtárgyalása:
„Aki kérkedik, hogy azt adja, amit szerinte a közönség kíván, gyakran önmaga hoz létre fiktív, alacsonyrendű igényeket, hogy aztán azoknak eleget tehessen.”
 /John Reith, a BBC vezérigazgatója, 1924/
 annak vizsgálata, hogy mennyiben tekinthető a civilizáció és a kultúra azonosnak, és annak elemzése, hogy mi a viszony a kultúra és a művészet fogalmai között
 annak elemzése, hogy ha a média közvetítő közeg, mennyiben közvetít kultúrát, és milyen értelemben vett kultúrát közvetít
 a média kultúraközvetítési gyakorlatának vizsgálata a szappanoperákon, a valóságshow-kon és a televíziós reklámokon keresztül
 a tömegkultúra fogalmának vizsgálata az amerikai blockbusterek (kasszasiker) filmek alapján
 Szerzői (vagy elit) kultúrához sorolható szövegek keresése a médiában és az interneten, ezek megjelenési helyének, idejének, szerepének kapcsán a szerzői kultúra fogalmának ismertetése
 a fogyasztói társadalom, a tömegkultúra és a giccs összefüggésének vizsgálata
 a média által közvetített sztereotípiák és életmódok vizsgálata népszerű sorozatok fő karaktereinek kapcsán
 a sztár, a celeb és az influencer jelenségének vizsgálata egy tehetségkutató show vagy egy YouTube-sztár sikertörténete alapján

celebgyártás az osztálytársakból: amennyiben az osztály tagjai egy valóságshow szereplői lennének, kiből milyen karaktereket alakítanának ki, hogyan mutatnák őt be a diákok, hogy a nézők számára kellően érdekes, érthető, sztereotipikus és sablonos legyen az adott karakter

5. Témakör: A magyar film (12 óra)

- 2 óra: kortárs alkotók és alkotások;
- 2 óra: a magyar filmművészet jelentősége és értékei a nemzeti kultúrában;
- 5 óra: a magyar film korszakai, sajátosságai;
- 3 óra: jeles magyar rendezők és színészek

Tanulási eredmények:

a magyar filmművészet fontosabb alkotóinak ismerete

a magyar filmtörténet fő korszakainak ismerete

a szerzői és a közönségfilm fogalmának, fő jellemzőinek ismerete, képes a kettő megkülönböztetésére

átlátja a szerzői és a közönségfilm változásának folyamatát a magyar filmtörténetben

ismeri a magyar film és a magyar filmalkotók nemzetközi sikereit, elismertségét

átlátja a film szerepét és helyét a nemzeti kultúrában

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

a magyar filmtörténet fő korszakainak és azok jellemzőinek ismertetése

a magyar filmtörténet néhány kiemelkedő alkotásának és azok alkotóinak ismertetése

a szerzői film és a közönségfilm szerepének áttekintése, megítélésének változása a magyar filmgyártás történetében

a magyar filmek helyének és sikereinek ismertetése a nemzetközi filmgyártásban

a magyar film helyének és szerepének ismertetése a nemzeti kultúrában

Fogalmak: fikció és dokumentum, neorealizmus, modern film, Budapesti iskola, szerzői film, kísérleti film, közönségfilm, történelmi parabola, irodalmi adaptáció, filmszatíra, animációs film;

Javasolt tevékenységek:

a mozi megjelenése Magyarországon: az első itt forgatott kisfilmek megtekintése (pl. Lumière tekercek); ezek kapcsán a dokumentumfilm, mint sajátos filmtípus alapvető ismérveinek megismertetése; különbségek keresése dokumentum és fikció között

a film technikatörténeti áttekintése, a technikai változások filmnyelvre gyakorolt hatásainak bemutatása, elemzése filmtörténeti példákon keresztül

a hang mint a film egyik formanyelvi kifejezőeszközének vizsgálata (például az első sikeres magyar hangosfilm, a *Hyppolit, a lakáj* c. film (Székely István, 1931) vagy a *Saul fia* (Nemes Jeles László, 2015) c. film kapcsán

a magyar filmalkotók európai elismerésének vizsgálata Jancsó Miklós, Makk Károly, Mészáros Márta, Szabó István vagy Törőcsik Mari cannes-i, Mészáros Márta, Szabó István és Enyedi Ildikó, Tarr Béla berlini sikerei kapcsán

a magyar filmalkotók, alkotások és az Oscar-díj viszonya: kutatómunka a magyar Oscar-jelöltekkel és a magyar származású Oscar-nyertesekkel kapcsolatban

a történelmi parabola fogalmának és jellemzőinek megismertetése a *Mephisto* (Szabó István, 1981) vagy a *Szegénylegények* (Jancsó Miklós, 1966) c. film alapján

- a hosszú beállítás (a kameramozgások) mint a film formanyelvi kifejezőeszközének vizsgálata és bemutatása a *Szegénylegények* (Jancsó Miklós, 1966) vagy a *Werckmeister harmóniák* (Tarr Béla, 2000) c. film felhasználásával
- az animációs film műfajának megismertetése *A légy* (Rófusz Ferenc, 1980) vagy a *Macskafogó* (Ternovszky Béla, 1986) c. filmek kapcsán
- a magyar közönségfilm fejlődéstörténetének ismertetése a *Hyppolit, a lakájtól* a Bujtor István és Várkonyi Zoltán által rendezett filmekén át a *Kontroll* (Antal Nimród, 2003), az *Üvegtigris* (Rudolf Péter - Kapitány Iván, 2001) és a *Valami Amerika* (Herendi Gábor, 2002) c. filmekig
- a közönségfilm vizsgálata a legsikeresebb (legnagyobb hazai jegyeladást elérő) magyar filmek kapcsán
- a szerzői film vizsgálata egy rendező, pl. Makk Károly, Jancsó Miklós, Enyedi Ildikó, Tarr Béla, Bódy Gábor, Jeles András, Mundruczó Kornél, Hajdú Szabolcs vagy Pálfi György munkássága kapcsán
- történelmi témák ábrázolásának vizsgálata a magyar filmekben (pl. *Napló apámnak, anyámnak; Megáll az idő, 1945, Saul fia*)
- irodalmi művek filmes adaptációjának vizsgálata a magyar filmekben (pl. *Isten hozta, őrnagy úr!; Hannibál tanár úr; Macskajáték; Szerelem; Witman fiúk, Psyché*)
- a filmszatíra műfajának ismertetése *A tanú* (Bacsó Péter, 1969) c. film kapcsán
- portré készítése magyar filmszínészekről

A továbbhaladás feltétele

A tanuló

- felismeri és megnevezi a mozgóképi közlés mód, a sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit.
- alkalmazza az ábrázolás megismert eszközeit egyszerű mozgóképi szövegek értelmezése során (cselekmény és történet megkülönböztetése, szemszög, nézőpont, képkivágat, kameramozgás jelentése az adott szövegben, montázsfunkciók felismerése).
- a mozgóképi szövegeket meg tudja különböztetni a valóság ábrázolásához való viszonyuk és az alkotói szándék, és a nézői elvárás karaktere szerint (dokumentumfilm és játékfilm, műfaji és szerzői beszédmód).
- az életkornak megfelelő szinten meg tudja különböztetni a fikció és a virtuális fogalmait egymástól.
- tisztában van a média alapfunkcióival, a kommunikáció története alapfordulataival, meg tudja fogalmazni, milyen alapvető tényezőktől függ valamely kor és társadalom nyilvánossága.
- tudja, melyek a kereskedelmi és közszolgálati médiainstémények elsődleges céljai és eszközei a médiaipari versenyben.

- megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiaintézmények célközönségei.
- meghatározza és alkalmas példákkal illusztrálja a sztereotípiát és a reprezentáció fogalmát, ésszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit.
- érvekkel támasztja alá álláspontját olyan vitában, amely a médiaszövegek (pl. reklám, hírműsor) valóság tartalmáról folyik.
- jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait, az internethasználat biztonságának problémáit.
- az életkorának megfelelő szinten képes a különböző médiumokból és médiumokról szóló ismeretek összegyűjtésére, azok rendszerezésére, az önálló megfigyelésekre.
- alkalmazza a mozgóképi szövegekkel, a média működésével kapcsolatos ismereteit a műsorválasztás során is.

12. évfolyam érettségi előkészítő

64/2 óra

1. Témakör: érettségi követelményei (1 óra)

Kétszintű érettségi követelményei, projekt feladatok felépítése, OKTV-ről általános tájékoztató

2. Témakör: A nyilvánosság fogalma (4 óra)

- 2 óra: nyilvánosság, közélet, újmédia fogalma,
- 2 óra: médiaoptimizmus, médiapesszimizmus

3. Témakör: Regionális média bemutatása (3 óra)

- 1 óra: regionális médiumok Zircen és környékén,
- 2 óra: helyi tévé műsorai, gyakorlati tapasztalatszerzéssel összekötve, műsorszerkesztési ismeretek

4. Témakör: A megváltozott kommunikáció formái régen és ma (4 óra)

- 1 óra: közvetett és közvetlen kommunikáció, egyszemélyes kommunikáció,
- 3 óra: magán, tömegkommunikáció és hálózat kommunikáció új kihívásai

5. Témakör: Média és a valóság viszonya (8 óra)

- 2 óra: formanyelvi eszközök ismétlése - keretezés, képarány, plánok, kameramozgások, szöveg, hangok típusai, a montázs
- 4 óra: Médiaszövegek rendszerezése - médiumok, televíziós műsortípusok (hírműsorok, show-műsorok, sorozatok); A reklám eszközei, típusai és manipulációs szerepe; médiareprezentáció

6. Témakör: Mozgóképi szövegek rendszerezése (10 óra)

- 1 óra: a műfaji és szerzői filmek megkülönböztetése és összehasonítása
- 1 óra: az archetípus fogalma
- 2 óra: a sztár, sztárkultusz
- 6 óra: korai filmek és irányzatok

Fogalmak: német expresszionizmus, a francia és szovjet-orosz avantgárd, az olasz neorealizmus, a francia és a csehszlovák újhullám jellemzőinek azonosítása

7. Témakör: Mozgóképes történetmesélés (6 óra)

- 3 óra: lineáris elbeszélés, ellipszis, torzítás,
- 3 óra: egyidejűség, összecsúsztás, megfordítás, flashback, motiváció, történet, cselekmény, műfaj, beállítás, jelenet, téridő, dramaturgia

8. Témakör: A kultúra rétegei (6 óra)

- 2 óra: magaskultúra, elitkultúra,
- 2 óra: szerzői és tömegkultúra,
- 2 óra: köztes vagy középfajú kultúra, populáris kultúra, blockbuster, sitcom, trash, giccs

9. Témakör: Médiaüzenetek befogadása, hatáselméletek (6 óra)

- 2 óra: direkthatás, lövedék- vagy injekcióstű modell, korlátozott hatás,
- 2 óra: médiaüzenet használata, keretezés,
- 2 óra: napirend-kijelölés, örkutya

10. Témakör: A mém (2 óra)

- 2 óra: a mém fogalma, kialakulása, kulturális emlékezet, kulturális áthagyományozás, parafrázis, kollázs, remix

11. Témakör: Az álhír, hamis információ (2 óra)

- 2 óra: tény és vélemény elkülönítése, a média örkutya vagy kapuőr szerepe

12. Témakör: Új médiatechnológiák (2 óra)

- 2 óra: interaktivitás, multimédia, hálózati kommunikáció, virtuális valóság jellemzése, a befogadási folyamatra gyakorolt hatásuk bemutatása és értékelése

13. Témakör: Digitális tartalomgyártók, online identitás, médiaerőszak (6 óra)

- 3 óra: influenszer, vlogger, véleményvezér, fizetett együttműködés, testképzavar, social media
- 3 óra: médiaerőszak, dark, deep internet veszélyei, képernyőerőszak típusai

14. Témakör: A magyar film 1945-től napjainkig (4 óra)

- 2 óra: Meseautó-korszak, sztárrendszer, remake
- 2 óra: sematizmus, szocialista realizmus, parabola, dokumentarista játékfilm, kísérleti film, irodalmi adaptáció, nemzedéki közérzetfilm, minimalizmus

A továbbhaladás feltétele

A tanuló

- felismeri és megnevezi a mozgóképi közlésmód, a sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit.
- alkalmazza az ábrázolás megismert eszközeit egyszerű mozgóképi szövegek értelmezése során (cselekmény és történet megkülönböztetése, szemszög, nézőpont, képkivágat, kameramozgás jelentése az adott szövegben, montázsfunckciók felismerése).
- a mozgóképi szövegeket meg tudja különböztetni a valóság ábrázolásához való viszonyuk és az alkotói szándék, és a nézői elvárás karaktere szerint (dokumentumfilm és játékfilm, műfaji és szerzői beszédmód).
- az életkornak megfelelő szinten meg tudja különböztetni a fikció és a virtuális fogalmait egymástól.
- tisztában van a média alapfunckcióival, a kommunikáció története alapfordulataival, meg tudja fogalmazni, milyen alapvető tényezőktől függ valamely kor és társadalom nyilvánossága.
- tudja, melyek a kereskedelmi és közszolgálati médiainstítzmények elsődleges céljai és eszközei a médiaipari versenyben.
- megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiainstítzmények célközönségei.
- meghatározza és alkalmas példákkal illusztrálja a sztereotípiát és a reprezentáció fogalmát, észszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit.

-érvekkel támasztja alá álláspontját olyan vitában, amely a médiaszövegek (pl. reklám, hírműsor) valóságtartalmáról folyik.

-jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait, az internethasználat biztonságának problémáit.

- az életkorának megfelelő szinten képes a különböző médiumokból és médiumokról szóló ismeretek összegyűjtésére, azok rendszerezésére, az önálló megfigyelésekre.

-alkalmazza a mozgóképi szövegekkel, a média működésével kapcsolatos ismereteit a műsorválasztás során is.

-ismeri az új digitális tartalomgyártás műfajait, sajátosságait, annak veszélyeit.

- felismeri az álhírgyártás működését, a mémkultúra jelentőségét.

Mozgóképkultúra és médiaismeret helyi tanterv

Érvényes: 2020 szeptemberétől

(szakgimnázium 1+1+1+0+0)

A tantárgy fejleszti a tanulás kompetenciáit, mert a tanulási tevékenységei a digitális eszközökkel való egyéni és közösségi tanulási módokat keresztül megélt élményként jelennek meg. Az internet világának, a digitális eszközöknek, a mozgókép formanyelvének valamint ezek működési mechanizmusainak ismerete más tantárgyak tanulását is nagyban támogatja.

A tantárgy alapvető a kommunikációs kompetenciák fejlesztésében. A nekünk szóló vagy a minket elérő üzenetek nagy részét audiovizuális médiaüzenetek formájában fogalmazzuk vagy osztjuk meg, ahogy mondandónk egyre nagyobb részét is ilyen formában tesszük közzé. A kommunikáció folyamatában a tanulók nyitottan, érzékenyen és kritikusan viszonyulnak mások véleményéhez, illetve konstruktív párbeszéd folytatására törekednek. Az egyes projektek megvalósításakor a generációk közti párbeszéd is megvalósul, hiszen sokszor a tágabb társas környezet, a család, a felnőtt segítők világa is bevonódik a munkafolyamatokba.

A tantárgy fejleszti a digitális kompetenciákat, mivel a mozgóképi és mediális kommunikáció ma már döntően a digitális környezetben valósul meg. A mozgókép és médiaismeret a digitális eszközhasználati képességeket a társadalmi nyilvánosságban való részvétel, a digitális állampolgárság szempontjából kontextualizálja. A tantárgy fejleszti a logikai, gondolkodási kompetenciákat, ami a problémák azonosításában, a kérdések megfogalmazásában, az összefüggések keresésében és értékelésében, a logikus ok-okozati érvelés alkalmazásában, az egyes folyamatok következményeinek a kiszámításában nyilvánulhat meg.

A tantárgy fejleszti a kollaboratív munkavégzési illetve személyes és társas kapcsolati kompetenciákat a kommunikációs gyakorlatok megoldásában, a csoportos együttműködésben. A közös cél érdekében zajló munka erősíti az érdekérvényesítés és az alkalmazkodás dinamikus egyensúlyában zajló konfliktusmegoldások folyamatát.

A tantárgy sajátosságai miatt nagyban fejleszti a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáit, hiszen a tárgy tanulása során a tanuló olyan készségeket sajátít el, amelyek magukban foglalják gondolatok, tapasztalatok és érzések befogadását és kifejezését a művészetek és más kulturális kifejezőmódok széles körében.

A tantárgy személyiségfejlesztésben betöltött szerepe, a digitális és a kommunikációs kompetenciák fejlesztése hozzájárul a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztéséhez is.

Fontos, hogy a tanuló a mozgóképkultúra és médiaismereti órákon világosan lássa, hogy a tantárgy tartalmai az ő médiafogyasztásának fejlesztését, igényességét célozzák és a tudatos médiafogyasztóvá válását segítik elő. A filmpedagógia módszerével pedig a tanulók az egyes – nemcsak humán és művészeti - tudományterületek világához is kaphatnak élmény alapú fejlesztést.

A mai diákok nevelése szempontjából elengedhetetlenül fontos, hogy kialakítsuk a médiatudatosság képességét. A tanulóknak tisztában kell lenniük a média társadalmi és véleményformáló szerepével, biztos, belsővé tett értékrend alapján kell tudniuk választani annak szövegei, termékei közül, az internet világában magabiztosan és felelősen kell tájékozódniuk, továbbá fel kell hívni a figyelmüket arra is, hogy a digitális világban önreprezentációjuk, saját megjelenésük is a megfelelő értékek mentén, az eszközök értő

alkalmazásával történjen, úgy, hogy közben önmagukat, személyiségi jogaikat, identitásukat is biztonságban tudják.

Az audiovizuális médiaszövegek azonban természetesen nem érthetők a mozgókép formanyelvének (természetének, kifejezőeszközeinek) ismerete nélkül. A Nemzeti alaptanterv célként határozza meg – elsősorban a magyar – értékhordozó audiovizuális művek tanulmányozását is.

A fejlesztés várt eredményei:

- A tanuló képes mozgóképi szövegek értő befogadására; ismeri a mozgókép formanyelvének alapvető eszköztárát, érzékeli ezek hatását az értelmezés folyamatára, valamint képes ezeknek az eszközöknek alapszintű alkalmazására saját szövegalkotásában is.
- Rövid mozgóképi szövegek tervezése és kivitelezése révén szert tesz a mozgóképi szövegalkotás elemi tapasztalataira, érti a különféle mozgóképi szövegtípusok eltérő működési elvét, s tud azok széles spektrumával kreatív befogadói viszonyt létrehozni.
- Ismereteket szerez a filmkultúra területéről: érti a szerzői kultúra és a tömegkultúra eltérő működésmódját; felismeri az elterjedtebb filmműfajok jegyeit.
- Ismeri a modern tömegkommunikáció fő működési elveit, jellemző vonásait, érti, milyen társadalmi és kulturális következményekkel járnak a kommunikációs rendszerben bekövetkező változások, ezek hatásait saját környezetében is észreveszi.
- Értelmezni tudja a valóság és a média által a valóságról kialakított kép viszonyát, ismeri a reprezentáció fogalmát, és rendelkezik a médiatudatosság képességével (azaz képes tudatos választásra és kritikai megközelítésre).
- Érti a hálózati kommunikáció működésmódját, képes abban felelősen részt venni, ismeri és megfelelően használja annak alapvető szövegtípusait.
- Ismeretekkel rendelkezik a médiaetika és a médiaszabályozás főbb kérdéseit illetően, saját álláspontot tud megfogalmazni azokkal kapcsolatban.

A tanulók értékelése

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Javasolt ellenőrzési, értékelési módszerek: feladatsorok, szóbeli és írásbeli beszámolók, röpdolgozatok, kiselőadások, csoport- és projektmunka (filmetűdők, prezentációk készítése)

Tantárgyi óraszámok

	9.M	10.M	11.M	12.M	13.M
Mozgóképkultúra és médiaismeret	1	1	1	-	-

9. évfolyam (36 óra)

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A technikai úton rögzített kép és hang, mint a mozgóképi ábrázolás anyaga	Órakeret 5 óra
---	---	---------------------------

Előzetes tudás	Az ábrázolás és a reprodukció, a mozgókép kettős természete fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasástudás fejlesztése. Középszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Annak megtapasztalása, felismerése és tudatosítása (például mobiltelefonra felvett álló- és mozgóképek, beállítások elkészítésével vagy interneten elérhető mozgóképes anyagok, például klipek vagy reklámok tanulmányozásával), hogy a mozgóképi szöveg</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerre ábrázol és reprodukál; – információban rendkívül gazdag, ám a szöveg jelentésének meghatározása a nyelvi közlésnél sokkal bizonytalanabb; – utalásokkal telített. <p>Annak megfogalmazása, mire vezethető vissza a mozgóképi közlés néhány alapvető sajátossága (a technikai kép- és hangrögzítésnek a tapasztalati valósággal való erős kapcsolatára).</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete.</p> <p><i>Filozófia:</i> a valóság mint tudatunktól függetlenül vagy attól függően létező (lételméleti vagy ismeretelméleti szemlélet).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, valóság, utalás.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A mozgóképnyelv kifejező eszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A kiemelés (hangsúlyozás) alapvető eszközei a mozgóképi ábrázolásban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>annak megfigyelése és kipróbálása egyszerű beállítások, snitt-kapcsolatok elkészítése és megszerkesztése során, hogy a mozgóképkészítő miféle filmnyelvi eszközöket használ a szöveg megalkotása során. Ily módon, valamint mozgóképi szövegek (pl. rövidfilmek, filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelésével és elemzésével a mozgóképnyelv alapeszközeinek (narráció; szerepjáték; látványszervezés, montázs) tudatosítása.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> A mozgóképkészítő által használt eszközök a néző figyelmének irányítására; az audiovizuális közlés hangsúlyozási módjai. A kiemelés alapeszközei</p>

	(legfontosabb motívumok ismétlése; közelkép; fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Narráció, szerepjáték, látványszervezés, montázs.

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A látványszervezés alapeszközei a mozgóképen	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A beállítás, a képkivágás fogalmának ismerete. A technikai képrögzítés elvének ismerete, elemi szintű felvételkedészítési gyakorlat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A látványszervezés alapeszközei (képkivágás, gépállás, nézőpont, szemszög, kameramozgások, beállításstípusok, megvilágítás) fogalmainak tudatosítása, ezen eszközök szerepének értelmezése és tudatosítása saját felvételek készítése és mozgóképi szövegrészletek elemzésével. Egyszerűbb mozgóképi szövegrészletek létrehozása (pl. találkozás, megérkezés, követés, megismerkedés) útján a képzelőerő, kifejezőképesség fejlesztése.		<i>Vizuális kultúra:</i> a kiemelés alapeszközei (legfontosabb motívumok ismétlése; közelkép; fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kompozíció, képkivágás, plán, nézőpont, szemszög, szubjektív beállítás, leíró beállítás, társított beállítás, svenk, fahrt, vario.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A mozgóképi szövegek rendszerezése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, a médiaszövegek fikciós vagy dokumentáris jellegének megfigyelése, a műfaji és a szerzői fogalmak ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése. A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A mozgóképi szövegek rendszerezését segítő néhány alapszempon (megjelenési felület – mozi, televízió, internet; a hossz, mint forgalmazási kategória; a valóságanyag természete – dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás – műfaj (zsáner)film, szerzői film) ismételése, pontosítása, kiegészítése. A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének felismerése, alkalmazása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelv-használat) az életkornak megfelelő művek elemzésével.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> bár a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszemponja.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Dokumentum, fikció, műfaj, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller, szerzői, eredetiség, ábrázolási konvenció.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Az új média néhány formanyelvi sajátossága	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az új média, az interaktivitás és a nem lineárisan szerveződő szöveg fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasástudás és a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai és kreatív képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A hagyományos (analóg) és az új médiaformák (interaktív, nemlineáris, digitális) közötti alapvető különbségek tudatosítása. Hagyományos szövegtípusok formanyelv-használata módosulásának megfigyelése és elemzése az újmédia felületein (néhány jellemző példa, elsősorban a reklám, a hírszövegek területéről). A web 2.0-ás alkalmazások formanyelvi gondolkodásának megfigyelése (pl. interakció, választás, az animációs és grafikai megoldások terjedése, játékoság, irónia és a szövegek folyamatos alakítása).		<i>Informatika:</i> miért és hogyan értelmezi át a digitális kép (hang) a technikai kép (hang) hagyományos médiában történő alkalmazásait

	(nincs eredetije – számsorokba kódolt információk sokasága; könnyen manipulálható, így megkérdőjelezhető a valóságtartalma/ valóság-referenciája; könnyen hozzáférhető és átalakítható, így kevésbé fontos a szerzője is).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valóság, tapasztalati valóság, web 2.0, nem lineáris, interaktivitás, ironia, manipuláció, közösségi hálózat.

A továbbhaladás feltétele

A tanuló

- felismeri és megnevezi a mozgóképi közlésmód, a sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit.
- alkalmazza az ábrázolás megismert eszközeit egyszerű mozgóképi szövegek értelmezése során (cselekmény és történet megkülönböztetése, szemszög, nézőpont, képkivágat, kameramozgás jelentése az adott szövegben, montázsfunckciók felismerése).
- a mozgóképi szövegeket meg tudja különböztetni a valóság ábrázolásához való viszonyuk és az alkotói szándék, és a nézői elvárás karaktere szerint (dokumentumfilm és játékfilm, műfaji és szerzői beszédmód).
- az életkornak megfelelő szinten meg tudja különböztetni a fikció és a virtuális fogalmait egymástól.
- tisztában van a média alapfunckcióival, a kommunikáció története alapfordulataival, meg tudja fogalmazni, milyen alapvető tényezőktől függ valamely kor és társadalom nyilvánossága.
- tudja, melyek a kereskedelmi és közszolgálati médiainstítzmények elsődleges céljai és eszközei a médiaipari versenyben.
- megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a

médiainstítúzmények célközönségei.

10. évfolyam (36 óra)

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A kommunikáció történetének fordulópontjai és a nyilvánosság	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>A kommunikáció története alapvető fordulópontjainak (írásbeliség, sokszorosítás, fotografikus képrögzítés, digitális jelkezelés / hálózati kommunikáció) ismerete. A meghatározó társadalmi struktúrák, hatalomgyakorlási rendszerek ismerete. A magánszféra és a közszféra fogalma.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kommunikáció története alapvető fordulópontjainak (írásbeliség, sokszorosítás, fotografikus képrögzítés, digitális jelkezelés / hálózati kommunikáció) az ezekhez tartozó művelődéstörténeti háttér (kiemelkedő feltalálók, találmányok, évszámok) megismerése, e fordulópontok jelentőségének értelmezése a nyilvánosság történetében. Annak tudatosítása, miért törekszik a média kezdetektől a látvány és a hang lehető legvalóságosabb, a valóságtól egyre kevésbé megkülönböztethető rögzítésére. A nyilvánosság jelentése az életünkben, a mai nyilvánosság kialakulása, egy adott kor és társadalom nyilvánosságának vizsgálati módjai. (Az információk birtoklása és megosztása – hatalmi viszonyok; az egyén helyzete az adott társadalomban, például hagyományok, neveltetés, iskolázottság, anyagi helyzet; az infokommunikációs technológiák fejlettsége; a média szabályozása, cenzúra). Miért jelennek meg egyre inkább a közszférában a médiakörnyezet változásával a magánszféra ügyei? – vita, érvelés, példákkal.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A kommunikáció története alapvető fordulópontjai, ezen fordulópontok jelentősége a nyilvánosság történetében. A mai nyilvánosság kialakulása, egy adott kor és társadalom nyilvánosságának vizsgálati módjai.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Szóbeliség, írásbeliség, információ, technikai képreprodukció, mágikus gondolkodás, nyilvánosság, reprezentatív és népi nyilvánosság, polgári</p>	

	nyilvánosság, cenzúra, a tömegkommunikáció nyilvánossága, hálózati kommunikáció, köz- és magánszféra.
--	---

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A médiakommunikáció szereplői, médiaintézmények és közönségek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A cselekmény- és történetstruktúra, valamint az elbeszélés (narráció) fogalmának ismerete, az exoziszta, bonyodalom, lezárás szakaszainak felismerése mozgóképi alkotásokban. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismer olyan történetjavaslatokat, amelyeket a médiaintézmények bocsátanak közre. – ismeri és a médiajelenségekkel kapcsolatban helyesen alkalmazza a tematizálás, a napirend és a diskurzus fogalmát. – konkrét példákon értelmezi a közönség befolyásolásának fontosabb eszközeit (a közlés felületének egyszerűen átlátható, ismétlődő megszerkesztését, a rovatszerkezeteket, a műsorrend kialakítását, az intézmény-image felépítését, a sorozatelv érvényesítését). – ismeri a közszolgálati, a kereskedelmi és a közösségi média eltérő szerepét a nyilvánosságban. – jellemzi a médiaintézmények és azok meghatározó szövegeinek célközönségeit (elsősorban életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális háttér, érdeklődés). – bemutatja, hogyan, és kifejti, hogy miért keveredik a tartalomelőállító és a közönség szerepe a web 2.0-ás alkalmazásokban. – felismeri, hogy a médiakommunikáció során a médiaszöveget kibocsátó intézmény kerül elbeszélő szerepbe, amely történetjavaslatokat bocsát közre, piaci versenyben a néző figyelméért a konkurens médiaintézményekkel. – tudatosítja, melyek a médiaszöveg-fogyasztás maximalizálásának, a közönség befolyásolásának alapeszközei. – megkülönbözteti egymástól a fontosabb médiamodelleket. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Tudatosítja, miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben, mint vásárló és mint áru. – Megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiaintézmények célközönségei. – Kifejti, mennyiben tekinthető közösségnek a közösségi hálózatra csatlakozók sokasága. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napirend-kijelölés, diskurzus, rovatszerkezet, műsorrend, műsoridő, sorozatelv, közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média, web 2.0.	

Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A médiaszövegek szövegalkotó kód-típusainak, kifejező eszközeinek ismerete.</p> <p>A médiaintézmény, a diskurzus, a sztereotípiák és a reprezentáció fogalmának ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása.</p> <p>Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése.</p> <p>Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.</p> <p>A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
Ismeretek/követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – kreatív gyakorlati feladatok során és megbeszélés útján tudatosítja, hogy a médiaszövegek értelmezése egyaránt függ a szövegtől, a befogadótól és attól a mediakörnyezettől, amelyben a szöveg nyilvánosságra kerül (vagyis a médianyelvtől, a nyelvhasználatától, a közönségtől és a kontextustól). – felismeri és megnevezi a médiaintézmények által közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére szolgáló direkt értelmezési kereteket. Aktuális médiaesemények feldolgozása és elemzése során feltárja, hogyan és miért érvényesül a médiában a sztereotíp megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez. – ismeri a reprezentáció fogalmát és alkalmazza a nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek a tapasztalati valóságtól eltérő médiamegjelenítésével kapcsolatban, miközben tudatosítja, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai). Ily módon tudatosítja, 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom: a tömegkommunikáció médiumainak jelrendszerei, kódjai.</i></p>

<p>miért problematikus, hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – az életkornak megfelelő médiaszövegek feldolgozása egyéni, kiscsoportos vagy csoportos formában kreatív gyakorlati feladatokkal vagy megbeszélés útján (pl. feltevéseket, állításokat fogalmaz meg médiaszövegek keletkezésének háttéréről, a közlő (médiainstítmény) szándékairól; élményeket és tapasztalatokat vet össze a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód magazinok, közösségi portálok alapján az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése). – összeveti azonos események eltérő megfogalmazásait, ésszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség, illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napisajtóban). 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szimbolikus kód, technikai kód, értelmezési keret, sztereotípa, reprezentáció.</p>

<p>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, médiaetika</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A digitális médiaeszközök alapszintű felhasználói ismerete. A médiaszövegekben megjelenő információk kritikus szemlélete. Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat, a hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok ismerete, alkalmazása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése, a naiv fogyasztói szemlélet ártértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
	<p>Ismeretek/követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A média fejleszti a digitális médiaeszközök használatának képességét (az elérhető programok funkcionális használatával a kép, mozgókép- és hangadatok rögzítését, célszerű szerkesztőprogramba történő betöltését, szerkesztését, kiírását, online közzétételét). A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tudatosítja és példákkal világítja meg a médiakonvergencia jelenségét. – saját tapasztalatai és ismeretgyűjtés alapján jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait (pl. interaktivitás, a kommunikáció térbeli és időbeli szabadsága, 	<p><i>Informatika:</i> a „rég” és az „új” média használatának összehasonlítása egymástól. Az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságai.</p>	

<p>figyelemmegosztás, multitasking, virtuális kapcsolatok, konstruált személyiségek, anonimitás és annak korlátai, e-részvétel, e-demokrácia, amatőr és professzionális tartalomgyártás, médiahasználat más emberek jelenlétében és annak normái).</p> <ul style="list-style-type: none"> - példákkal, jó és helytelen gyakorlatok bemutatásával illusztrálja az internethasználat biztonságának problémáit (pl. személyes adatok védelme, hamis vagy megbízhatatlan oldalak, információk kiszűrése, ismerkedés veszélyei). - életkorának és tapasztalatainak megfelelő példákra alapozott, érvekkel alátámasztott állításokat fogalmaz meg a hálózati kommunikáció életmódra, életminőségre vonatkozó hatásáról, a személyiség felbontása és megsokszorozásáról, mint mindennapi gyakorlatról az online médiában, a médiahasználat veszélyeiről (pl. függőség, elmagányosodás, egészségkárosodás). Ismeri a médiában megjelenő erőszakkal kapcsolatos problémákat (pl. az erőszak, mint szórakoztató, stimuláló hatáselem; az erőszak, mint mindennapivá váló érdekérvényesítő és konfliktuskezelési eszköz). - kérdéseket és állításokat fogalmaz meg az alkotók és felhasználók felelősségével, az egyének és közösségek jogaival kapcsolatban az írott, az elektronikus és az online médiában, tisztában van vele, hogy a média törvényi szabályozása miért szükséges. - tudatosítja, hogy elkerülhetetlen az éles verseny közegében a médiaipari szövegtermeléssel együtt járó selejt, de azt igyekszik megkülönböztetni a manipulációtól. 	<p>Az internethasználat biztonságának problémái. A média törvényi szabályozása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Médiakonvergencia, multitasking, anonimitás, e-demokrácia, virtuális személyiség, médiaerőszak, közösségi média, médiaipari verseny, manipuláció.</p>

A továbbhaladás feltétele

A tanuló

- felismeri és megnevezi a mozgóképi közlésmód, a sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit.
- alkalmazza az ábrázolás megismert eszközeit egyszerű mozgóképi szövegek értelmezése során (cselekmény és történet megkülönböztetése, szemszög, nézőpont, képkivágat, kameramozgás jelentése az adott szövegben, montázsfunkciók felismerése).
- a mozgóképi szövegeket meg tudja különböztetni a valóság ábrázolásához való viszonyuk és az alkotói szándék, és a nézői elvárás karaktere szerint (dokumentumfilm és játékfilm, műfaji és szerzői beszédmód).
- az életkornak megfelelő szinten meg tudja különböztetni a fikció és a virtuális fogalmait

egymástól.

-tisztában van a média alapfunkcióival, a kommunikáció története alapfordulataival, meg tudja fogalmazni, milyen alapvető tényezőktől függ valamely kor és társadalom nyilvánossága.

-tudja, melyek a kereskedelmi és közszolgálati médiainstítmények elsődleges céljai és eszközei a médiaipari versenyben.

-megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiainstítmények célközönségei.

-meghatározza és alkalmas példákkal illusztrálja a sztereotípiát és a reprezentáció fogalmát, észszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit.

-érvekkel támasztja alá álláspontját olyan vitában, amely a médiaszövegek (pl. reklám, hírműsor) valóságtartalmáról folynak.

-jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait, az internethasználat biztonságának problémáit.

- az életkorának megfelelő szinten képes a különböző médiumokból és médiumokról szóló ismeretek összegyűjtésére, azok rendszerezésére, az önálló megfigyelésekre.

-alkalmazza a mozgóképi szövegekkel, a média működésével kapcsolatos ismereteit a műsorválasztás során is.

11. évfolyam (36 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Szerzői kultúra és tömegkultúra, mint eltérő beszédmódok	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Tömegkultúra, archetípusok (a mítoszokban és az irodalomban), a történetiség és műfajiság megközelítési módjai (az irodalomban).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerzői nézőpont, a szemléleti és műfaji keretek felismerése, az ezeket szolgáló audiovizuális kifejezőeszközök azonosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p>3/1. A mozgóképi szövegek archetípusokon alapuló működésének megfigyelése. Egyes archetípusok (pl. „a szépség és a szörnyeteg” különböző előfordulásai) jelentésmezejének értelmezése klasszikus filmes példák alapján. A jelentéskör állandó és változó elemeinek meghatározása.</p> <p>3/2. Műfaji jegyek felismerése rövid filmrészletek alapján, néhány klasszikus filmműfaj (pl. western, melodráma, sci-fi) tipikus eszköztárának feltérképezése.</p> <p>3/3. Saját médiafogyasztói élmények alapján rokon műfajok rendszerének felvázolása, az egyes filmműfajokhoz jellegzetes példák gyűjtése (pl. interneten fellelhető tralierok letöltése révén), a hozott szövegrészletek önálló elemző bemutatása (pl. rövid prezentáció keretében).</p> <p>3/4. Önállóan gyűjtött mozgóképi példák bemutatása annak érzékeltetésére, hogyan keverednek a műfaji jegyek egyes posztmodern filmalkotásokban, illetve kortárs magyar filmekben.</p> <p>3/5. A sztárfogalom kialakulása és módosulása. Sztárjelenség a filmen és a médiában: ismert filmszereplő és médiaszemélyiség image-ának elemzése, a háttérben fellelhető archetípusok meghatározása.</p> <p>3/6. Filmalkotások, esetleg szemelvények megtekintése a szerzői film történetéből. A legfontosabb korstílusok (német expresszionizmus, francia avantgárd, szovjet avantgárd, olasz neorealizmus, francia és cseh új hullám, német új film) jellegzetes példái alapján a szerzői film sajátosságainak felismerése, elemző és értékelő megfigyelések megfogalmazása (pl. vita keretében).</p> <p>3/7. Önálló anyaggyűjtés a film stílustörténetének témájából, irányzatok, filmalkotói életművek, fontos alkotások értelmező bemutatása pl. kiselőadás formájában. A magyar filmművészet értékeinek megismerését elősegítendő feldolgozásra javasolhatók például a következő jelenségek, csoportok és szerzők:</p> <ul style="list-style-type: none"> – parabola a magyar filmművészetben, a cenzúra filmjei, magyar dokumentumfilmek; – Budapesti Iskola, a magyar új hullám; – Makk Károly, Fábri Zoltán, Huszárik Zoltán, Szabó István, Jancsó Miklós, Bódy Gábor, Jeles András, Tarr Béla. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> műfajok rendszere; archetípus, stílusirányzatok története; nézőpont, elbeszélői pozíció; az irodalom határterületei: a szórakoztató irodalom műfajai (krimi, kalandregény, szerelmesregény stb.)</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a globalizálódó világ és Magyarország – a tömegkultúra.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kultúra és tömegkultúra, műfajfilm, műfajkeveredés, posztmodern, szerzői film, kézzel, archetípus, sztár, hős.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata Tömegkommunikáció, nyilvánosság, hálózati kommunikáció</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A kommunikáció általános modellje; nyomtatott és online újságok, sajtóműfajok, a kommunikáció történetének alapfordulatai (írás, nyomtatás, távközlés, képrögzítés, hálózati és mobilkommunikáció).</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tömegkommunikációt és a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények, modellek megismerése. A nyilvánosság átalakulása: a folyamat főbb jellemzőinek végigkövetése, saját környezetben azok felismerése. A hálózati kommunikáció hatása a nyilvánosságra: fogyasztói tapasztalatok általánosítása a média közösség-szervező funkcióval kapcsolatosan.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>4/1. Bevezetés azokba a kultúraelméleti kérdésekbe (pl. elemző tanulmányok közös olvasása és értelmezése útján), amelyeket az audiovizuális távközlési rendszerek rohamos térhódítása és a társadalmi nyilvánosságra gyakorolt átalakító hatásuk vet fel (pl. kommunikációs terek, intézmények, időbeosztás, életmód, tudás, értékrend megváltozása).</p> <p>4/2. A fontos tömegkommunikációs modellek (transzmissziós, rituális, propaganda-reklám, befogadási modell) működésének szemléltetése önállóan gyűjtött médiapéldák alapján (pl. rövid szóbeli vagy írásbeli beszámoló, esettanulmány formájában).</p> <p>4/3. Saját tapasztalatok alapján (pl. kortársak médiahasználati szokásainak felmérése révén, különös tekintettel a közösségi oldalak használatára) kérdésfeltevés és válaszlehetőségek találása azzal kapcsolatosan, hogy miképp változik az egyén és a közösségek viszonya az információs társadalomban, hogyan hat az online életforma a személyiség fejlődésére és a társas kapcsolatokra, a civil társadalom önszerveződésére, a tanulásra, a munkavégzésre, valamint a szabadidő eltöltésére.</p> <p>4/4. Önállóan gyűjtött példák alapján reflektálás a magánélet és a közélet határainak változására (pl. lokális, országos és globális hatókörű online fórumokon megfigyelve egy adott téma megjelenését, a felhasználók reakciójának összevetésével).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tömegkommunikáció, sajtóműfajok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a polgári nyilvánosság megszületése.</p> <p><i>Informatika:</i> hálózatok, web 2, közösségi oldalak használata, e-szolgáltatások biztonságos igénybe vétele.</p> <p><i>Etika:</i> korunk kihívásai – a felelősség új dimenziói a globalizáció korában.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kommunikáció; közvetett/közvetlen, egyirányú/kétirányú, nonverbális/verbális/képi. Tömegkommunikációs modell; lokális/globális nyilvánosság.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata Az új média formái és szövegépítkezési sajátosságai</p>		<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szövegtípusok az új médiában, valós és virtuális tér, interaktivitás, online önreprezentáció, a hálózati kommunikáció hatása az életmódra, biztonságos internethasználat.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az internetes szövegépítkezés sajátosságainak megismerése, blogok, közösségi oldalak stb. tartalmának elemzése, online médiaszövegek készítése. Részvétel a lokális nyilvánosságban.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>			<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>5/1. A mindennapi kommunikáció formái (chat, SMS, e-mail, fórum) és nyelvi sajtoságaik (pl. szókinccs, szavak alakváltozatai, mondatszerkesztés, az érzelmkifejezés eszközei) tudatosítása saját szövegalkotási gyakorlat révén (pl. adott téma megjelenítése több formában).</p> <p>5/2. Nem lineárisan felépülő szövegek elemzése, saját hypertext létrehozása (pl. rövid novella átalakítása többszintű, sokféleképp bejárható, linkekkel működő szöveggé).</p> <p>5/3. Az interaktivitás különböző változatainak (navigációs, működési, alkalmazkodó interaktivitás) meg tapasztalása. Eltérő interaktivitási stratégiával létrehozott médiászövegek összevetése (pl. különféle MyYahoo! kezdőlapok kialakítása).</p> <p>5/4. Identitások megjelenítése a virtuális térben: saját önreprezentáció eszköztárának (pl. Facebook-adatlapok információinak) elemzése.</p> <p>5/5. Önálló image-alkotás (pl. filmszereplő adatlapjának elkészítése révén), az etikus magatartási normák figyelembevételével, a magánszféra védelmének, az információs önrendelkezés jogának tudatosításával.</p> <p>5/6. Aktuális témáról online publikálható szöveg (cikk, blogbejegyzés, fórumhozzászólás stb.) megalkotása az iskolai (vagy egyéb lokális közösségi) honlap számára. A befogadók reakcióinak követése, értelmezése (pl. rövid beszámolóban vagy statisztika segítségével).</p> <p>5/7. Választott számítógépes játék elemző bemutatása (pl. prezentáció keretében) az eddig elsajátított szempontok szerint: cselekményvezetés, szereplők rendszere és a felkínált identitások, megformáltság (képi világ, hangeffektusok), az interaktivitás lehetőségei.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szövegek jelentésbeli és nyelvtani kapcsolóelemei, a szövegszerkesztés lépései.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tartalmak létrehozása, online publikációja; szerzői jogok, adatvédelem, adatkezelés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Az ipari forradalom hatásai; a polgári nyilvánosság. A tudományos-technológiai fejlődés hatásai a gazdaságra, társadalomra és kultúrára; a tudás fogalmának átalakulása az információs társadalomban.</p> <p><i>Földrajz:</i> az egyén társadalmi szerepvállalása; helyi szerveződések, regionális és nemzetközi összefogás a fenntarthatóság eléréséért; környezet-tudatosság; a közösségi média szerepe a környezetvédelemben.</p> <p><i>Etika:</i> korunk kihívásai – a felelősség új dimenziói a globalizáció korában.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Multimédia, hypertext, interaktivitás, virtuális identitás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiaipar, médiafogyasztás és -befogadás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Kereskedelmi, közszolgálati és nonprofit média, alkotói szándék, célcsoport, közönség mint vevő és áru, médiafogyasztási szokások, médiafüggőség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiaipar működésének megismerése, médiajelenségekről szóló elemzés értelmezése, önálló kérdések és vélemény megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban. A kritikai gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>6/1. Tulajdonviszonyok a médiában: a közszolgálati problémájának megértése szakirodalmi szövegek feldolgozása (olvasás, lényegkiemelés, tartalmi kivonat készítése) révén.</p> <p>6/2. A nézettség- és fogyasztásvárosszó stratégiák (pl. a műsoridő elosztása, sorozatelv) megfigyelése egy kereskedelmi tévécsatorna műsorrendjének segítségével. A műsorrend által közvetített kulturális mintázatok körülírása, következtetés azok társadalmi hatásaira a csatorna kínálatának (pl. az egyes műsortípusok gyakorisága) elemzése révén.</p> <p>6/3. A reklám hatásmechanizmusának elemzése változatos példák segítségével, kitalált termék reklámjának tervezése és elkészítése különböző médiumok (pl. újság, óriásplakát, televízió, rádió) számára.</p> <p>6/4. Az infotainment (a tájékoztató és szórakoztató funkciót párhuzamosan megvalósító műsortípus) jelenségének tudatosítása rövid, aktuális médiaszövegek narratív szerkezetének (központi probléma és a felvezetés lépései) és eszköztárának (mozgóképi formanyelv, kommentárok, zene) leírásával.</p> <p>6/5. Néhány választott befogadáselmélet (pl. lövedékelmélet, kétlépcsős hatás elmélete, szelektív észlelés elmélete, kultivációs elmélet, napirendelmélet, használat és kielégülés modellje) feldolgozása szakirodalmi részletek közös olvasásával. Reflektálás a kérdéskör időbeli fejlődésére és a megközelítések egymáshoz való viszonyára.</p> <p>6/6. A közönségkutatás főbb szempontjainak tudatosítása: a közönség mint állampolgár, fogyasztó, társadalmi nem képviselője, globális és lokális közösségek tagja stb.</p> <p>6/7. Önálló esettanulmány készítése a médiahasználat és -hatás tárgykörében. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen. A szerzett ismereteken alapuló, érvekkel és önállóan gyűjtött példákkal alátámasztott vita a média társadalmi szerepéről, a médiabefolyásoláshoz, médiahasználattal kapcsolatos függőségekről vagy a hatalom és a média viszonyáról.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A modern tömegkommunikáció kialakulása és társadalmi hatásai. Helyi társadalom, civil társadalom, önkéntesség.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tömegkommunikáció, reklám; a befogadó szerepe a jelentésteremtésben, befogadói stratégiák.</p> <p><i>Földrajz:</i> globális kihívások, tudatos fogyasztói magatartás; környezettudatosság; a társadalmi célú reklámok.</p> <p><i>Matematika:</i> megismerés, gondolkodás; adatgyűjtés, adatok rendezése, adatábrázolás, adatok értelmezése; statisztikai gondolkodás, alapvető statisztikai fogalmak.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kereskedelmi/közszolgálati/nonprofit média; közönség: vevő és áru; műsoridő, műsorrend, sorozatelv, infotainment.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiaetika, médiaszabályozás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Norma/normaszegés a médiában, médiaetika, alkotók és felhasználók felelőssége, egyének és közösségek jogai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyilvános megszólalás szabadságának és felelősségének tudatosítása. Állásfoglalás a médiában fellelhető normákkal és esetleges normasértésekkel kapcsolatban. A média etikai környezetének és jogi szabályozásának megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>8/1. Vélemények megismerése (pl. elemzések, reflexiók olvasása, a háttérükben megjelenő normarendszer tudatosítása) és saját viszonyulás kialakítása az újságírói etika, a hiteles médiaszemélyiség és az intézményi etika kérdéskörében.</p> <p>8/2. A tartalomszabályozás a médiatörvényben: a törvény főbb tartalomszabályozó törekvéseinek kiemelése szakirodalmi szövegek kivonatos összefoglalása segítségével. A korosztályos ajánlások rendszerének megértése, az egyes korosztályoknak ajánlható filmek és televíziós műsorok tartalmi és formai jellemzőinek összegyűjtése.</p> <p>8/3. Annak a kérdésnek disputa formában való megvitatása, hogy miért van kiemelt jelentősége egy adott ország médiatörvényének a nyilvánosság- és demokrácia-felfogás szempontjából. (Kitérve olyan kulcskérdésekre, mint pl.: szerzői jogok, nemzetközi és nemzeti jog hatálya, gyermekvédelem, szankcionálás, értéktámogatás, tulajdonkoncentráció.)</p> <p>8/4. Véleményformálás a normaszegések (pl. rasszizmus, öncélú szexualitás, erőszak) reprezentációjáról változatos médiaszövegek elemzésének útján.</p> <p>8/5. A művekben, műsorokban megjelenő konfliktusok és megoldási módok kritikai elemzésén alapuló szövegalkotási gyakorlatok.</p> <p>8/6. Érvekkel és példákkal alátámasztott vita az erkölcsi és jogi normák alkalmazásáról a médiában, a saját tartalmak közzétételének etikai háttéréről, a médiára vonatkozó szabályozás elveinek és gyakorlatának főbb kérdéseiről, különös tekintettel a hálózati kommunikáció szabályozási problémáira.</p> <p>8/7. Az e-szolgáltatások (pl.: e-kereskedelem, e-bankolás, e-igazgatás) igénybevétele a szerzői és személyiségi jogi normák ismeretében.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> polgári szabadságjogok; cenzúra; globalizáció; az európai polgárok alapvető jogai, állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p><i>Etika:</i> az erkölcsi szabályok természete, párbeszéd, vita, kétely, értékkonfliktus; egyén és közösség – a szabad véleménynyilvánítás joga; visszaélés a szólásszabadsággal.</p> <p><i>Informatika:</i> információs szabadság, szerzői jogok, adatvédelem, adatkezelés.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Újságírói/intézményi etika, hitelesség, tartalomszabályozás, médiatörvény, normaszegés, médiaerőszak.	

A továbbhaladás feltétele

A tanuló

- felismeri és megnevezi a mozgóképi közlésmód, a sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit.
- alkalmazza az ábrázolás megismert eszközeit egyszerű mozgóképi szövegek értelmezése során (cselekmény és történet megkülönböztetése, szemszög, nézőpont, képkivágat, kameramozgás jelentése az adott szövegben, montázsfunckciók felismerése).
- a mozgóképi szövegeket meg tudja különböztetni a valóság ábrázolásához való viszonyuk és az alkotói szándék, és a nézői elvárás karaktere szerint (dokumentumfilm és játékfilm, műfaji és szerzői beszédmód).
- az életkornak megfelelő szinten meg tudja különböztetni a fikció és a virtuális fogalmait egymástól.
- tisztában van a média alapfunckcióival, a kommunikáció története alapfordulataival, meg tudja fogalmazni, milyen alapvető tényezőktől függ valamely kor és társadalom nyilvánossága.
- tudja, melyek a kereskedelmi és közszolgálati médiaintézmények elsődleges céljai és eszközei a médiaipari versenyben.
- megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiaintézmények célközönségei.
- meghatározza és alkalmas példákkal illusztrálja a sztereotípiát és a reprezentáció fogalmát, ésszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit.
- érvekkel támasztja alá álláspontját olyan vitában, amely a médiaszövegek (pl. reklám, hírműsor) valóságtartalmáról folyik.
- jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait, az internethasználat biztonságának problémáit.
- az életkorának megfelelő szinten képes a különböző médiumokból és médiumokról szóló ismeretek összegyűjtésére, azok rendszerezésére, az önálló megfigyelésekre.
- alkalmazza a mozgóképi szövegekkel, a média működésével kapcsolatos ismereteit a műsorválasztás során is.
- ismeri az új digitális tartalomgyártás műfajait, sajátosságait, annak veszélyeit.

- felismeri az álhírgyártás működését, a mémkultúra jelentőségét.

III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és AMI

Helyi Tanterv

Történelem érettségi előkészítő

11 -12. évfolyam

Érvényes: a 2022/2023-es tanévtől

A középiskola utolsó két évfolyamán az emelt óraszámú (heti + 2 óra) kiemelt feladat az emelt szintű érettségire történő felkészítés, melynek során az írásbeli ill. a szóbeli érettségi feladattípusai által megkövetelt kompetenciák elmélyítésére, begyakorlására törekszünk.

A tanulók értékelése: A szaktanár választja ki a tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési formáját. Ez lehet szóban, írásban, diagnosztikus, szummatív ill. fejlesztő formában.

A tanulói teljesítmény értékelésének kritériumai: A tanulói teljesítmény értékelésének kritériumait a NAT, a kerettanterv és az érettségi követelmények alapján pedagógiai programunk határozza meg.

Tankönyvek, tanulói segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei: A tankönyveket, tanulói segédleteket, taneszközöket a NAT és kerettanterv alapján a munkaközösség konszenzussal választja ki.

Fontos feladat a differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, amely azonos események, történések különböző szempontú megközelítését jelenti. Hiszen minden történelmi esemény több szempontú, ennek megfelelően eltérő interpretációi is lehetnek. A tanulókkal ezt igyekszünk felismertetni és megértetni. Végső soron törekszünk arra, hogy a tanulói tudás a tények ismeretén túl kiterjedjen bővítésének igényére, az önálló tájékozódási és tanulási módszerek elsajátítására, a problémaérzékenységre és a kritikai gondolkodásra is. Ehhez kapnak időkeretet a tanulók a többletórás szám alatt, mely során elsősorban a középszintű ismereteikre alapozva az emelt szintű érettségiben kiemelten szereplő témák megfelelő mélységű feldolgozására koncentrálnak. Ezen tematikát lásd lejjebb vastag, dőlt betűkkel az egyes nagy témakörökön belül.

A tanulók történelmi ismereteinek gyarapodása, információszerzési és forrásfeldolgozási kompetenciájának, valamint gondolkodási és érvelő készségeinek fejlődése lehetővé teszi, hogy a középiskola utolsó évfolyamaira birtokába kerüljenek azoknak az általános kompetenciáknak, amelyek hozzájárulnak a társadalmi életben való hatékony tájékozódásához és részvételhez.

A témakörök áttekintő táblázata:

Évfolyam	Témakör	Javasolt óraszám
11.	Az ókor	8
	A középkor	10
	A kora újkor	14
	Az újkor	40
Éves óraszám:		72
heti óraszám		2
Évfolyam	Témakör	Javasolt óraszám
12.	A világháborúk kora	24
	A hidegháború kora	22
	A jelenkor	18
Éves óraszám:		64
heti óraszám		2
Összes óraszám:		136

11. évfolyam

óraszám	Ókor
1	A pénz megjelenése, formái és szerepe az ókori gazdaságban
2-3.	Politeizmus az ókori Keleten
4-5.	Ókori írások, a görög filozófia, a római jog alapelve
6-7.	Köztársaságból egyeduralom: a római köztársaság működése, Caesar és Augustus
8.	A sztyeppei állam: a Hun Birodalom és hódításainak iránya

	Középkor
9-10.	Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség, rendi monarchia)
11-12.	Egyházi és lovagi kultúra, a középkori egyetemek Európában és Magyarországon
13-14.	Az egyházszakadás, a nyugati és a keleti kereszténység fő jellemzői

15.	Az eredet kérdései (nyelvészet, régészet, népraajz, genetika), a magyar törzsszövetség az Etelközben
16.	A magyar állam megszilárdulása: I. (Szent) László és Könyves Kálmán törvényei
17.	A kül- és belpolitika új irányjai: III. Béla uralkodása
18.	Nagy Lajos külpolitikája és az 1351-es törvények

A kora újkor	
19-20.	Az európai világkép változása (alapvető kérdések, tudományos gondolkodás, társadalomkép, vallás)
21.	A gyarmatosítás a 16-17.században, a világkereskedelem kialakulása
22.	A jakobinus diktatúra
23-24.	Napóleoni háborúk és a bécsi kongresszus
25-26.	Rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok a 17. században: a Bocskai-szabadságharc,
27-28.	Bethlen Gábor bekapcsolódása a harmincéves háborúba, Zrínyi Miklós pályafutása
29.	Az Erdélyi Fejedelemség államszervezete
30.	A török kiűzése
31.	Magyarország gazdasága az európai munkamegosztásban (16- 17. század)
32.	Magyarország a Habsburg Birodalomban (Pragmatica Sanctio, kormányzat)

Újkor	
33-34.	Az ipari forradalom társadalmi hatásai, urbanizáció
35-36.	A rendi országgyűlés és a megyerendszer a reformkorban
37-38.	A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban
39-40.	és az azt követő megtorlás során
41-42.	A második ipari forradalom gazdasági és társadalmi háttere:
43-44.	tőkekoncentráció, népességrobbanás, urbanizáció, környezeti hatások – a világban és Magyarországon.
45-46.	A munkásmozgalom irányzatai: szociáldemokrácia,
47-48.	kommunizmus, keresztényszocializmus
49-50.	A gyarmatosítás okai és céljai,
51-52.	nagyhatalmi érdekek és konfliktusok az imperializmus korában
53-54.	Politikai eszmék és pártrendszer (kormánypárt, közjogi ellenzék,
55-56.	agrármozgalmak, világnézeti pártok) a dualizmus kori Magyarországon
57-58.	A zsidóság és a németiség szerepe a polgárosodásban
59-60.	Magyar nemzetiségi politika, a nemzetiségek autonómiatörekvései és
61-62.	irredenta mozgalmak a dualizmus korában
63-64.	Pest-Buda/Budapest fejlődése a reformkortól
65-66.	az első világháborúig
67-68.	Ismétlés
69-70.	Ismétlés
71-72.	Ismétlés

A tanuló továbbhaladásának feltétele:

A tanuló akkor léphet a következő évfolyamra, ha a tanév minimálisan elvárt tantárgyi követelményeinek legalább 40 százalékban eleget tett.

12. évfolyam

A világháború kora	
1-2.	A világháború kirobbanása,
3-4.	a nyugati front, tengeri hadviselés
5-6.	Bolsevik hatalomátvétel Oroszországban
7-8.	A Párizs környéki békék, Közép-Európa átalakítása
9-10.	A fasiszta állam és ideológia
11-12.	A világgazdasági válság, kezelése az USA-ban
13-14.	A világgazdasági válság hatása, kezelése és következményei Magyarországon az 1930-as években
15-16.	A társadalom és az életmód átalakulása Magyarországon
17-18.	A második világháború: frontok,
19-20.	fordulópontok, a háború lezárása
21-22.	Magyarország háborús részvétele 1944 márciusig
23-24.	A határon túli magyarság tragédiái 1944–46

A hidegháború kora 2024	
25-26.	India függetlenné válása, kommunista fordulat Kínában,
27-28.	Izrael megalapítása, arab–izraeli háborúk
29-30.	A szembenállás és enyhülés hullámai, hidegháborús konfliktusok: Korea,
31-32.	Szuec, Kuba,
33-34.	Vietnam, Afganisztán
35-36.	Jugoszlávia felbomlása,
37-38.	a délszláv háború(k)
39-40.	A szovjetizálás Magyarországon: a kommunisták térnyerése, a korlátozott többpártrendszer, az egypárti diktatúra kiépítése
41-42.	Az 1956-os forradalom nemzetközi háttere
43-44.	A pártállam válsága,
45-46.	az ellenzék megszerveződése és irányzatai 1988-ig

Jelenkor 2024	
47-48.	Az európai integráció főbb állomásai és kérdései: mélyítés és bővítés,
49-50.	nemzetek Európája vagy föderatív Európa.
51-52.	A világgazdaság átalakulása az ezredfordulón: hagyományos és új centrumok,
53-54.	a globális gazdaság
55-56.	A globalizáció kulturális hatásai az ezredfordulón
57-58.	Magyarország a nyugati integrációban (NATO, EU) és a közép-európai együttműködés
59-60.	A politikai rendszerek változásai
61-62.	és hatásaik a magyar kisebbségekre és a magyarországi nemzetiségekre a 20. században
63-64.	Ismétlés

III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és AMI

Helyi Tanterv

Történelem

9. -12. évfolyam - Művészeti Szakgimnázium

Érvényes: a 2020/2021-es tanévtől

A KÖZÉPISKOLAI TÖRTÉNELEMTANÍTÁS ÉS -TANULÁS CÉLJA:

- hogy a tanulóban a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tények és folyamatok, szereplők és események ismeretének segítségével alakuljon ki önálló világnézet és magyar identitástudat.
- Szerezzon mélyebb ismereteket a magyar és az egyetemes történelem legfontosabb jelenségeiről és fordulópontjairól, tudjon azonosítani a keresztény alapú magyar és európai kultúra értékeivel, legyen képes társadalmi és kulturális téren hatékony, árnyalt kommunikációra. A történelemtanulás során végzett változatos tevékenységek révén alakuljon ki a tanulóban a múltból, illetve a társadalmi kérdésekről való árnyalt gondolkodás.
- A középiskolai történelemtanításban kiegészül a források feldolgozásával, történelmi helyzetek és folyamatok több szempontú elemzésével, a problémák azonosításával és megtárgyalásával. Az önálló információgyűjtés és –feldolgozás, a történelmi jelenségek értelmezése, elemzése, a különböző érvek mérlegelése, valamint a következtetések levonása együttesen segíti a történelmi szemléletmód kialakulását. A tantárgy tanulásának élményszerűségét már nemcsak a történetek izgalma vagy az érdekes feladatok nyújtják, hanem azok az elemzések, viták, felismerések is, amelyek az egyes témák, problémák feldolgozása során felmerülnek.
- A tantárgy tantervének középpontjában a magyarság, a magyar nemzet és Magyarország története áll. A témakörök mintegy kétharmada a magyar történelemhez kapcsolódik. Ez az egyes témák részletezettségén túl abban is megmutatkozik, hogy több általános európai jelenség bemutatásánál magyar és külföldi példák egyaránt előkerülnek. Ugyanakkor nagyobb tér jut Magyarországra, illetve a magyar nemzet történetét befolyásoló európai és globális folyamatok és jelenségek bemutatására. Ezek eredményeként a tanuló a magyar történelmi jelenségeket konkrét egyetemes történelmi helyzetekhez viszonyítva tanulmányozhatja. Ez hozzásegíti őt, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket, folyamatokat és törekvéseket, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat.
- Alapvető cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelmére számos nemzetiség és közösség (pl. német, zsidó) együttélése is hatást gyakorolt. Fontos cél a magyarországi kisebbségek és nemzetiségek történetének bemutatása, valamint kiemelt cél a határainkon túl kisebbségbe szorult magyarok történelmének átfogó megismertetése.

- A középiskolai történelemtanulás motiválja a tanulót arra, hogy felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt. Hozzájárul továbbá ahhoz, hogy az iskolából kikerülve hazáját szerető, a történelmi hagyományokat örökítő, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és önálló tagjává váljék.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, köztársaság, diktatúra, demokrácia, parlamentarizmus, monarchia, önkormányzat, közigazgatás, hatalmi ágak, jog, alkotmány/alaptörvény, törvény, rendelet, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, népesedés/demográfia, migráció, nemzet, etnikum, identitás, életmód; – gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, vallás, hit, egyház, civilizáció, eszme/ideológia, világkép.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan tud használni általános és történelmi, nyomtatott és digitális információforrásokat (tankönyv, kézikönyvek, szakkönyvek, lexikonok, képzőművészeti alkotások, könyvtár és egyéb adatbázisok, filmek, keresők);
- önállóan információkat tud gyűjteni, áttekinteni, rendszerezni és értelmezni különböző médiumokból és írásos vagy képi forrásokból, statisztikákból, diagramokból, térképekről nyomtatott és digitális felületekről;
- tud forráskritikát végezni, és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján;
- képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján értékeli egy forrás hitelességét;
- képes a szándékainak megfelelő információkat kiválasztani különböző műfajú forrásokból;
- összehasonlítja a forrásokban talált információkat saját ismereteivel, illetve más források információival és megmagyarázza az eltérések okait;
- képes kiválasztani a megfelelő forrást valamely történelmi állítás, vélemény alátámasztására vagy cáfolására.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar és az európai történelem tanult történelmi korszakait, időszakait, és képes azokat időben és térben elhelyezni;
- az egyes események, folyamatok idejét konkrét történelmi korhoz, időszakhoz kapcsolja vagy viszonyítja, ismeri néhány kiemelten fontos esemény, jelenség időpontját, kronológiát használ és készít;
- össze tudja hasonlítani megadott szempontok alapján az egyes történelmi korszakok, időszakok jellegzetességeit az egyetemes és a magyar történelem egymáshoz kapcsolódó eseményeit;
- képes azonosítani a tanult egyetemes és magyar történelmi személyiségek közül a kortársakat; – felismeri, hogy a magyar történelem az európai történelem része, és példákat tud hozni a magyar és európai történelem kölcsönhatásaira;
- egyszerű történelmi térképvázlatot alkot hagyományos és digitális eljárással.
- a földrajzi környezet és a történelmi folyamatok összefüggéseit példákkal képes alátámasztani;
- képes különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítására, a történelmi tér változásainak és a történelmi mozgások követésére megadott szempontok alapján a változások hátterének feltárásával.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes a történelmi jelenségeket általános és konkrét történelmi fogalmak, tartalmi és értelmező kulcsfogalmak felhasználásával értelmezni és értékelni;
- fel tud ismerni fontosabb történelmi fogalmakat, meghatározás alapján;
- képes kiválasztani, rendezni és alkalmazni az azonos korhoz, témához kapcsolható fogalmakat;
- össze tudja foglalni rövid és egyszerű szaktudományos szöveg tartalmát;
- képes önállóan vázlatot készíteni és jegyzetelni;
- képes egy-egy korszakot átfogó módon bemutatni;
- történelmi témáról kiselőadást, digitális prezentációt alkot és mutat be;
- történelmi tárgyú folyamatábrákat, digitális táblázatokat, diagramokat készít, történelmi, gazdasági társadalmi és politikai modelleket vizuálisan is meg tud jeleníteni;
- megadott szempontok alapján történelmi tárgyú szerkesztett szöveget (esszét) tud alkotni, amelynek során tételmondatokat fogalmaz meg, szövegtömörítés és átfogalmazás segítségével, állításait több szempontból indokolja és következtetéseket von le;
- társaival képes megvitatni történelmi kérdéseket, amelynek során bizonyítékokon alapuló érvekkel megindokolja a véleményét, és választékosan reflektál mások véleményére, árnyalja saját álláspontját.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes felismerni, megfogalmazni és összehasonlítani különböző társadalmi és történelmi problémákat, értékrendeket, jelenségeket, folyamatokat;
- a tanult ismereteket problémaközpontúan tudja rendezni,
- hipotéziseket alkot történelmi személyek, társadalmi csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról;
- önálló kérdéseket fogalmaz meg történelmi folyamatok, jelenségek és események feltételeiről, okairól és következményeiről;
- önálló véleményt tud alkotni történelmi eseményekről, folyamatokról, jelenségekről és személyekről;
- képes különböző élethelyzetek, magatartásformák megfigyelése által következtetések levonására, erkölcsi kérdéseket is felvető történelmi helyzetek felismerésére és megítélésére;
- a változás és a fejlődés fogalma közötti különbséget ismerve képes felismerni és bemutatni azokat azonos korszakon belül, vagy azokon átívelően;
- képes összevetni, csoportosítani és súlyozni az egyes történelmi folyamatok, jelenségek, események okait, következményeit, és ítéletet alkotni azokról, valamint a benne résztvevők szándékairól;
- összehasonlít különböző, egymáshoz hasonló történelmi helyzeteket, folyamatokat, jelenségeket;
- képes felismerni konkrét történelmi helyzetekben, jelenségekben és folyamatokban valamely általános szabályszerűség érvényesülését;
- összehasonlítja és kritikusan értékeli az egyes történelmi folyamatokkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos eltérő álláspontokat;
- feltevéseket fogalmaz meg, azok mellett érveket gyűjt, illetve mérlegeli az ellenérveket;
- felismeri, hogy a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális viszonyai a múltbeli események, tényezők következményeiként alakultak ki.

FŐ TÉMAKÖRÖK A 9–12. ÉVFOLYAMON

1. Civilizáció és államszervezet az ókorban: a Közel-Kelet civilizációi; a görög civilizáció; az athéni demokrácia; a római civilizáció; a római köztársaság.
2. Vallások az ókorban: politeizmus és monoteizmus; a kereszténység kezdete.
3. Hódító birodalmak: egy eurázsiai birodalom: a hunok; az Arab Birodalom és az iszlám.

4. A középkori Európa: a parasztság világa; az egyházi rend; a nemesi rend; a polgárokvilága.

5. A magyar nép eredete és az Árpád-kor: magyar őstörténet és honfoglalás; az államalapítás; a magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban.

6. A középkori Magyar Királyság fénykora: az Anjouk; a török fenyegetés árnyékában; Hunyadi Mátyás; a magyar középkor kulturális hagyatéka.

7. A kora újkor: a földrajzi felfedezések; a korai kapitalizmus; reformáció Európában és Magyarországon; „Hitviták tüzeiben”.

8. A török hódoltság kora Magyarországon: az ország három részre szakadása; a két magyar állam; a török kiűzése és a török kor mérlege.

9. A felvilágosodás kora: a felvilágosodás; a brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése; a francia forradalom és hatása.

10. Magyarország a 18. században: a Rákóczi-szabadságharc; Magyarország újranépesülése és újranépesítése; a felvilágosult abszolutizmus reformja.

11. Új eszmék és az iparosodás kora: liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus; az ipari forradalom hullámai.

12. A reformkor: a politikai élet színterei; a reformkor fő kérdései.

13. A forradalom és szabadságharc: a forradalom céljai és eredményei; a szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői.

14. Nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése: a szocializmus és a munkásmozgalom; a polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán).

15. A dualizmus kori Magyarország: a kiegyezés és a dualizmus rendszere; a nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete; az ipari forradalom Magyarországon; társadalom és életmód a dualizmus korában.

16. A nagy háború: az első világháború előzményei: az első világháború; az első világháború jellemzői és hatása; Magyarország a világháborúban.

17. Az átalakulás évei: szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása; az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése; a tanácsköztársaság és az ellenforradalom; a Párizs környéki békék; a trianoni békediktátum.

18. A két világháború között: a kommunista Szovjetunió; a Nyugat és a gazdasági világválság; a nemzetiszocialista Németország.

19. A Horthy-korszak: talpra állás Trianon után; az 1930-as évek Magyarországa.

20. A második világháború: a tengelyhatalmak sikerei; a szövetségesek győzelme; Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya; a holokauszt; a második világháború jellemzői; az ország pusztulása, deportálások a Gulágra.

21. A két világrendszer szembenállása: a kétpólusú világ kialakulása; a hidegháború; a gyarmatok felszabadulása.

22. Háborútól forradalomig: az átmenet évei Magyarországon; a szovjetizálás Magyarországon; a Rákosidiktatúra.

23. Az 1956-os forradalom és szabadságharc: a forradalom; a nemzetszabadságharca.

24. A kádári diktatúra: a pártállami diktatúra és működése; gazdaság, társadalom, életmód.

25. A kétpólusú világ és felbomlása: a Nyugat a 20. század második felében; a szocializmus válsága és megrendülése; a kétpólusú világ megszűnése.

26. A rendszerváltoztatás folyamata: a Kádár-rendszer végnapjai; a rendszerváltoztatás; a piacgazdaság kiépülése.

27. A világ a 21. században: az átalakuló világ; a globális világ.

28. Magyarország a 21. században: a demokrácia működése Magyarországon; a magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői; Magyarország és az Európai Unió.

29. A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20–21. században: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság.

A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az egyéni értékelés különböző formái:

- Önálló, produktív írásbeli munka (pl. problémamegoldó vagy elemző esszé írása, házi dolgozat, projektmunka, elektronikus anyag, portfólió) készítése.
- Önálló szóbeli felelet (pl. tétel kifejtése, kiselőadás tartása).
- Pár- és csoportmunkában való részvétel (pl. disputa, vetélkedő, szerepjáték).
- Félévente legalább két témazáró feladatlap megírása.
- Röpdolgozatok, írásbeli feleletek megírása

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- Aktivitás és részvétel a tanulói tevékenységek során.
- Szóbeli és írásbeli feleletek, beszámolók esetében az összefüggő, követhető, logikus gondolatmenetre és árnyalt fogalmazásra való törekvés.
- Képes-e önállóan felépíteni feleletét? Képes-e kérdéseket, releváns megállapításokat, következtetéseket megfogalmazni?
- Az általános és adott korszakhoz kapcsolódó történelmi fogalmak szakszerű és helyes használata.

- Történelmi események, jelenségek, folyamatok, személyek elhelyezése időben és térben, tájékozódás a történelmi térképen.
- Egyéni és csoportos képességfejlesztő feladatok (pl. szöveges forrás-, kép-, film-, ábra-, grafikon-, diagramelemzés) megoldása.
- Projektek (pl. tablók, házi dolgozatok, színelőadások, kiadványok, makettek, filmek, egyéb digitális anyagok) egyéni vagy csoportos elkészítése.
- Tanórán kívüli információszerzés, pl. kutató- és gyűjtőmunka produktumainak bemutatása, tanulmányi kirándulásokról, múzeumlátogatásokról készült jegyzőkönyvek, élménybeszámolók tartása.

Az alkalmazott értékelési skála:

- alkalmazandó a témazáró dolgozatnál és a tanulmányok alatti (javító-, különbözeti – és osztályozó- és a Pedagógiai Programban szabályozott) vizsgáknál.
- Értékelési skála a következő százalékos intervallumokkal: (A jegyek százalékos megoszlása:)
  - jeles: 86%-100%
  - jó: 69-85%
  - közepes: 53%-68
  - elégséges: 36- 52%
  - elégtelen: 0-35%
- Az írásbeli számonkérések formái:
  - írásbeli felelt
    - témazáró nagydolgozat (témazáró dolgozat vagy nagydolgozat)
- Szóbeli feleletek szerepe:
  - a tudás napi szintű leellenőrzése (ellenőrzése)
  - a tanulók kifejező és beszédkészségének fejlesztése
- Az év végi jegy megállapításánál a 10. év végi Pedagógiai Programunk szerinti vizsga (kisérettségi) jegye tripla értékkel (szorzóval) számít.
-

Tovább haladási feltételek: a követelményrendszer 35 %-ának teljesítése.

A TANTERV ALKALMAZÁSA, SZÜKSÉGES SPECIÁLIS KÉPESÍTÉSEK ÉS TÁRGYI FELTÉTELEK

Az iskolában már meglévő tanári és tanulói demonstrációs eszközök, pl. falitérképek, projektor, időszalag, történelmi tablók, forrásszemelvények beszerzése (kiegészítve – szükség szerint – saját készítésű eszközökkel); szaktantermek; iskolai könyvtár, pc, internet (lehetőség szerint).

A TANKÖNYVEK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

A középiskolai korosztálynak olyan tankönyvet választunk, amely – a tantervi célkitűzésnek megfelelően – a múltat a maga sokszínűségében, gazdag forrásanyagra támaszkodva, sokoldalúan és összefüggéseiben mutatja be. Lehetőséget teremt a tanulói érintettség felkeltésére, az ismeretszerzés és tanulási képességek fejlesztésére, a problémaérzékenység, és az alternatívákban való gondolkodás kialakítására, a releváns összefüggések feltárására, az egyedi jelenségekből következő általánosításokra, az ellentmondások feltárására, megvitatására, valamint a szakszerű és árnyalt vélemények megfogalmazására. A könyv tematikája továbbfejleszti a tanulók időbeni tájékozódási képességét, a feldolgozott időszak dokumentumai (szövegek, képek stb.) a megjelenített korszak fontos és jellemző vonásait tükrözik. A tankönyv a feldolgozandó ismeretforrások megértését, elemzését változatos és gondolkodtató kérdések, feladatok alkalmazásával segíti. A tankönyv elsődlegesen nem a tananyag otthoni felidézésére szolgál, hanem a tanórai munka legfontosabb eszköze. A képek, ábrák, térképek, adatsorok nem csupán illusztratív szerepet töltenek be: alkalmasak elemzésre, a tananyaghoz kapcsolódó irányított vagy önálló tanulói ismeretszerzésre. A taníthatóság-tanulhatóság feltétele a tankönyv jó tagoltsága. A nagy fejezetek és a leckék legyenek arányosak – már a könyv tagolása emelje ki a tárgyalt korszak sajátosságait. Különüljenek el a különböző didaktikai funkciójú szövegrészek (pl. törzsanyag, kiegészítő anyag, források, kérdések, feladatok). A tanulást különféle kiemelések segítsék. A könyv nyelvezete legyen érthető, olvasmányos a tanulók számára. Ne tartalmazzon fölöslegesen sok fogalmat és adatot (nevek, évszámok, topográfia), ugyanakkor biztosítson minél több lehetőséget a tanulói tevékenységekre, a képességfejlesztésre (kérdések, feladatok). Ösztönözze az önálló tanulói ismeretszerzés tankönyvön belüli (ebben fontos szerepet tölthet be a tankönyv végi fogalomtár, névtár és az időrendi táblázat) és tankönyvön kívüli formáit. A kiegyensúlyozott oktató-nevelő munkát segítheti, ha olyan tankönyvsorozatot választunk, amelynek kötetei azonos didaktikai felépítésűek. A tankönyv képekkel, érdekes esetleírásokkal, feladatokkal ösztönözze vitára, állásfoglalásra a tanulókat.

Tankönyvek:

- 9. évfolyam

Oktatási Hivatal: NAT 2020, Történelem könyv-9; TKV/3155-7/2020

- 10.; 11.; 12. évfolyam .

Felmenő rendszerben a többi évfolyamon is ennek a tankönyvcsaládnak a megjelenő tagjait használjuk.

Középiskolai történelem atlasz: FI-504010903/2 Történelmi atlasz középiskolásoknak

ÉVES ÓRASZÁM:

- 9. évfolyam – 108 óra
- 10. évfolyam – 108 óra
- 11. évfolyam – 108 óra
- 12. évfolyam – 96 óra

A tantárgyi összóraszám 20%-át az iskola az egyes tematikai egységek között osztotta el gyakorlás, elmélyítés céljából.-

9. évfolyam éves órakeret: 108 óra

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

– ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;

– felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;

– bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;

– képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;

– ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;

– értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;

– felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;

A szakgimnáziumok heti óraterv mintájában szereplő óraszám Történelemből 9. évfolyamon: heti 3 óra.

A 9. évfolyamon a Történelem tantárgy összes óraszám: 108 óra

Két mélységelvű téma kerettantervben javasolt óraszám 9-10. évfolyamon: 6–13 óra, összesen 13 óra

Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám 9. évfolyamon: 6 óra

A témakörök áttekintő táblázata:		
Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
Civilizáció és államszervezet az ókorban	13	29
Vallások az ókorban	5	7
Hódító birodalmak	6	6
A középkori Európa	10	(21+2)=23

A magyar nép eredete és az Árpád-kor	14	(19+4)=23
A középkori Magyar Királyság fénykora	13	20
Évente két mélységelvű téma*	6	6
Éves órakeret:		108

Megjegyzés: A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.

A két mélységelvű téma kifejtésére szánt 6 tanítási órás órakeret pirossal jelölve.

TÉMAKÖR: Civilizáció és államszervezet az ókorban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

Helyi tanterv: 29 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

(*): A kötelezően elsajátítandó fogalmak, nevek, évszámok, topográfia.- Az aláhúzással jelöltek az általános iskolában szereplő fogalmi elemek. Az idegen személyneveknél csak a vezetéknevek ismerete és pontos helyesírása várható el.

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák (*)	Fejlesztési feladatok
<i>A Közel-Kelet civilizációi</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján. – Tudomány. – A pénz megjelenése. 	<i>Fogalmak:</i> <u>öntözéses földművelés</u> , <u>fáraó</u> , <u>piramis</u> , <u>hieroglifa</u> , <u>ékírás</u> , <u>múmia</u> , <u>Akropolisz</u> , <u>filozófia</u> , <u>jósda</u> , <u>olümpiai játékok</u> , <u>városállam/polisz</u> , <u>arisztokrácia</u> , <u>démosz</u> , <u>demokrácia</u> , <u>népgyűlés</u> , <u>sztratégosz</u> , <u>cserépszavazás</u> , <u>rabszolga</u> , <u>patrícius</u> , <u>plebejus</u> , <u>consul</u> , <u>senatus</u> , <u>dictator</u> , <u>néptribunus</u> , <u>császár</u> , <u>amfiteátrum</u> , <u>gladiátor</u> , <u>provincia</u> , <u>légió</u> , <u>limes</u> , <u>polgárjog</u> .	<ul style="list-style-type: none"> – Az állam szerepének bemutatása – Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül. – Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.
<i>A görög civilizáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A görög anyagi kultúra öröksége. – A filozófia és a történetírás. – A görög embereszmény. – A hellenisztikus kultúra elterjedése. 		
<i>Az athéni demokrácia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. – Kleiszthenész és 	<i>Személyek:</i> Hammurapi, Kleiszthenész, <u>Periklész</u> , Platón, Arisztotelész,	

	<p>Periklész.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az athéni államszervezet és működése. 	<p>Hérodotosz, <u>Nagy Sándor</u>, <u>Julius Caesar</u>, <u>Augustus</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.
<i>A római civilizáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Római városépítéset, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak. – A római jog néhány máig élő alapelve. – A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia). – A latin nyelv és írás elterjedése. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>Kr. e. 3000 körül</u> – <u>Kr. u. 476 az ókor</u>, <u>Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok</u>, <u>Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint</u>, <u>Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában</u>, <u>Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai</u>, <u>Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora</u>, <u>Kr. e. 44. Caesar halála</u>, <u>az ókori Izrael</u> – <u>Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása</u>, <u>Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Pannónia jelentősebb városainak azonosítása. – A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása. – Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása. – A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.
<i>A római köztársaság</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A vérségi, a vagyoni és a területi elv. – A római köztársaság államszervezete és működése. – Köztársaságból egyeduralom: <u>Caesar</u> és <u>Augustus</u>. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Mezopotámia</u>, <u>Babilon</u>, <u>Egyiptom</u>, <u>Nílus</u>, <u>Olümpia</u>, <u>Athén</u>, <u>Alexandria</u>, <u>Itália</u>, <u>Róma</u>, <u>Római Birodalom</u>, <u>Pannónia</u>, <u>Aquincum</u>, <u>Savaria</u>, <u>Jeruzsálem</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia melletti érvek megfogalmazása. – Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával. – Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.
- Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.
- Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.
- Római kori emlékek felkeresése.

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Helyi tanterv: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Politeizmus és monoteizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politeizmus az ókori Keleten. – Görög és római istenek. – A zsidó monoteizmus. 	<p><i>Fogalmak:</i> politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra,, Messiás, <u>keresztény vallás</u>, <u>kereszttség és úrvacsora</u>, apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség</u>, evangélium, püspök, zsinat.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Kheopsz</u>, <u>Zeusz</u>, <u>Pallasz Athéné</u>, <u>Ábrahám</u>, <u>Mózes</u>, <u>Jézus</u>, <u>Szent Péter és Szent Pál apostolok</u>, Constantinus</p> <p><i>Kronológia:</i> a <u>keresztény időszámítás kezdete</u> (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Jeruzsálem</u>, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, <u>Betlehem</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása. – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása. – A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen. – Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján. – Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. – Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.
<i>A kereszténység kezdete</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jézus tanításai. – A páli fordulat. – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromság-tan. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.

- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.
- Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

TÉMAKÖR: Hódító birodalmak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Helyi tanterv: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Egy eurázsiai birodalom: a hunok</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nomád életmód, harcmódor és államszervezés. – A népvándorlás. – A Hun Birodalom. – Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása. – Róma örökösei Európa térképén. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>népvándorlás</u>, <u>hunok</u>, <u>ortodox</u>, <u>iszlám</u>, <u>Korán</u>, kalifa.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Attila</u>, Justinianus, <u>Mohamed</u>, Nagy Károly, I. Ottó.</p> <p><i>Kronológia:</i> 476 a</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában. – A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.
<i>Az Arab Birodalom és az iszlám</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Mohamed tanításai és a Korán. – Az iszlám kultúra jellegzetességei. – Az Arab Birodalom és az arab hódítás. – Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc. 	<p><u>Nyugatrómai Birodalom bukása</u>, 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.</p> <p><i>Topográfia:</i> Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen. – Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A Római Birodalom bukása külső és belső okainak összegyűjtése.

- A monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) összehasonlítása különböző szempontok alapján.
- Kiselőadás, prezentáció készítése jellegzetes iszlám vallási épületekről, szokásokról.

TÉMAKÖR: A középkori Európa

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 ÓRA

Helyi tanterv: 23 óra (21+2)

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A parasztság világa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A hierarchikus világkép. – Az uradalom. – A jobbágyok kötelességei és jogai. – Az önellátástól az árutermelésig. – Éhínségek, járványok, felkelések. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>uradalom</u>, <u>földesúr</u>, majorság, <u>jobbágy</u>, <u>robot</u>, kiváltság, rend, <u>pápa</u>, érsek, cölibátus, <u>szerzetes</u>, <u>bencés rend</u>, ferences rend, eretnek, inkvizíció, <u>kolostor</u>, <u>katolikus</u>, szent, <u>kódex</u>, <u>román stílus</u>, <u>gótikus stílus</u>, <u>reneszánsz</u>, <u>lovag</u>, <u>nemes</u>, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, kereszties hadjáratok, <u>polgár</u>, <u>céh</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Szent Benedek</u>, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, <u>Gutenberg</u>, Dózsa György.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével.
<i>Az egyházi rend</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer – Az egyházszakadás és a 11. századi reform. – A szerzetesség. – Az eretnesség. – Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. – Román és gótikus építészet – európai és magyar példák. 	<p><i>Kronológia:</i> 476–1492 a <u>középkor</u>, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása. – A lovagi életmód jellemzőinek
<i>A nemesi rend</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). – Lovagi eszmény és lovagi kultúra. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – A keresztes hadjáratok eszméje. 	<p><i>Topográfia:</i> Egyházi Állam, <u>Anglia</u>, <u>Franciaország</u>, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, <u>Szentföld</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – azonosítása.
<i>A polgárok világa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkori város és lakói. – A város kiváltságai (magyar példák alapján). – A céhek. – A helyi és távolsági kereskedelem. – A reneszánsz építészet (európai és magyar példák). 		<ul style="list-style-type: none"> – A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre. – A céhek működésének jellemzése források alapján.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.
- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.
- Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a keresztes háborúkban való részvétel hirdetése).

TÉMAKÖR: A magyar nép eredete és az Árpád-kor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 ÓRA

Helyi tanterv: 23 óra (19+4)

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar őstörténet és honfoglalás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. – A magyar törzsszövetség az Etelközben. – A honfoglalás okai és menete. – A kalandozások – a lovas-íjász 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>finnugor</u>, <u>törzs</u>, <u>fejedelem</u>, <u>kabarok</u>, <u>vérszerződés</u>, <u>honfoglalás</u>, kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, <u>kalandozások</u>, <u>székelyek</u>, <u>vármegye</u>, egyházmegye, érsekség, <u>tized</u>, nádor, <u>ispán</u>, kancellária, kettős kereszt,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása. – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése. – A kalandozó hadjáratok céljainak

	harcmodor.	szászok, <u>kunok</u> , <u>tatárok/mongolok</u>	azonosítása.
<i>Az államalapítás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. – Az egyházszerkezés. 	<p><i>Személyek:</i> <u>Álmos</u>, <u>Árpád</u>, az <u>Árpád-ház</u>, <u>Géza, I. (Szent) István</u>, <u>Koppány</u>, <u>Szent Gellért</u>, <u>Szent Imre, I. (Szent) László</u>, <u>Könyves Kálmán</u>, <u>III. Béla</u>, <u>II. András</u>, <u>IV. Béla</u>, <u>Szent Margit</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>895 a honfoglalás</u>, <u>907 a pozsonyi csata</u>, <u>997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása</u>, <u>1222 az Aranybulla</u>, <u>1241–1242 a tatárjárás</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Etelköz</u>, <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, <u>Esztergom</u>, <u>Székesfehérvár</u>, <u>Buda</u>, <u>Muhj</u>, Erdély, <u>Horvátország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése. – A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.
<i>A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Szent László, az országépítő. – Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. – A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. – II. András kora: az átalakuló társadalom. – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. – Az Árpádok európai kapcsolatai. 		
<i>III. Béla uralkodása, helytörténet</i>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Zirc alapítása- a ciszterci kolostor és a település története</i> 	<p>1172-1196</p> <p>Zirc ciszterci kolostorok: Pásztó, Pilisszentkerest,</p>	<p>Legfontosabb helyi építészeti és kulturális emlékek azonosítása.</p>

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmodoráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszerkezetről.
- Információgyűjtés Szent László kultuszáról a krónikák és néphagyományok tükrében.
- Tabló összeállítása az Árpád-kor legfontosabb kulturális emlékeiből.
- Folyamatábra készítése II. András politikai döntéseinek okairól és következményeiről.
- A 13. századi társadalmi rétegek azonosítása az Aranybulla szövegében.
- Az Árpádok európai dinasztikus kapcsolatainak ábrázolása térképen.

- A magyar igazságszolgáltatás gyakorlatának bemutatása Szent László és Könyves Kálmán törvényeinek elemzésével.
- Látogatás a Zirci Apátságban, a város helyi Árpád-kori műemlékeinek felkeresése, power pointos beszámoló készítése

TÉMAKÖR: A középkori Magyar Királyság fénykora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 ÓRA

Helyi tanterv: 20 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az Anjouk</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. – A visegrádi királytalálkozó. – Az 1351-es törvények. – Nagy Lajos hadjáratai. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>aranyforint</u>, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszónálunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, <u>kormányzó</u>, <u>szekérvár</u>, <u>végvár</u>, <u>szultán</u>, szpáhi, <u>janicsár</u>, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, <u>zsoldos</u>, Corvina, <u>Szent Korona</u>, <u>Szent Korona</u>-tan, Képes krónika.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. (Anjou) Károly</u>, <u>I. (Nagy) Lajos</u>, <u>Luxemburgi Zsigmond</u>, <u>Hunyadi János</u>, <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1301 az Árpád-ház kihalása</u>, 1308.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése. – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre.
<i>A török fenyegetés árnyékában</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. – Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély. – Hunyadi János, a politikus és hadvezér. – Hunyadi János törökellenes harcai. 	<p>I. Károly uralkodásának kezdete, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u>, 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése. – A reneszánsz
<i>Hunyadi Mátyás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Mátyás útja a trónig. – A központosított királyi hatalom. – Jövedelmek és kiadások. – Birodalomépítő 		

	tervek. – Aktív védelem a török ellen.	csata, 1453 Konstantinápoly eleste, <u>1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–90 Mátyás uralkodása.</u>	kultúra bemutatása Mátyás udvarában. – A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
<i>A magyar középkor kulturális hagyatéka</i>	– Honfoglalás kori leletek. – A Szent Korona. – Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. – Magyar geszták, krónikák és szentek legendái.	<i>Topográfia:</i> <u>Visegrád, Lengyelország, Csehország, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom.</u>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása különböző írásos és vizuális források alapján.
- A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)
- Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok és írott források segítségével.
- Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.
- A magyar középkor egy kiemelkedő helyszínének (pl. Pannonhalma, Diósgyőr, Székesfehérvár, Visegrád, stb.) meglátogatása és jellemzőinek bemutatása.
- Gyűjtőmunka készítése Mátyás és a budai zsidók kapcsolatáról.

10. évfolyam

- **Éves órakeret: 108 óra**
- A szakgimnáziumok heti óraterv mintájában szereplő óraszám történelemből 10. évfolyamon: heti 3 óra.
- A 10. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 108 óra
- Két mélységelvű téma kerettantervben javasolt óraszám 9-10. évfolyamon: 6–13 óra, összesen 13 óra
- Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám 10. évfolyamon: 7. óra

A témakörök áttekintő táblázata:		
Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
A kora újkor	12	20
A török hódoltság kora Magyarországon	10	18

A felvilágosodás kora	7	13 (11+2)
Magyarország a 18. században	10	17(12+5)
Új eszmék és az iparosodás kora	5	10
A reformkor	10	16
A forradalom és szabadságharc	8	14
Évente két mélységelvű téma*	7	7
Éves órakeret:		108

- Megjegyzés: A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.
- A két mélységelvű téma kifejtésére szánt 7 tanítási órás órakeret pirossal jelölve.

TÉMAKÖR: A kora újkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra,

Helyi tanterv: 20 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A portugál és spanyol felfedezések. – A korai gyarmatosítás és következményei. – A világkereskedele m kialakulása. – Az abszolutizmus. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>gyarmat</u>, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, <u>manufaktúra</u>, tőke, <u>tőkés</u>, <u>bérmunkás</u>, <u>kapitalizmus</u>, <u>bank</u>, <u>tőzsde</u>, <u>részvény</u>, örökös jobbság, <u>reformáció</u>, protestáns, <u>evangélikus</u>, <u>református</u>, anglikán, unitárius, <u>vallási türelem</u>, <u>ellenreformáció</u>, <u>katolikus megújulás</u>, <u>jezsuiták</u>, <u>barokk</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Kolumbusz Kristóf</u>, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, <u>Luther Márton</u>, <u>Kálvin János</u>, <u>Károli Gáspár</u>, <u>Pázmány Péter</u>, Apáczai Csere János, Habsburg-dinasztia, V.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken. – Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről. – Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral. – Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése. – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerzet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. – Vallás és politika
<i>A korai kapitalizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az árforradalom. – A manufaktúrák. – Bankok és tőzsdék. – Az európai munkamegosztás és következményei 		
<i>Reformáció Európában és Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). – Luther és Kálvin fellépése. – A protestáns egyházak 		

	<p>megszerveződése és a protestantizmus elterjedése.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A reformáció eredményei Magyarországon 	<p>Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a veszfáliai békék.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, Párizs/Versailles, <u>Sárospatak</u>.</p>	<p>összefonódásának felismerése.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. - A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.
„Hitviták tüzeiben”	<ul style="list-style-type: none"> - Vallási konfliktusok Európában. - Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. - A magyar protestáns és katolikus iskolák. - A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A felfedező utak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Információk gyűjtése a korai gyarmatosítás módszereiről és következményeiről.
- Beszámoló készítése az európai és magyar reformáció kapcsolatáról (pl. peregrináció, kulturális hatások, irányzatok).
- Interjú készítése különböző felekezetek papjaival, lelkészeivel az egyházak szerepvállalásáról és hivatásukról.
- Kiselőadás készítése a reformáció korának valamely jelentős személyiségéről (pl. Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter).

TÉMAKÖR: A török hódoltság kora Magyarország

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Helyi tanterv: 18 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

(*): A kötelezően elsajátítandó fogalmak, nevek, évszámok, topográfia.- Az aláhúzással jelöltek az általános iskolában szereplő fogalmi elemek. Az idegen személyneveknél csak a vezetéknevek ismerete és pontos helyesírása várható el.

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák (*)	Fejlesztési feladatok
<i>Az ország három</i>	- A mohácsi csata és közvetlen	<i>Fogalmak:</i> rendi	- A török hadjáratoknak és

<i>részre szakadása</i>	<p>előzményei, a kettős királyválasztás.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az ország három részre szakadása. – A várháborúk és az új végvárrendszer. 	<p>országgyűlés, hajdúszabadság.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. Szulejmán</u>, <u>II. Lajos</u>, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, <u>Dobó István</u>, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, <u>Bocskai István</u>, <u>Bethlen Gábor</u>, <u>Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér)</u>, I. Lipót, Savoyai Jenő.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1526 a mohácsi csata</u>, <u>1541 Buda eleste</u>, <u>1552 Eger védelme</u>, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, <u>1686 Buda visszafoglalása</u>, 1699 karlócai béke.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Mohács</u>, <u>Kőszeg</u>, <u>Eger</u>, <u>Szigetvár</u>, <u>Habsburg Birodalom</u>, <u>Erdélyi Fejedelemség</u>, <u>Hódoltság</u>, <u>Magyar Királyság (királyi Magyarország)</u>, <u>Pozsony</u>, <u>Gyulafehérvár</u>, <u>Bécs</u>.</p>	<p>az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján. – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. – A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. – A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
<i>A két magyar állam</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. – Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora. 		
<i>A török kiűzése és a török kor mérlege</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország az európai munkamegosztásban. – Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása. – A török kiűzése. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A mohácsi csata eseményeinek megvitatása különböző interpretációk alapján.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák készítése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.
- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A Habsburg-magyar konfliktusok okainak és eredményeinek vázlatos összegzése.
- Korabeli beszámolók gyűjtése a török kiűzéséről (pl. Bél Mátyás, Schulhof Izsák).

TÉMAKÖR: A felvilágosodás kora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A felvilágosodás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új vilásképe. – A felvilágosodás államelméletei. – A szabad verseny elmélete. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u>, jogegyenlőség, <u>hatalmi ágak megosztása</u>, népfelség, társadalmi szerződés, <u>szabad verseny</u>, <u>alkotmány</u>, alkotmányos monarchia, <u>elnök</u>, <u>miniszterelnök</u>, felelős kormány, <u>cenzus</u>, <u>általános választójog</u>, <u>forradalom</u>, <u>diktatúra</u>, jakobinus, Szent Szövetség.</p> <p><i>Személyek:</i> Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u>, Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1689 a Jognyilatkozat, <u>1776 a Függetlenségi nyilatkozat</u>, <u>1789 a francia forradalom</u>, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u>, <u>Amerikai Egyesült Államok</u>, <u>Párizs</u>, <u>Oroszország</u>, <u>Waterloo</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor és a felvilágosodás vilásképeinek összehasonlítása. – A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján. – A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése. – Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. – A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.
<i>A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. – Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök. 		
<i>A francia forradalom és hatása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. – A jakobinus diktatúra. – Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek és irodalmi idézetek gyűjtése a felvilágosodás vilásképeinek bemutatásához.
- Vita a brit és az amerikai államszervezet sajátosságairól.
- Vita rendezése a francia forradalom pozitív és negatív hatásairól.
- Gondolattérkép készítése a francia forradalom okairól.

TÉMAKÖR: Magyarország a 18. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Helyi tanterv: 17 óra (12+5)

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Rákóczi-szabadságharc</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország a Habsburg Birodalomban. – A szabadságharc okai és céljai. – A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. – A szatmári béke kompromisszuma. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kuruc</u>, <u>labanc</u>, <u>szabadságharc</u>, trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. – A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével. – Magyarország újranépesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével.
<i>Magyarország újranépesülése és újranépesítése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. – A többnyelvű és többvallású ország. – Gazdaság és életmód. 	<p><i>Személyek:</i> <u>II. Rákóczi Ferenc</u>, <u>Mária Terézia</u>, <u>II. József</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása.
<i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Pragmatica Sanctio. – A felvilágosult abszolutizmus céljai. – Mária Terézia: együttműködés és reform. – II. József reformpolitikája és kudarca. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc</u>, <u>1711 a szatmári béke</u>, <u>1740–1780 Mária Terézia uralkodása</u>, <u>1780–1790 II. József uralkodása</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Temesvár</u>, <u>Határőrvidék</u>, <u>Poroszország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. – II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése. – A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Összefoglaló készítése a szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatáról.

- Képek, térképek, irodalmi szövegek, kuruc nóták gyűjtése a Rákóczi-szabadságharcra kapcsolatban.
- A Rákóczi-szabadságharc nemzetközi kapcsolatainak ábrázolása gondolattérképen.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok nyomon követése térképen.
- Magyarázó ábra készítése a kettős vámhatár működéséről.
- Beszélgetés az állami iskolarendszer létrejöttéről és működéséről a Ratio Educationis részlete alapján.

TÉMAKÖR: Az új eszmék és az iparosodás kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Helyi tanterv: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. – Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. – Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>liberalizmus</u>, <u>nacionalizmus</u>, nemzetállam, <u>konzervativizmus</u>, reform, <u>ipari forradalom</u>, <u>munkanélküliség</u>, <u>tömegtermelés</u>, szegregáció.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>James Watt</u>, <u>Thomas Edison</u>, Henry Ford.</p> <p><i>Topográfia:</i> Manchester, New York.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján. – Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése. – Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése. – Az ipari forradalmak ökológiai következményeinek azonosítása. – A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.
<i>Az ipari forradalom hullámjai</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. – A közlekedés forradalma. – A második hullám: elektronika és vegyipar. – A gyár és a futószalag. – Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.

- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A reformkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Helyi tanterv: 16. óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politikai élet szinterei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Habsburg Birodalom és Magyarország. – A rendi országgyűlés és a megerendszer. – A reformkori Pest-Buda. – A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra. 	<p><i>Fogalmak:</i> alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, <u>közteherviselés</u>, <u>jobbágyfelszabadítás</u>, örökváltság.</p> <p><i>Személyek:</i> József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u>, Kölcsey Ferenc, <u>Deák Ferenc</u>, <u>Kossuth Lajos</u>, Ganz Ábrahám.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1830–1848 a reformkor</u>, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A jobbágykérdés és megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adatok alapján. – A nyelvkérdés és a nemzetté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelváltása, Löv Lipót) – A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján. – Széchenyi és Kossuth társadalmi háttérének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése. – A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. – A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása
<i>A reformkor fő kérdései</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv ügye és a nemzetté válás. – A jobbágykérdés: örökváltság, kárpótlás. – A polgári alkotmányosság kérdése. – Széchenyi és Kossuth programja és vitája. 		

			különböző típusú források alapján.
--	--	--	------------------------------------

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Ábrák készítése a rendi államszervezet működéséről.
- Kiselőadások, prezentációk készítése a reformkor jelentősebb alkotásairól.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformellenzék, a konzervatívok és az udvar álláspontjáról a főbb vitakérdésekben.
- A reformkor legfontosabb kérdéseinek, jellemzőinek azonosítása szépirodalmi művekben és más szöveges forrásokban.

TÉMAKÖR: A forradalom és a szabadságharc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

Helyi tanterv: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A forradalom céljai és eredményei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai forradalmi hullám és március 15. – Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. – A Batthyány-kormány tevékenysége. 	<p><i>Fogalmak:</i> márciusi ifjak, <u>sajtószabadság</u>, <u>cenzúra</u>, áprilisi törvények, népképviselői <u>országgyűlés</u>, politikai nemzet, <u>nemzetiség</u>, <u>honvédség</u>, Függetlenségi nyilatkozat.</p> <p><i>Személyek:</i> Petőfi Sándor, <u>Batthyány Lajos</u>, <u>Görgei Artúr</u>, <u>Bem József</u>, <u>Klapka György</u>, <u>Ferenc József</u>, Julius Haynau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A reformkori elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása. – A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével. – A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján.
<i>A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Harc a dinasztiaival és a vele szövetkező nemzetiségekkel – A tavaszi hadjárat. – A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére. – A szabadságharc leverése és a 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1848. március 15. a pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján. – A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása. – A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a

	megtorlás.	<p>fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése.</u></p> <p><i>Topográfia: <u>Pákozd, Debrecen, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad.</u></i></p>	<p>szabadságharcban és az azt követő megtorlás során.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése. – A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.
--	------------	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének okairól.
- Kisesszé készítése a forradalom és szabadságharc valamely vitatott kérdéséről.
- A forradalom és szabadságharc eseményeit megörökítő művészeti alkotások (képek, irodalmi szövegek, filmek) gyűjtése és értelmezése.
- Mikrotörténeti kutatás: konfliktusos élethelyzetek és életutak bemutatása a szabadságharc nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevői köréből.

11. ÉVFOLYAM

- **Éves órakeret: 108 óra**
- **A szakgimnáziumok heti óraterv mintájában szereplő óraszám történelemből 11. évfolyamon: heti 3 óra.**
- **A 11. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 108 óra**
- **Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám: 11. évfolyamon: 10 óra.**

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményét tud formálni a kiegyezésről;
- fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békék tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;
- bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;
- képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;
- tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;
- össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;
- képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;
- bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;
- össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;
- bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;
- bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közeli-keleti régió helyzetét és jelentőségét;
- ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;
- bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;
- ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a visegrádi együttműködésére;
- ismeri hazája államszervezetét, választási rendszerét.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
---------	------------------	---------------

A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	6	7
A dualizmus kori Magyarország	15	15
A nagy háború	14	14
Az átalakulás évei	13	13+7=20
A két világháború között	8	9+3=12
A Horthy-korszak	12	14
A második világháború	18	18
A két világháború szembenállása	6	8
Évente két mélységelvű téma	10	10
Összes óraszám:	92	108

- Megjegyzés: A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.
- A két mélységelvű téma kifejtésére szánt 10 tanítási óras órakeret pirossal jelölve.

TÉMAKÖR: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Helyi tanterv: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A szocializmus és a munkásmozgalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. – A Kommunista kiáltvány. – Szakszervezetek és munkáspártok. – Szociáldemokrácia és kommunizmus. – Keresztényszocializmus. 	<i>Fogalmak:</i> <u>polgárháború</u> , polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, <u>szocializmus</u> , szociáldemokrácia, <u>kommunizmus</u> , <u>keresztényszocializmus</u> <u>S</u> , proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. – A polgári állam feladatköreinek és eredményeinek azonosítása. – A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszocialista eszmék azonosítása és összehasonlítása.
<i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra). – Alkotmányosság és választójog. – Jogegyenlőség és 	<i>Személyek:</i> Abraham Lincoln, <u>Otto von Bismarck</u> , <u>Karl Marx</u> .	

	emancipációs törekvések. – A polgári állam kiépítése.	<i>Kronológia:</i> 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, <u>1871 Németország egyesítése.</u> <i>Topográfia:</i> <u>Németország, Japán.</u>	
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Egyetemes és magyar történeti példák gyűjtése a polgári állam feladatköreiből és társadalmi hatásairól.
- Táblázat készítése a szociáldemokrácia és a kommunizmus céljainak, módszereinek, lehetőségeinek összevetéséről.
- Vita a szocialista eszméről, és hatásukról a korabeli közéletre.
- Az egységes Olaszország és a Német Császárság kialakulásának, valamint az Egyesült Államok terjeszkedése főbb mozzanatainak követése a térképen.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

Helyi tanterv: 15 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiegyezés és okai. – A közös ügyek rendszere. – A magyar államszervezet. – A pártrendszer, a választójog és a véderőviták. 	<i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, <u>kiegyezés</u> , <u>közös ügyek</u> , közjogi kérdés, húsvéti cikk, <u>dualizmus</u> , nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentrí, népoktatás, <u>Millennium</u> , asszimiláció,	<ul style="list-style-type: none"> – A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából. – A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése. – A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése.
<i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai nemzet koncepciója. – A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómiatörekvések és irredenta 		

	<p>mozgalmak.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése. – Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon. 	<p>autonómia.</p> <p>Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével. – A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével. – A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban. – A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.
<p><i>Az ipari forradalom Magyarországon</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági kiegészítés. – A vasútépítés. – Állami gazdaságpolitika. – Mezőgazdaság és élelmiszeripar. – Modernizálódó ipar. 	<p><i>Kronológia:</i> 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, <u>1867 a kiegészítés</u>, 1868 a horvát-magyar kiegészítés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium.</u></p>	
<p><i>Társadalom és életmód a dualizmus korában</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. – A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Budapest</u>, <u>Osztrák-Magyar Monarchia</u>, Fiume.</p>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia dualizmus kori kapcsolatáról.
- Folyamatábra, készítése a dualizmus kori pártviszonyokról.
- A dualizmus kori nemzetiségi törekvések és ideológiai háttérük táblázatos összefoglalása.
- A Nemzeti Sírkert felkeresése (a 19. század szereplőihez kapcsolódó sírok, mauzóleumok közös megtekintése).
- A korszakkal kapcsolatos emlékművek, emlékhelyek fölkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Kiselőadás / tabló készítése a dualizmus korának kiemelkedő beruházásairól.
- Programajánló összeállítása egy a millennium korában Budapestre látogató turista számára.

- Tisza István lexikon szócikk készítése kormánypárti, illetve függetlenségi és szociáldemokrata szemszögből.
- Ellenzéki és kormánypárti választási plakát készítése az 1905-ös választásokra.

TÉMAKÖR: A nagy háború

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

Helyi tanterv: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az első világháború előzményei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmatosítás okai és céljai. – Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. – Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. – Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok. 	<p><i>Fogalmak:</i> villámháború, <u>front</u>, <u>állóháború</u>, <u>hátország</u>, <u>antant</u>, <u>központi hatalmak</u>, hadigazdaság, hadifogság.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1914. június 28. a szarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Brit Birodalom</u>, <u>Szarajevó</u>, <u>Doberdó</u>, <u>Románia</u>, <u>Szerbia</u>, <u>Olaszország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése. – Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken. – Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban. – A front és a hátország körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján. – A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében. – A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.
<i>Az első világháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A világháború kitörése. – A hadviselő felek és a frontok. – Oroszország és a központi hatalmak összeomlása. 		
<i>Az első világháború jellemzői és hatása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állóháború és az anyagszata. – A hadigazdaság és a háborús propaganda. – A hagyományos világrend felbomlása. – A nők helyzetének megváltozása. 		
<i>Magyarország a világháborúban</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyar frontok, nagy csaták. – Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. – Magyar hősök a világháborúban. – A hátország. – A magyar 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A háború előzményeinek összesítése, a döntési alternatívák bemutatása saját szerkesztésű ábrán.
- Példák gyűjtése a magyar katonák első világháborús hősi helytállásáról.
- Első világháborút bemutató múzeumok meglátogatása (pl. Hadtörténeti Múzeum, “Új világ született” c. kiállítás).
- A lakóhelyen található első világháborús hősi emlékmű, katonasírok felkeresése, egy-egy hős életének feltárása.
- Képek gyűjtése és elemzése a háború új jellegzetességeiről (fegyverek, intézmények, jelenségek).
- Különböző internetes háborús témájú szövegek, propagandaképek, plakátok, karikatúrák gyűjtése és elemzése.
- Családi történetek, fényképek gyűjtése feldolgozása, bemutatása az első világháborúból.

TÉMAKÖR: Az átalakulás évei**JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra****Helyi tanterv: 13+7 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). – Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. – Az újraszülető Lengyelország. – Az olasz fasizmus. 	<i>Fogalmak:</i> <u>bolsevik</u> , szovjet, örmény népiertás, egypártrendszer, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), <u>tanácsköztársaság</u> , <u>vörösteror</u> , Lenin-fiúk, ellenforradalom, <u>fehér különítményes megtorlások</u> , “vörös térkép,” <u>kisantant</u> , jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. – A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján. – Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével. – A Károlyi-időszak
<i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. – A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. – Cseh és román támadás, a 		

	<p>fegyveres ellenállás kérdése.</p>	<p><i>Személyek:</i> Kemal Atatürk, <u>Vlagyimir I. Lenin</u>, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun Béla, <u>Horthy Miklós</u>, Apponyi Albert.</p>	<p>kormányzati tevékenységének értékelése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján. – Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen.
<p><i>A tanácsköztársaság és az ellenforradalom</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunista hatalomátvétel. – A proletárdiktatúra és a vörösteror. – Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. – Az ellenforradalom győzelme. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1917 a bolsevik hatalomátvétel</u>, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, <u>1920. június 4. a trianoni békediktátum</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A trianoni békediktátum okainak feltárása. – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében.
<p><i>A Párizs környéki békék</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. – Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régió. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpátalja</u>, <u>Felvidék</u>, <u>Délvidék</u>, <u>Burgenland</u>, <u>Csehszlovákia</u>, <u>Jugoszlávia</u>, <u>Ausztria</u>, trianoni Magyarország.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével.
<p><i>A trianoni békediktátum</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar ügy a békekonzferencián. – A magyar delegáció érvei. – Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. – Az önrendelkezési elv megsértése – A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. – Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron. 		<ul style="list-style-type: none"> – A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. – A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak meghatározó személyiségeiről.
- Példák gyűjtése az 1919-es rendezetlen politikai viszonyok bemutatására (pl. vörösteror, román megszállás, különítmények, Rongyos Gárda).

- Bizonyítékok és adatok gyűjtése az elcsatolt területeknek az ezeréves magyar kultúrában betöltött jelentős szerepéről (pl. történelmi személyiségek, művészek, tudósok, épületek, művészeti alkotások, intézmények).
- Különböző internetes revíziós témájú szövegek, képek, plakátok, dalok gyűjtése és vizsgálata, elemzése.
- A várpalotai Trianon Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A két világháború között

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

Helyi tanterv: 9+3 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. – A tervgazdaság és a kollektivizálás. – A terror eszközei és áldozatai. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>totális állam</u>, <u>többspártrendszer</u>, <u>egypártrendszer</u>, <u>személyi kultusz</u>, <u>konceptiós per</u>, <u>GULAG</u>, <u>holodomor</u>, <u>államosítás</u>, <u>kollektivizálás</u>, <u>kulák</u>, <u>tervgazdaság</u>, <u>piacgazdaság</u>, <u>New Deal</u>, <u>fasizmus</u>, <u>nemzetiszocializmus</u>, <u>fajelmélet</u>, <u>antiszemitizmus</u>, <u>Führer</u>, <u>SS</u>, <u>Anschluss</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Joszif V. Sztálin</u>, <u>Adolf Hitler</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével. – A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása. – A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével. – A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.
<i>A Nyugat és a gazdasági világválság</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása. – A munkanélküliség – Állami beavatkozás a gazdaságba. 	<p><i>Kronológia:</i> 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, <u>1933 a náci hatalomátvétel</u>, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Szovjetunió</u>, <u>Kolima-vidék</u>, <u>Leningrád (Szentpétervár)</u>,</p>	
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom. – A totális állam kiépítése. – A terror eszközei. – Terjeszkedés a háború előtt. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Visszaemlékezések, források gyűjtése és prezentáció készítése a sztálini terror megnyilvánulásairól (pl. GULAG, holodomor, koncepciós perek).
- Különböző képi és szöveges források gyűjtése a sztálini diktatúra hétköznapijairól.
- Folyamatábra készítése a világgazdasági válság kirobbanásáról és kezeléséről, a folyamatábra szemléltetése az Amerikai Egyesült Államok példáján.
- Prezentáció készítése a náci terror megnyilvánulásairól (pl. kristályéjszaka, GESTAPO, koncentrációs táborok stb.).
- Statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok gyűjtése és tanulmányozása (pl. a német választások eredményei 1928-1933 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937 között).
- A korszakkal kapcsolatos dokumentum- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak**JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra****Helyi tanterv: 14 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Talpra állás Trianon után</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A király nélküli alkotmányos királyság. – A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában. – A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években. – A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei. 	<p><i>Fogalmak:</i> kormányzó, Egységes Párt, <u>numerus clausus</u>, <u>pengő</u>, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebelsberg Kunó</u>, Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése. – A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval. – A bethleni gazdasági konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján. – A magyarországi politikai irányzatok
<i>A 1930-as évek Magyarországa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A válság és hatása. – A belpolitika irányváltásai. – Életmód és társadalom. – A földkérdés. – Tudomány és művészet a két 		

	<p>világháború között.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei. 	<p><u>1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p>	<p>azonosítása szöveges források alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés). – A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.
--	--	---	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak kiemelkedő szereplőiről (pl. Horthy, Bethlen, Teleki).
- Kormánypárti és ellenzéki választási plakát készítése egy-egy fontos témakörben.
- A Horthy-korszak gazdasági fejlődéséről tanúskodó képek gyűjtése és bemutatása (pl. Csepeli Szabadkikötő, villamosított vasútvonal stb.).
- Folyamatábra készítése a Horthy-korszak pártviszonyairól, korlátozott parlamentáris rendszeréről.

TÉMAKÖR: A második világháború

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

Helyi tanterv: 18 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A tengelyhatalmak sikerei</i>	– Közép-Európa felosztása (Molotov-	<i>Fogalmak:</i> Molotov–Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u> ,	– A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének

	<p>Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nyugat-Európa lerohanása. – Német támadás a Szovjetunió ellen. – Japán támadás az Egyesült Államok ellen. 	<p><u>szövetségesek, totális háború</u>, kiugrási kísérlet, <u>zsidótörvények</u>, munkaszolgálat, <u>gettó</u>, <u>deportálás</u>, <u>koncentrációs tábor</u>, haláltábor, népirtás, <u>holokauszt</u>, partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund Veessenmayer, <u>Szálasi Ferenc</u>, Raoul Wallenberg, <u>Salkaházi Sára</u>, Apor Vilmos, Sztehló Gábor, Richter Gedeon.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, <u>1939–45 a második világháború</u>, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, <u>1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása</u>; 1941. június 27. Magyarország</p>	<p>végigkövetése és értelmezése térkép alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. – A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján. – A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. – A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Don-kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma). – A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. – A nyilas terror áttekintése források
<i>A szövetségesek győzelme</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A keleti és a nyugati front. – A csendes-óceáni hadszíntér. 		
<i>Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A területi revízió lépései. – A fegyveres semlegesség. – A Szovjetunió elleni háború. – A Don-kanyar. – A német megszállás és következményei. 		
<i>A holokauszt</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. – Koncentrációs és megsemmisítő táborok. – Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigánység megsemmisítésére Európában. – A magyarországi zsidótörvények. – A magyar holokauszt. – Felelősség és embermentés. 		
<i>A második világháború jellemzői</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per. 	<p>deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7.</p> <p>Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, <u>1944. március 19. Magyarország német megszállása</u>, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hirosima ellen.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Sztálingrád</u>, <u>Normandia</u>, Pearl Harbor, <u>Hirosima</u>, <u>Észak-Erdély</u>, <u>Donkanyar</u>, Kamenyec Podolszk Árpádvonal, <u>Auschwitz</u>, Újvidék, Drezda, Szolyva.</p>	<p>alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.
<p><i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. – A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. – Megszabadulás és szovjet megszállás. – Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak. – A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás). 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A nagyhatalmak (Németország, Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország) világháború kitörésében játszott szerepének megvitatása.
- Beszámoló készítése az európai és/vagy csendes-óceáni hadszínterek egyik jelentős csatájáról.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- A magyar honvédség háborús részvétele főbb helyszíneinek nyomon követése térképen.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a második világháborúból.

- Híres magyar tudósok, művészek életművének bemutatása, akik származásuk vagy politikai nézeteik miatt emigrációba kényszerültek.
- Kiselőadás készítése a budapesti gettó életéről visszaemlékezések alapján.
- Második világháborús emlékművek, emlékhelyek, sírok felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- A Holokauszt Emlékközpont meglátogatása.
- A felelősség és embermentés kérdéseinek megbeszélése.
- A Malenkij Robot Múzeum meglátogatása.
- Beszámoló készítése a határon túli magyarság körében folytatott etnikai tisztogatásokról források alapján.

TÉMAKÖR: A két világrendszer szembenállása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Helyi tanterv: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kétpólusú világ kialakulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ENSZ megalapítása. – A párizsi béke. – Kitelepítések és lakosságcserek a háború után. – A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. – A két világrend jellemzői. – A két Németország. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u>, kitelepítés, <u>hidegháború</u>, <u>vasfüggöny</u>, <u>szuperhatalom</u>, <u>Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST)</u>, <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)</u>, <u>Varsói Szerződés</u>, kétpólusú világ, <u>a berlini fal</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása.
<i>A hidegháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda. – A szembenállás és enyhülés hullámai. – Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán). 	<p><i>Személyek:</i> Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma Gandhi</u>, <u>Mao Ce-tung</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945 az ENSZ létrejötte, <u>1947 a párizsi béke</u>, <u>a hidegháború kezdete</u>, India függetlenné válása, 1948</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása. – A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása.
<i>A gyarmatok</i>	<ul style="list-style-type: none"> – India függetlenné 	<p>Izrael Állam megalapítása,</p>	

<i>felszabadulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> válása. – Kommunista fordulat Kínában. – A gyarmatbirodalmak felbomlása. – Izrael megalapítása. 	<p>1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Berlin</u>, <u>Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK)</u>, <u>Német Demokratikus Köztársaság (NDK)</u>, <u>Közel-Kelet</u>, <u>Izrael Észak- és Dél-Korea</u>, <u>Vietnam</u>, <u>Kuba</u>, <u>Afganisztán</u>.</p>	
-----------------------	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszélgetés a kollektív bűnösség elvéről.
- A kitelepítések irányainak és létszámának grafikus ábrázolása.
- Információk gyűjtése a főbb hidegháborús konfliktusokról (Korea, Szeccszen, Kuba, Vietnam).
- Beszámoló készítése a Mao Ce-tung-i diktatúra jellemzőiről (pl. „nagy ugrás”, kulturális forradalom).
- Képek, idézetek gyűjtése Mahátma Gandhi életútjáról.

12. ÉVFOLYAM

- **Éves órakeret: 96 óra**
- **A szakgimnáziumok heti óraterv mintájában szereplő óraszám történelemből 12. évfolyamon: heti 3 óra.**
- **A 12. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 96 óra**
- **Két mélységelvű téma helyi tantervben javasolt óraszám 12. évfolyamon: 6 óra.**

Témakör	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
Háborútól forradalomig	10	12
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	7	8

A kádári diktatúra	7	7+5
A kétpólusú világ és felbomlása	8	9+1
A rendszerváltoztatás folyamata	8	8
A világ a 21. században	6	8
Magyarország a 21. században	10	10
A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	6	6
Ismétlés, felkészülés az érettségire	22	22
Évente két mélységelvű téma	6	6
Összes óraszám:	84	96

- Megjegyzés: A mélységelvű témák órakeretét min. 70%-ban magyar témákra kell fordítani.
- A két mélységelvű téma kifejtésére szánt 6 tanítási óras órakeret pirossal jelölve

TÉMAKÖR: Háborútól forradalomig

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Helyi tanterv: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átmenet évei Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. – A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. – A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947. 	<i>Fogalmak:</i> népbíróság, háborús bűnös, földosztás, <u>államosítás</u> , forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u> , tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat.	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása. – A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva.
<i>A szovjetizálás</i>	– Az egypárti		

<p><i>Magyarországon</i></p>	<p>diktatúra kiépítése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Államosítás és kollektivizálás. – Konceptiós perek, egyházüldözés. – A keleti blokk. 	<p><i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, <u>Kovács Béla</u>, <u>Mindszenty József</u>, <u>Rákosi Mátyás</u>, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát. – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján.
<p><i>A Rákosi-diktatúra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az erőltetett iparosítás. – A pártállam. – A terror. – A diktatúra hatása a mindennapi életre. 	<p><i>Kronológia:</i> <u>1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon</u>, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u>, 1949 kommunista alkotmány.</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. – A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Választási plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A kékcédulás választások feldolgozása adatsorok és a választási törvény értelmezésével.
- Beszélgetés az átmeneti időszak demokratikus jellegéről.
- Internetes gyűjtés a Rákosi-időszak vicceiből és karikatúráiból – a mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a Rákosi időszakból.
- Egy kiemelkedő koncepciós per (pl. Mindszenty-per) feldolgozása.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.
- Tanulmányi kirándulás a Recski Nemzeti Emlékparkba.
- Beszámoló készítése a diktatúra prominens szereplőiről, felelőseiről (pl. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Péter Gábor, Rajk László).
- Kommunista propaganda plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Beszámoló készítése a korabeli magyar sporteredményekről.

TÉMAKÖR: Az 1956-os forradalom és szabadságharc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

Helyi tanterv: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A forradalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom okai és közvetlen előzményei. – A forradalom céljai. – Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. – A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).	<p><i>Fogalmak:</i> <u>MEFESZ</u>, <u>pesti srácok</u>, <u>Molotov-koktél</u>, munkástanács, sortűzek.</p> <p><i>Személyek:</i> Gerő Ernő, Maléter Pál, <u>Nagy Imre</u>, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1956. október 23. a forradalom kitörése</u>, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, <u>1956. november 4. a szovjet támadás</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> Kossuth tér és <u>Corvin köz</u> (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u>, Salgótarján.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása. – 1956 szimbólumainak értelmezése. – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása. – A forradalom és szabadságharc értékelése.
<i>A nemzet szabadságharca</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Szabadságharc a fővárosban és vidéken. – A fegyveres ellenállás hősei. – Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. – A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban. – Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Korabeli dokumentumok elemzése.
- A forradalommal és szabadságharcral kapcsolatos archív- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Az 1956-os forradalom külpolitikai hátterének vizsgálata.
- Információk gyűjtése a forradalom és szabadságharc kiemelkedő hőseiről és mártírjairól.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A kádári diktatúra

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

Helyi tanterv: 7+5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek
<i>A pártállami diktatúra és működése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlások időszaka, formái és áldozatai. – A pártállam és szervezetei. – Az erőszakos téészesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. – Hamis társadalmi béke – a kádári alku. – Az elnyomás változó formái. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP)</u>, <u>munkásőrség</u>, <u>Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ)</u>, <u>úttörő</u>, <u>termelőszövetkezet</u>, <u>háztáji</u>, III/III. <u>ügyosztály</u>, <u>tervgazdaság</u>, új gazdasági</p> <p>mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, <u>gulyáskommunizmus</u>, „három T”.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1956–1989 a Kádár-rendszer</u>, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata. – A „kádári alku” fogalmának értelmezése. – Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában. – A téészesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával. – A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. – A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.
<i>Gazdaság, társadalom, életmód</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tervgazdaság és a KGST. – A gazdasági reform és a második gazdaság. – A „gulyáskommunizmus”. – Népesedési folyamatok. – Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Információk gyűjtése a kultúrpolitika jellemzőiről, módszereiről.
- Internetes gyűjtés a kádári időszak vicceiből. A mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása a kádári diktatúra időszakából.

TÉMAKÖR: A kétpólusú világ és felbomlása**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra****Helyi tanterv: 9+1 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és	Fejlesztési feladatok

		adatok/Lexikák	
<i>A Nyugat a 20. század második felében</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. – Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. – Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>jóléti állam</u>, prágai tavasz, Szolidaritás.</p> <p><i>Személyek:</i> Nicolae Ceaușescu, <u>Mihail Sz. Gorbacsov</u>, Lech Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u>, <u>Ronald Reagan</u>, Helmut Kohl.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u>, <u>Ukrajna</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. – A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. – A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. – A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. – A délszláv háború okainak feltárása. – A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.
<i>A szocializmus válsága és megrendülése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra. – A kis hidegháború. – A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése. – Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban. 		
<i>A kétpólusú világ megszűnése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. – A Szovjetunió felbomlása. – A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. – Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Esszé készítése Mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán címmel.
- Tények és képek gyűjtése 1968 eseményeiből a nyugati és keleti tömbből. Párhuzamosságok keresése.

TÉMAKÖR: A rendszerváltoztatás folyamata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

Helyi tanterv: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Kádár-rendszer végnapjai</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az adósságválság kialakulása és következményei. – Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. – Az ellenzék megszerveződése – Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás – A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása. 	<p><i>Fogalmak:</i> adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrat a Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, <u>rendszerátvitel</u>, <u>visegrádi együttműködés</u>, <u>privatizáció</u>, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</p> <p><i>Személyek:</i> Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u>, <u>Antall József</u>, <u>Göncz Árpád</u>, <u>Orbán Viktor</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerátvitel, <u>1990 az első szabad választások</u>, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon. – A magyarországi rendszerátvitel főbb állomásainak felidézése. – A gazdasági rendszerátvitel legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. – A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.
<i>A rendszerátvitel</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az új pártok – különböző ideológiák. – Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. – Az Antall-kormány megalakulása. – A rendszerátvitel ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás). 		
<i>A piacgazdaság kiépülése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A privatizáció – vesztesek és nyertesek. – A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. – A külkereskedelem átalakulása. – Gazdasági szerkezetváltás. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A rendszerváltó pártok plakátjainak és jelszavainak elemzése.
- Kronológia készítése a rendszerváltoztatás legfontosabb történéseiről.
- Magyarország államberendezkedésének nyomon kísérése a 20. század folyamán.
- Interjú készítése egy családtaggal, ismerőssel a rendszerváltoztatás időszakáról.

TÉMAKÖR: A világ a 21. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Helyi tanterv: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átalakuló világ</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. – A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. – Óriásvállalatok a globális térben. 	<i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u> , <u>multikulturalizmus</u> , párhuzamos társadalom, <u>népességrobbanás</u> , <u>iszlamizmus</u> , <u>terrorizmus</u> , <u>globalizáció</u> .	<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben. – A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján. – A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése. – A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése. – A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése. – A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében). – Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).
<i>A globális világ</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai változások, népmozgások. – Az iszlamizmus térhódítása. – A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. – Válsággócok, helyi 		

	konfliktusok és terrorizmus. – Globalizáció és kultúra. – A hagyományos és új identitások – értékek és értékviselés. – Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség.		
--	---	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita a globalizáció előnyeiről és hátrányairól.
- A globalizációval kapcsolatos napi hírek gyűjtése és elemzése.

TÉMAKÖR: Magyarország a 21. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Helyi tanterv: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A demokrácia működése Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Alaptörvény. – A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. – A választási rendszer. 	<i>Fogalmak:</i> közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció, euró, Európai Unió, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.</u>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése. – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján. – A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése. – Magyarország nyugati
<i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. – Magyarország a NATO-ban. – Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek. 		
<i>Magyarország és az Európai Unió</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. – Az Európai Unió 	<i>Személyek:</i> Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább	

	<p>főbb szervei és működésük.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyarország csatlakozásának folyamata. – Az együttműködés eredményei és nehézségei. – Nemzetek Európája vagy föderatív Európa? 	<p>négy évig hivatalban lévő kormányfők).</p> <p><i>Kronológia: 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</i></p> <p><i>Topográfia: Brüsszel.</i></p>	<p>integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. – Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.
--	---	---	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A magyar alkotmányozás, alkotmányjellegű törvények (pl. Aranybulla, Tripartitum / Corpus Juris Hungarici, Pragmatica Sanctio, áprilisi törvények) nyomán követése különböző nyomtatott és internetes források segítségével.
- Vita az Európai Unió szerepéről életünkben.

TÉMAKÖR: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Helyi tanterv: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonomia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és 	<p><i>Fogalmak:</i> kitelepítés, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció,.</p> <p><i>Személyek:</i> Esterházy János,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségére

	<p>kultúra.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság. 	<p><u>Márton Áron, Tőkés László.</u></p>	<p>k bemutatása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján.
<p><i>A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. – A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. 	<p><i>Kronológia: 1944–1945 magyarellenes atrocitások, 1990 fekete március.</i></p> <p><i>Topográfia: Csúrog, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, Székelyföld.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Népszámlálási adatok, statisztikai adatsorok segítségével a határon túli magyarság létszámadatainak a nyomon követése 1920-tól a közelmúltig, következtetések levonása az adatokból.
- Információk gyűjtése a magyar kisebbségek önszerveződésének, érdekvédelmének intézményeiről a 21. században.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT 9. – 12. ÉVFOLYAMIG

A közoktatás kimeneti szakaszához közeledve a tudatos, rendszeres képzésben megjelenik a testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő szabály-, élettani, anatómiai, illetve sporttörténeti oktatás, megteremtve a szükséges alapot és lehetőséget a közép- és emelt szintű érettségi vizsga sikeres teljesítéséhez. A testnevelés és sport tartalma – már a kritikus gondolkodásra alapozva – a 9–12. évfolyamon tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket, kompetenciákat. Megteremti az élethosszig tartó mozgásos tevékenységekhez szükséges felelős döntések elegendő és rugalmasan bővíthető információs készletét.

A kerettantervet a dinamikus komplex rendszerek önszervező tulajdonságának és pedagógiai következményeinek figyelembevételével dolgoztuk ki. Vagyis a kerettanterv mozgásos tartalmakhoz köthető prioritása a tanulók folyamatos alkalmazkodásra készítése a sikeres végrehajtás és eredményesség érdekében. Ennek értelmében a kerettantervben megjelenő alapelv nem a feladatok sokszori végrehajtása a modell-technika kialakításának érdekében, hanem a végrehajtások során felfedezett apró, a mozgássorok változatosságából következő fluktuációkhoz történő alkalmazkodás. Röviden összefoglalva a tanuló alkalmazkodó képességét és nem a mozgásreprodukáló képességét fejlesztjük a kerettantervben megjelenő mozgásos és kognitív tartalmak sikeres akkomodációjának érdekében.

A kerettanterv tananyagának és struktúrájának kialakításánál összefoglalóan a következő szempontokat vettük figyelembe a különböző testgyakorlási formáknál, hogy azok járuljanak hozzá az általános értékrendeken túl a közös és egyéni érdekekhez, valamint erősítsék a tantárgy alapvető motivációs tényezőit: ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, dramatika, kaland, testformálás, fogyókúra, kikapcsolódás, feszültség-levezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási igény stb.

Éppen ezért került előtérbe az általános mozgáskészség és fizikai teljesítőképesség fejlesztése mellett a játékos mozgásfeldolgozás, amely nagymértékben erősíti a tanulók egészséges személyiségfejlődését a mozgás örömein keresztül. A tanterv egy modern szemléletet tükröz, amelyben kiemelt szerep jut az emberi testmozgás esztétikájának, életmódvonzatainak és a képességfejlesztésnek. A tradicionális sportoktatással párhuzamban jelentős szerepet kap benne a játékpedagógia. A tanterv megvalósításában közreműködő pedagógusnak folyamatosan figyelemmel kell kísérnie tanulóinak testi, fizikai és pszichikus fejlődését, s az iskolai életre kiható életvitelét. Munkájában az eddiginél nagyobb szerepet kell biztosítania a demokratikus szellemű, nyitott téma- és eszközválasztásnak, a nagyobb kínálatnak a testgyakorlási formák területén, és a párbeszéden alapuló interaktív oktatási módszereknek. Ugyancsak kiemelt figyelemmel kell kezelnie a testgyakorlásban rejlő értékeket, amelyek hozzájárulnak a civilizációs ártalmak ellensúlyozásához, a tanulók optimalizált biológiai fejlődéséhez és a korszerű életre való felkészüléshez.

A nyelvi előkészítő osztályok esetén a Testnevelés és sport kerettantervet a nyelvi előkészítő évfolyam kezdetétől folyamatosan kell alkalmazni. Ez esetben a 9–10. évfolyam a nyelvi előkészítőnek és a 9. évfolyamnak felel meg, a 11–12. évfolyamra tervezett tartalmakat pedig a 10–12. évfolyamon (három évre szétosztva) kell megvalósítani. Utóbbi esetben természetesen az órakeret is bővül, amely a táblázatokban az eredeti óraszám alatt, zárójelben olvasható.

Összesített testnevelés óraszámok 4 évfolyamos képzés során					
Témakörök		9.	10.	11.	12.
1	Atlétika	20	20	20	20
2	Sportjátékok	68	68	69	50
3	Torna	27	27	26	25
4	Küzdősportok	15	15	10	10
5	Alternatív környezetben űzhető sportok	30	30	30	30
6	Egészségkultúra, prevenció	20	20	25	25
Összesen:		180	180	180	160

9. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra prevencio	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8–10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása.	
	Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű relaxációs technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiéniával kapcsolatos ismeretek bővülése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása.

A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban.

Gimnasztika

Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszer felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötel-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8–16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és relaxációs gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyt és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok.

Képességfejlesztés

Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kineztiikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal.

Játékok, versengések

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő

Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.

Természetismeret: testünk, életműködéseink.

Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

<p>szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Relaxációs alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fitnesz tesztek végrehajtása. NETFIT.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Relaxációs technikák és preventív gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Sportjátékok</p>	<p>Órakeret 65 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban.</p> <p>A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása.</p> <p>Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában.</p> <p>A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása.</p> <p>A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.</p> <p>A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.</p> <p>Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása.</p> <p>A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése.</p> <p>A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése.</p> <p>A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása.</p> <p>Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.</p>
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Kosárlabdázás</p> <p><i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben.</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Bejátszás befutó társnak. Páros lefutás.</p> <p><i>Taktikai gyakorlatok:</i></p> <p>Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó véde. Labdavezető játékos véde; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben.</p> <p><i>Játékelemek alkalmazása:</i> 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda</p>	<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként.

Játékok, versengések

A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz.

Röplabdázás

Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése:

Az alkar-, kosárérintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban.

Kosárérintés változatai: kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett.

Felső egyenes nyitás. a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól.

Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás. A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással.

Képességfejlesztés

Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával.

Játékok, versengések

Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2,

<p>3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek.</p> <p>A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek.</p> <p>A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek.</p> <p>A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek.</p> <p>A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben.</p> <p>A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése.</p> <p>A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei.</p> <p>A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban.</p> <p>A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában.</p> <p>A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ Fogalmak</p>	<p>„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás 1:1, 2:2 elleni játék. Sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 22 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság.</p> <p>A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően.</p> <p>A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban.</p> <p>Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában.</p> <p>Kislabdahajítás.</p> <p>A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében.</p> <p>Az atlétikai versenyek lényeges szabályai.</p> <p>Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása.</p> <p>Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése.</p> <p>A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása.</p> <p>Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása.</p> <p>A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása.</p> <p>Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete.</p> <p>A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p>Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások, rajtok</p> <p>A korábban tanult rajtformák (térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok.</p> <p>Szökdelések, ugrások</p> <p>Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő, hasmánt technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása.</p> <p>Dobások</p> <p>Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött labdával célba is. Kislabdahajítás nekifutással ötös lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással . Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed- és egész fordulattal, a pördület iskolázása.</p> <p>Képességfejlesztés</p> <p>Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyors erő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött labda dobásokkal.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p>

<p>Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarat tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Magasugrás hasmánt technikával, hármás-ötös lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 28 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat, egyszerű</p>	

	<p>kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn, korláton összefüggő gyakorlatok összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. <i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások:</i> Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból. Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Ugrószekrény szélteben (lányoknak: 3–4 rész, guggoló átugrás. Ugrószekrény hosszában (fiúknak 4-5 rész) terpesz átugrás. <i>Függés gyakorlatok:</i> Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötél/rúdon. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkedési kísérletek kötél (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánozó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármas lépés. Járás guggolásban.</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

Mérlegállás. Fügőleges repülés különböző kiinduló helyzetből.

Aerobik (lányoknak, fiúknak)

Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia.

Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak)

Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélahajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggóláshoz hasonló lábmunkával.

Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötélahajtás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélahajtással.

Képességfejlesztés

Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfesztő, -hajlító, csípőfesztők, -hajlító, törzsfesztő, -hajlító, könyökízület-fesztők, -hajlító). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása.

Játékok, versengések

Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is.

Játékos feladatok, ugrókötéllal, kötélahajtással, hullámzó kör, hullámzó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötél sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

<p>A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei.</p> <p>A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai.</p> <p>Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei.</p> <p>A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez.</p> <p>A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei.</p> <p>A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek.</p> <p>Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei.</p> <p>A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései.</p> <p>A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei.</p> <p>Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív környezetben űzhető sportok</p>	<p>Órakeret 22 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alternatív környezetben űzhető sportágak alapttechnikái.</p> <p>A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.</p> <p>A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.</p> <p>A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai.</p> <p>A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével.</p> <p>A évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportolási forma elsajátítása.</p> <p>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása.</p> <p>A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása.</p> <p>A környezettudatosság fontosságának elismerése.</p> <p>A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése.</p> <p>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával.</p> <p>A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszagnak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez,</p>	<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>	

feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal.

Asztalitenisz

Előkészítő gyakorlatok: a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok.

Technikai elemek: alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák.

Képességfejlesztés

Az *asztalitenisz* játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire.

Játékok, versengések

Asztalitenisz: Labdapattogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételel. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák.

Frizbi

Technikai elemek: dobások

Szabályismeret

Taktikai elemek

Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható)

Előkészítő gyakorlatok: a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok.

Technikai elemek: alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák.

Floorball

Technikai elemek: ütések

Szabályismeret

Taktikai elemek

Tollaslabda

Technikai elemek: ütések, átadások

Szabályismeret

Taktikai elemek

Játékok, versengések

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák

<p>megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, egészségvédő hatás, rekreáció.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 23 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítástechnikák és leszorításból történő szabadulások megismerése. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére.</p>	

	<p>Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból.</p> <p>Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel.</p> <p>Dzsúdó <i>Különböző eséstechnikák</i> tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban majd oldalazó szökdeléssel. <i>Földharc technikák:</i> leszorítás technikák ismerete. Rézsútos/oldalsó/fej felőli/lovagló üléses leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulások ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan. <i>Dobás technikák:</i> Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei. <i>Állás küzdelem (dzsúdó):</i> Tanult fogásokkal történő állasküzdelem.</p> <p>Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrel történő gyakorlatok).</p> <p>Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok . Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állasküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúrák.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p>

<p>A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcelet a keleti mesterek tanításaiból. Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túleröltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Húzások, tolások, mögé kerülés, leszorítás, tus, emelések</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</p> <p><i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.</p>
--	---

	<p>Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p> <p><i>Alternatív környezetben űzhető sportok</i> Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> A grundbirkózás alapttechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása. A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal. Allásküzdőlemben jártasság. A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 68 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség, a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az új játékfeladatokban, játéksituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játéksituációk, játékfeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok <i>Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok</i> A labda nélkül végzett mozgások – szlalom futások (változó irányokba), vágták, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése. Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel. A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése. A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játéka: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal. Az adott sportjáték technikai gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is. Bonyolultabb - kooperatív, kreatív - testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás). A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúzióra érzékenyítő játékok. <i>Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással</i></p>		<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűségszámítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.</p> <p>A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.</p>	
<p>Kosárlabdázás <i>Technikai eleme:</i> Elszakadás a védőtől. Hármás – nyolcas. Kosárra dobás távolabbról álló helyből. Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek. <i>Taktikai elemek</i> Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal. Emberfölnyes helyzetek támadásban, védekezésben. Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban. A speciális feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonalbedobás, büntetődobás utáni támadás és védekezés).</p> <p>Röplabda <i>Technikai elemek végzése optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal</i> Egyenes felső nyitás. Sáncolás egyénileg. Leütés tempója labda nélkül és labdával. A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljárt labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban. <i>Támadás és védekezés alapvető megoldásai</i> Támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadás befejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).</p> <p>Kooperativitás és versengés a sportjátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.</p> <p>Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során. Játéksituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játéksituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében. Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal</p>	<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése. A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játéksituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során. Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében. Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadás, mint a tevékenység természete velejárója. Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együjtjátás elönyeinak, jelentőségének képviselöte.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elszakadás a védötöl, hármas-nyolcas. Egyenes felső nyitás. Leütés. Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</p>	<p>Órakeret 27 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. Az aerobik kargyakorlatokat és lépésgyakorlatok, alaplépések, haladások összehangolása a zenével. A kötél biztonságos mozgatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs háttérének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna, esztétikai sportok, és a helyi tantervben választott sporttáncok, történelmi és néptáncok mozgásrendszerén belül. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A táncmotívumok ritmikailag, plasztikailag pontosabbá, az újabb koreográfiák, művészeti előadások tudatosabbá tétele. A saját kultúra újrateremtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika <i>Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok</i> Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok zene nélkül és zenére is. <i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok</i> 8–16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában. A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerrek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erő kifejtés megkülönböztetése. A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása. <i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok</i> Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása. Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p>	<p><i>Fizika:</i> egyenes vonalú mozgás, periodikus mozgás, gravitáció, tömegvonzás, hatás-ellenhatás törvénye.</p>
<p>Torna – iskolai sporttorna Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan. <i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna,</i> <i>Tartásos gyakorlatelemek végzése:</i> tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak. <i>Mozgásos gyakorlatelemek végzése:</i> gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).</p>	

<p>Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése - differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.</p> <p>A gyakorlatbemutatás rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.</p> <p><i>Szertorna</i></p> <p>Fiúknál gyűrű és korlát, lányoknál gerenda: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.</p>	
<p><i>Szertorna fiúk számára</i></p> <p><i>Korlátan gyakorlás</i> – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás.</p> <p><i>Gyűrűn gyakorlás</i> – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p> <p><i>Szertorna lányok számára</i></p> <p><i>Gerendán gyakorlás</i> – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, mérlegállás, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.</p> <p><i>Szertorna – szerugrás, ugrószekevényen gyakorlás</i></p> <p>Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése.</p> <p>Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz.</p> <p>Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása.</p> <p>Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.</p> <p><i>Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet</i> – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, reakcióerő, egyensúly, tömegközéppont.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés, elsősegély.</p>
<p>Ritmikus gimnasztika lányok számára</p> <p>Az 8. osztályokban megfogalmazott követelményeken nehézségben</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

<p>túlmutató követelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel (testtartás, tágasság, forgásbiztonság stb.). A ritmusérzék fejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett.</p> <p><i>Szabadgyakorlatok</i> <i>Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások.</p> <p><i>Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz.</p> <p>Aerobik mindkét nem számára.</p> <p>A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok.</p> <p>Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Az 8. osztályban tanult alaplépések összetett kombinációi 4–8 ütemben, aszimmetrikus elemkapcsolatok.</p> <p>Rövid elemkapcsolatok ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (20–30 mp folyamatosan).</p> <p>Egyéni és páros koreográfiák gyakorlása, differenciált bővítése önállóságra törekedve, a szükséges minimálisan követelt elemek felhasználásával, bővítésével.</p> <p>Aerobik bemutatók az osztályon belül.</p>	
<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében.</p> <p>A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása.</p> <p>A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás.</p> <p>A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek</p>	<p><i>Földrajz:</i> Magyarország tájegységei.</p> <p><i>Etika:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, önreflexió, kooperatív munka.</p>

elismerése, támogatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó, RG-motívum.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajtás ötös lépésritmusból. Lökőmozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok <i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i> Az 8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5–4–3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávós állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása. <i>A sportági technika gyakorlása</i> Futások 30-m-en. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése. A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében. <i>Játékok és versenyek</i> Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> aerob, anaerob energia-nyerés, szénhidrátok, zsírok bontása, hipoxia, VO2 max., állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusok.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

Ugrások, szökdelések

A képességfejlesztés gyakorlatai

az 8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egy lépéses sorozatugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás.

A sportági technika gyakorlása

Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása.

Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A guggoló távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett.

Az átlépő technika végrehajtása 5-7 lépéses íven történő nekifutás.

A flop-technika megismerése, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztalat szerzése növekvő teljesítményre törekvés nélkül.

Játékok és versenyek

Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással.

Magasugróversenyek egyéni nekifutással. Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.

Dobások

A képességfejlesztés gyakorlatai

Különböző szerekkel, változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel.

A sportági technika gyakorlása

Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal

Hajítás nekifutással, öt lépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus lépés, beszökkenés szerepének ismerete.

A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete.

Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.

Az ideális kirepülési szög elérése a különböző dobásoknál, szerepük a jobb eredmény elérésében.

Játékok és versenyek

Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerezettel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek.

Dobóiskolai versengések.

Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete.

<p>A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete.</p> <p>A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete.</p> <p>A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál.</p> <p>Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete.</p> <p>Az ideális kirepülési szög szerepe a jobb eredmény elérésében. A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete.</p> <p>A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</p>	<p>Órakeret 30 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevésbé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben űzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazás szintű ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzés hatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek űzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. Az 8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan űzhető sportok alternatíváinak bővítése. <i>Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés</i> Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető</p>		<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

<p>gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás - laza tanári kontrollal.</p> <p>A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése. Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása. Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt.</p> <p><i>Technika és taktika gyakorlása</i></p> <p>Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségeihez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.</p> <p>Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságának a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése.</p> <p>Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során.</p> <p>Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására.</p> <p>Információk átadása, mások tanítása a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása.</p> <p>Prevenációs és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai. A dzsúdóval kapcsolatos technikák fajtái és alkalmazhatóságuk a küzdelmekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti</i>

<p>Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdésekhez Az 8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására. Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása. Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan. Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevételével történik.</p> <p>Grundbirkózás A 7-8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása. Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögékerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.</p> <p>Dzsúdó Eséstechnikák, földharctechnikák, állástechnikák, önvédelmi fogások a 7-8. osztályban felsoroltak szerint. A technikák alkalmazása új variációkban, fokozódó erő kifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelmel. A tanult variációk mellett – a szabályok adta kereteken belül – önálló megoldások, kreatív alkalmazások támogatása a küzdelmek során, az állásharcban, földharcban.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete. Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda). A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése. A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése. A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarcűrés megfogalmazásának képessége. A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.</p>	<p>kultúra.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek mozgékonyága, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p> <p><i>Etika:</i> a másik ember tiszteletben tartása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Egészségkultúra – prevenció</p>	<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Légző, relaxációs és testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Az autogén tréning.</p>	

	<p>Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata. A prevenció tágabb értelmezése. A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe. Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése. A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre. A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele. Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése. Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének rendszerezése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Bemelegítés Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.). Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel. A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.</p> <p>Edzés, terhelés A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus idősoros mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.). Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Részben önálló mozgásprogram-tervezés. Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására. Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel. Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivításban. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében. Köredzés változatos mintákkal, 4–6 feladattal.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ismeretek az emberi test működéséről, aerobterhelés, gerincferdülés.</p>
<p>NETFIT. Kötelező tanulók fizikai felmérése. Motoros tesztek – központi előírás szerint. Az egészséges test és lélek megóvása. A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés. Stresszoldó és relaxációs gyakorlatok:</p>	

<p>Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására.</p> <p>A technikák használata a saját tanulási technikáinak tökéletesítésében.</p> <p>A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása.</p> <p>A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban.</p> <p>A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete.</p> <p>A gerincsérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete.</p> <p>Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdés a teljesítmény részeként értelmezése.</p> <p>A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része.</p> <p>A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámzásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása.</p> <p>Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem. NETFIT.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>Sportjátékok</i></p> <p>Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás.</p> <p>Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal.</p> <p>A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepnek megfelelő megválasztása.</p> <p>A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás.</p> <p>Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban.</p> <p>Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i></p> <p>A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyiségének, minőségének oksági viszonyai megértése és érvényesítése a gyakorlatban.</p> <p>A javító kritika elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása.</p> <p>Esztétikus és harmonikus előadásmód.</p> <p>Önálló talaj és/vagy szergyakorlat, egyszerű aerobik elemkapcsolat,</p>
--	--

táncmotívumfüzér összeállítása.

Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete.

A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság.

Atlétika jellegű feladatok

Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslésére, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása.

Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény.

A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában.

A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására.

Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek

Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása.

A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor.

Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról.

Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel.

Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban.

Önvédelem és küzdősportok

Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdekkel kapcsolatos rituálé betartása.

A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom.

Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból.

Egészségkultúra és prevenció

Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatainak értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása.

A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete.

A preventív relaxációs gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fitességi paraméterek ismerete, mérésük a NETFIT tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében.

A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében.

A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültség szabályozásban.

11. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 68 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség, a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az új játékeladatokban, játéksituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játéksituációk, játékeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok <i>Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok</i> A labda nélkül végzett mozgások – szlalom futások (változó irányokba), vágták, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése. Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel. A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése. A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játéka: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal. Az adott sportjáték technikai gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is. A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.). Bonyolultabb - kooperatív, kreatív - testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok,</p>		<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűségszámítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>fordított eredményszámítás).</p> <p>A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő játékok.</p> <p><i>Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással</i></p> <p>A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.</p> <p>Röplabdában a forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése.</p> <p>A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.</p>	
<p>Röplabdázás</p> <p>A röplabda sajátossága kettős: egyrészt a játékos nem birtokolhatja a labdát, így a döntési idő igen-igen rövid és a cselekvés pillanata elé helyeződik, másrészt a játék szabályai szerint a játékosok között nincs testi kontaktus.</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p> <p>A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében</p> <p>Tanult támadási technikák gyakorlása, a felső egyenes nyitás elsajátítása helyes technikával talajról, tehetségesebbek felugrásból.</p> <p>A feladás technikájának biztonságos alkalmazása alkar és kosárárintéssel egyaránt.</p> <p>A háló felett érkezett nyitásfogadások gyakorlása változó irányú és erejű labdákkal, technikai kombinációkkal.</p> <p>Az eredményes sáncolás elsajátítása, sáncolás párban is.</p> <p>Gurulások, labdamentések technikájának továbbfejlesztése.</p> <p>„Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintéssel csak meghatározott érintéssel.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>Védekezések különböző állásrendek szerint, a csillagalakzat, alapvédekezési forma megtanítása.</p> <p>Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés, helytartási szabály betartása.</p>	<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>
<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése.</p> <p>A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játékszituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során.</p> <p>Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében.</p> <p>Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi</p>	

<p>önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadás, mint a tevékenység természete velejárója.</p> <p>Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátászás előnyeinek, jelentőségének képviselője.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	<p>Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás.</p> <p>Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása.</p> <p>Az aerobik kargyakorlatokat és lépésgyakorlatokat, alaplépések, haladások összehangolása a zenével.</p> <p>A szabályok érthető megfogalmazása.</p> <p>A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás.</p> <p>Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása.</p> <p>A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása.</p> <p>Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna, esztétikai sportok, és a helyi tantervben választott sporttáncok mozgásrendszerén belül.</p> <p>Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása.</p> <p>A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése.</p> <p>A táncmotívumok ritmikailag, plasztikailag pontosabbá, az újabb koreográfiák, művészeti előadások tudatosabbá tétele.</p> <p>Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Gimnasztika</p> <p><i>Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok</i></p> <p>Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok zene nélkül és zenére is.</p> <p><i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok</i></p> <p>8–16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által.</p> <p>Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész</p>		<p><i>Fizika:</i> egyenes vonalú mozgás, periodikus mozgás, gravitáció, tömegvonzás, hatás-ellenhatás törvénye.</p>

<p>mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában.</p> <p>A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszeres – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erőkifejtés megkülönböztetése.</p> <p>A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása.</p> <p><i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok</i></p> <p>Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel.</p> <p>Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével.</p> <p>Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.</p> <p>Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p>	
<p>Torna – iskolai sporttorna</p> <p>Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna,</i></p> <p><i>Tartásos gyakorlatelemek végzése:</i> tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.</p> <p><i>Mozgásos gyakorlatelemek végzése:</i> gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).</p> <p>Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése - differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.</p> <p>A gyakorlatbemutató rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.</p> <p><i>Szertorna</i></p> <p>A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.</p>	
<p><i>Szertorna fiúk számára</i></p>	<p><i>Fizika: az egyszerű</i></p>

<p><i>Korlátlan gyakorlás</i> – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás.</p> <p><i>Gyűrűn gyakorlás</i> – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p> <p><i>Szertorna lányok számára</i></p> <p><i>Gerendán gyakorlás</i> – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.</p> <p><i>Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás</i> Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 9. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése. Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba. <i>Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 9. osztályban tanultak továbbfejlesztése.</i></p>	<p>gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, reakcióerő, egyensúly, tömegközéppont.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés, elsősegély.</p>
<p>Ritmikus gimnasztika lányok számára Az 9. osztályokban megfogalmazott követelményeken nehézségben túlmutató követelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Célrányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel (testtartás, tágasság, forgásbiztonság stb.). A ritmusérzék fejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett. <i>Szabadgyakorlatok</i> <i>Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések,</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

<p>térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások.</p> <p><i>Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz.</p> <p>Aerobik mindkét nem számára, a helyi tantervben szabályozott nehézséggel.</p> <p>A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok.</p> <p>Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Az 9. osztályban tanult alaplépések összetett kombinációi 4–8 ütemben, aszimmetrikus elemkapcsolatok.</p> <p>Rövid elemkapcsolatok ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (20–30 mp folyamatosan).</p> <p>Egyéni és páros koreográfiák gyakorlása, differenciált bővítése önállóságra törekedve, a szükséges minimálisan követelt elemek felhasználásával, bővítésével.</p> <p>Aerobik bemutatók az osztályon belül.</p> <p>Táncos mozgásformák</p> <p>A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc</p>	
<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében.</p> <p>A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása.</p> <p>A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás.</p> <p>A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása.</p> <p>A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés).</p> <p>Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.</p>	<p><i>Etika:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, önreflexió, kooperatív munka.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó, RG-motívum, táncmotívum.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	<p>A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája.</p> <p>A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat.</p> <p>Váltás alsó botátadással.</p> <p>Távolugrás guggoló technikája.</p> <p>Kislabdahajítás</p> <p>Lökőmozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.</p> <p>Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban.</p> <p>Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés.</p> <p>Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások, rajtok</p> <p><i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i></p> <p>Az 9. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5–4–3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávós állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása.</p> <p><i>A sportági technika gyakorlása</i></p> <p>Futások 30 m-en. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése.</p> <p>A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében.</p> <p><i>Játékok és versenyek</i></p> <p>Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.</p> <p>Ugrások, szökdelések</p> <p><i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i></p> <p>az 9. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egy lépéses sorozatugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás.</p> <p><i>A sportági technika gyakorlása</i></p>		<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> aerob, anaerob energia-nyerés, szénhidrátok, zsírok bontása, hipoxia, VO₂ max., állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusok.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása.
Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett..

A flop-technika gyakorlása, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztalat szerzése növekvő teljesítményre törekvés nélkül.

Játékok és versenyek

Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással.

Magasugróversenyek egyéni nekifutással. Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.

Dobások

A képességfejlesztés gyakorlatai

Különböző szerekkel, változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erógépekkel.

A sportági technika gyakorlása

Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal

Hajítás nekifutással, öt lépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus lépés, beszökkenés szerepének ismerete.

A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete.

Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.

Az egy- és kétkezes vetések technikái.

Az ideális kirepülési szög elérése a különböző dobásoknál, szerepük a jobb eredmény elérésében.

Játékok és versenyek

Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerezettel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek.

Dobóiskolai versengések.

Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete.

A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete.

A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete.

A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál.

Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete.

Az ideális kirepülési szög szerepe a jobb eredmény elérésében. A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete. A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevésbé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben űzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazás szintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzéshatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek űzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. . Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan űzhető sportok alternatíváinak bővítése. <i>Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés</i> Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás - laza tanári kontrollal. A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése. Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása. Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt. <i>Technika és taktika gyakorlása</i> Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások		<i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.

<p>megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségeihez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.</p> <p>Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságának a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése. Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során. Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására. Információk átadása, mások tanítása a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása. Prevenációs és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai. A dzsúdóval kapcsolatos technikák fajtái és alkalmazhatóságuk a küzdelmekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.</p> <p>Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdelmekhez Az 9. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására. Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása. Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúra.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek mozgékonyasága, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p> <p><i>Etika:</i> a másik ember tiszteletben tartása.</p>

<p>Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevételével történik.</p> <p>Grundbirkózás A 9. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása. Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögékerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.</p> <p>Dzsúdó Eséstechnikák, földharctechnikák, állástechnikák, önvédelmi fogások a 9. osztályban felsoroltak szerint. A technikák alkalmazása új variációkban, fokozódó erő kifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelmel. A tanult variációk mellett – a szabályok adta kereteken belül – önálló megoldások, kreatív alkalmazások támogatása a küzdelmek során, az állásharcban, földharcban.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete. Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda). A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése. A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése. A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarctűrés megfogalmazásának képessége. A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Egészségkultúra – prevenció</p>	<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Légző, relaxációs és testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Az autogén tréning és a progresszív relaxáció felismerése. Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata. A prevenció tágabb értelmezése. A bemelegítés, a leveztetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe. Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése. A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre.</p>	

	A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele. Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése. Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének rendszerezése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Bemelegítés Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.). Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel. A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.</p> <p>Edzés, terhelés A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus idősoros mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.). Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre. A fizikai fitness típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Részben önálló mozgásprogram-tervezés. Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására. Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel. Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivásban. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében. Köredzés változatos mintákkal, 4–6 feladattal.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ismeretek az emberi test működéséről, aerobterhelés, gerincferdülés.</p>
<p>NETFIT. Motoros tesztek – központi előírás szerint. Az egészséges test és lélek megóvása. A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés. Stresszoldó és relaxációs gyakorlatok: Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására. A technikák használata a saját tanulási technikáinak tökéletesítésében. A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.</p>	
Kapcsolódási pontok	

<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása.</p> <p>A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban.</p> <p>A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete.</p> <p>A gerincsérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete.</p> <p>Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdés a teljesítmény részeként értelmezése.</p> <p>A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része.</p> <p>A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámválzásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása.</p> <p>Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem. NETFIT.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>Sportjátékok</i></p> <p>Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás.</p> <p>Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal.</p> <p>A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepek megfelelő megválasztása.</p> <p>A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás.</p> <p>Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban.</p> <p>Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i></p> <p>A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyiségének, minőségének oksági viszonyai megértése és érvényesítése a gyakorlatban.</p> <p>A javító kritika elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása.</p> <p>Esztétikus és harmonikus előadásmód.</p> <p>Önálló talaj és/vagy szergyakorlat, egyszerű aerobik elemkapcsolat, összeállítása.</p> <p>Célszerű gyakorlási és gyakorlósszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete.</p> <p>A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i></p> <p>Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslésére,</p>
--	---

	<p>illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására.</p> <p><i>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</i> A 9. évfolyamon meghatározott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban.</p> <p><i>Önvédelem és küzdősportok</i> Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból..</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i> Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete. A preventív relaxációs gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fitességi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.</p>
--	--

12. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 50 óra
--	---------------------	----------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>A helyi tanterv szerint választott labdajátékokban a 9–10. osztályos technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok, lényeges versenyszabályok ismerete és alkalmazásuk. Megfelelés a játékszerepnek, sportszerű és csapatelkötelezett viselkedés. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Empátia és tolerancia a társak elfogadásában. Önfejlesztő és társas kapcsolatépítő játékok ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: A megoldások sokféleségének, sikerességének bővítése. Az önálló játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás mennyiségi és minőségi növelése. Az egyéni fizikai adottságok és jellemvonások fejlesztése, a csapatok eredményességéhez szükséges képességek, attitűdök erősítése. A többféle labdajáték során a mozgástanulás folyamatában működő transzferhatás kihasználása. Megküzdés a feszültségekkel.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>• MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános feladatok <i>Az önszervezés gyakorlása</i> Önálló csapatalakítás, bemelegítés, gyakorlás és játékszervezés. A közvetlen tanári irányítást többnyire nélkülöző, a támadás és védekezés megszervezésére, a csapatösszeállításra és az értékelésre vonatkozó megbeszélések a gyakorlásokba építve. Szituációk, feladatok megoldása, melyek során önálló az egyéni és/vagy társas döntéshozatal - a sportszerűség, tolerancia és empátia szem előtt tartásával. A tevékenységekhez tartozó felszerelések, berendezések önálló használata, rendben tartása, megóvása. <i>Lényeges játékszabályok készség szintű alkalmazása – játékvezetői gyakorlat</i> A labdával vagy labda nélküli mozgások közben elkövethető, direkt vagy indirekt személyre irányuló szabálytalanságok elkerülését elősegítő gyakorlatok, megerősítések, megbeszélések. A kosárlabdában, szabályok engedte test-test elleni játék több lehetőségének modellálása, gyakorlása.</p> <p>• Röplabdában a forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése. Az labdajáték-specifikus időhatárok betartásának gyakorlatai. A szabályok a képzettségnek megfelelő önkontrollal betartása, játék az elkövetett vétség önálló jelzésének elvárásával. Játékfolyamatok „belső” játékvezetéssel, megegyezéssel. A játékvezetés gyakorlása laza tanári kontrollal, önállóan, a lényeges játékszabályok alkalmazásával, néhány játékvezetői non-verbális jel</p>		<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, gravitáció, forgatónyomaték, pályavonal, hatás-ellenhatás.</p>

<p>használatával is. Az eredmény jelzésében és egyszerűsített jegyzőkönyvvezetésben szerzett gyakorlat.</p> <p><i>Versenyhelyzetek</i> Az labdajátékok alap- és játékkismereteinek alkalmazása, megmérettetése osztályszintű mérkőzéseken, házibajnokságokon, a tehetségesebb tanulók számára a korosztályos diákolimpiai és egyéb versenyeken.</p> <p>Kosárlabdázás <i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i> Új variációk a már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan - mindenféle cselezés, ritmusváltás, biztonságos labdabirtoklás, kidobott labda elfogása, labdavezetés különböző testhelyzetekben, támadó, védő láb- és karmozgások, összetettebb átadások, kötetlen átadási formák, lepattanó labda megszerzése, ebből indulás, átadás vagy kosárra dobás. A technikákat alkalmazó játékok párban, csoportban a variációk önálló és kreatív felhasználásával. <i>Taktikai továbbfejlesztés</i> A lényeges védekezési formák - terület védelem, emberfogásos védekezés, vegyes védekezés – gyakorlása és önálló alkalmazása. Formációk begyakorlása két vagy több ember kapcsolatára támadásban és védekezésben.). Játék minden összetételű, emberhátrányos, emberelőnyös és azonos létszámú taktikai szituációban. Önálló játék (streetball, illetve egész pályás 5:5 elleni játék).</p>	
<p>Röplabdázás A röplabda sajátossága kettős: egyrészt a játékos nem birtokolhatja a labdát, így a döntési idő igen-igen rövid és a cselekvés pillanata elé helyeződik, másrészt a játék szabályai szerint a játékosok között nincs testi kontaktus. E két szempont alapvetően meghatározza az oktatás menetét.</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i> A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében Tanult támadási technikák gyakorlása, a felső egyenes nyitás elsajátítása helyes technikával talajról, tehetségesebbek felugrásból. A feladás technikájának biztonságos alkalmazása alkar és kosárérintéssel egyaránt. A háló felett érkezett nyitásfogadások gyakorlása változó irányú és erejű labdákkal, technikai kombinációkkal. Az eredményes sáncolás elsajátítása, sáncolás párban is. Gurulások, labdamentések technikájának továbbfejlesztése. „Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintéssel csak meghatározott érintéssel. <i>Taktikai továbbfejlesztés</i> Védekezések különböző állásrendek szerint, a csillagalakzat, alapvédekezési forma megtanítása. 4:2-es és az 5:1-es védekezési és támadási játékelemek elsajátítása.</p>	

<p>Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés, támadás közbeni helycserék megtanítása, helytartási szabály betartása.</p>	
<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportági ismeretek magasabb szintű, kreatív alkalmazása az alkotó, kooperatív feladatokban, játékokban, sportjátékokban. A testnevelési és sportjátékok mozgásai, szabályrendszere egymásra épülésének megértése. A játékszabályok, játéktípusok tudatos alkalmazása. A legfontosabb játékvezetői jelzések ismerete. A sportjátékok transzferhatásának felismerése és a lehetséges összefüggések értelmezése az egyéni fejlődés szempontjából. A páros és társas kapcsolatokban konstruktív konfliktusmegoldás. Sportjáték-történeti ismeretek, érdekességek iránti érdeklődés, tájékozottság a témában. A személyes biztonság és társak biztonságának védelme a játékszituációkban, a döntésekben pedig a baleset-megelőzés fontosságának tudatos képviselése. A sport és környezettudatosság értő összekapcsolása, a sportolási felszerelés és sportolási környezet felelős, jövőorientált használata, kímélete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</p>	<p>Órakeret 25 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A differenciáltan összeállított gyakorlatok bemutatása átlagos mozgásbiztonsággal, szükség esetén segítő biztosítással. Esztétikus, fegyelmezett, feszes testtartású végrehajtás. Differenciált gyakorlási mennyiség és minőség okai, következményei. Gyengeségek ellensúlyozása képességfejlesztéssel, gyakorlással. Kis tanári segítséggel, aktív tevékenykedés gyakorlási és versenyszituációban. Részleges önállóság és segítségadás az egyéni, páros és társas feladatokban.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A koordináció, a cselekvésbiztonság, a zenéhez illeszkedő mozgásritmus továbbfejlesztése a tornajellegű és táncos sorozatok során a már ismert és új elem- és motívumkapcsolatokkal is. Az önállóság és kooperativitás növelése a mozgásrendszer működtetésének minden területén: bemelegítésben, képességfejlesztésben, gyakorlásban, versenyzésben, versenyrendezésben. Az erősségek és gyengeségek figyelembevételével. A közös tervezés, kivitelezés során a kellő határozottságú és öntudatú kommunikáció fejlesztése. A produktumok jó tartással, biztos kiállással történő, gördülékeny, könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtásának elérése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika <i>Rendgyakorlatok gyakorlása</i> A korábbi évfolyamokon gyakoroltak bővített elemkapcsolatokkal történő ismétlése. Alkalmazásuk az óraszervezés funkcióinak megfelelően. <i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végzése</i> A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok: pl. mozgásütem változtatása, kiinduló helyzet és kartartás változtatása. Az agonista és antagonisták izmok arányos, harmonikus fejlesztése. Az aktív és passzív izomnyújtás – a hatás elkülönítése. Kéziszerkezetek – theraband, gyógylabda, homokzsák stb. – alkalmazása. 8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, egyidejű mozgáskapcsolatok, aszimmetrikus sorozatok. Önállóság a gyakorlatok kiválasztásában, gyakorlatsorok összeállításában. <i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok végzése</i> Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan. Az ízületi lazaság megtartása, fokozása gimnasztikai és stretching gyakorlatokkal. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Anaerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az egyensúly gyakorlatok: dinamikus gyakorlatok guggolásban, ülésben, fekvésben, forgómozgásokkal sorozatban. Az esztétikus mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az egyéni fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p> <p>Torna, sporttorna Talajon és a helyi tanterv szerint 9. osztályban választott egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató, vagy egy másik választott szeren a minimumkövetelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. <i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna</i> Tartásos gyakorlategyek, elemkapcsolatok gyakorlása: tarkóállás, fejjállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak mozgásos gyakorlategyek gyakorlása: gurulóátfordulások különböző irányokba, gurulóátfordulás hátra-tolódás kézállásba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, kézenátfordulás oldalt, kézentfordulás, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan. <i>Akrobatikus gyakorlatok – összefüggő gyakorlatsorok</i> Gyakorlás során az egyéni optimum, önálló bővítés megjelenítése az elemkapcsolatokban, sorozatokban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód igénye (feszítések, fejtartás,</p>	<p><i>Fizika:</i> egyensúly, mozgások, gravitáció, szabadesés, szögelfordulás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az izomműködés élettana.</p>

<p>válltartás, spicc) mint minőségi elvárás megjelenik a hibajavítás, ismétlések során.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – társas talajtorna</i> Páros és mikrocsoportos gyakorlatok önálló összeállítása cselekvésbiztos szinten elsajátított talajtorna-elemek kreatív felhasználásával, a szükség szerint beépített segítségadást tartalmazva.</p> <p><i>Szertorna-gyakorlatok</i> A gyakoroltatás során egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan, egyénre szabottan történik.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken fiúk számára</i> Korlát-on – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás. Gyűrűn – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken lányok számára</i> Gerendán – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.</p> <p>.</p> <p><i>Ritmikus gimnasztika</i> Az esztétikus, szép és nőies mozgásokat, alakformálást, minőségi interpretálást segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások megismerése, gyakorlása. A testtartás, tágasság, forgásbiztonság kiemelt továbbfejlesztése. A ritmusérzék továbbfejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz, páros és csoportos interpretációk támogatása.</p> <p><i>Szabadgyakorlatok gyakorlása</i> A 9–10. osztályban begyakorolt, előkészítő tartásos és mozgásos elemek és fő mozgások alapformái ismétlése és új, összetett formák gyakorlása.</p> <p><i>Kötélgyakorlatok gyakorlása</i> Egyszerű és keresztezett áthajtások, ugrások és fordulatok áthajtások közben, kötélforgatások, test körül és köré, kötélmozgatások egy kézzel, kötéldobások és -elkapások, kötélkörzések függőleges és vízszintes síkban.</p>	<p><i>Művészetek: az esztétika fogalma.</i></p>

<p>Aerobik A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok. Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Rövid koreográfiák ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (30-40 mp). Páros, mikrocsoportos koreográfiák önállóságra törekedve, a szükséges optimális tanári irányítással (1 perc). Aerobik bemutatók az osztályon belül és iskolai szinten egyszerűsített szabályokkal. Részvétel egy csoportos aerobikgyakorlatban az egyszerűsített szabályoknak megfelelően.</p> <p><i>Egyéb tornajellegű és táncos mozgásformák:</i> A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, gumiasztal, eszközös táncok, utcai táncok stb.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.</p> <p><i>Művészetek:</i> romantika, modernitás.</p>
<p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A hibajavítás megértése, kétirányú kommunikáció, tudásátadás, mások tanítása. Változtatási hajlandóság az egyéni hibás rutinokban. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy harmonikus esztétikájának átélése és tudatos felvállalása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás a társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása, egyéni és helyzetből adódó sajátosságok mérlegelése, az objektív megoldások keresése. A társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembevételével, a stratégiák egyeztetése. Alkotó, kooperatív feladatok, mozgásos tevékenységek – aktív részvétel a sportrendezvények, bemutatók szervezésében. Tornasport és tánc történeti ismeretek, érdekességek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Agonista, antagonisták izmok, aktív és passzív nyújtás, dinamikus egyensúly, társas talajtorna, forgásbiztonság, táncstílus, divattánc, sporttánc.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Térdelő-, álló- és repülőrajt versenyhelyzetekben. Iramszakasz, egyéni irambeosztás. Különböző bottechnikák a váltófutásban.</p>	

	<p>Optimális lendületszerzés, elrugaszzkodás, repülőfázis, biztonságos leérkezés az ugrásokban.</p> <p>A hajítás, lökés és vetőmozgás biomechanikai különbözőségei.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jártasság kialakítása a biomechanikai törvényszerűségek alkalmazásában.</p> <p>Az önismeret fejlesztése a kedvező atlétikai mozgásformák kiválasztása és önálló gyakorlása révén.</p> <p>A már elsajátított atlétikai futó-, ugró-, dobószámok versenyszabályai a korosztályos előírások szerinti alkalmazása és betartása.</p> <p>Motiváló eljárások az egyéni eredmény, teljesítmény javítására.</p> <p>A mérhető teljesítményeken alapuló objektív ellenőrzés elfogadtatása, beépítése a döntéshozatalba.</p> <p>A folyamatos és visszatérő gyakorlás szerepének, jelentőségének, hatásának tudatosítása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások</p> <p><i>Rövidtáv, váltófutás, gátfutás</i></p> <p>A gyorsfutás technikáját javító gyakorlatok változatos végrehajtása. A kedvező rajthelyzet kialakítása, segédvonalak kijelölése.</p> <p>Versenyszerű végrehajtás, eredményorientált együttműködés váltófutásban. Csapatban 4x50-100 m-es váltók alakítása, versenyzés.</p> <p><i>Középtáv, folyamatos futás, tájékozódási futás</i></p> <p>Választás a távok közül. A különböző távokhoz illeszkedő futótechnika kiválasztása. Jártasság az adott távhoz szükséges versenytempó és irambeosztás megválasztásában. Állóképesség-fejlesztő módszerek rendszeres alkalmazása és teljesítményének nyomon követése. Az állóképesség-fejlesztő módszerek önálló gyakorlása.</p> <p>Folyamatos futás közbeni tájékozódás, kisebb területen célállomások megtalálása.</p> <p>Ugrások</p> <p>A homorító távolugrás jellemzőinek ismerete, gyakorlati alkalmazása.</p> <p>Választás a magasugró technikák közül. 5–7 lépéses egyénileg kialakított nekifutással versenyszerű végrehajtás. Közreműködés versenyek lebonyolításában.</p> <p>Kondicionális jelleggel sorozat szökdelések végrehajtása. 1–3 lépéses sorozat elugrás, illetve 2–4 lépéses sorozat felugrások technikajavító végrehajtása. Gyorsuló nekifutás optimális távolságról.</p> <p>Dobások</p> <p>A különböző dobásformákkal a törzsizom sokoldalú erősítése. Teljes lendületből történő hajítás. Választás az egyes lökő mozdulatok közül. Lendületvétellel egykezes vetés végrehajtása. Az optimális kidobási szög, sebességre és magasságra törekvés.</p> <p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az iram és tempó megválasztása szempontjainak ismerete.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> szénhidrátlebontás.</p> <p><i>Fizika:</i> hajítások, energia.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Az olimpiai eszme. Az újkori olimpiák története</p>

<p>A nekifutás módosítása szükségszerűségének ismerete. Az atlétikai ugrások és dobások technikátörténeti, a technikák változásai teljesítménynövelő hatásainak ismerete. Az olimpiákon szereplő atlétikai versenyszámok ismerete. „A gyorsabban, magasabba, erősebben” jelmondat értelmezése. Önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélése, a kudarc elfogadása és az azzal való megküzdés. Az élettani különbségek ismerete. Tájékozódási futás alapjainak ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyéni reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság, váltás közbeni alkalmazkodás, korrekció, holtpont, lépő, homorító és guggoló technika, átlépő, hasmánt- és floptechnika, ötlépéses hajító ritmus, lökés, vetés, jegyzőkönyvvezetés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</p>	<p>Órakeret 30 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az adott sportmozgás technikájának ismerete. A test feletti uralom szokatlan, új mozgásszituációkban. A baleseti kockázatok mérlegelése. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzésmódszertani és balesetvédelmi alapfogalmak, eljárások. Szabadban, teremben, spontán helyzetben végezhető egyéni, társas, csoportos mozgásformák. Az edzéshatáshoz szükséges ingerek nagysága és gyakorisága, a pihenő idő jelentősége.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A rekreációs életviteléhez szükséges sportági, élettani, edzésméleti ismeretek megszerzése. Az önállóan kezdeményezett társas vagy csoportos sportolás szervezési és lebonyolítási ismeretek, jártasságok megszerzése. A testnevelés újszerű tartalmakkal történő gazdagítása, az iskolai létesítményen belüli és tágabb környezetében lévő lehetőségek kihasználása sportolásra. A felnőtt kor sportos életviteléhez újabb sportágak megismerése, családi és csoportos öntevékeny sportoláshoz szükséges szervezési és rendezési ismeretek megszerzése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. A szabadidő, ill. alternatív sportok rendszerben kezelése. A helyi tantervben választott alternatív sport technikai, taktikai, gyakorlási, edzési és versenyzési rutinjának kialakítása, a hozzátartozó eszközök, technikák és veszélyek kezelése. A szabadtéri formák hangsúlyának megerősítése. Edzés a természet erőivel - játszóterek, szabadidő-központok bevonása, az adottságok kihasználásával jégpálya készítése. Újszerű mozgásfeladatok kihívásainak való megfelelés, pl. a közlekedés-biztonság területén a kerékpározás kultúráját szem előtt</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élettan.</p>

<p>tartva.</p> <p>Sportolás közben a rutinok megerősítése a zöldfelület megóvásában, a tájhasználatban, az épületek megóvásában és az energia, a vízhasználat, a dohányzás elleni küzdelem és a hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területén.</p> <p>A családi, baráti, munkahelyi csoportos és öntevékeny sportolásra való felkészítés, az önszerveződéshez szükséges ismeretek, jártasságok megszerzése. Társaságban is jól alkalmazható mozgásos kreatív, kommunikációs és kooperációs játékok tárházának bővítése.</p> <p>A többfunkciós helyi lehetőségek, eszközök bevonása a tartalmi változatosság biztosításához (természetes akadályok, ügyességi versenyek a környezet adta kihívások legyőzése).</p> <p>Egyszerű (akár saját készítésű) eszközökkel szerény tégigényű mozgásformák elsajátítása (ugrókötelezés, asztalitenisz, tollaslabda, gúlagyakorlatok stb.)</p> <p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Szabályismeret és baleset-megelőzési információk a helyi tantervben kidolgozott alternatív sportok területén.</p> <p>A helyes öltözködés és folyadékfogyasztás a szabadterén végzett sportolás során.</p> <p>A környezettudatos magatartás, a testmozgások során az egyénnek önmagával, társaival és a természettel való harmonikus kapcsolata kialakítása.</p> <p>A táborozási eszközrendszer megismerése, használatában jártasság szerzése (tájfutás, sátorverés, vízitúra, vándortábor stb.).</p> <p>Egy választott alternatív sportágban a világ-elit teljesítményének ismerete.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, edzettség, fittség, jó közérzet, teljesítőképeség, újrahasznosítás, példamutatás; környezettudatos természet- és épített-környezet-használat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Biztonsági követelmények és a küzdelekkel kapcsolatos rituálé. Az indulatok feletti uralom. Néhány önvédelmi megoldás, szabadulás a fogásból. A dzsúdó, illetve grundbirkózás alaptechnikái, szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az akaraterő, a kitartás, a küzdőképesség, az önbizalom fejlesztése, a félelem leküzdése és a sportszerűség (fair play) szemléletének kiteljesítése. Küzdő típusú játékok tudatos alkalmazása a személyiségfejlesztésben, különös tekintettel az önuralomra, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására. A közösségben előforduló veszélyhelyzetek felismerése és kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdeleket előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok:		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>

<p>Tolások-húzások, változatos testrészekkel, testhelyzetekben.</p> <p>Grundbirkózás cselekvésbiztos gyakorlása: Alapállás, alaphelyzetek stabil alkalmazása, szabályos és erős fogások csuklóra, karra, nyakra, derékra, rögzített kilendítések, keresztfogások. Emelések hónaljfogással, derékfogással, kevert fogással. A mögékerülések és kiemelések különböző változatai, dobástechnikák, leszorítások alkalmazása. Az eredményes földharc technikájának elsajátítása. Egyéni és csapatversenyek, küzdési taktikát igénylő feladatok játékos formában és páros küzdelmek.</p> <p>Dzsúdó sportági készségfejlesztés: A 9-10. osztályban tanult technikák és taktikák továbbfejlesztése. Az egyensúlyt stabilizáló és ezt kibillentő gyakorlatok, testsúlyáthelyezések, irányváltoztatások, előre, hátra, oldalra gurulások. Szabadulás különböző fogásokból (karfogás). Támadáselhárítási módszerek (ütés, szúrás, rúgás).</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Önmaga megvédésének ismerete, néhány támadáselhárítási eljárás ismerete, megértése és alkalmazása. Az érzelem- és feszültség szabályozás, az agresszió megelőzése a küzdőjellegű sporttevékenységek révén, az előnyök megfogalmazásának képessége. A sportszerű küzdelmek jellemformáló hatásának ismerete, elismerése. A megegyezésre készenlét képessége, a szabályok időleges, társ által megerősített felfüggesztésének, módosításának lehetősége.</p>	<p><i>ismeretek:</i> ókori olimpiák, hősök, távolkeleti kultúrák.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Viszonylagos erő kifejtés, fokozatosan növekvő erő kifejtés, sérülésmentes küzdelem, agresszió, önuralom, sportszerűség.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Egészségkultúra és prevenció</p>	<p>Órakeret 25 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Rendeződő egészségtudatosság, döntésképeség az egészséges, aktív életmód érdekében. Relaxációs, terhelési, edzési és a test épségét, egészségét megőrző eljárásokból egy-két megoldás ismerete, alkalmazása. Jártasság a gerincvédelmet érintő minden tanult feladat megoldásában. A terhelés igazítása a tesztek eredményeihez. A testmozgás szerepének ismerete a káros szenvedélyek elleni küzdelemben.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az élethosszig tartó optimális, életkornak és testalkatnak megfelelő prevenciós és rekreációs mozgásos tevékenységek önálló működtetéséhez, bővítéséhez és szükség esetén gyógyászati céllal történő gyakorlásához szükséges készségek és kompetenciák továbbfejlesztése. Az edzésre, a teljesítmény növelésére és mérésére, a prevencióra, rekreációra kész fizikai és mentális állapot állandósítása, a stressz kezelése. A fenntartásához szükséges elméleti és gyakorlati tudás rendszerré szervezése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Bemelegítés Általános és sportágspecifikus bemelegítő mozgásanyag feladatmegoldásai, kezdetben egyénileg, párban a tervezés, szervezés, levezetés, értékelés megvalósítása. A labdajátékhoz, tornához, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, küzdéshez kapcsolódó bemelegítések általános és speciális jellemzőinek, mozgásainak elkülönítése szóban és gyakorlatban egyaránt.</p> <p>Edzés, terhelés A fejlődés, a megfelelő hatékonyság alapfeltételeinek biztosítása: jól szervezettség, a felesleges állásidők kiküszöbölése, szükséges mozgásterjedelem (idő, ismétlésszám), szükséges intenzitás (sebesség, gyakorlatsűrűség, megfelelő ellenállás), terhelés-pihenés egyensúlya. Főbb témák: Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés tervezése és megvalósítása a gyakorlatban egyénileg, párban, csoportban eszközök nélkül és különböző eszközök segítségével. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Önálló mozgásprogram-tervezés. Lehetséges hagyományos és alternatív eszközök: pulzuszámoló, mozgásszenzorok, medicinlabda, súlyzó, ugrókötél, erősítő gumiszalag, gimnasztikai labda, pilates roller, TRX, erőgépek. A képességfejlesztő módszertani eljárások bemutatása: intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszerekkel edzésfolyamatok. A koordinációt javító eljárások bemutatása: a végrehajtás megváltoztatása és a végrehajtás feltételeinek megváltoztatása. A rendelkezésre álló szabadidő megtervezésének eljárásai. Egyéni rekreációs megoldások bemutatása, foglalkozásrészlet vezetése. Konkrét sportági tevékenységre és mozgásanyagra fejlesztett kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Motoros tesztek lebonyolítása – központi előírás szerint.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> anaerob terhelés, az idegrendszer működése, a keringési rendszer működése, glikolízis, terminális oxidáció.</p> <p><i>Fizika:</i> egyszerű gépek, erő, munka.</p>
<p>Az egészséges test és lélek megóvása A munkahelyi és egyéb ártalmak elleni védekezésre való felkészítés:</p>	

<p>a biomechanikailag helyes testtartás és az egészséges lábboltozat kialakításának és fenntartásának, a helyes légzésnek a gyakorlatai, az ülőmunka és a zárt tér ellensúlyozására szolgáló tevékenységek, a sportolás kedvező hatása a szenvedélyek megelőzésében.</p> <p>A stresszoldás gyakorlatai és a relaxáció.</p> <p>A „tudatos jelenlét” (mind fullness) módszerének elsajátítása és integrálása az eddig megtanult relaxációs technikái közé, és mindezek használata a mindennapi élet helyzeteiben.</p> <p>A megtanult és folyamatosan használt relaxációs módszerek tudatos alkalmazása a pályaorientációt és jövőképet építő lelki munkában, és a feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés.</p> <p>A test-lelki harmónia fejlesztésének egyéb, alternatív megközelítése a helyi lehetőségek és programok szerint.</p> <p>A testtartásért felelős izmok kellő erejének és nyújthatóságának fejlesztése a helyesen végzett tartásjavító tornával (általános és konkrét sportági jelleggel).</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sport által a pillanatnyi kiteljesedés (flow) élményének megélése.</p> <p>A sportágak gyakorlásához megfelelően illeszkedő bemelegítő eljárások ismerete.</p> <p>A terhelésfokozás paramétereinek ismerete.</p> <p>Az alvás és ébrenlét megfelelő arányai, a sport szerepe az egészséges alvásban.</p> <p>A gerinc sérülések, ártalmak elkerülési módozatainak ismerete.</p> <p>A sérült gerinc esetén az elsősegély ellátása és/vagy a sérülttel való helyes bánásmód ismerete.</p> <p>A stresszes állapot elleni tudatos védekezés ismerete.</p> <p>A helyes gerinctorna kivitelezésével kapcsolatos fogalmak, a gerinckímélet lényegének ismerete.</p> <p>A növekvő teljesítmény, sporteredmény objektív elismerése, öröm a másik ember teljesítménye felett, pozitív megerősítés.</p> <p>Az öröm mint pozitív életérzés melletti tudatos döntés, közös élmény, az egészség és a mozgásra fordított szabadidő megteremtésének egymást erősítő igénye (motiváció).</p> <p>A tudatos terhelésen, méréseken, önkontrollon alapuló teljesítményfejlesztés.</p> <p>Felelősségvállalás társak egészséges életmódja iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sportágspecifikus bemelegítés, mozgásterjedelem, intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszer, terhelés-pihenés egyensúlya, progresszív relaxáció, ingernagyság, ingergyakorosság, gerinckímélet, relaxáció, tudatos jelenlét.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>Sportjátékok</i></p> <p>A helyi tanterv szerint tanított két labdajátékra vonatkozóan: Önállóság és önszervezés a bemelegítésben, a gyakorlásban, az edzésben és a játékban, játékvezetésben.</p>
--	--

Az adott labdajáték főbb versenykörülményeinek ismerete.
Erős figyelemmel végrehajtott technikai elemek, taktikai megoldások, szimulálva a valódi játéksituációkat.
Ötletjáték és 2–3 tudatosan alkalmazott formáció, a csapaton belüli szerepnek való megfelelés.
A csapat taktikai tervének, teljesítményének szakszerű és objektív megfogalmazása.
A másik személy különféle szintű játéktudásának elfogadása.
Kreativitást, együttműködést, tartalmas, asszertív társas kapcsolatokat szolgáló mozgásos játéktípusok ismerete és célszerű használata.

Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák

A torna mozgásanyagában az optimális végrehajtására jellemző téri, időbeli és dinamikai sajátosságok megjelenítése.
Bonyolult gyakorlatsorok, folyamatok végrehajtása közben a mozgás koordinált irányítása.
Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok tervezése, gyakorolása, bemutatása.
Önálló zeneválasztás, a mozdulatok a zene időbeli rendjéhez illesztése.
Könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtás a táncos mozgásformákban. A torna versenysport előnyei, veszélyei, a hozzá kapcsolódó testi képességek fejlesztésének lehetőségei ismerete.
Bemelegítő és képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, a célnak megfelelő kiválasztása.
Optimális segítségadás, biztosítás, biztatás.
Hibajavítás és annak asszertív kommunikációja.
Az izmok mozgáshatárát bővítő aktív és passzív eljárások ismerete.

Atlétika jellegű feladatok

A futások, ugrások és dobások képességfejlesztő hatásának felhasználása más mozgásrendszerekben.
Az atlétikai versenyszámok biomechanikai alapjainak ismerete.
Az állóképesség fejlesztésével, a lendületszerzés az izom-előfeszítések begyakorlásával a futó-, az ugró- és a dobóteljesítmények növelése.
Az alapvető atlétikai versenyszabályok ismerete.
Bemelegítés az atlétikai mozgásokhoz illeszkedően.

Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek

Az helyi tantervben kiválasztott sportmozgás végzése elfogadható cselekvésbiztonsággal.
Uralom a test felett a sebesség, gyorsulás, tempóváltás, gurulás, csúszás, gördülés esetén.
Feladatok önálló tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel.
Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete.
Az ismeretek alkalmazása az új sporttevékenységek során.

Önvédelem és küzdősportok

A szabályok és rituálék betartása.
Önfegyelem, az indulatok és agresszivitás kezelése.
Több támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete az álló és

földharcban.

Egészségkultúra és prevenció

A bemelegítés szükségessége élettani okainak ismerete.

Az egészségük fenntartásához szükséges edzés, terhelés megtervezése.

Relaxációs gyakorlatkészlettel tudatos védekezés a stresszes állapot ellen.

A feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés.

A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok ismerete, pontos gyakorlása, értő kontrollja.

A gerinckímélet alkalmazása a testnevelési és sportmozgásokban, kerti és házimunkákban, az esetleges sérüléssel szituációk megfelelő kezelése.

**Közösségi nevelés helyi tanterv
9-12. évfolyam
szakgimnázium**

Érvényes: 2020/2021. tanévtől

Célok, feladatok

A középiskola általános célja, hogy érvényesítse a humánus értékeket, közvetítse az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeit, testi és lelki egészségre törekvő, az emberi kapcsolatokban igényes felnőtteket, demokratikus elveket követő állampolgárokat neveljen, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

Intézményünknek öt évfolyama van. A 9–12. évfolyamokon az általános műveltséget megalapozó közismereti, valamint szakmai elméleti és szakmai gyakorlati oktatás folyik. A tanulók az érettségi bizonyítvány, valamint a középfokú szakképesítés megszerzése mellett felkészülnek a szakirányú felsőfokú továbbtanulásra vagy a szakirányú munkába állásra.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozódási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát a középiskola azzal támogatja, hogy felkészíti tanulóit a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazható tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez nélkülözhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A középiskola feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, továbbépítésére, integrálására. A nevelő-oktató munka megtervezésekor figyelembe veszi a kulturális intézményrendszer által kínált nem formális, informális tanulási lehetőségeket.

A közösségi nevelés óra 9- 12. évfolyamon kötelező tantárgy. Óraszám a heti 1 óra.

Központi kerettanterv nincs.

Az osztályfőnöki nevelőmunka az utóbbi időben átértékelődött, melynek okai:

- modern kor veszélyei
- közvetlen környezet veszélyeztető tényezői
- családok helyzete
- információhoz való jutás széles skálája, és ellenőrizhetetlensége
- iskolával kapcsolatos társadalmi elvárások.

Elvárások a felnövekvő nemzedéktől:

- Haza felelős polgára legyen – kifejlődjön benne a hazafiság.
- Reális önismereten alapuló szilárd erkölcsi ítélőképességgel rendelkezzen.
- Megtalálja helyét a családban, társadalomban és a munka világában.
- Törekedjen tartalmas és tartós kapcsolatra.
- Legyen képes önálló tájékozódásra, cselekvésre.
- Ismerje és értse a természeti, a társadalmi, kulturális jelenségeket.
- Tartsa értéknek a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

Fejlesztési területei és a közösségi nevelés óra feladatai:

- Erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Önismeret, társas kultúra.
- Családi életre nevelés
- Testi és lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért.
- Önkéntesség.

- Fenntarthatóság, környezettudatosság.
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- Elsősegélynyújtás
- A tanulás tanítása.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismer közösségi egyezségeket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Érti az etikai elvek, a normák és a törvények kapcsolódását. Képes értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat értékkonfliktusok kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosul benne munkásságuk (egyetemes) jelentősége. Ismeri a szakmája fejlődésével kapcsolatos fontosabb magyar találmányokat, a szakmájában ismert kiemelkedő magyar személyiségeket. Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben. Ismeri a népi hagyományokon alapuló és vallási gyökerű éves ünnepkört, van tapasztalata az ezekhez kötődő szokásokról. Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét, tisztában van a helytörténeti események főbb állomásaival. Ismer az UNESCO kulturális örökség kincséhez és a magyar örökséghez tartozó kiemelkedő jelentőségű hazai természeti és kulturális értékeket. Tájegységekhez kötve is ismer hungarikumokat. A hagyományos (népi) életmód, szokások megismerésén keresztül értékeli ezek fenntarthatósággal kapcsolatos szerepét. Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét, képes az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyével kapcsolatban érvelni. Ismer a demokratikus jogok fenntartásáért küzdő szervezeteket, és tud példát hozni az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységére. Gyakorolja jogait és kötelességeit szűkebb környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a jó együttműködésre az együttélésben. Képes a helyi közösségekkel való együttműködésre, ismeri a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanulóban tudatosul, hogy számos olyan mindennapi élethelyzet van, amelyben az ember személyisége alapvető befolyással bír céljai elérésére, a társas kapcsolatai alakítására, feladatai elvégzésére. Tisztában van a társas kapcsolatok építésének lényegével és az emberi együttműködés lehetőségeivel. Rendelkezik a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához

szükséges ismeretekkel, készségekkel, empátiával; ez jellemzi a tőle különböző embertársaival való kapcsolatát is. Tud különbséget tenni az ideális és a reális énkép között, és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagáról alkotott képet. Felismeri a normakövetés szerepét, fontosságát.

Családi életre nevelés

A tanuló tudatosan készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos rendszerezésére, rangsorolására, megismeri a takarékoság-takarékoskodás alapvető technikáit. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. Értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényévé válik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéne. Képes egészséges étrend összeállítására, ismeri a mennyiségi és minőségi éhezés, valamint az elhízás kockázatait. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Képes a stresszt oldó módszereket alkalmazni, választani. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros, szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, ezektől tudatosan tartózkodik. Ismeri a rizikófaktor fogalmát, képes értelmezni erre vonatkozó információkat. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Tud a gyász szakaszairól és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákról, ismeri a hospice szolgáltatás fogalmát. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó betegtájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a betegjogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, ismeri ezek alapvető hatásmechanizmusát, tud példákat sorolni védőoltásokra.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló felismeri, ha szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten kötelességének érzi a segítségnyújtást, és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érti a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés különbözőségeit. Konkrét példákon keresztül érti, hogyan függ össze a fenntarthatóság három vetülete (a gazdaságossági,

a környezeti és a szociális fenntarthatóság) globális problémákkal. Belátja, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát, és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Képes fokozatosan megérteni és értelmezni egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. A tanulóban felelősség ébred abban, hogy saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Érti a nemzetközi összefogás jelentőségét a fenntarthatósággal kapcsolatban.

Pályaorientáció

Tudatosul a tanulóban, hogy élete során többször pályamódosításra kényszerülhet, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik tervezett szakmájával, hivatásával kapcsolatban, munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Felkészült az álláskeresésre, tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Érti, hogy ezek közül melyek piacképesek, és melyek állnak kapcsolatban az általa kitűzött céllal, illetve hogy a munkáltató érdeklődését melyek keltik fel igazán. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló rendelkezik ismeretekkel az euróövezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexekről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életére. Törekszik rá, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitellel elégítse ki. Érzékeli az anyagi és a kapcsolati tőke értékét és szerepét a társadalomban. Képes eligazodni pénzügyi és közgazdasági fogalmak között. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nemkívánatos tartalmak elhárítására.

A tanulás tanítása

A tanuló megtanul jegyzetelni, képes kiemelni a lényegét a hallott vagy az olvasott szövegből. Képes saját tanulási stílusának, erősségeinek és gyengeségeinek megfelelő tanulási stratégiák kialakításával önálló tanulásra. A tanuló ismeri az időmenedzsment jelentőségét, alkalmaz az azt segítő technikákat. Képes a különböző információkat különböző formában feldolgozni és rendszerezni, használ tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. A tanulás folyamatában gyakorolja a szóbeli, az írásbeli és a képi kifejezés különböző formáit. Tud különböző természeti és társadalmi jelenségeket megkülönböztetni, összehasonlítani; alkalmazza a különböző tantárgyakban szerzett ismereteit ezek értelmezésében.

Kulcskompetenciák:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematika kompetencia
- Természettudományos és technikai kompetencia

- Digitális kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetenciák
- Kezdeményezőképeség és vállalkozási kompetenciák
- Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképeség
- Hatékony önálló tanulás

A közösségi nevelés helyi tanterv tananyagtartalma és a hozzárendelt fejlesztési célok:

1. Önismeret

- * a személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, a személyiség stabilizálása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása.

2. A tanulás tanulása

- * a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítása valamennyi tantárgyban.

3. Társas kapcsolatok

- * készség és képesség a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.

4. Konfliktuskezelés

- * képesség a konfliktusok konstruktív módon történő kezelésére, a megélt konfliktusok hasznosítására az önismeret fejlesztésében, társas kapcsolatok minőségének javításában.

5. Lelki egészség

- * a lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek és képességek kialakulása.

6. Testi egészség

- * az egészségnek, mint alapértéknek az elfogadása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, készség és képesség ezek leküzdésére.

7. Viselkedéskultúra

- * a mindennapi együttéléshez szükséges civilizációs szokások kialakulása és megszilárdulása.

8. Pályaorientáció

- * képesség a munkaerőpiacon történő eligazodásra, az egyéni vágyaknak, törekvéseknek a lehetőségekkel történő összehangolása.

9. Jelenismeret

- * eligazodás a jelen társadalmi változásaiban, ellentmondásaiban, saját álláspont kialakítása a történésekkel kapcsolatban.

10. Felelős állampolgár nevelése

- * a jogok és kötelességek ismerete az iskolában és a társadalomban, a demokráciának mint értéknek az elfogadása, közös szabályok, normák alkotásához és működtetéséhez szükséges szemlélet kialakulása, az általánosan érvényes normákhoz, a kodifikált törvényekhez való konstruktív viszonyulás, igény és szándék a saját előítéletekkel való szembesülésre, ezek leküzdésére, illetve a másság elfogadására
- * a nemzetiségek kulturális autonómiájának elfogadására nevelés

11. Globális problémák

- * a világ problémái iránti egyéni felelősség belátása, a kapcsolódó egyéni aktivitás terének megtalálása, a világ dolgai iránti érdeklődés, a folyamatos tájékozódás iránti igény felkeltése.

A felsorolt nevelési területeken kívül számos más olyan feladat is van, amely a gyakorlatban, a nevelés hétköznapijaiban vár megoldásra.

A javasolt témák ugyan az osztályfőnöki munkához ajánlanak programot, de a nevelés az iskola életének elsőrendű feladata, ezért megvalósítása az egész nevelőtestület, sőt az iskola valamennyi dolgozójának feladata.

Az iskolai környezet csak része a nevelési színtereknek. Hinnünk kell azonban, hogy szerepünk alapvetően meghatározó diákjaink személyiségének és életének alakulásában.

JAVASOLT ÓRATERV (Szakgimnázium)

Témák (évf./óra)	9.	10.	11.	12.
Önismeret	4	5	3	2
A tanulás-tanulása	5	4	1	1
Társas kapcsolatok	4	5	4	2
Konfliktuskezelés	3	3	5	2
Lelki egészség	2	2	4	2
Testi egészség	3	3	3	2
Viselkedéskultúra	2	2	2	1
Pályaorientáció	2	2	2	6
Jelenismeret	2	2	2	2
Felelős állampolgár nevelése	2	1	2	3
Globális problémák	1	1	2	1
Összesen	30	30	30	24
Aktuális feladatok	7	7	7	8
A tanév óraszám	36	36	36	32

9. évfolyam

Tananyag	Követelmények
1. Önismeret (4 óra)	

<p>Fejlesztési cél: a személyiség gazdagítása</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * hogyan látjuk önmagunkat, * hogyan látnak minket mások, * erényeink felismerése, erősítése, * kiküszöbölhető hibák korrigálása, * önmagunk elfogadása, elfogadtatása, * az önfejlesztés igénye, lehetősége és módjai 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * önismerettel kapcsolatos beszélgetés irodalmi, vagy filmélmény alapján, * önismereti tréning.
<p>2. A tanulás tanulása (5 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a különböző tantárgyak tanulását segítő ötletek, eljárások megismerése, az alulteljesítő, tanulási zavarokkal küzdő tanulók munkájának segítése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az eredményes tanulás mentálhigiénés feltételei, * az eredményes tanuláshoz szükséges képességek, attitűdök fejlesztése, * speciális, tantárgyokhoz kapcsolt tanulási technikák gyakorlása 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * összekapcsolva az önismeret-fejlesztés témakörével; közös téma feldolgozás, * szaktanárok bevonásával megkeresni a tantárgyak legeredményesebb tanulási módszerét
<p>3. Társas kapcsolatok (4 óra)</p> <p>Fejlesztési cél:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az emberi viselkedés alapvető törvényszerűségei és a magatartás etikai követelményei megismerése, gyakorlása, * szociális és kommunikatív képesség kialakulása <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * társas kapcsolatok az osztályban * az együttes élmények, tevékenységek, közös célok közösségformáló ereje, * a szervezett és a spontán kialakuló csoportok együttes jelenléte az osztályban, * feszültségek és konfliktusok tanulók és tanulóscsoportok között 	<p>Javasolt módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az Önismeret fejlesztés tréninggel összekapcsolva közös témafeldolgozás, * tanulók egyéni, megélt tapasztalatai alapján, csoportfoglalkozás keretében, * szociometriai vizsgálat eredményei alapján
<p>4. Konfliktuskezelés (3 óra)</p>	

<p>Fejlesztési cél: a konstruktív konfliktuskezelés lehetőségeinek megismerése.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a konfliktus, mint az emberi életben elkerülhetetlen és hasznosítható jelenség, * konstruktív konfliktuskezelés módszere 	<p>Javasolt módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a tanulók megélt konfliktusainak feldolgozása, * szituációs játékok, * irodalmi és filmanyag felhasználása
<p>5. Lelki egészség (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: A személyiség fejlesztés mentálhigiénés feltételének kimunkálása</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a serdülőkor, mint a személyiség kialakulásának döntő szakasza, * életkori problémák: feszültségek, önállóvá válás, konfliktusok szülőkkel és tanárokkal, kapcsolat iskola és más társakkal, * önnevelési készség és stratégia, * képességeink és korlátaink tudata, * önismeret, önkontrol, önbizalom 	<p>Javasolt módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> * feldolgozása más témakörökkel együtt, * önálló témaként szakpedagógus, vagy orvos segítségével igényelve
<p>6. Testi egészség (3 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: az egészséges életvitel szokásrendszer kialakítás igényének fejlesztése.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a lelki- és testi egészség összefüggései, * a pszichés zavarok testi jelei, * az egészségkárosító szenvedélyek leküzdése, megelőzése, * a serdülés testi sajátosságai, * a serdülőkor pszichés érének folyamata, * öröklődés jelentőségének felismerése 	<p>Javasolt módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> * csoportos beszélgetés szakpedagógussal, vagy orvossal, vagy védőnővel, * audio- és videoanyag felhasználása
<p>7. Viselkedéskultúra (2 óra)</p>	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a Társas kapcsolatok fejezettel együtt feldolgozható szerepjáték formában,

<p>Fejlesztési cél: a mindennapi érintkezés társadalmilag elfogadott szabályainak bemutatása, szokásainak kialakítása.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * mindennapi kommunikáció: köszönések, megszólítások, ismerkedés, bemutatás, bemutatkozás. A társalgás szabályai kisebb-nagyobb társaságban, * udvariassági formulák, generációs különbségek a viselkedéskultúrában, illemszabályok jellegzetes helyzetekben, * a kulturált közlekedés 	<ul style="list-style-type: none"> * irodalmi, vagy filmanyag segítségével csoportfoglalkozás keretében
<p>8. Pályaorientáció (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a tanulók pályaválasztási képességének fejlesztése.</p> <p>Javasolt téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> * ki milyen pályát szeretne választani az érettségi után? * munkaterületek, munkakörök bemutatása 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * csoportos beszélgetés a tanulókkal
<p>9. Jelenismeret (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a jelen eseményei közötti eligazodás segítése, az önálló vélemény alkotás fejlesztése.</p> <p>Javasolt téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a haza közösségteremtő alkotóelemei: a nyelv, a táj, a kultúra, a történelem, a nemzeti szimbólumok, ünnepek, szokások, a közös jövő, * a történelmi múlt és a jelen kapcsolata 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * irodalmi vagy filmélményhez kapcsolódó csoportfoglalkozás
<p>10. Felelős állampolgár nevelése (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a jogok és a kötelességek megismerése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok, kötelességek (adózás...stb) 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * problémafelvető előadás és osztályszintű vita

<ul style="list-style-type: none"> * az Emberi Jogok Európai Egyezménye * Egyezmény a gyermekek jogairól * az állampolgári, a helyi réteg, nemzetiségi, illetve az egyén érdekeinek összehangolása, * gyermeki jogok, emberi jogok, nemzetiségi jogok, diákjog, * személyiségi jog tisztelete, * nemzetiségi, kisebbségi vélemények, létjogosultságának elismerése 	
<p>11. Globális problémák (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: az egyéni- és társadalmi felelősség megismerése</p> <p>Javasolt téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a természeti környezet, az ökológiai egyensúly védelme 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * problémafelvető előadás és osztályszintű vita
<p>12. Aktuális feladatok (6 óra)</p>	

10. évfolyam

Tananyag	Követelmények
<p>1. Önismeret (5 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a tanulók önmaguk és mások megismerésével alakíthatják személyiségüket és lehetnek toleránsak másokkal.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * eszményképek és szerepük az önnevelésben, * felelősségvállalás saját személyiségünk alakításáért, * a szándék, a kitartás és a céltudatosság szerepe az önfejlesztésben 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * különféle önismeret-fejlesztési gyakorlatok, * szituációs játékok, * csoportbeszélgetések
<p>2. Tanulás tanulása (4 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a képességeket fejlesztő gyakorlatok megismerése a hatékonyabb tanulás érdekében</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * tanulási szokások, módok, * tanulási technikák, * önismeret alapján kiválasztott tanulási módszerek, * önellenőrzés módszere, kialakítása, * új információhordozók felhasználása a tanulásban, * könyvtárhasználat 	<p>Javasolt módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a tanulókról információ gyűjtés a képességfejlesztő gyakorlatokhoz, * képességfejlesztő gyakorlatok csoportmunkában
<p>3. Társas kapcsolatok (5 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a család, mint az egyén elsőszámú mikroközössége elv megértése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a család történelmileg kialakult funkciói, * a többgenerációs családok tagjainak sajátos problémái, ezek tolerálása, kezelése, * a serdülő sajátos szerepe a családban, felelőssége a család légköréért, * a család külső kapcsolatai, 	<p>Javasolt módszer</p> <ul style="list-style-type: none"> * beszélgetés kiscsoportban és osztályszinten. A beszélgetést problémafelvetés előzze meg (a tanulói élmények, kérdőívek, szociometriai vizsgálatok).

<ul style="list-style-type: none"> * a családi élet zavarai, * csonka család problémái, kapcsolattartás a különélő szülővel, * távol a családtól (élet a kollégiumban) 	
<p>4. Konfliktuskezelés (3 óra)</p> <p>Javasolt cél: a konfliktus, mint az emberi életben elkerülhetetlen és hasznosítható jelenség elvének megértése, elfogadása</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az első évfolyam vonatkozó anyagának rövid ismertetése, * konstruktív konfliktuskezelés módszere és gyakorlása, * irodalmi v. történelmi esemény feldolgozása a konfliktuskezelés szempontjai alapján 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a drámapedagógia módszere a technikák megismeréséhez és gyakorlásához, * közös vita ismert esemény alapján
<p>5. Lelki egészség (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a lelki egészség, mint feltétel, minden probléma megoldásában fontos szerepet kap. Önálló témaként történő tárgyalása, kiemelt jelentősége miatt indokolt.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a szorongás, a stressz, a feszültség és a fáradtság oldásának technikái, * a megfelelő konfliktuskezelés, mint a lelki egészség feltétele, * a megfelelő mentálhigiénés állapot, mint az eredményes konfliktuskezelés feltétele 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * önálló témaként feldolgozva: önként vállalkozó tanulók közreműködésével, * más témákkal együtt - közös megoldáskeresés, * irodalmi vagy filmanyag feldolgozása, * igény szerint: szakpedagógus vagy pszichológus előadása és tréningje
<p>6. Testi egészség (3 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: az egészségmegőrzés igényének fejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a serdülés testi sajátosságai, * a serdülőkori biológia, * az egészséget fenyegető tényezők ismerete, törekvés az ellensúlyozásra, * a betegségek megelőzésének lehetőségei, 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * szakpedagógus, orvos vagy védőnő előadása alapján közös anyagfeldolgozás

<ul style="list-style-type: none"> * balesetek megelőzése, elsősegélynyújtás 	
<p>7. Viselkedéskultúra (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a mindennapok írott és íratlan szabályainak megismerése, gyakorlása</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az ígéret, a megállapodás, a határidők betartása, * mások idejének, nyugalmanak tiszteletben tartása, * kimentés, kiengesztelés, bocsánatkérés, * fokozott figyelem az arra rászorulókra (idősek, betegek, kisgyermekesek, ...stb.), * testi, lelki erőszak kerülése és elutasítása 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * célszerű osztálykeretben közös beszélgetés vita formájában feldolgozni
<p>8. Pályaorientáció (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: egyéni vágyaknak és törekvéseknek a lehetőségekkel történő összehangolása</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * munkakörök betöltésének feltételei, * alkalmazotti munkakör, * munkaszerződés, kollektív szerződés * vállalkozói munkakör, * a vállalkozás alapításának és sikeres működésének feltételei * a nonprofit szféra főbb területei és sajátosságai * érdekképviseltek 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az elképzelt munkakör összehasonlítása a gyakorlati lehetőségekkel, * szakpedagógus, vagy külső előadó segítségével feldolgozni a témát
<p>9. Jelenismeret (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: eligazodás a jelen társadalom viszonyaiban, saját álláspont kialakítása képességének fejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * hazánk jelenlegi helyzete, belátható jövője, 	<p>Javasolt módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> * aktuális téma megvitatásával próbáljuk megismerni a tanulók gondolatait, véleményét a jelen gazdasági problémáiról működtetéséről

<ul style="list-style-type: none"> * nemzetgazdasági teljesítménymutatók, * gazdasági változások, privatizáció, * vállalkozások, * munkanélküliség, * közvélemény, közhangulat 	
<p>10. Felelős állampolgár nevelése (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: igény és szándék a saját előítéletekkel való szembekerülésre, ezek leküzdése, illetve a másság elfogadása</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * nyitottság a hátrányos helyzetű rétegek ügye iránt, * érdeklődés, fogékonyság a társadalom jelenségei, problémái iránt * az állampolgári, a helyi réteg, nemzetiségi, illetve az egyén érdekeinek összehangolása, * gyermeki jogok, emberi jogok, nemzetiségi jogok, diákjog, * személyiségi jog tisztelete, * nemzetiségi, kisebbségi vélemények, létjogosultságának elismerése 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * problémafelvető előadás és osztályszintű vita
<p>11. Globális problémák (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a világ problémái iránti egyéni felelősség belátása</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * felelősségvállalás a jövő generációk sorsáért, * a világon létező nemzetek egyenjogúságának elismerése, egyetemes emberi jogok, * a háború és béke kérdése napjainkban 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * problémafelvető előadás és osztályszintű vita
<p>12. Aktuális feladatok (6 óra)</p>	

11. évfolyam

Tananyag	Követelmény
<p>1.Önismeret (3 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * pozitív-negatív, reális-irreális énkép, * törekvés a saját testi, lelki és társas szükségletek kielégítésére, * törekvés a személyiség folyamatos fejlesztésére, karbantartására 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * önvallomás, irodalmi vagy filmélmény alapján történő beszélgetések, * önismeret fejlesztési tréning
<p>2. A tanulás tanulása (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítása valamennyi tantárgyban</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * kudarcok a tanulásban, a kudarcok elviselése, okainak kezelése, * saját felelősség belátása, * a kudarcok tanulságainak hasznosítása az önnevelésben 	<p>Javasolt módszer</p> <ul style="list-style-type: none"> * a sikertelen tanulás objektív és szubjektív okainak feltárása önként jelentkező tanulókkal, * megoldáskeresés osztályszintű beszélgetésekkel
<p>3. Társas kapcsolatok (4 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: készség és képesség a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * egyén és közösség együttműködéséhez szükséges szabályozók ismerete (erkölcs, jog, törvények, szabályok), * egyéni és közösségi érdekek összefüggései, * érdekek képviselése, érdekegyeztetés, * harmonikus társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges tulajdonságok, képességek 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a dolgok intimitása miatt célszerű fiktív esetek alapján lefolytatni a vitákat

<p>4. Konfliktuskezelés (5 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: képesség a konfliktusok konstruktív módon történő kezelésére, a megélt konfliktusok hasznosítására az önismeret fejlesztésében, társas kapcsolatok minőségének javításában.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a rivalizálás a személyiség fejlődését segítő, illetve gátlásokat okozó és konfliktusokat eredményező formái, * a másság elutasítása, bűnbakkeresés; az egyén felelőssége a jelenségek kialakulásában, * a kiközösítettek cselekvési tere és lehetőségei, * agresszivitás, mint társadalmi jelenség, * az agresszivitás lehetséges okai 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * aktuális, személyhez kapcsolódó esemény feldolgozása (újság, rádió, televízió hír)
<p>5. Lelki egészség (4 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a korosztályt veszélyeztető szenvedélybetegségekkel szembeni ellenálló képesség erősítése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * egészségkárosító szokások (dohányzás, alkohol, vidiótizmus...stb.), * szenvedélyek (élénkítő- és kábítószer) 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * külső szakértők (szociológus, pszichológus, rendőr, drogambulancia munkatárs...stb.) meghívása. * más témákkal együtt közös megoldáskeresés
<p>6. Testi egészség (3 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a tartalmas, gazdagító intim kapcsolatok kialakítása és fenntartása képességének fejlesztése.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a szexuális kultúra, a szexuális élet megkezdése, biológiai és erkölcsi szempontok, felelősségvállalás egymás iránt, * fogamzásgátlás módjai és kockázatuk, * gyakran változtatott partnerkapcsolatok veszélyei, 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Szakpedagógus vagy orvos segítségével célszerű lefolytatni a vitát, beszélgetést. Az egyéni problémák feltárása négy szemközt beszélgetésen a leghatékonyabb.

<ul style="list-style-type: none"> * optimális családtervezés lehetősége, * szexuális rendellenességek, * nemi betegségek, * AIDS 	
<p>7. Viselkedéskultúra (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a kulturált közlekedési szokások kialakulásának fejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * közlekedési kultúra, * közlekedési szabályok ismeretének fontossága, * magatartási követelmények utas, gyalogos, járművezetők számára, * közlekedési balesetek megelőzése, * közlekedési szabályok megszegésének hatósági és jogi következményei 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * egyéni közlekedési élmények megvitatása, * oktató és balesetmegelőző videofilmek felhasználása
<p>8. Pályaorientáció (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a pályaválasztás, a pályakezdés gondjaiban való eligazodás képességének fejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * tájékozódás a munkaerőpiacon * álláskeresési módszerek, technikák * álláskeresés során követendő magatartási és viselkedési normák * piacképes, nem piacképes tudás 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * külső szakember (munkaügyi központ munkatárs) előadása.
<p>9. Jelenismeret (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a társadalmi és gazdasági viszonyok közötti eligazodás képességének kifejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * aktuális politikai vagy gazdasági téma, esemény feldolgozása, értékelése 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * aktuális téma megvitatásával próbáljuk megismerni a tanulók gondolatait, véleményét a jelen gazdasági problémáiról működtetéséről
<p>10. Felelős állampolgár nevelése (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a demokrácia, mint érték, elfogadása. A demokrácia működésének játékszabályai alkotásához szükséges szemlélet kialakulása.</p>	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * kommunikációs tréning

<p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az osztálytársadalmi, a helyi réteg, nemzetiségi, illetve az egyén érdekeinek összehangolása, * gyermeki jogok, emberi jogok, nemzetiségi jogok, diákjog, * személyiségi jog tisztelete, * nemzetiségi, kisebbségi vélemények, létjogosultságának elismerése 	
<p>11. Globális problémák (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a szűkebb és tágabb világ dolgai iránti érdeklődés és a tájékozódási igény felkeltése.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * európai identitástudat, európai hagyományok, az európai kulturális örökség, * hazánk és környezetünk sajátos problémái, * kapcsolatok a világgal. INTERNET 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * kiselőadások és viták
<p>12. Aktuális feladatok (6 óra)</p>	

12. évfolyam

Tananyag	Követelmény
<p>1. Önismeret (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: az önálló, saját sorsa alakításának képességével bíró felelős ember fejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * élettervek, karriertervek, * felelősség önnön személyiségünk, saját sorsunk alakításáért, * hit önmagunk erejében, törekvés az önbecsülésre, * a belső személyi autonómia kialakításának fontossága	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * önismeret fejlesztő tréning
<p>2. A tanulás tanulása (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: az érettségire történő felkészülés leghatékonyabb módszerének kialakítása a tanulók számára</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * tanulás és teljesítmény az érettségire történő felkészülés folyamatában, * elvárások és teljesítmény: érettségi vizsgán, iskolán kívüli vizsgán, versenyeken	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az érettségi vizsgaszabályzat vonatkozó részeinek feldolgozása, * speciális tantárgyhoz kötődő tanulási módszerek megismerése
<p>3. Társas kapcsolatok (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítása képességének fejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * iskolán és családon kívüli kötődések (sportegyesületek, pop együttesek, vallási bázisközösségek, szekták), * az ifjúsági szubkultúra hatásai: divat, beszédstílus, szokások, viselkedési formák, szabadidős programok, * szerelem, partnerkapcsolat: a tartalmas, gazdagító partnerkapcsolat kialakulásának feltételei (önkéntesség, egyenrangúság tudata, egymásra	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * csoportos beszélgetés

<p>figyelés, a partner érzelmi, viselkedési szokásainak elfogadása, felelősség, őszinteség). Hullámhegyek és hullámvölgyek a tartós kapcsolatokban, veszekedés, konfliktusok. A kapcsolat megszakításának kulturált formája</p>	
<p>4. Konfliktuskezelés (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: konfliktusoknak a demokrácia szabályai szerint történő megoldás igényének és képességének fejlesztése</p> <p>Javasolt téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a demokrácia, mint potenciális konfliktusforrás, * kompromisszum, konszenzus, vitakultúra, tárgyalási technikák, * demokrácia az osztályban, iskolában 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * drámapedagógia, * a jelen ismerettel összekapcsolva feldolgozni
<p>5. Lelki egészség (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a lelki egészség megőrzésének, és szükség szerinti helyreállítás képességének fejlesztése</p> <p>Javasolt téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> * a művészi önkifejezés, a humor, a játék, a műélvezet, mint a lelki egészség helyreállításának, a feszültség oldásának hatékony eszköze, * élményképesség, érzelmi jelenlét mindabban, ami velünk történik, * a pozitív és negatív élmények feldolgozásának képessége 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * külső előadóval történő csoportos beszélgetés
<p>6. Testi egészség (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: az egészségkárosító szokások kialakulása elkerülése képességének fejlesztése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, illetve gyógyításuk, 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * szakpedagógus vagy orvos előadása, * bizalmas beszélgetések az azt igénylő tanulókkal

<ul style="list-style-type: none"> * mértéktelen kávé és alkoholfogyasztás, * gyógyszerek, kábítószeres, * az alkoholizmus és a drogfüggőség kezelése (szociális és egészségügyi intézkedések) 	
<p>7. Viselkedéskultúra (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a társadalmilag elfogadott, elvárt viselkedési szokások megismerése, igény a gyakorlásra</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * kulturált viselkedés szabályai a munkahelyen, * álláskeresés, munkábaállás, * kapcsolat idősebb kollegákkal, * kulturált vállalkozói magatartás 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * irodalmi vagy filmanyag felhasználása, * csoportviták
<p>8. Pályaorientáció (6 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a pályakezdéshez kapcsolódó legfontosabb teendők és problémák megismerése</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * szakmai önéletrajzok tartalma, formája, * pályázatkészítés, * munkaviszonnyal kapcsolatos fogalmak megismerése, * munkavégzés alapvető szabályai, * a munkanélküliség problémái, * a pályakezdőket megillető munkanélküli ellátások, * továbbképzés, átképzés lehetőségei 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * külső szakértő meghívása a munkajogi kérdések feldolgozásához
<p>9. Jelenismeret (2 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a végzős diákok érdeklődésének fejlesztése hazánk és a nagyvilág dolgai iránt</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * aktuális társadalmi és gazdasági események 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * közérdeklődésre számító aktuális esemény feldolgozása osztályszintű vitában
<p>10. Felelős állampolgár nevelése (3 óra)</p>	

<p>Fejlesztési cél: az erkölcsös és kulturált politizálás képessége igényének fejlesztése.</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * igény az erkölcsös és kulturált politizálásra, érdekérvényesítésre, vitára, * tévedés belátásának készsége, az ésszerű (nem elvtelen) kompromisszumra való alkalmasság, * konszenzuskeresés technikái * az osztályszadalmi, a helyi réteg, nemzetiségi, illetve az egyén érdekeinek összehangolása, * gyermeki jogok, emberi jogok, nemzetiségi jogok, diákjog, * személyiségi jog tisztelete, * nemzetiségi, kisebbségi vélemények, létjogosultságának elismerése 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * kommunikációs tréning a különféle tárgyalási technikák elsajátítására.
<p>11. Globális problémák (1 óra)</p> <p>Fejlesztési cél: a honvédő hadsereg szükségességének elfogadása, a haza védelme minden állampolgár alapvető kötelessége</p> <p>Javasolt témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> * honvédelem és erőszakmentesség 	<p>Javasolt módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> * látogatás egy katonai alakulatnál.
<p>12. Aktuális feladatok (8 óra)</p>	

Matematika érettségi előkészítő 11-12. évfolyam helyi tanterve

A középfokú képzés során a matematika tanulása-tanítása tekintetében az egyik legfontosabb feladat a tanuló önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. A 9. évfolyamtól kezdve a spirális felépítésnek megfelelően – a korábbi képzési szakaszok során megszerzett készségekre, képességekre és ismeretekre alapozva – egyre absztraktabb formában épül fel a matematika belső struktúrája (fogalmak definíciója, tételek, bizonyítások).

Az 1–4. és 5–8. évfolyamos képzés nevelési-oktatási szakaszait jellemző tanuláshoz és tanításhoz képest a 9–12. évfolyamokon fokozatosan hangsúlyosabbá válik a matematika deduktív jellege. Az új fogalmakat, algoritmusokat, ismereteket viszont továbbra is induktív módon, szemléltetéssel, felfedeztetéssel, tanulói tevékenységekre építve, a valósághoz kapcsolva kell bevezetni.

Jól megválasztott problémák tárgyalása során válik a tanulók számára is szükségessé az új fogalmak bevezetése és pontos definiálása. Tanári irányítással a tételek, általános összefüggések is felfedeztetők a tanulókkal. Ezen folyamat során fejlődik a tanulók szintetizáló és modellalkotó képessége. A felfedezett tételek és összefüggések egy része bizonyítás nélkül is gyarapítja a matematikai eszköztárat. Néhány tétel bizonyítása azonban elengedhetetlen része a matematika tanításának, hiszen a bizonyításokon keresztül mutatható meg a matematika logikus és következetes felépítése. Az új fogalmak megalkotása, az összefüggések, stratégiák felfedezése és az ismereteknek feladatok, problémák megoldása során történő tudatos alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a meglévő ismeretek mobilizálásának képességét, valamint a problémamegoldó gondolkodás eltérő típusainak adekvát használatát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen a tanuló meg tudja állapítani adott állítás, tétel érvényességi és alkalmazási körét, megállapításai, állításai mellett logikusan tud érvelni. A matematika tanulásának-tanításának egyik fő célja, hogy fejlődjön a tanuló mérlegelő gondolkodása, az adatok elemzését, szintézisét és értékelését lehetővé tevő készségek és képességek rendszere. A matematikai játékok, logikai feladványok fejlesztik a stratégiaalkotást, az algoritmikus gondolkodást, a kreativitást és a gondolkodás rugalmasságát.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ismert számok köre az irracionális számokkal bővül, valamint új műveletek bevezetésére és már ismert műveletek alkalmazásának bővítésére kerül sor a permanenciaelv alapján. Ezen folyamat során a tanuló egyre inkább képes lesz rá, hogy változatos matematikai objektumokat jelölő szimbólumokkal végezzen műveleteket.

A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technika és a humán tanulási területek ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák, a természeti és a gazdasági folyamatok értelmezéséhez és kezeléséhez. Ehhez – több más fogalom mellett – szükséges a függvény fogalmának változatos (nemcsak számhalmazokon értelmezett) példák mentén történő kiterjesztése.

A tanuló a matematika szaknyelvét érti és tudatosan használja. Életkorának megfelelő matematikai, matematikatörténeti szöveget képes önállóan olvasni, értelmezni. Mind írásban, mind szóban képes gondolatait a matematika szaknyelvének szabatos alkalmazásával közölni. A tanuló különböző forrásokat (tankönyv, függvényábrázolat, saját jegyzet, digitális források) használhat az órákon és a számonkérések alkalmával, bizonyos tételek, azonosságok, képletek felidézésére.

A tanuló társaival közösen tervez és hajt végre kooperatív tevékenységeket, projekteket. A közös munkában érvel, képes a vitára, az érvei ütköztetésére. Mérlegeli és kontrollálja mind a társai, mind a saját véleményét.

Ebben az életkorban is érvényesülnie kell a tanuló érdeklődésének, adottságának, absztrakciós szintjének megfelelő differenciálásnak. Ez a differenciálás jelentheti a Nat-ban leírt tananyagtartalmaknak a lehetőségekhez igazított bővítését is.

A tanuló digitális eszközöket, a tanulást, a szemléltetést, a tapasztalatszerzést és a felfedezést segítő szoftvereket, digitális információforrásokat használ, a matematika alkalmazását segítő számítógépes programokat ismer meg. Aktív résztvevője a tanulási-tanítási folyamatnak, ami lehetővé teszi azon kompetenciáinak és tervezési stratégiáinak a fejlődését, amelyek segítik a mai gyorsan változó világban való eligazodást és a különböző élethelyzetekben előforduló problémák megoldását.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszer.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása.

A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

11–12. évfolyam (emelt szint)

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához. Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló a tanár által irányított módon, a feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok ebben a szakaszban is fejlesztik a matematikai kommunikációt. Az érettségi vizsgára készüléskorán egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló munkája mind a feladatmegoldásokban, mind a tanultak ismétlésében, rendszerezésében. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést, a felfedeztetést és a gyakorlást.

A 11–12. évfolyamon is jellemző, hogy a megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Bizonyos témakörök azonban ebben a szakaszban jelennek meg először. Ilyen a racionális kitevőjű hatvány, az exponenciális függvény, a logaritmus, a számtani és mértani sorozatok, a trigonometria, a koordinátageometria és a térgeometria. Vannak olyan témakörök, amelyek ismeretei megjelennek más terület tanítása során is, ezért az egyes részekhez javasolt óraszámok ebben a szakaszban sem jellemeznek feltétlenül időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése, a trigonometria és a koordinátageometria alapjainak megjelenése, valamint a statisztikai és valószínűségi szemlélet mélyülése további lehetőségeket nyújt változatos hétköznapi és matematikai problémák megoldására. A matematikai eszköztár bővülése ebben a szakaszban teszi leginkább lehetővé, hogy a tanulók más tantárgyakban, más tanulási területeken is alkalmazni tudják matematikai tudásukat.

11. évfolyam, heti 5 óra

(A dőlt betűvel szedett részek az emelt szintű érettségi követelményszintjéhez tartoznak)

Témakör neve	Javasolt óraszám
Trigonometria	50
Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus	27
Exponenciális folyamatok vizsgálata	6
Koordinátageometria	66
Sorozatok	31
Összes óraszám:	180

TÉMAKÖR: Trigonometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 50 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben;
- ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján;
- ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit;
- alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban;
- a szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget;
- kiszámítja háromszögek területét;
- ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
- átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.
- *ismeri a szögfüggvények általános definícióját, és alkalmazza forgásszögekre a középszinten szereplő összefüggéseket.*
- *függvénytáblázat segítségével tudja alkalmazni egyszerű feladatokban az addíciós összefüggéseket ($\sin(\alpha + \beta)$, $\cos(\alpha + \beta)$, $\operatorname{tg}(\alpha + \beta)$, $\sin 2\alpha$, $\cos 2\alpha$, $\operatorname{tg} 2\alpha$). bizonyítja a szinusztételt. Bizonyítja a koszinusztételt.*
- *tud definíciók és azonosságok közvetlen alkalmazását igénylő, és másodfokúra visszavezethető trigonometrikus egyenleteket megoldani.*
- *tud trigonometrikus egyenlőtlenségeket megoldani.*
- *ismeri, tudja ábrázolni és jellemezni az alábbi hozzárendeléssel megadott függvényeket:*
 $x \mapsto \sin x$, $x \mapsto \cos x$, $x \mapsto \operatorname{tg} x$

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense
- Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben
- Tompszög szinusza, koszinusza, tangense

- Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagoraszí összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei
- Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével
- Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében
- Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása
- A szinusztétel bizonyítása
- Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével
- A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva
- Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása
- **Szögfüggvények általános definíciója, forgásszögekre a középszinten szereplő összefüggések alkalmazása.**
- **Addíciós összefüggések ($\sin(\alpha + \beta)$, $\cos(\alpha + \beta)$, $\operatorname{tg}(\alpha + \beta)$, $\sin 2\alpha$, $\cos 2\alpha$, $\operatorname{tg} 2\alpha$).**
- **A koszinusztétel bizonyítása.**
- **Definíciók és azonosságok közvetlen alkalmazását igénylő, és másodfokúra visszavezethető trigonometrikus egyenletek megoldása**
- **Trigonometrikus egyenlőtlenségeket megoldása.**
- **Trigonometrikus függvények ábrázolása és jellemzés: $x \mapsto \sin x$, $x \mapsto \cos x$, $x \mapsto \operatorname{tg} x$**

FOGALMAK

szinusz, koszinusz, tangens, szinusztétel, koszinusztétel, *forgásszögek*, *addíciós tételek*, *szögfüggvények ábrája*,

TÉMAKÖR: Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus

JAVASOLT ÓRASZÁM: 27 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az n-edik gyök fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
- képlettel adott függvényt hagyományos és digitális eszközzel ábrázol;
- adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.
- **ismeri a permanencia elvet. Tudja szemléletesen értelmezni az irracionális kitevőjű hatványt.**
- **bizonyítja a hatványozás azonosságait egész kitevő esetén.**
- **bizonyítja a négyzetgyökvonás azonosságait. Ismeri és alkalmazza a gyökvonás azonosságait. Ismeri, bizonyítja és alkalmazza a szorzat, a hányados és a hatvány logaritmusára vonatkozó azonosságokat. Ismeri, bizonyítja és alkalmazza a más alapú logaritmusra való áttérés szabályát.**
- **tud exponenciális egyenleteket, egyenletrendszereket megoldani.**
- **tud egyszerű logaritmosus egyenleteket megoldani**
- **tud egyszerű exponenciális, logaritmosus és trigonometrikus egyenlőtlenségeke megoldani.**

- ismeri és alkalmazza az inverzfüggvény fogalmát.
- ismeri, tudja ábrázolni és jellemezni az alábbi hozzárendeléssel megadott függvényt: $x \mapsto \log_a x$.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az n-edik gyök fogalmának ismerete és alkalmazása
- Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén
- Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén
- A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén
- Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai
- A logaritmus értelmezése
- Áttérés más alapú logaritmusra
- Számológép használata logaritmus értékének meghatározásához
- **A permanencia-elv és alkalmazása**
- **Irracionális kitevőjű hatvány szemléletes értelmezése.**
- **Az n-edik gyökvonás azonosságai és alkalmazása**
- **A szorzat, a hányados és a hatvány logaritmusára vonatkozó azonosságok és alkalmazása**
- **Exponenciális egyenletek, egyenletrendszerek megoldása.**
- **Logaritmosos egyenletek megoldása**
- **Egyszerű exponenciális, logaritmosos egyenlőtlenségek megoldása.**
- **Az inverzfüggvény fogalma és alkalmazása.**
- **Tetszőleges alapú exponenciális és logaritmus függvény ábrázolása, transzformációi és ezen függvények jellemzése.**

FOGALMAK

n-edik gyök, exponenciális függvény, logaritmus, *permanencia-elv*, *inverzfüggvény*

TÉMAKÖR: Exponenciális folyamatok vizsgálata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkeszlet-vizsgálattal ellenőrzi;
- megold egyszerű, a megfelelő definíció alkalmazását igénylő exponenciális egyenleteket, egyenlőtlenségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Exponenciális folyamatok vizsgálata a természetben és a társadalomban
- Exponenciális egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A gyakorlati (például pénzügyi, biológiai, fizikai, demográfiai, ökológiai) problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti probléma szövegébe visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

FOGALMAK

Nincsenek új fogalmak.

TÉMAKÖR: Koordinátageometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 66 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
- ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
- alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
- megad pontot és vektort koordinátaival a derékszögű koordináta-rendszerben;
- koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő ponthalmazokat;
- koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;
- ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;
- egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;
- kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;
- megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.
- **ismeri és alkalmazza a vektorműveletekre vonatkozó műveleti azonosságokat.**
- **ismeri és alkalmazza a skaláris szorzat definícióját, tulajdonságait.**
- **tud koordinátaikkal adott vektorok hajlásszögét meghatározni.**
- **ismeri az egyértelmű vektorfelbontás tételét.**
- **ismeri és alkalmazza feladatokban a vektor 90° -os elforgatottjának koordinátáit, valamint a skalárszorzat kiszámítását vektorok koordinátaiból.**
- **ismeri és bizonyítja a skalárszorzat koordinátákból való kiszámítására vonatkozó tételt**
- **igazolja a szakasz felezőpontja és harmadoló pontjai koordinátáinak kiszámítására vonatkozó összefüggéseket.**
- **igazolja és alkalmazza a háromszög súlypontjának koordinátáira vonatkozó összefüggést.**
- **tud többféle alakban felírni és levezetni az egyenes egyenletét a síkban különböző kiindulási adatokból.**

- ismeri az egyenesek párhuzamosságának és merőlegességének koordinátageometriai feltételeit.
- tudja síkbeli egyenesek hajlásszögét meghatározni.
- Le tudja vezetni a kör egyenletét.
- ismeri a kör és a kétismeretlenes másodfokú egyenlet kapcsolatát.
- meg tudja határozni kétismeretlenes másodfokú egyenletből a kör középpontját és sugarát.
- meg tudja meghatározni kör és egyenes metszéspontját.
- fel tudja írni a kör adott pontjában húzott érintő egyenletét.
- meg tudja határozni két kör kölcsönös helyzetét, metszéspontjait.
- le tudja vezetni a parabola $x^2 = 2py$ alakú egyenletét.
- tud feladatokat megoldani az y tengellyel párhuzamos tengelyű parabolákkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása
- A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása
- Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában
- Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben
- Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben
- Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján
- Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái
- Szakaszelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján
- Egyenes egyenlete $y = mx + b$ vagy $x = c$ alakban
- Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján
- Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái
- A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében
- **A skaláris szorzat definíciója, tulajdonságai, alkalmazása.**
- **Koordinátáikkal adott vektorok hajlásszögének meghatározása.**
- **Az egyértelmű vektorfelbontás tétele.**
- **Vektor 90° -os elforgatottjának koordinátái**
- **A skaláris szorzat koordinátákból való kiszámítására vonatkozó tétel**
- **Szakasz felezőpontja és harmadoló pontjai koordinátáinak kiszámítására vonatkozó összefüggések bizonyítása**
- **A háromszög súlypontjának koordinátáira vonatkozó összefüggés bizonyítása és alkalmazása.**
- **Az egyenesek párhuzamosságának és merőlegességének koordinátageometriai feltételei.**
- **Síkbeli egyenesek hajlásszögének meghatározása.**
- **A kör egyenletének levezetés.**
- **A kör és a kétismeretlenes másodfokú egyenlet kapcsolata.**
- **A kör és egyenes metszéspontja**
- **A kör adott pontjában húzott érintő egyenlete.**
- **Két kör kölcsönös helyzete, metszéspontjai.**

- *A parabola $x^2 = 2py$ alakú egyenletének levezetése*
- *Az y tengellyel párhuzamos tengelyű parabolák egyenlete*

FOGALMAK

vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor, vektorok összege, vektorok különbsége, vektor számszorosa, vektor koordinátái, alakzat egyenlete, egyenes egyenlete, kör egyenlete, *skaláris szorzat, parabola egyenlete*

TÉMAKÖR: Sorozatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 31 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat;
- a számtani/mértani sorozat n -edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados (kvóciens) ismeretében;
- a számtani/mértani sorozatok első n tagjának összegét kiszámolja;
- ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát;
- mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.
- ***tud sorozatot jellemezni (korlátosság, monotonitás).***
- ***ismeri a konvergencia szemléletes fogalmát, valamint ismeri és alkalmazza egyszerű sorozatokban a konvergens sorozat definícióját.***
- ***alkalmazza egyszerű sorozatokban a konvergens sorozatok összegének, különbségének, szorzatának és hányadosának határértékére vonatkozó tételket.***
- ***tudja levezetni a számtani és a mértani sorozat általános tagjára vonatkozó összefüggéseket***
- ***ismeri és alkalmazza egyszerű feladatokban a végtelen mértani sor fogalmát, összegét***

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A számsorozat fogalmának ismerete
- Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval
- Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint
- Számtani sorozat, az n -edik tag, az első n tag összege
- Mértani sorozat, az n -edik tag, az első n tag összege
- A számtani és a mértani sorozat első n tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása
- Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában
- Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása
- Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjárdék és törlesztőrészlet számítása
- Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatok megoldása

- *Sorozatok korlátossága és monotonitása.*
- *Konvergens sorozatok*
- *Konvergens sorozatok összegének, különbségének, szorzatának és hányadosának határértékére vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása.*
- *A számtani és a mértani sorozat általános tagjára vonatkozó összefüggések levezetése*
- *A végtelen mértani sor fogalma*

FOGALMAK

számsorozat, tőke, kamatláb, kamat, futamidő, gyűjtőjárdék, törlesztőrészlet, **sorozatok konvergenciája, végtelen mértani sor**

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Ismeri és alkalmazza derékszögű háromszög esetén a szögfüggvényeket
- Biztonsággal alkalmazza a hatványozás azonosságait egész kitevő esetén.
- Ismeri a logaritmus fogalmát, jól alkalmazza az azonosságokat egyszerűbb esetekben.
- Képes megoldani egyszerű exponenciális és logaritmusos egyenleteket.
- Tájékozott az alapfüggvények grafikonjait és legfontosabb tulajdonságait (értelmezéstartomány, értékészlet, zérushely, szélsőérték) illetően.
- Ismeri és alkalmazza a vektorműveleteket (összeadás, kivonás, skalárral való szorzás).
- Alkalmazza a szinusztételt és a koszinusztételt a háromszög hiányzó adatainak meghatározására.
- Képes vektorok koordinátaival számolni.
- Ki tudja számolni szakasz felezőpontjának koordinátáit.
- Fel tudja írni a kör középponti egyenletét.
- Ismeri és alkalmazza az egyenes (egy szabadon választott) egyenletét.
- Meg tudja határozni két egyenes metszéspontjának koordinátáit.
- Tudja vizsgálni kör és egyenes kölcsönös helyzetét.
- Ki tudja számítani számtani, illetve mértani sorozat tagjait és részletösszegeit.

12. évfolyam, heti óraszám:6

Témakör neve	Javasolt óraszám
Halmazok, matematikai logika	15
Kombinatorika, gráfok	15
Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése	10
Leíró statisztika	10
Valószínűség-számítás	20
Térgeometria	35
Az egyváltozós valós függvények analízisének elemei	40
Rendszerező összefoglalás	79
Összes óraszám:	224

TÉMAKÖR: Halmazok, matematikai logika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.
- *ismeri és alkalmazza a de Morgan azonosságokat.*
- *ismer példát véges, megszámlálhatóan végtelen és nem megszámlálhatóan végtelen halmazra.*
- *ismeri a megszámlálhatóan végtelen halmaz definícióját.*
- *bizonyítja egyszerűbb esetekben, hogy egy halmaz számossága megszámlálhatóan végtelen.*
- *ismeri az alábbi bizonyítási típusokat és tudjon példát mondani alkalmazásukra: direkt és indirekt bizonyítás, skatulyaelv, teljes indukció.*
- *tudja használni és alkalmazni feladatokban helyesen a szükséges, az elégséges, és a szükséges és elégséges feltétel fogalmát.*
- *képes megfogalmazni konkrét esetekben tételek megfordítását*

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatok bemutatása példákon keresztül
- Logikai kifejezések megfelelő használata
- Egyszerű állítások indoklása, tételek bizonyítása
- Stratégiai és logikai játékok
- *De Morgan azonosságok használata*
- *Véges, megszámlálhatóan végtelen és nem megszámlálhatóan végtelen halmaz fogalma, halmazok számosságának bizonyítása egyszerűbb esetekben*
- *direkt és indirekt bizonyítás, skatulyaelv, teljes indukció módszere*
- *a szükséges, az elégséges, és a szükséges és elégséges feltétel fogalma*
- *tételek megfordításának megfogalmazása*

FOGALMAK

logikai műveletek, *de Morgan azonosságok, véges, megszámlálhatóan végtelen és nem megszámlálhatóan végtelen halmaz, direkt és indirekt bizonyítás, skatulyaelv, teljes indukció, szükséges, elégséges, és szükséges és elégséges feltétel*

TÉMAKÖR: Kombinatorika, gráfok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát.
- *ismeri, bizonyítja és alkalmazza a permutációk (ismétlés nélkül és ismétléssel), variációk (ismétlés nélkül és ismétléssel), kombinációk (ismétlés nélkül) kiszámítására vonatkozó képleteket.*
- *ismeri és alkalmazza a binomiális tételt.*
- *ismeri a Pascal-háromszöget és alapvető tulajdonságait*
- *tudja definiálni és alkalmazni a következő fogalmakat: többszörös él, hurokél, séta, körséta, út, kör, összefüggő gráf, egyszerű gráf, teljes gráf, fa, komplementer gráf, izomorf gráfok.*
- *ismerje az n pontú teljes gráf éleinek a számát.*
- *ismeri a fa pontjai és élei száma közötti összefüggést.*
- *tudja bizonyítani, hogy bármely (legalább kétpontú) egyszerű gráfban létezik két azonos fokszámú pont*

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
- konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása
- A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása
- Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül
- A gráf csúcsainak fokszámösszege és éleinek száma közötti összefüggés ismerete és alkalmazása gyakorlati feladatok megoldásában
- *a permutációk (ismétlés nélkül és ismétléssel), variációk (ismétlés nélkül és ismétléssel), kombinációk (ismétlés nélkül) kiszámítására vonatkozó képleteket ismerete, bizonyítása és alkalmazása*
- *a binomiális tételt ismerete és alkalmazása*
- *a Pascal-háromszöget és alapvető tulajdonságainak ismerete*
- *a többszörös él, hurokél, séta, körséta, út, kör, összefüggő gráf, egyszerű gráf, teljes gráf, fa, komplementer gráf, izomorf gráfok fogalma és alkalmazása*
- *az n pontú teljes gráf éleinek a száma*
- *a fa pontjai és élei száma közötti összefüggés ismerete*

- **bármely (legalább kétpontú) egyszerű gráfban létezik két azonos fokszámú pont, mint tétel ismerete és bizonyítása**

FOGALMAK

faktoriális, binomiális együttható; csúcs fokszáma gráfban, **többszörös él, hurokél, séta, körséta, út, kör, összefüggő gráf, egyszerű gráf, teljes gráf, fa, komplementer gráf, izomorf gráfok**

TÉMAKÖR: Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait;
- összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;
- meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban;
- ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat;
- érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben;
- ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
- ismer példákat irracionális számokra.
- **meg tudja fogalmazni a számelmélet alaptételét.**
- **bizonyítja, hogy végtelen sok prímszám van.**
- **tud összetett oszthatósági feladatokat megoldani.**
- **meg tudja határozni természetes számok pozitív osztóinak számát**
- **tudja a számokat átírni 10-es alapú számrendszerből n alapú ($n \leq 9$) számrendszerbe és viszont.**
- **tud n alapú ($n \leq 9$) számrendszerben felírt számokat összeadni és kivonni.**
- **adott n ($n \in \mathbb{N}$) esetén el tudja dönteni, hogy $\sqrt{n}$ irracionális szám-e.**
- **bizonyítja, hogy $\sqrt{2}$ irracionális szám.**
- **meg tudja határozni tizedestört alakban megadott racionális szám közösleges tört alakját.**
- **tudja, hogy mit értünk adott műveletekre zárt számhalmazokon**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtényező felbontásból
- Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása
- Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka)
- Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben
- Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata
- A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig
- Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete
- Példák irracionális számokra
- Számhalmazok műveleti zártsága

- *A számelmélet alaptétele.*
- *A végtelen sok prímszám van, mint tétel bizonyítása*
- *Összetett oszthatósági feladatokat megoldása*
- *A természetes számok pozitív osztóinak számának meghatározása*
- *Számokat átírása 10-es alapú számrendszerből n alapú ($n \leq 9$) számrendszerbe és viszont.*
- *N alapú ($n \leq 9$) számrendszerben felírt számokat összeadása és kivonása*
- *Adott n ($n \in \mathbb{N}$) esetén annak eldöntése, hogy $\sqrt{n}$ irracionális szám-e.*
- *A $\sqrt{2}$ irracionális szám bizonyítása*
- *Tizedestört alakban megadott racionális szám közösleges tört alakjának felírása*

FOGALMAK

természetes szám, egész szám, racionális szám, irracionális szám, valós szám, relatív prímek

TÉMAKÖR: Leíró statisztika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
- hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
- ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására;
- felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.
- *tud adathalmazokat összehasonlítani sodrófadiagramok alapján.*
- *ismeri és alkalmazza a következő fogalmakat: súlyozott számtani közép, átlagos abszolút eltérés.*
- *tud választani az adathalmazt jól jellemző középértéket, és tud a választása mellett érvelni.*
- *tud statisztikai adatokat értelmezni, értékelni, azokból tud statisztikai következtetéseket levonni*

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete
- Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése
- Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középértékekkel és szóródási mutatókkal
- Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása
- A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések
- Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal
- Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése
- *Súlyozott számtani közép, átlagos abszolút eltérés fogalma és alkalmazása*

FOGALMAK

reprezentatív minta, sodrófa (box-plot) diagram, minimum, maximum, kiugró adat, kvartilisek, terjedelem, szórás, *súlyozott számtani közép, átlagos abszolút eltérés*

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza;
- ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet;
- ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét;
- meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén.
- **tudja definiálni és alkalmazza a középszinten felsorolt fogalmakat.**
- **tudja definiálni és alkalmazza a feltételes valószínűség fogalmát.**
- **tudja értelmezni a binomiális eloszlást (visszatevéses modell) és a hipergeometriai eloszlást (visszatevés nélküli modell). Tud ezek alkalmazásával konkrét valószínűségeket kiszámítani.**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre
- Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására
- Példák ismerete független és nem független eseményekre
- A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása
- A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása
- Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén
- A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban
- Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat)
- **A feltételes valószínűség**
- **A binomiális eloszlás (visszatevéses modell) és a hipergeometriai eloszlást (visszatevés nélküli modell).**

FOGALMAK

események összege, események szorzata, esemény komplementere, egymást kizáró események, független események, geometriai valószínűség, visszatevéses mintavétel, visszatevés nélküli mintavétel, várható érték, **feltételes valószínűség**

TÉMAKÖR: Térgeometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 35 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választ;
- ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait;
- lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját;
- kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben;
- ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket;
- ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.
- **bizonyítja a háromszög területének kiszámítására használt képleteket, továbbá ismeri és alkalmazza az alábbi összefüggéseket: $t = sr$ (bizonyítással), $t = \frac{1}{2}a(s-a)(s-b)(s-c)$**
- **bizonyítja a nevezetes négyszögek és szabályos sokszögek területképleteit**
- **bizonyítja a csonkagúla és a csonkakúp térfogatképletét.**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Térelemek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban
- A terület, térfogat, űrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete
- Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete
- Sík- és térgeometriai feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben
- A hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban
- A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben
- A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással
- Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása
- A hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása
- A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása
- **A háromszög területének kiszámítására használt képletek bizonyítása, továbbá ismeri és alkalmazza az alábbi összefüggéseket: $t = sr$ (bizonyítással), $t = \frac{1}{2}a(s-a)(s-b)(s-c)$**
- **A nevezetes négyszögek és szabályos sokszögek területképleteinek bizonyítása**
- **A csonkagúla és a csonkakúp térfogatképletének bizonyítása**

FOGALMAK

kocka, téglatest, hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp, egyenes test, forgástest, n-oldalú szabályos gúla, tetraéder, alaplap, oldallap, alapél, oldalél, alkotó, palást, testmagasság, test hálója

TÉMAKÖR: Az egyváltozós valós függvények analízisének elemei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- ismeri a végesben vett véges, a végtelenben vett véges és a tágabb értelemben vett határérték szemléletes fogalmát.
- ismeri a folytonosság szemléletes fogalmát.
- tudja a differencia- és differenciálhányados definícióját.
- tudja alkalmazni az összeg-, a különbség-, a konstansszoros, a szorzat- és a hányadosfüggvény deriválási szabályait.
- tudja alkalmazni egyszerű esetekben az összetett függvény deriválási szabályát.
- tudja bizonyítani, hogy $(x^n)' = nx^{n-1}$ ($n \in \mathbb{N}$ esetén).
- ismerje a trigonometrikus függvények deriváltját.
- alkalmazza a differenciálszámítást érintő egyenletének felírására, szélsőérték-feladatok megoldására és polinomfüggvények vizsgálatára (monotonitás, szélsőérték, konvexitás).
- ismeri folytonos függvényekre a határozott integrál szemléletes fogalmát és tulajdonságait.
- ismerje a kétoldali közelítés módszerét, az integrálfüggvény fogalmát, a primitív függvény fogalmát, valamint a Newton-Leibniz-tételt.
- tud polinomfüggvények, illetve a szinusz- és koszinuszfüggvény grafikonja alatti területet kiszámolni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A határérték szemléletes fogalma
- A folytonosság fogalma.
- A differencia- és differenciálhányados definiálása
- Az összeg-, a különbség-, a konstansszoros, a szorzat- és a hányadosfüggvény deriválási szabályai.
- Az összetett függvény deriválási szabálya.
- $(x^n)' = nx^{n-1}$ ($n \in \mathbb{N}$ esetén) bizonyítása
- ismerje a trigonometrikus függvények deriváltját.
- Érintő egyenletének felírására, szélsőérték-feladatok megoldása és polinomfüggvények vizsgálata (monotonitás, szélsőérték, konvexitás).
- Folytonos függvények a határozott integrálja és tulajdonságai.
- A kétoldali közelítés módszerét, az integrálfüggvény fogalma, a primitív függvény fogalma, valamint a Newton-Leibniz-tétel.
- Polinomfüggvények, illetve a szinusz- és koszinuszfüggvény grafikonja alatti területének kiszámítása

FOGALMAK

határérték, folytonosság, differencia- és differenciálhányados, határozott integrál, integrálfüggvény, primitív függvény

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Ismeri és alkalmazza a tanult halmazműveleteket.
- Képes adott véges halmazok esetén kiszámítani a számosságokat.
- Tud egyszerű (matematikai) szövegeket értelmezni.
- Különbséget tud tenni definíció és tétel között.
- Használja és alkalmazza feladatokban a szükséges, az elégséges és a szükséges és elégséges feltételt.
- Képes egyszerű valószínűségi feladatok megoldására.
- Tud egyszerű kombinatorikai feladatokat megoldani.
- Tud konkrét szituációkat szemléltetni gráfok segítségével.
- Tud prímtényezősz felbontás és a tanult oszthatósági szabályok alkalmazásával egyszerű feladatokat megoldani.
- Ismeri a való számkör felépítését.
- Ismeri és használja a hatványozás azonosságait.
- Ismeri és használja feladatok megoldásában a logaritmus fogalmát és azonosságait.
- Tud algebrai kifejezésekkel műveleteket végezni.
- Felismeri az egyenes és fordított arányosságot, jól alkalmazza a százalékszámítást.
- Algebrai és grafikus módon is tud első- és másodfokú egyenleteket, egyenlőtlenségeket, valamint elsőfokú egyenletrendszereket megoldani.
- Képes nagyon egyszerű abszolútértékes, exponenciális, trigonometrikus egyenleteket megoldani.
- Tud értéktáblázat és képlet alapján függvényt ábrázolni és adatokat leolvasni a grafikonról.
- Képes jellemezni grafikonnal megadott egyszerű függvényeket.
- Helyesen alkalmazza feladatokban a térelemek távolságára és szögére vonatkozó definíciókat.
- Ismeri a háromszög oldalai és szögei közötti összefüggéseit, a háromszög nevezetes vonalait és pontjait.
- Képes alkalmazni a Thalész- és a Pitagorasz-tételt.
- Ismeri a négyszögek fajtáit és tulajdonságait.
- Helyesen alkalmazza a tanult kerület-, terület-, felszín- és térfogat-számítási képleteket egyszerű feladatokban.

Matematika helyi tanterv a szakgimnázium számára

A középfokú képzés során a matematika tanulása-tanítása tekintetében az egyik legfontosabb feladat a tanuló önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. A 9. évfolyamtól kezdve a spirális felépítésnek megfelelően – a korábbi képzési szakaszok során megszerzett készségekre, képességekre és ismeretekre alapozva – egyre absztraktabb formában épül fel a matematika belső struktúrája (fogalmak definíciója, tételek, bizonyítások).

Az 1–4. és 5–8. évfolyamos képzés nevelési-oktatási szakaszait jellemző tanuláshoz és tanításhoz képest a 9–12. évfolyamokon fokozatosan hangsúlyosabbá válik a matematika deduktív jellege. Az új fogalmakat, algoritmusokat, ismereteket viszont továbbra is induktív módon, szemléltetéssel, felfedeztetéssel, tanulói tevékenységekre építve, a valósághoz kapcsolva kell bevezetni.

Jól megválasztott problémák tárgyalása során válik a tanulók számára is szükségessé az új fogalmak bevezetése és pontos definiálása. Tanári irányítással a tételek, általános összefüggések is felfedeztetők a tanulókkal. Ezen folyamat során fejlődik a tanulók szintetizáló és modellalkotó képessége. A felfedezett tételek és összefüggések egy része bizonyítás nélkül is gyarapítja a matematikai eszköztárat. Néhány tétel bizonyítása azonban elengedhetetlen része a matematika tanításának, hiszen a bizonyításokon keresztül mutatható meg a matematika logikus és következetes felépítése. Az új fogalmak megalkotása, az összefüggések, stratégiák felfedezése és az ismereteknek feladatok, problémák megoldása során történő tudatos alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a meglévő ismeretek mobilizálásának képességét, valamint a problémamegoldó gondolkodás eltérő típusainak adekvát használatát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen a tanuló meg tudja állapítani adott állítás, tétel érvényességi és alkalmazási körét, megállapításai, állításai mellett logikusan tud érvelni. A matematika tanulásának-tanításának egyik fő célja, hogy fejlődjön a tanuló mérlegelő gondolkodása, az adatok elemzését, szintézisét és értékelését lehetővé tevő készségek és képességek rendszere. A matematikai játékok, logikai feladványok fejlesztik a stratégiaalkotást, az algoritmikus gondolkodást, a kreativitást és a gondolkodás rugalmasságát.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ismert számok köre az irracionális számokkal bővül, valamint új műveletek bevezetésére és már ismert műveletek alaphalmazának bővítésére kerül sor a permanenciaelv alapján. Ezen folyamat során a tanuló egyre inkább képes lesz rá, hogy változatos matematikai objektumokat jelölő szimbólumokkal végezzen műveleteket.

A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technika és a humán tanulási területek ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák, a természeti és a gazdasági folyamatok értelmezéséhez és kezeléséhez. Ehhez – több más fogalom mellett – szükséges a függvény fogalmának változatos (nemcsak számhalmazokon értelmezett) példák mentén történő kiterjesztése.

A tanuló a matematika szaknyelvét érti és tudatosan használja. Életkorának megfelelő matematikai, matematikatörténeti szöveget képes önállóan olvasni, értelmezni. Mind írásban, mind szóban képes gondolatait a matematika szaknyelvének szabatos alkalmazásával közölni. A tanuló különböző forrásokat (tankönyv, függvénytáblázat, saját jegyzet, digitális források)

használhat az órákon és a számonkérések alkalmával, bizonyos tételek, azonosságok, képletek felidézésére.

A tanuló társaival közösen tervez és hajt végre kooperatív tevékenységeket, projekteket. A közös munkában érvel, képes a vitára, az érvei ütköztetésére. Mérlegeli és kontrollálja mind a társai, mind a saját véleményét.

Ebben az életkorban is érvényesülnie kell a tanuló érdeklődésének, adottságának, absztrakciós szintjének megfelelő differenciálásnak. Ez a differenciálás jelentheti a Nat-ban leírt tananyagtartalmaknak a lehetőségekhez igazított bővítését is.

A tanuló digitális eszközöket, a tanulást, a szemléltetést, a tapasztalatszerzést és a felfedezést segítő szoftvereket, digitális információforrásokat használ, a matematika alkalmazását segítő számítógépes programokat ismer meg. Aktív résztvevője a tanulási-tanítási folyamatnak, ami lehetővé teszi azon kompetenciáinak és tervezési stratégiáinak a fejlődését, amelyek segítik a mai gyorsan változó világban való eligazodást és a különböző élethelyzetekben előforduló problémák megoldását.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétel, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszer.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozhat olyan nyitott problémákkal

is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása.

A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a korábbi képzési szakaszok során megszerzett ismeretekre és kialakított készségekre, képességekre alapozva – a spirális tananyagfelépítést szem előtt tartva – az egyes témakörök új ismeretei matematikai szempontból egyre pontosabb és elvontabb formában jelennek meg a tanulási-tanítási folyamat során. Egyre határozottabb a fogalmak pontos definiálásának, az állítások, tételek indoklásának, bizonyításának, valamint az általánosításnak az igénye. Erre a szakaszra fokozottan jellemző a korábbi és az új ismeretek egységes rendszerbe foglalása, az egyes témakörökön belüli rendszerezés.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló – a lehetőségekhez mérten – a tanár által irányított módon, feladatok megoldása mentén maga

fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok fejlesztik a matematikai kommunikációt. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést és a felfedeztetést.

A 9–10. évfolyamon megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Ebben a szakaszban jelennek meg először a valós számok; elsőfokú egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek; másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek; a függvény fogalma, függvénytulajdonságok; a kör és részei. Vannak olyan témakörök, amelyek megjelennek más területek tanítása során is, ezért a tananyag egyes részeihez javasolt óraszámok nem feltétlenül jelentenek időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése lehetővé teszi a hétköznapi vagy matematikai nyelven megfogalmazott problémák és a megoldás során alkalmazott matematikai modellek körének bővülését.

A 9–10. évfolyamon a matematika tantárgy óraszámja 216 óra. Az új ismeretek feldolgozása a teljes óraszám négyötöd része alatt megtörténik, így a fennmaradó órák felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

9. évfolyam, heti órszám:3

Témakör neve	Javasolt óraszám
Halmazok	10
Számhalmazok, műveletek	8
Geometriai alapismeretek	8
A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	12
Hatvány, gyök	8
Arányosság, százalékszámítás	8
Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során	10
Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	18
Háromszögek	10
Négyszögek, sokszögek	8
Leíró statisztika	8
Összes óraszám:	108

TÉMAKÖR: Halmazok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- véges halmazok elemszámát meghatározza;
- alkalmazza a logikai szita elvét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott halmazt diszjunkt részhalmazaira bont, osztályoz;
- halmazokat különböző módokon megad;
- halmazokkal műveleteket végez, azokat ábrázolja és értelmezi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Halmaz közös elem nélküli részhalmazokra bontása, példák ennek alkalmazására a matematikán belül, más tantárgyaknál és a mindennapi életben
- Halmaz megadása utasítással, elemek felsorolásával
- Halmazok közötti viszonyok ábrázolása, értelmezése
- Halmazok metszetének, uniójának, különbségének, komplementerének képzése, ábrázolása és értelmezése
- Két-három halmaz elemszámával kapcsolatos feladatok megoldása logikai szita segítségével
- Szemléletes kép végtelen halmazokról

FOGALMAK

alaphalmaz, részhalmaz, üres halmaz, halmazok egyenlősége, Venn-diagram; halmazműveletek: unió, metszet, különbség, komplementer halmaz; diszjunkt halmazok, halmaz elemszáma, logikai szita

TÉMAKÖR: Számhalmazok, műveletek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
- ismer példákat irracionális számokra.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás műveleti azonosságokat helyesen alkalmazza különböző számolási helyzetekben;
- racionális számokat tizedes tört és közösleges tört alakban is felír;
- ismeri a valós számok és a számegyenes kapcsolatát;
- ismeri és alkalmazza az abszolút érték, az ellentett és a reciprokl fogalmát;
- a számolással kapott eredményeket nagyságrendileg megbecsüli, és így ellenőrzi az eredményt;
- valós számok közelítő alakjaival számol, és megfelelően kerekít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Műveleti azonosságok (kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás), zárójelek helyes használata
- Tizedes törtek átírása közösleges tört alakba és viszont
- Irracionális számok szemléltetése
- Racionális számok elhelyezkedése számegyenesen
- Nyílt és zárt intervallumok fogalmának ismerete és alkalmazása
- Számok abszolút értékének, ellentettjének és reciproklának meghatározása
- Számológéppel elvégzett számítások eredményének előzetes becslése és nagyságrendi ellenőrzése
- Valós számok adott jegyre kerekítése
- Valós számok gyakorlati helyzetekben történő észszerű kerekítése

FOGALMAK

racionális szám, irracionális szám, valós szám, nyílt intervallum, zárt intervallum, abszolút érték, ellentett, reciprokl

TÉMAKÖR: Geometriai alapismeretek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a pont, egyenes, sík (térelemek) és szög fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a nevezetes szögpárok tulajdonságait;
- ismeri az alapszerkesztéseket, és ezeket végre tudja hajtani hagyományos vagy digitális eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Két pont, pont és egyenes, két egyenes távolságának alkalmazása a síkban
- Egyenesek kölcsönös helyzetének ismerete és alkalmazása
- Nevezetes szögpárok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcscsögek, egyállású szögek, váltószögek
- A szakaszfelező merőleges és a szögfelező mint pontthalmazok tulajdonságainak ismerete
- Dinamikus geometriai szoftver alkalmazásának előkészítése, használata
- Alapszerkesztések végrehajtása hagyományos vagy digitális eszközzel euklideszi módon: szakaszfelező merőleges, szögfelező, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése, szög másolása

FOGALMAK

pont, egyenes, sík, szögtartomány, hajlásszög, párhuzamos, merőleges, pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcscsögek, egyállású szögek, váltószögek, szakaszfelező merőleges, szögfelező

TÉMAKÖR: A függvény fogalma, függvénytulajdonságok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
- adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megad hétköznapi életben előforduló hozzárendeléseket;
- adott képlet alapján helyettesítési értékeket számol, és azokat táblázatba rendezi;

- táblázattal megadott függvény összetartozó értékeit ábrázolja koordináta-rendszerben;
- a grafikonról megállapítja függvények alapvető tulajdonságait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hétköznapi hozzárendelések megfigyelése, tulajdonságainak megfogalmazása: egyértelmű, kölcsönösen egyértelmű
- Függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete
- Függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése
- Függvények ábrázolása táblázat alapján
- Függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására
- A grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása
- Lineáris függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, fordított arányosságot leíró függvény (elemi függvények) grafikonja, tulajdonságai
- Elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $f(x) + c, f(x + c), c \cdot f(x), |f(x)|$
- Lineáris függvények hozzárendelési utasításának leolvasása grafikon alapján
- Egyszerű függvények esetén az $f(x) = c$ alapján x meghatározása és ennek alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
- Kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés megfordítása és a megfordított hozzárendelés ábrázolása

FOGALMAK

egyértelmű hozzárendelés, kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés, értelmezési tartomány, képhalmaz, értékészlet, helyettesítési érték, szélsőérték, zérushely, növekedés, fogyás

TÉMAKÖR: Hatvány, gyök

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és alkalmazza az n -edik gyök fogalmát;

ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza az egész kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;

ismeri és alkalmazza a normálalak fogalmát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Valós számok hatványozása pozitív egész kitevőre

Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre

A hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése

A hatványozás azonosságainak bizonyítása konkrét alapszám és tetszőleges pozitív egész kitevő esetén

Számok normálalakja

Számolás normálalak segítségével

FOGALMAK

hatványalap, hatványkitevő, normálalak

TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az egyenes és a fordított arányosságot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az egyenes és a fordított arányosság fogalmának ismerete és alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
- Az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának felismerése és elkészítése
- Példák az egyenes és a fordított arányosságtól különböző arányosságokra (négyzetes, gyökös)
- Példák egy irányban vagy ellentétes irányban változó mennyiségpárookra a mindennapi életből
- Százalékszámítással kapcsolatos hétköznapi helyzetekhez (például háztartási bevételekhez, kiadásokhoz, pénzügyi fogalmakhoz, gazdasági folyamatokhoz) és más tantárgyakhoz köthető feladatok megoldása

FOGALMAK

egyenes arányosság, fordított arányosság, százalékalap, százaléérték, százalékláb

TÉMAKÖR: Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- műveleteket végez algebrai kifejezésekkel;
- ismer és alkalmaz egyszerű algebrai azonosságokat;

- átalakít algebrai kifejezéseket összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, egytagú kifejezések hatványa
- Műveleti azonosságok ismerete és alkalmazása egyenletek megoldása során
- Az $(a + b)^2$, az $(a - b)^2$ és az $(a + b)(a - b)$ kifejezésekre vonatkozó nevezetes azonosságok ismerete és alkalmazása (például oszthatósági feladatokban, egyenletek megoldásában, függvények ábrázolásában)
- Egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel
- Algebrai kifejezések átalakítása összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával

FOGALMAK

összeg, tag, szorzat, tényező, egynemű kifejezés, együttható, teljes négyzet, polinom

TÉMAKÖR: Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg választát;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza a következő egyenletmegoldási módszereket: mérlegelv, grafikus megoldás, szorzattá alakítás;
- megold elsőfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket, elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszereket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése

- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
- Alaphalmaz, megoldáshalmaz fogalmának ismerete
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvel és grafikusán
- Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása behelyettesítéssel, közös együtthatók módszerével, grafikusán
- Elsőfokú egyenlettel, egyenlőtlenséggel, egyenletrendszerrel megoldható szöveges feladatok megoldása (például út-idő-sebesség, közös munkavégzés, keveréses feladatok, pénzügyi és gazdasági tematikájú feladatok)

FOGALMAK

alaphalmaz, megoldáshalmaz, mérlegel

TÉMAKÖR: Háromszögek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;
- kiszámítja háromszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza a háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei közötti kapcsolatokat; a speciális háromszögek tulajdonságait;
- ismeri és alkalmazza a háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmakat és tételeket;
- ismeri és alkalmazza a Pitagorasz-tételt és megfordítását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint
- Az alapvető összefüggések ismerete és alkalmazása háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei között

- Speciális háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: szabályos, egyenlő szárú, derékszögű háromszög
- A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmak, tételek ismerete és alkalmazása: oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt, illetve beírt kör
- Az oldalfelező merőlegesek és a belső szögfelezők metszéspontjára vonatkozó tétel bizonyítása
- A Pitagorasz-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása
- A Pitagorasz-tétel bizonyítása
- Háromszög területének kiszámítása

FOGALMAK

szabályos háromszög, egyenlő szárú háromszög, derékszögű háromszög, oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt kör, beírt kör

TÉMAKÖR: Négyszögek, sokszögek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;
- ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
- átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza a szabályos sokszög fogalmát; kiszámítja a konvex sokszög belső és külső szögeinek összegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Speciális négyszögek (trapéz, húrtapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) tulajdonságainak ismerete, területének kiszámítása
- Konvex sokszögeknél az átlók számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása
- Szabályos sokszög fogalmának ismerete
- Szabályos sokszög területe átdarabolással

FOGALMAK

trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet, konvex sokszög, szabályos sokszög

TÉMAKÖR: Leíró statisztika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
- hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
- felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adatsokaságból adott szempont szerint oszlop- és kördiagramot készít hagyományos és digitális eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Statisztikai adatok gyűjtésének tervezése
- Statisztikai adatok gyűjtése hagyományos és internetes forrásból
- Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése középértékekkel hagyományos és digitális eszközzel
- A kapott adatok értelmezése, értékelése, egyszerű statisztikai következtetések
- Oszlop- és kördiagram értelmezése, valamint készítése hagyományos és digitális eszközzel
- Konkrét adatsokaság ábrázolásához, statisztikai kérdés megválaszolásához a megfelelő diagramtípus kiválasztása
- Kördiagramból oszlopdiagram készítése és viszont
- Grafikus manipulációk felismerése és javítása diagramok esetén

FOGALMAK

oszlopdiagram, kördiagram, átlag, medián, módusz

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Tájékozott a racionális számkörben.
- Ismeri a részhalmaz, unió, metszet, két halmaz különbsége fogalmakat.
- Ismeri és alkalmazza a hatványozás azonosságait.
- Ismeri számok és kifejezések abszolútértékének fogalmát, alkalmazza a számok normál alakját.
- Biztonsággal végzi a négy alpművelet egyszerű algebrai kifejezésekkel.
- Nagy biztonsággal old meg egyszerű törtegyütthatós egyenleteket, kétismeretlenes elsőfokú egyenletrendszereket.

- Jól alkalmazza a százalékszámítást gyakorlati feladatokban is.
- Ismeri a 3-mal és a 9-cel való oszthatóság feltételét.
- Tájékozott az alapfüggvények (lineáris, másodfokú, abszolútérték) tulajdonságaiban.
- Képes képlettel megadott függvényt értéktáblázat segítségével ábrázolni.
- Ismeri a speciális háromszögek, négyszögek és szabályos sokszögek tulajdonságait.
- Ismeri a háromszög nevezetes vonalainak, a háromszög beírt és körülírt körének fogalmát és tulajdonságait.
- Tudja alkalmazni a Pitagorasz-tételt egyszerű geometriai feladatok számításaiban.
- Képes számsokaság számtani közepének kiszámítására.
- Ismeri a módusz és a medián fogalmát.
- Alapszinten értelmezi a kördiagram, oszlopdiagram adatait

10. ÉVFOLYAM, heti óraszám:3

Témakör neve	Javasolt óraszám
Matematikai logika	10
Hatvány, gyök	10
Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	24
Transzformációk, szerkesztések	25
A kör és részei	10
Kombinatorika, gráfok	16
Valószínűség-számítás	13
Összes óraszám:	108

TÉMAKÖR: Matematikai logika**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- alkalmazza a tagadás műveletét egyszerű feladatokban;
- ismeri és alkalmazza az „és”, a (megengedő és kizáró) „vagy” logikai jelentését;
- megfogalmazza adott állítás megfordítását;
- helyesen használja a „minden” és „van olyan” kifejezéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A matematikai bizonyítás fogalma
- Állítás logikai értékének megállapítása (igaz vagy hamis)
- Állítás tagadásának alkalmazása egyszerű feladatokban
- A „nem”, az „és”, a megengedő „vagy” és a kizáró „vagy” logikai jelentésének ismerete és alkalmazása matematikai és matematikán kívüli feladatokban
- A „minden” és a „van olyan” típusú állítások logikai értékének megállapítása és ennek indoklása egyszerű esetekben
- Adott állítás megfordításának megfogalmazása
- „Ha..., akkor...” és „akkor és csak akkor” típusú egyszerű állítások logikai értékének megállapítása
- Stratégiai és logikai játékok

FOGALMAK

tétel, bizonyítás, igaz-hamis; „nem”, „és”, „vagy”, „vagy..., vagy...”, „ha..., akkor...”, „akkor és csak akkor”

TÉMAKÖR: Hatvány, gyök

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és alkalmazza az n -edik gyök fogalmát;

ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza a négyzetgyök fogalmát és azonosságait;

ismeri és alkalmazza a négyzetgyök azonosságaira alapozó eljárásokat (nevező gyöktelenítése, irracionális kifejezések összevonása, stb.);

ismeri és alkalmazza a négyzetgyök függvény fogalmát és tulajdonságait;

ismeri és alkalmazza az n -edik gyök fogalmát és azonosságait;

Ismeri és alkalmazza az n -edik gyök függvény alakjait, tulajdonságait és transzformációit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A négyzetgyök definíciója

Nemnegatív számok négyzetgyökének megadása számológép segítségével

A négyzetgyökvonás azonosságai

Az n -edik gyök definíciója páros illetve páratlan egész n -re.

Az n -edik gyök azonosságai.

Az n -edik gyök függvény ábrázolása és jellemzése transzformációval.

FOGALMAK

négyzetgyök, n -edik gyök

TÉMAKÖR: Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;

- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg választát;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megold másodfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket; ismeri és alkalmazza a diszkriminánst, a megoldóképletet és a gyöktényezős alakot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Másodfokú egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
- Egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal
- Másodfokú egyenlet megoldása szorzattá alakítással, teljes négyzetté kiegészítéssel, megoldóképlettel és grafikusán
- Egyszerű másodfokúra visszavezethető egyenletek megoldása
- Másodfokú egyenlőtlenség megoldása grafikusán
- Másodfokú egyenlettel megoldható szöveges feladatok megoldása
- $\sqrt{x+c} = ax+b$

FOGALMAK

másodfokú egyenlet megoldóképlete, diszkrimináns, gyöktényezős alak, ekvivalens átalakítás

TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések

JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
- ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
- alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
- ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer példákat geometriai transzformációkra;

- ismeri és alkalmazza a síkbeli egybevágósági transzformációkat és tulajdonságaikat; alakzatok egybevágóságát;
- ismeri és alkalmazza a középpontos hasonlósági transzformációt, a hasonlósági transzformációt és az alakzatok hasonlóságát;
- megszerkeszti egy alakzat tengelyes, illetve középpontos tükörképét, pont körüli elforgatottját, párhuzamos eltolját hagyományos és digitális eszközzel;
- geometriai szerkesztési feladatoknál vizsgálja és megállapítja a szerkeszthetőség feltételeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Példák ismerete geometriai hozzárendelésekre (merőleges vetítés, párhuzamos vetítés, merőleges affinitás, térkép, fényképezés)
- A tengelyes tükrözés, a középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás ismerete, tulajdonságaik
- A vektor fogalmának kialakítása a párhuzamos eltolás segítségével
- Egybevágósági transzformációk egymás utáni végrehajtása
- Egybevágósági transzformációk végrehajtása szerkesztéssel vagy digitális eszközzel
- Egybevágó alakzatok, szimmetriák megfigyelése a környezetben, művészeti alkotásokban
- Az egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában
- Háromszögek egybevágóságának alapesetei és ezek alkalmazása
- Négyszögek egybevágósága
- Egyszerű szerkesztési feladatok megoldása hagyományos vagy digitális eszközzel; diszkusszió
- Gyakorlati feladatok megoldása egybevágóságok segítségével (például a sík parkettázása különféle síkidomokkal; szabásminta készítése, használata)
- A középpontos hasonlósági transzformáció és a hasonlósági transzformáció ismerete, tulajdonságai
- A hasonlóság fogalmának ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában
- Gyakorlati feladatok megoldása hasonlóság segítségével (például alaprajz-, térképkészítés, modellezés)

FOGALMAK

tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, párhuzamos eltolás, egybevágóság, forgásszög, vektor, vektorok összege, középpontos hasonlósági transzformáció, hasonlósági transzformáció, hasonlóság, a hasonlóság aránya

TÉMAKÖR: A kör és részei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ki tudja számolni a kör és részeinek kerületét, területét;
- ismeri a kör érintőjének fogalmát, kapcsolatát az érintési pontba húzott sugárral;
- ismeri és alkalmazza a Thalész-tételt és megfordítását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával
- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körcikk területével
- Kör, körcikk, körgyűrű és körszelet területének és kerületének kiszámítása
- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a kör érintője merőleges az érintési pontba húzott sugárra, és hogy külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlő hosszúak
- A Thalész-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása
- A Thalész-tétel bizonyítása

FOGALMAK

középponti szög, körív, körcikk, körgyűrű, körszelet, érintőszakaszok

TÉMAKÖR: Kombinatorika, gráfok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;

- konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével;
- véges halmazok elemszámát meghatározza;
- alkalmazza a logikai szita elvét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hétköznapi helyzetekhez kapcsolódó sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezéssel
- Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása matematikai problémákban
- Esetszétválasztás és szorzási elv alkalmazása feladatok megoldásában
- Összeszámlálási modellek alkalmazása feladatok megoldásában
- Gráfok alkalmazása konkrét hétköznapi és matematikai szituációk szemléltetésére, feladatok megoldására

FOGALMAK

gráf, gráf csúcsa, gráf éle

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalatai alapján véletlen jelenségek jövőbeni kimenetelére észszerűen tippel;
- véletlen kísérletek adatait rendszerezi, relatív gyakoriságokat számol, nagy elemszám esetén számológépet alkalmaz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Valószínűségi kísérletek elvégzése, gyakorisági, relatív gyakorisági táblázatok készítése
- A valószínűség fogalmának bevezetése statisztikai alapon
- A klasszikus valószínűségi modell fogalma és alkalmazása
- Diszkrét valószínűség-eloszlások ábrázolása hagyományos és digitális eszközzel

FOGALMAK

valószínűségi kísérlet, esemény, elemi esemény, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség, diszkrét valószínűség-eloszlás

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Meg tud oldani egyszerű sorbarendezési és kiválasztási feladatokat konkrét elemszám esetén.
- Tájékozott a valós számok halmazának felépítésében
- Biztonsággal alkalmazza a másodfokú egyenlet megoldóképletét.
- Ismeri két pozitív szám számtani és mértani közepének fogalmát.
- Gyakorlata van másodfokú egyenletre vezető egyszerű szöveges feladatok megoldásában.
- Alapszinten képes egyszerű négyzetgyökös egyenlet megoldására és a megoldások ellenőrzésére.
- Érti a hasonlóság szemléletes tartalmát.
- Felismeri a hasonlóság lehetőségét egyszerű gyakorlati feladatokban.
- Ismeri a háromszög hasonlósági alapeseteit, és alkalmazza egyszerű esetekben.
- Ki tudja számolni hasonló síkidomok területének, hasonló testek térfogatának arányát.
- Jól alkalmazza a gyakoriság, relatívgyakoriság, esély, valószínűség fogalmát feladatokban.
- Ismeri a körrel kapcsolatos fogalmakat és az érintő tulajdonságait
- Felhasználja az eltolás és a tükrözés tulajdonságait egyszerű feladatokban.

11–12. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához. Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló a tanár által irányított módon, a feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok ebben a szakaszban is fejlesztik a matematikai kommunikációt. Az érettségi vizsgára készülés során egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló munkája mind a feladatmegoldásokban, mind a tanultak ismételésében, rendszerezésében. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést, a felfedeztetést és a gyakorlást.

A 11–12. évfolyamon is jellemző, hogy a megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Bizonyos témakörök azonban ebben a szakaszban jelennek meg először. Ilyen a racionális kitevőjű hatvány, az exponenciális függvény, a logaritmus, a számtani és mértani sorozatok, a trigonometria, a koordinátageometria és a térgeometria. Vannak olyan témakörök, amelyek ismeretei megjelennek más terület tanítása során is, ezért az egyes részekhez javasolt óraszámok ebben a szakaszban sem jellemeznek feltétlenül időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése, a trigonometria és a koordinátageometria alapjainak megjelenése, valamint a statisztikai és valószínűségi szemlélet mélyülése további lehetőségeket nyújt változatos hétköznapi és matematikai problémák megoldására. A matematikai eszköztár bővülése ebben a szakaszban teszi leginkább lehetővé, hogy a tanulók más tantárgyakban, más tanulási területeken is alkalmazzák matematikai tudásukat.

A 11–12. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja 204 óra. Rendszerező összefoglalásra, az érettségi vizsgára történő felkészítésre a 12. évfolyam végén 48 óra áll rendelkezésre. Az új ismeretek feldolgozása a teljes óraszám négyötöd része alatt megtörténik, így a fennmaradó órák felhasználhatók ismételésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

11. évfolyam, heti órszám:3

Témakör neve	Javasolt óraszám
Trigonometria	24
Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus	18
Exponenciális folyamatok vizsgálata	6
Koordinátageometria	24
Halmazok, matematikai logika	6
Kombinatorika, gráfok	6
Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése	6
Leíró statisztika	8
Valószínűség-számítás	10
Összes óraszám:	108

TÉMAKÖR: Trigonometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben;
- ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján;
- ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit;
- alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban;
- a szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget;
- kiszámítja háromszögek területét;
- ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
- átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense
- Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben
- Tompaszög szinusza, koszinusza, tangense
- Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagorasi összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei

- Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével
- Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében
- Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása
- A szinusztétel bizonyítása
- Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével
- A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva
- Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása

FOGALMAK

szinusz, koszinusz, tangens, szinusztétel, koszinusztétel

TÉMAKÖR: Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az n-edik gyök fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
- képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
- adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az n-edik gyök fogalmának ismerete és alkalmazása
- Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén
- Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén
- A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén
- Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai
- A logaritmus értelmezése
- Áttérés más alapú logaritmusra
- Számológép használata logaritmus értékének meghatározásához

FOGALMAK

n-edik gyök, exponenciális függvény, logaritmus

TÉMAKÖR: Exponenciális folyamatok vizsgálata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg választát;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékészlet-vizsgálattal ellenőrzi;
- megold egyszerű, a megfelelő definíció alkalmazását igénylő exponenciális egyenleteket, egyenlőtlenségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Exponenciális folyamatok vizsgálata a természetben és a társadalomban
- Exponenciális egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A gyakorlati (például pénzügyi, biológiai, fizikai, demográfiai, ökológiai) problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti probléma szövegébe visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

FOGALMAK

Nincsenek új fogalmak.

TÉMAKÖR: Koordinátageometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
- ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;

- alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
- megad pontot és vektort koordinátaival a derékszögű koordináta-rendszerben;
- koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő ponthalmazokat;
- koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;
- ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;
- egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;
- kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;
- megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása
- A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása
- Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában
- Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben
- Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben
- Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján
- Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái
- Szakaszfelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján
- Egyenes egyenlete $y = mx + b$ vagy $x = c$ alakban
- Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján
- Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái
- A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében

FOGALMAK

vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor, vektorok összege, vektorok különbsége, vektor számszorosa, vektor koordinátái, alakzat egyenlete, egyenes egyenlete, kör egyenlete

TÉMAKÖR: Halmazok, matematikai logika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatok bemutatása példákon keresztül
- Logikai kifejezések megfelelő használata
- Egyszerű állítások indoklása, tételek bizonyítása
- Stratégiai és logikai játékok

FOGALMAK

logikai műveletek

TÉMAKÖR: Kombinatorika, gráfok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
- konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása
- A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása
- Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül
- A gráf csúcsainak fokszámösszege és éleinek száma közötti összefüggés ismerete és alkalmazása gyakorlati feladatok megoldásában

FOGALMAK

faktoriális, binomiális együttható; csúcs fokszáma gráfban

TÉMAKÖR: Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait;
- összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;
- meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban;
- ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat;
- érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben;
- ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
- ismer példákat irracionális számokra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtényezős felbontásból
- Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása
- Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka)
- Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben
- Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata
- A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig
- Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete
- Példák irracionális számokra
- Számhalmazok műveleti zártsága

FOGALMAK

természetes szám, egész szám, racionális szám, irracionális szám, valós szám, relatív prímek

TÉMAKÖR: Leíró statisztika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
- hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
- ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására;
- felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete

- Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése
- Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középértékekkel és szóródási mutatókkal
- Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása
- A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések
- Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal
- Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése

FOGALMAK

reprezentatív minta, sodrófa (box-plot) diagram, minimum, maximum, kiugró adat, kvartilisek, terjedelem, szórás

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza;
- ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet;
- ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét;
- meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre
- Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására
- Példák ismerete független és nem független eseményekre
- A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása
- A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása
- Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén
- A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban
- Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat)

FOGALMAK

események összege, események szorzata, esemény komplementere, egymást kizáró események, független események, geometriai valószínűség, visszatevéses mintavétel, visszatevés nélküli mintavétel, várható érték

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Képes egyszerű kombinatorikai feladatok megoldására.
- Ismeri a gráf szemléletes fogalmát, képes egyszerű alkalmazásokra.
- Biztonsággal alkalmazza a hatványozás azonosságait egész kitevő esetén.
- Ismeri a logaritmus fogalmát, jól alkalmazza az azonosságokat egyszerűbb esetekben.
- Képes megoldani egyszerű exponenciális és logaritmusos egyenleteket.
- Tájékozott az alapfüggvények grafikonjait és legfontosabb tulajdonságait (értelmezés tartomány, értékkészlet, zérushely, szélsőérték) illetően.
- Ismeri és alkalmazza a vektorműveleteket (összeadás, kivonás, skalárral való szorzás).
- Alkalmazza a szinusztételt és a koszinusztételt a háromszög hiányzó adatainak meghatározására.
- Képes vektorok koordinátaival számolni.
- Ki tudja számolni szakasz felezőpontjának koordinátáit.
- Fel tudja írni a kör középponti egyenletét.
- Ismeri és alkalmazza az egyenes (egy szabadon választott) egyenletét.
- Meg tudja határozni két egyenes metszéspontjának koordinátáit.
- Tudja vizsgálni kör és egyenes kölcsönös helyzetét.
- Képes egyszerű valószínűségi feladatok megoldására.

12. évfolyam, heti óraszám:4

Témakör neve	Javasolt óraszám
Sorozatok	30
Térgeometria	30
Rendszerező összefoglalás	68
Összes óraszám:	128

TÉMAKÖR: Sorozatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat;
- a számtani/mértani sorozat n-edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados (kvóciens) ismeretében;
- a számtani/mértani sorozatok első n tagjának összegét kiszámolja;
- ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát;
- mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A számsorozat fogalmának ismerete
- Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval
- Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint
- Számtani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege
- Mértani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege
- A számtani és a mértani sorozat első n tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása
- Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában
- Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása
- Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjárdék és törlesztőrészlet számítása
- Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatok megoldása

FOGALMAK

számsorozat, tőke, kamatláb, kamat, futamidő, gyűjtőjárdék, törlesztőrészlet

TÉMAKÖR: Térgeometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszáat;
- ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait;
- lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját;
- kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben;
- ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket;
- ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Térelemek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban
- A terület, térfogat, űrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete
- Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete
- Sík- és térgeometriai feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben
- A hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban
- A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben
- A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással
- Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása

- A hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása
- A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása

FOGALMAK

kocka, téglatest, hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp, egyenes test, forgástest, n-oldalú szabályos gúla, tetraéder, alaplap, oldallap, alapél, oldalél, alkotó, palást, testmagasság, test hálója

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Ismeri és alkalmazza a tanult halmazműveleteket.
- Képes adott véges halmazok esetén kiszámítani a számosságokat.
- Tud egyszerű (matematikai) szövegeket értelmezni.
- Különbséget tud tenni definíció és tétel között.
- Használja és alkalmazza feladatokban a szükséges, az elégséges és a szükséges és elégséges feltételt.
- Tud egyszerű kombinatorikai feladatokat megoldani.
- Tud konkrét szituációkat szemléltetni gráfok segítségével.
- Tud prímtényezősz felbontás és a tanult oszthatósági szabályok alkalmazásával egyszerű feladatokat megoldani.
- Ismeri a való számkör felépítését.
- Ismeri és használja a hatványozás azonosságait.
- Ismeri és használja feladatok megoldásában a logaritmus fogalmát és azonosságait.
- Tud algebrai kifejezésekkel műveleteket végezni.
- Felismeri az egyenes és fordított arányosságot, jól alkalmazza a százalékszámítást.
- Algebrai és grafikus módon is tud első- és másodfokú egyenleteket, egyenlőtlenségeket, valamint elsőfokú egyenletrendszeret megoldani.
- Képes nagyon egyszerű abszolútértékes, exponenciális, trigonometrikus egyenleteket megoldani.
- Tud értéktáblázat és képlet alapján függvényt ábrázolni és adatokat leolvasni a grafikonról.
- Képes jellemezni grafikonnal megadott egyszerű függvényeket.
- Ki tudja számítani számtani, illetve mértani sorozat tagjait és részletösszegeit.
- Helyesen alkalmazza feladatokban a térelemek távolságára és szögére vonatkozó definíciókat.
- Ismeri a háromszög oldalai és szögei közötti összefüggéseit, a háromszög nevezetes vonalait és pontjait.
- Képes alkalmazni a Thalész- és a Pitagorasz-tételt.
- Ismeri a négyszögek fajtáit és tulajdonságait.
- Helyesen alkalmazza a tanult kerület-, terület-, felszín- és térfogat-számítási képleteket egyszerű feladatokban.

- Képes háromszögek hiányzó adatainak kiszámítására szögfüggvények, illetve szinusz és koszinusztétel segítségével.
- Érti a vektor koordinátáinak fogalmát.
- Jól tudja különböző adatokból az egyenes és a kör egyenletét felírni.
- Képes egyenesek metszéspontját kiszámolni.
- Képes statisztikai adatokat rendezni, grafikonon ábrázolni, adott diagramról információt kiolvasni.
- Meg tudja határozni konkrét adatsokaság móduszát, mediánját, aritmetikai átlagát.
- Képes adathalmazokat összehasonlítani statisztikai mutatók segítségével.
- Egyszerű feladatokban jól alkalmazza a klasszikus valószínűség-számítási modellt.

III. Béla Gimnázium, Művészeti

Szakgimnázium és AMI

Szakgimnáziumi helyi tanterve

HELYI TANTERV KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI MUNKATÁRS MŰVÉSZETI GRAFIKUS SZAKKÉPESÍTÉSÉHEZ

MŰVÉSZETELMÉLET ÉS ÁBRÁZOLÁS programkövetelmény modul

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A tantárgy tanításának célja:

A képi megismerés a látható, a láthatatlan, a képzelet és az alkotó fantázia útján megközelíthető világ kifinomult feltárásának kreatív módja. Az oktatásban fontos szerepet játszik a művészeti élmények befogadása, átélése. A művészettörténet tárgy sajátos interdiszciplináris szerepet tölt be. Szerepe kiemelkedő a fejlett vizuális érzékelés, megfigyelőkészség, az ember alkotta környezet, és a képzőművészeti alkotások szépségeinek, jelenségeinek megismerésében. A belső látás és modellteremtő képesség, a kreativitás, a térlátás és elemzőképesség valamennyi tantárgy tananyagának elsajátításában nélkülözhetetlen szerepet játszik. Fejleszti azokat a képességeket, melyek a műalkotások mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez szükségesek. A tárgy elsajátítása során a megismerés módszereinek kompetenciái: a megfigyelés, a képzetalkotó-elemző megértés, a szemléletes megismerés képességei fejlesztendők. A műalkotások elemzése során elérhető a művészeti és esztétikai kompetenciák fejlesztése. Elsajátítjuk a vizuális ítéletalkotás szabályait. Az egyetemes, az európai és a magyar művészettörténet korszakait, az építészeti és művészeti megnyilvánulásokat felfedezve, elemző, értékelő, viszonyító gondolkodást sajátítunk el. Lehetővé válik a képzőművészeti és tárgyalkotó technikák megismerésével a különböző anyagok ismeretén át azok tisztelete is. Az összehasonlítás és rendszerezés képessége nagy segítséget jelent az eligazodásban más tudományterületekben is. A lényeg felismerése, kiemelése, a problémák feltárását és megoldását is segítő gondolkodás fejlesztése is célunk. A szóbeli kommunikáció mellett fejlesztjük a képzelet és a képi információk feldolgozásának képességét. A művészeti nevelés szerepe elsősorban érték közvetítés, de értékteremtő is, ugyanakkor fejleszti a személyiséget is, fogékonyá tesz a kultúra értékei iránt, a nemzeti azonosságtudatot formálja és a környezettudatos és társadalmi érzékenységet is

felmutató magatartás kialakítását is segíti. A tantárgy a természeti és művészeti szépség megismertetésén, ideáalteremtő alkotások bemutatásán és elemzésén keresztül teremti meg a diákok igényét a testi és lelki egészség, a harmonikus érzelmi élet kialakítására. Fejlesztési követelmények Művészeti-esztétikai kompetenciák, műelemző képességek

A tanulók vizuális megismerő és befogadó képességeit - melyeket a térbeli, formai, színbeli, mozgásbeli, az anyagokkal, esztétikummal kapcsolatos élmények, a művészet tárgyi és képi világa iránti fogékonyság jellemez - tovább kell fejleszteni. A tudományos ismeretszerzés kompetenciái mellett képessé kell tenni az önálló ismeretszerzésre: mozgósítani kell érdeklődésüket, hogy képesek legyenek látványok célirányos, egyre tudatosabb megfigyelésére, a belső képek, képzetek emlékezeti felidézésére. Váljanak képessé a belső képekben, vizuális – művészeti - esztétikai képzetekben való gondolkodásra. Utat nyitunk a képzeleti műveletekhez, így összehasonlításra, elemzésre, következtetésre, ítéletalkotásra, szintézisre is. A látványban rejlő jelentést, a művészi kifejezésben megnyilvánuló esztétikai hatást értelmezve elemezni, értelmezni is megtanulunk. Segíti a felismerését az analógiáknak, Felfedezzük az összefüggéseket, és oksági kapcsolatokat. Vizuális-művészeti képzeleteiket és ismereteiket mozgósítani tudják az adott szempontok szerinti tárgy- és műalkotás-elemzések során. Egyéni vélemény kialakítására nevelünk a számukra mértékadó ismeretek és vélemények alapján. Esztétikai élményeik mélysége érzelmeikben is tükröződjék, ízlésítéleteiket képesek legyenek egyéniségüknek megfelelően megfogalmazni. Elemzéseikben mindig próbálják az etikai, esztétikai normákat érvényesíteni. Nyitott, empatikus, és felelős ítéletalkotásra, valamint harmóniát kereső pozitív gondolkodásra törekedjenek.

Cél, felkészíteni a tanulókat a képző- és iparművészet kor- és stílustörténeti ismeretein keresztül a művészeti környezet önálló és szakszerű elemzésére és értékelésére, további elméleti munkásság folytatására.

Fontos megismertetni a tanulókat az egyetemes és magyar művészeti-kulturális hagyományokkal, ennek hatásai a kortárs szakmai környezetre.

Fontos lehetővé tenni a tanulók számára, hogy az átfogó művészettörténeti korszakokról kialakított képbe a szakelméleti, a szaktörténeti és a szakgyakorlati órák tudás anyaga beilleszthetővé váljon. Felismerjék és össze kössék az egyéb tantárgyakkal, mint pl. az irodalom és a történelem. A tanulást segítő kompetenciák A vizuális művészetek a kulcskompetenciák a képességfejlesztő pedagógiában – elsősorban a szemléletesség biztosításában – fontos szerepet töltenek be; nélkülözhetetlenek a tanulás tanulásában, a művelődésben és a mindennapi élet művészeti-esztétikai (ízlésbeli) kihívásainak megoldásában. A művészettörténet interdiszciplináris szerepét kihasználva sajátítsa el a tanuló a vizuális információk formáit, és forrásait (könyvekben, kiállításokon és egyéb ismerethordozókban).

Az anyanyelvi és vizuális”nyelvi” kompetenciák fejlesztése kiegészülhet a hatékony, önálló tanulás és - a szöveges rendszerezés, illetve műalkotásokról készült képek számítógépes feldolgozása, rendszerezése kapcsán - a digitális kompetenciák fejlesztésével. A feltáró, kritikai elemzések a kezdeményező-szervező képességek valamint szociális kompetenciák kialakítását teszik lehetővé. Az élményszerű ismeretszerzés képessége mellett a tanulás motiváltságát, és a nemzeti és európai azonosságtudat fejlődését-kialakulását kell szolgálnia **a művészettörténet tantárgynak.**

A műelemzés eszközzrendszere :

A vizuális nyelv sajátosságai- a képi-plasztikai, a verbális, a zenei kifejezés hasonlóságai, sajátosságai – Vizuális eszközök fajtáinak felismerése és helyes használata a műelemzések során; – A vizuális közlés eszközeinek (pont, vonal, sík, felület, tónus, szín, kompozíció) felismerése és használata az elemzés során.; A vizuális minőségek (tónus/szín; alak/forma; textúra/faktúra / struktúra) ismerete és megkülönböztetése; – A szerkezet, motívum, jelkép, ritmus felismerése a műveknél és történeti fejlődésének ismerete, a párhuzamok elemzésénél ezek használata. – Térábrázolási módok felismerése.

Módszerek:

Elemzés szóban és írásban Képelemzés digitális prezentáció készítésével Gyűjtés, kritikai elemzés

Kapcsolódás más tantárgyakhoz: Rajz vizuális kultúra, ének-zene, Magyar irodalom és idegen nyelvek
Történelem Informatika Hittan Filozófia.

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 9

Tananyag: Óskor, Egyiptom művészet, Hellén kultúra, Róma művészete

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 10

Tananyag: Bizánc, Romanika, Gótika, Reneszánsz, Németalföld festészete

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 11

Tananyag: Barokk, Klasszicizmus, Romantika

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 64

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 12

Tananyag: Realizmus, naturalizmus, Impresszionizmus, Posztimpresszionizmus, Szecesszió

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 64

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 13

Tananyag: Avantgárd, Magyar művészet 1945 előtt, Művészet 1945 után, Építészet a 20.század

2. felében a modernizmus és a posztmodern, kortárs építészet

Értékelés, számonkérés módjai, alapelvei:

A témakörök zárásával dolgoztatás, amely kettő részből áll: elméleti, illetve képfelismerő. Az elméleti a korszak történelmi, gondolati, szakmai összefüggéseit vizsgálja, míg a képfelismerés, az adott korszak stílusjegyeinek elmélyítését segíti elő.

Párhuzamosan a kortárs művészetek, (irodalom, zene stb.) valamint a korszak tudományos és társadalomtudományi eredményeinek, annak létrehozóinak kb. 10 perces előadás formában történő bemutatása.

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

Fontos, hogy a 10-es évfolyamban történő vizsgánál, már nem csak esztétikai, hanem nagyobb összefüggésben lássák a korszakok vizuális, társadalmi, gondolkodásbéli összefüggéseit.

Ez igaz a későbbi évfolyamok esetén is, különösen a kortárs művészetek kapcsán.

Egyéni és csoportos kortárs kiállítások látogatása

Múzeumok, műgyűjtemények működési struktúrájának vizsgálata

MŰVÉSZETELMÉLET ÉS ÁBRÁZOLÁS

programkövetelmény modul

RAJZ-FESTÉS MINTÁZÁS

(rajz, festés, mintázás, ábrázoló geometria-térábrázolási rendszerek)

A tantárgy tanításának célja

- felkészíteni a tanulókat a képző- és iparművészeti szakmák középszintű tervezési, kivitelezési feladataira, valamint a tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására
- fejleszteni a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását
- erősíteni a tanulók kreativitását, bővíteni a kreatív kifejezés eszköztárát, javítani a munkakultúrát
- felkészíteni a tanulókat a látvány sokoldalú feldolgozására és az egyéni vizuális elképzelések, tervek mások számára is érthető formában való rögzítésére
- felkészíteni a tanulókat a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- megismertetni a tanulókat az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikákkal és kifejezőmódokkal
- felkészíteni a tanulókat a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával, tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

Témakörök

Látvány utáni ábrázolás és formaképzés

A tér-forma-szerkezet látványanalízise, a különböző vizsgálati módszerek és az erre épülő rajzi konvenciók megértése, megértetése

A perspektíva szerepe, összevetése más, klasszikus képi ábrázolási rendszerekkel és modern megoldásokkal

Az összetettebb térformák redukciója a gömb, henger, kúp hasáb mértani egységekre bontható analízise, síkbeli ábrázolása a rajz-festés-mintázás gyakorlatában

Önálló képi gondolkodásra nevelés

A rajzkészség és formaalakító készség fejlesztése, jól felhasználható „eszközkészlet” kialakítása és társítása a szakmai ismeretekhez

Látvány után készült tanulmányrajzok készítése különféle anyagú és szerkezetű

tárgyegyüttesekről/térbeli formák alakítása, plasztikus megjelenítése

Egyszerű mértani testek formáinak, arányainak, térbeli helyzetének tanulmányozása

Bonyolultabb tárgycsoportok csendéletszerű beállításai

Síkkompozíciós gyakorlatok

Színkompozíciós gyakorlatok

Térkompozíciós gyakorlatok

Emberábrázolás

Az emberi alak tanulmányozása a korábban megismert és vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek továbbfejlesztésével

Az élő modell utáni tanulmányok és az önarckép - a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolása

A bonyolultabb formák analízise, redukciója, majd szintézise és „újrateremtése” a térformáknak megfelelő képalkotó elemek, jelrendszerek felépítése, gyakorlása

A valóság elemző megismerése, sík- és plasztikus ábrázolása

Lépték-, arány-, szerkezetanalízis a sík és téri feladatok során

Művészeti anatómia alapjai, az emberi test arányai

Modell utáni portré, félalak rajzolása, festése, mintázása

Alakrajz- és akt tanulmányok

Ember és tér

Az emberi alak és az épített, illetve a természeti környezet kapcsolatainak tanulmányozása a vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek továbbfejlesztésével

Az élő modell utáni tanulmányok

Az emberi alak, mint a személyiség - a karakter, érzelmi, hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága

emberi alak és öltözet, drapéria kapcsolata

Összetett térszerkezetek és emberi mozdulatok, és a mozgás analízise

A valóság elemző megismerése, a lépték, arány, szerkezet megfigyelése

Művészeti anatómia az emberi test arányai, csonttan, izomtan alapjai

Modell utáni portré és akt ábrázolása, térbe helyezése

Térábrázolási rendszerek

A tanulók térszemléletének fejlesztése

A tervezési és művészeti gyakorlatban alkalmazott sík- és térgeometriai rendszerek elméleti alapjainak megismerése és gyakorlati alkalmazása

A műszaki rajz és az ábrázoló geometria rajzolóeszközeinek szakszerű használata, a műszaki ábrázolás egyezményes jelölésrendszere

A leggyakrabban használt térgeometriai rendszerek szerkesztési módjai és eljárásai

A műszaki rajzok olvasása, síkgeometriai rajz térbeli rekonstruálása

- síkmértan – síkmértani szerkesztések
- térgeometriai alapok
- Monge-féle vetületi ábrázolás
- axonometrikus ábrázolás
- perspektivikus ábrázolás

RAJZ, FESTÉS, MINTÁZÁS

9. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés-mintázás

Éves óraszám: 144

Heti óraszám: 4

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására.

A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezésmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg. A komponálás szabályai. A különböző képi és plasztikus elemek felületképző lehetőségei. A színek törvényszerűségei és kifejezőereje. Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. A rajzolás és festés különböző technikái. Egyszerű geometrikus formák és térelemek megjelenítése. Természeti formák, növények és állatok megjelenítése, azok felépítése, arányai, mozgásai. Az épített külső és belső környezet megjelenítése. Formák térszerkezeti sajátosságainak, statikai-dinamikai viszonyainak térbeli ábrázolása. Szabadkézi rajzolás, festés. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság. Ismeretek helyénvaló alkalmazása.

TÉRÁBRÁZOLÁS

síkmértan – síkmértani szerkesztések

térgeometriai alapok: nézetek, vetületek

axonometrikus ábrázolás alapok: kockológia, hengeresség

perspektivikus ábrázolás alapok: rálátás, alálátás, horizont, rövidülés, iránypontok

- Vonal gyakorlatok, év elejei felmérő feladat, metamorphosis - fatörzsből fantázia rajz készítése.
1-8 óra.
- Tájkép rajzolása. A tér ábrázolásának alapjai.
9-20 óra
- Kocka. A kocka távlati ábrázolás alapjai: kocka különböző helyzetekben. Geometrikus testek egymáshoz viszonyított térbeli helyzet megfigyelés vázlatokkal, tónusokkal, színekkel.
21-52 óra
- Gömb, gúla. Geometrikus kompozíciók.
53-72 óra
- Henger. Forgásformákból és geometrikus testekből felépülő kompozíció. Hengeres testek (köcsög-lábos)
73-88 óra
- Csendélet. Akvarell, szén. Forgástestekből álló csendélet, szódás üveg, tányér, cserép. A klasszikus akvarellezés, az akvarell története.
89-144 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.
- Helyes kompozíció és elhelyezés.

10. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés-mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 108

Heti óraszám: 4

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására. A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezőmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg. A komponálás szabályai. A különböző képi és plasztikus elemek felületképző lehetőségei. A színek törvényszerűségei és kifejezőereje. Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. A rajzolás és festés különböző technikái. Egyszerű geometrikus formák és térelemek megjelenítése. Természeti formák, növények és állatok megjelenítése, azok felépítése, arányai, mozgásai. Az épített külső és belső környezet megjelenítése. Formák térszerkezeti

sajátosságainak, statikai-dinamikai viszonyainak térbeli ábrázolása. Szabadkézi rajzolás, festés, mintázás, térkonstrukciók kialakítása. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság. Ismeretek helyénvaló alkalmazása.

TÉRÁBRÁZOLÁS

Monge-féle vetületi ábrázolás alapok, egyszerű síklapú testek, hengerek, síkmetszetek

axonometrikus ábrázolás: összetett tárgyak szerkesztése

perspektivikus ábrázolás: kockológia, hengeresség, egyszerű tárgyak szerkesztése

- Ismétlés. Szögletes és hengeres geometrikus testcsoport tónusos megjelenítése.
1-12 óra.
- Arborétumi rajzok, fa tanulmányok.
13-20 óra
- Drapéria. Egy-két-több ponton felfüggesztett drapéria vonalas, szerkezeti és tónusos elemzése.
Gömb-henger-kocka és drapéria viszonya. Drapéria csendéletben.
21-60 óra
- Pasztell. Csendélet, enteriőr, tájkép. Szín-technika.
61-108 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.
- Helyes kompozíció és elhelyezés.

11. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés-mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 135

Heti óraszám: 5

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására.

A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezésmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín- és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. Ismeretek helyénvaló alkalmazása. A rajzolás és festés különböző technikái. A komponálás szabályai. Dombormű, szobor és plasztika vagy installációkészítési folyamat. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság.

TÉRÁBRÁZOLÁS

Monge-féle vetületi ábrázolás: összetett tárgyak, bútorok szerkesztése (síklapú és hengeres testek áthatásai)

perspektivikus ábrázolás: összetett tárgyak, bútorok szerkesztése rálátásban, alálátásban

- Gipszfej rajzolása, többféle technikával. Ceruza, szén, pasztell.
1-10 óra.
- Az arc anatómiája. Szem, orr, száj, fül szerkezete. A fej arányai.
11-50 óra
- Koponya rajzolása. Koponya drapériákkal, enteriőrben. Koponyára pauzált élő arc.
51-80 óra
- Portré. Modell utáni portré. Az élő modell utáni tanulmányok, a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága.
81-135 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.
- Helyes kompozíció és elhelyezés

12. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés-mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 110

Heti óraszám: 5

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására. A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezésmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat.

Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. Ismeretek helyénvaló alkalmazása. A rajzolás és festés különböző technikái. A komponálás szabályai. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság.

TÉRÁBRÁZOLÁS

perspektivikus ábrázolás: enteriőr, bútorozott belső tér szerkesztése

- Emberi alak. Az emberi alak tanulmányozása a korábban megismert és vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek tovább fejlesztésével
1-15 óra
- Aktrajzi tanulmányok alapjai. Művészeti anatómia alapjai, az emberi test arányai
16-30 óra
- Az élő modell utáni tanulmányok, az emberi alak, mint a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága.
31-50 óra
- Emberi mozdulatok, és a mozgás elemzése.
51-70 óra
- Ülő félalak rajzolása. Ülő egészalak rajzolása. Az emberi alak és öltözet, drapéria kapcsolata. Többalakos kompozíció.
71-95 óra
- Az emberi alak rajzolása többféle technikával. Színes technikák, fekete-fehér technikák.
96-110 óra

-

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.

13. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés-mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 248

Heti óraszám: 8

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására. A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.
Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezésmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi formában jeleníti meg Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. Ismeretek helyénvaló alkalmazása. A rajzolás és festés különböző technikái. A komponálás szabályai. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság.

TÉRÁBRÁZOLÁS

a tanultak gyakorlati alkalmazása, ismétlése

- Összetett geometrikus testcsoport. Folyosó rajza. Csigalépcső rajza. Összetett kültéri feladat, épület, apátság rajzolása.
1-48 óra
- Emberi alak. Az emberi alak tanulmányozása a korábban megismert és vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek tovább fejlesztésével Aktrajz tanulmányok. Művészeti anatómia, az emberi test arányai.
49-96 óra
- Élő modell utáni tanulmányok, az emberi alak, mint a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága.
97-128 óra
- Emberi mozdulatok, és a mozgás elemzése.
129-168 óra
- Ülő félalak rajzolása. Ülő egészalak rajzolása. Az emberi alak és öltözet, drapéria kapcsolata. Többalakos kompozíció. Az emberi alak rajzolása többféle technikával. Színes technikák, fekete-fehér technikák.
169-248 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság

MŰVÉSZETELMÉLET ÉS ÁBRÁZOLÁS programkövetelmény modul

MINTÁZÁS

Célok, feladatok:

Mivel a mintázás tantárgy része a Rajz, festés, mintázás óráknak, így az itt megszerzett ismeretek, szorosan kapcsolódnak a rajzi tanulmányokhoz, folyamatosan kísérik, kiegészítik egymást. Az évek során az egymásra épülő tematikai feladatok figyelembe veszik az életkori sajátosságokat, az egyéni kvalitásokat, amelyek a különböző feladatokon keresztül segítik a diákoknak a rajzórán megfigyelt részletek pontosabb megértését térben, valamint a mintázás órán tapasztaltak kamatoztatását a képi ábrázolásban.

Követelmények, fejlesztési területek:

A tanuló tudja a szobrász szakma területén önállóan, alkotó módon megoldani a feladatokat. Ismerje és használja a szobrászat hagyományos és új anyagait, eljárásait és eszközeit. Kreatív, az öncélúságot mellőző, valamint üzenettel rendelkező alkotások létrehozása.

A kitartást és a szakmai alázatot elsajátítani. Képes legyen képzettársítás révén a gondolatot anyagban megfogalmazni, térben elhelyezni, esztétikusan bemutatni.

Értékelés, számonkérés:

A folyamatos konzultáció segítségével a tanuló az adott témakörön belül, az eldöntött anyagában kész, értékelhető munkát készít. Erre kettő jegyet kap, egy szakmait, és egy esztétikait.

10. évfolyam

Éves óraszám: 36

Heti óra szám: 4

A tantárgy tanításának célja

A szobrászati műhelygyakorlat célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészíti a művészi igényű alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalkotásra.

A műhelygyakorlat feladata a szobrászat műfaji sajátosságainak megismerése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek kialakítása.

A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász műterem felszerelésének megismerése.

A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése.

A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig.

A klasszikus szobrászat formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Tananyag: dombormű készítése

- Szobrászati ismeretek a Relief készítése során
- Kapcsolódva a rajzórákhoz, egyszerű, majd összetett mértani formák, virág és tárgy csendéletek drapéria mintázása.
- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Fejlesztési feladatok– Az alapvető mintázási technikák alkalmazása

- A megismert tárgyalkotó eljárás gyakorlása, hogy esztétikus tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- Agyaggal való bánásmód elsajátítása.
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

11. évfolyam

Éves óraszám: 45

Heti óra szám: 5

Tananyag: Portré mintázás

A vázra épített portré mintázása agyagból

A kész fejről 2 feles gipszforma vétel tanári segítséggel

A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára

A kiöntött gipszfej, ill. terrakotta szobor patinázása tanári segédlettel.

Fejlesztési feladatok:

- Az alapvető mintázási technikák alkalmazása mind a két eljárásnál
- Váz építése, ill. a vázat erősítő eljárások elsajátítása.
- A megismert tárgyalkotó eljárás gyakorlása, hogy esztétikus tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- Agyaggal és a gipszel való bánásmód elsajátítása.
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

12. évfolyam

Éves óraszám: 45

Heti óra szám: 5

Tananyag: Kreatív tervező feladatok különböző anyagokból (papír, agyag, üveg)

- Az adott témára, esztétikailag, és gondolatvilágában a legkifejezőbb megoldást alkalmazni
- Az anyaghasználatnak tükrözni kell a feladat pontos értését

Fejlesztési feladatok

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni
- életkornak megfelelő tapasztalat, ismeret beépítése az alkotás folyamatába
- a tárgyalakotás folyamatában a forma és díszítmény összhangjának megteremtése
- a tárgyak, anyag, funkció, forma szempontjai szerinti értelmezése
- igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtől a kész munkáig
  - képes legyen saját munkáit elemző és a kritikus módon értékelni, ha kell újra fogalmazni

TERVEZÉS ÉS TECHNOLÓGIA programkövetelmény modul

ANYAGISMERET

Óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 9M

A tantárgy tanításának célja:

A szakma gyakorlásához szükséges anyagok, eszközök, berendezések megismertetése.

Az anyagok, eszközök, berendezések felhasználási, használati, üzemeltetési lehetőségei, szabályai.

Az elméleti felkészítés összekapcsolása a gyakorlati tevékenységekkel.

Párhuzamosan a szakmai tervezés és gyakorlat órák tematikájával, a hagyományos festészeti eljárások anyag és eszköz használatának elméleti ismeretanyagának elsajátítása, hogy a műhelygyakorlat során már ismerősként, tulajdonságaik és használhatóságuk ismeretében nyúlhassanak az anyaghoz a tanulók.

Felkészít:

A 9. Évfolyamban a cél az alapok lerakása, a legrégebben használatos anyagok és technikák megismerése. A barlangrajzoknál használt pigmentektől a ceruza, a tus és a páccok tulajdonságaitól a mozaikig.

Az anyagismeret mellett a művészettörténeti párhuzam bemutatása az adott korokra jellemző technikák

és kiemelkedő művészek összekapcsolása, műelemzéssel anyaghasználati szempontból.

A munka során használandó veszélyes anyagok ismertetése, munkavédelem.

A tantárgy fejleszti:

-a tanulók tér- és forma szemléletét, esztétikai érzékét, szín-és forma kultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök:

A festékhasználat eredete. Földfestékek, természetes pigmentek

Pigmentekről mindent. Eredetük, fizikai, kémiai tulajdonságaik, színállóságuk.

A grafit, a ceruza, a szén, a kréta, az ezüstrúd tulajdonságai

A hordozófelületek és tulajdonságaik. Papírok, fa, fém, fal.

A tus és a pác

A mozaik, technikai áttekintés a kezdetektől napjainkig

A hordozófelületek előkészítése. Mozaikágy, öntés, falra helyezés

Otthon elvégzendő feladatok: javasolt

Feladatok óra bontásban:

A festékhasználat eredete. Földfestékek, természetes pigmentek

1-4 óra

Pigmentekről mindent. Eredetük, fizikai, kémiai tulajdonságaik, színállóságuk.

5-10 óra

A grafit, a ceruza, a szén, a kréta, az ezüstrúd tulajdonságai

11-13 óra

A hordozófelületek és tulajdonságaik. Papírok, fa, fém, fal.

14-20 óra

A tus és a pác

21-23 óra

A mozaik, technikai áttekintés a kezdetektől napjainkig

23-30

A hordozófelületek előkészítése. Mozaikágy, öntés, falra helyezés

31-36 óra

Értékelés módja, alapelve: az óra bontás szerinti etapok elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a prezentációt, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása

b) a produktum elemzése szakmailag, stilisztikailag-anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

a diák elsajátítsa a témakörökbe foglalt szakmai elvárásokat.

Ismerje és tudja a koncepció, 2 és 3 dimenziós feltételeit. Értse és képes legyen a prezentáció során bemutatásra került munkákat, szakmailag megvédeni és a munkájáról alkotott gondolatait, szellemiségét objektíven átadni és alátámasztani a szaktanárainak, a bizottságnak.

Óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 10M

A tantárgy tanításának célja:

A szakma gyakorlásához szükséges anyagok, eszközök, berendezések megismertetése. Manuális és digitális.

Az anyagok, eszközök, berendezések felhasználási, használati, üzemeltetési lehetőségei, szabályai.

Az elméleti felkészítés összekapcsolása a gyakorlati tevékenységekkel.

Párhuzamosan a szakmai tervezés és gyakorlat órák tematikájával, a hagyományos festészeti eljárások anyag és eszköz használatának elméleti ismeretanyagának elsajátítása, hogy a műhelygyakorlat során már ismerősként, tulajdonságaik és használhatóságuk ismeretében nyúlhassanak az anyaghoz a tanulók.

Felkészít:

A 10. Évfolyamban a cél az alapokra építés, a modern anyagok és technikák megismerése. Az iparművészet manuális - materiális és a digitális eszközeinek megismerése.

A cél a diákot felkészíteni és eljuttatni arra a szintre hogy, belelásson a szakmai tervezés kezdeteitől a végleges materiálisan megfogalmazódott produktumig.

A tantárgy fejleszti:

a tanulók tér- és forma szemléletét, esztétikai érzékét, szín-és forma kultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök:

A vizes bázisú festékek ismerete.

Az akvarell, a tempera, az akril tulajdonságai

Az informatika alapjai. A digitális technikák létjogosultsága a szakmai piacon

Bevezetés a szerkesztő programok világába (pixel és vektor)

A tervezés során elkészült produktum helyes tömörítésének- mentésének módjai, elvárásai

A nyomdaipari előkészítés és elvárások

Otthon elvégzendő feladatok: javasolt

Feladatok óra bontásban:

A vizes bázisú festékek ismerete.

1-4 óra

Az akvarell, a tempera, az akril tulajdonságai

5-10 óra

Az informatika alapjai. A digitális technikák létjogosultsága a mai szakmai piacon

11-13 óra

Bevezetés a szerkesztő programok világába (pixel és vektor)

14-20 óra

A tervezés során elkészült produktum helyes tömörítésének- mentésének módjai, elvárásai

21-23 óra

A nyomdaipari előkészítés és elvárások

23-30 óra

A hordozófelületek variációi és megfelelő kiválasztása

31-36 óra

Értékelés módja, alapelve: az óra bontás szerinti etapok elérésekor a diák

köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a prezentációt, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása

b) a produktum elemzése szakmailag, stilisztikailag-anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

a diák elsajátítsa a témakörökbe foglalt szakmai elvárásokat.

Ismerje és tudja a koncepció, 2 és 3 dimenziós feltételeit. Értse és képes legyen a prezentáció során

bemutatásra került munkákat, szakmailag megvédeni és a munkájáról alkotott gondolatait,

szellemiségét objektíven átadni és alátámasztani a szaktanárainak, a bizottságnak.

TERVEZÉS ÉS TECHNOLÓGIA
programkövetelmény modul

TERVEZÉS ÉS GYAKORLAT

Óraszám: 72

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 9M

A tantárgy tanításának célja:

A grafikus szakma alapjainak gyakorlásához szükséges anyagok, eszközök, berendezések megismertetése, készség szintű használata.

Az anyagok, eszközök, használati, lehetőségei, szabályai.

Az elméleti felkészítés összekapcsolása a gyakorlati tevékenységekkel. A vizuális kultúra alapozása és kialakításának megkezdése.

Felkészít:

A 9. Évfolyamban a cél az alapok lerakása, a legrégebben használatos anyagok és technikák megismerése. A manuális és finom motoros rendszerek kiélezése és a figyelem és érzékenység kialakítása.

Feladatok óra bontásban:

1-2 óra

Bevezetés, a terem rendje, a terem rendben tartása, alap eszközök megismerése

3-30 óra

Pont, vonal, folt grafikai elemek változatos és választékos használata.

31-54 óra

Tér és negatív tér ábrázolási lehetőségei és gyakorlati hasznuk. Pozitív negatív forma és térkapcsolatok használata fekete fehér felületekkel.

55-72 óra

Bevezetés a tipográfiába. Egyéni ABC tervezése. Tipográfiai arány rendszerek megértése és következes használata.

Értékelés módja, alapelve:

Az óra bontás szerinti mérőföldkövek elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a kipakolást, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

- a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása
- b) az alkotások elemzése szakmailag, az anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag és technológiailag.
- c) az egyéni konzultációk alapján kialakult vélemény, mint minőségbiztosítás figyelembevételével.

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

a diák elsajátítsa a témakörökbe foglalt szakmai elvárásokat.

Ismerje és tudja a koncepció, 2 és 3 dimenziós feltételeit. Értse és képes legyen a prezentáció során bemutatásra került munkákat, szakmailag megvédeni és a munkájáról alkotott gondolatait, szellemiségét objektíven átadni és alátámasztani a szaktanárainak, a bizottságnak.

Óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 10M

A tantárgy tanításának célja:

A grafikai technológia tantárgy, a grafikai műfajok: szak-elméleti,- történeti, tervezés-elméleti, - módszertani szabályait ismerteti meg a tanulóval. Cél, a tudatos munkamenet kialakítása: munkafolyamat tervezése, időbeni ütemezése, anyaggyűjtés, saját tervek alapján történő megvalósítás, térbeli gondolkodás-, anyag-, eszközhasználat, mind analóg (klasszikus technikák használata), mind digitális médiumok közvetítésével. Cél az önálló és tudatos tervezési és kivitelezési munkafolyamatok gyakorlatias és elméleti háttérrel megalapozott végzése.

Témakörök:

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák)

Önállóan elkészített munkák elemzése, prezentálása mások által készített alkotómunka elemzésének képessége. Önálló gyűjtőmunka, tervdokumentáció készítése. Grafikai- és egyéb technikák, technológiák, médiumok megismerése. A technika, technológia nyújtotta lehetőségek számbavétele és alkalmazása. Kreatív saját vizuális nyelv alapozása és kialakítása. Szakmai igényesség és motiváció erősítése. Időkeretre elvégzendő munkák céljának megértése és elvégzése.

Órai tevékenység

1-10 óra

Ex libris készítése MDF táblába, nyomtatással könyvbe. 5cmx5cm

11-30 óra

Anyagkísérletek nyomópréssel, textilek, növények, nem szakrendszer szerű tárgyakról nyomtatás.

31-36 óra

Festékszóró és stencil eljárások grafikai és magas művészeti eljárási lehetőségei. Technikai kísérletek.

Értékelés módja, alapelve:

Az óra bontás szerinti mérőszámok elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a kipakolást, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

- a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása
- b) az alkotások elemzése szakmailag, az anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag és technológiailag.
- c) az egyéni konzultációk alapján kialakult vélemény, mint minőségbiztosítás figyelembevételével.

Tantárgy elvégzésének feltételei:

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárások fejlődéstörténeti és időrendi ismerete

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárások eszközeinek és technológiáinak ismerete

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárások gyakorlati használata és önálló kreatív munkavégzés

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárásokkal létrehozott alkotások installálása és bemutatása

Az egyéni vizuális nyelv fejlődése és árnyalódása

*Eszközigény: papír / egyéb művész-papírok, (pl. Fabriano 300 g), gumikesztyű,
Festékszórók / fekete, piros, citrom, kék, fehér, linóleum nyomó festék, hengerek
Terem-használat: szaktanterem - acélhengeres nyomógéppel felszerelve.*

Óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 11M

A tantárgy tanításának célja

A tervezés és gyakorlat tantárgy, a grafikai műfajok: szak-elméleti,- történeti, tervezés-elméleti, - módszertani szabályait ismerteti meg a tanulóval.

Cél, a tudatos munkamenet kialakítása: munkafolyamat tervezése, időbeni ütemezése, anyaggyűjtés, saját tervek alapján történő megvalósítás, térbeli gondolkodás-, anyag-, eszközhasználat, mind analóg (klasszikus technikák használata), mind digitális médiumok közvetítésével.

Eközben a diák, megismerkedik a kompozíciós szabályokkal, képi és szöveges elemek lehetséges kapcsolatrendszerével, különböző stílusokkal, trendekkel; - példákon, és megoldandó feladatokon keresztül.

Tipográfiai, kiadvány szerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betűelméleti, betűalkalmazási ismereteit: folyamatosan fejleszti és használja.

Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges: hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

Órai tevékenység

1-2 óra

A technikai környezet, a munkafeltételek ismerete

Baleset-, munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások

A technikai környezet, a munkafeltételek ismerete

Baleset-, munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások

Egyedi képgrafikai technikák alkalmazásai

Művészi grafikai alkalmazások

A művészi grafika megjelenése az illusztráció területén

Történeti ismertető, bevezetés

3-4 óra

Számítógépes alkalmazások Piktogram

Képi jelek története, tervezési alapok

5-6 óra

Betűtervezés és alakítás

Piktogram készítése

Szabadkézzel, vagy technikai eszközökkel betűket, betűcsaládokat, tipográfiai elemeket története

7-8 óra

Betű és grafikai elem kapcsolata

Vektorgrafikus programismeret

Pixelgrafikus programismeret Tervezés, rajzolás az adott programban

Tervezéselméleti alapok

9-10 óra

Motívumgyűjtés, vázlat készítése, tervezés

A marketing és reklámcélnak megfelelő dekoratóri áru- és látványtervezői feladatok kapcsolata a grafikai elemekkel

Elméleti alapok

11-12 óra

Illusztrációk tervezése, kivitelezése

Piktogram

Illusztrációk felhasználása különböző kiadványokban, a reklámgrafika különféle területein

Történeti áttekintés, elméleti alapok

13-14 óra

Tipográfiai alapismeretek- Digitális és analóg technológiák-Piktogram

A betűképek, szövegfoltok, a tipográfiai hatáskeltők alkalmazása illusztratív, dekoratív környezetben

Történet, elmélet.

15-16 óra

Kép és szöveg összekapcsolása, elméleti alapok, CD-borító tervezése

17-18 óra

Kép és szöveg CD-borító tervezése

Tervezési tudnivalók

19-20 óra

Termékarculatok számítógépes tervezése

A megfelelő programok készségszintű használata

Modulhálós tipográfiai tervezés

CD-borító tervezése, a képek feldolgozása, retusálás, méretezés, tipográfia elhelyezése

Elméleti alapok alkalmazása, tervezéselmélet

21-26 óra

CD-borító tervezése

Tervezési stílusok – elméleti áttekintés

27-28 óra

Kereskedelmi plakátok számítógépes tervezése

Illusztráció használata a reklámgrafika területén

Elméleti tudnivalók

29-36 óra

Plakát tervezése

Kulturális plakátok számítógépes tervezése

Klasszikus és modern tipográfiai stílusok alkalmazása

Elméleti tudnivalók, plakáttörténet

Plakát készítése

A tantárgy elvégzésének feltételei:

Minden hó végén, közösen értékeljük a kiadott feladatok kivitelezésének minőségét a megfelelő érdemjeggyel. A szakmai konzultáció során, a diákoknak képviselniük kell saját alkotásaikat szóban.

Eszközigeny: számítógép / pixel-, vektorgrafikus-, kiadványszerkesztő programok

Terem-használat: számítógépekkel felszerelt szaktanterem

Tervezett tanulmányi út:

Kiscelli Múzeum, Budapest

Prospektus nyomda, Veszprém

SzínVonal Dekor, Veszprém

Értékelés módja, alapelve:

Az óra bontás szerinti mérköldkövek elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a kipakolást, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása

b) az alkotások elemzése szakmailag, az anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag és technológiailag.

c) az egyéni konzultációk alapján kialakult vélemény, mint minőségbiztosítás figyelembevételével.

Tantárgy elvégzésének feltételei:

Minden hó végén, közösen értékeljük a kiadott feladatok kivitelezésének minőségét a megfelelő érdemjeggyel. A szakmai konzultáció során, a diákoknak képviselniük kell saját alkotásaikat szóban.

Eszközigény: számítógép / pixel-, vektorgrafikus-, kiadványszerkesztő programok, szkennel, nyomtató, digitális rajzpad

Terem-használat: számítógépekkel felszerelt szaktanterem

SZAKMAI KMMUNIKÁCIÓ programkövetelmény modul

PREZENTÁCIÓ

10. osztály

36 hét heti 2 óra

Összesen: 72 óra

Témakörök:

Bevezetés, prezentáció, portfólió, online tartalmak, foto, video, web,

Tálalás, paszpartou, keret, kiállítás, stb.

Ki vagyok, fotomontázs, kollázs

Facebook, szelfi, önarckép

Képi tartalmak létrehozása, kezelése telefonon, hasznos applikációk

Manuális tartalmak feldolgozása, szkennelés, reprofotózás, 3D scann.

Kép módosítások: photoshop és társai telefonos applikációk

Digitális képalkotás, pixeles és vektoros kép Ps. és Ai. alapok

Hogyan működik a PREZI

Követelmények, feladatok:

Eszközök, fogalmak, lehetőségek alapfokú ismerete

3-3 feladat félévenként (paszpartouzás, kollázs, saját munkák reprodúciója)

11. osztály

36 hét heti 1 óra

Összesen: 36 óra

Témakörök:

digitális kép, felbontás, színrendszerek, RGB, CMYK,
pixelgrafika, vektor grafika
off-line médiák
on-line médiák
Ps, Ai, Id közép szintű elmélyedés (előadások)
portfólió szerkesztése Indesignban (csak alapok)
nyomdai PDF generálása, E-pub

Követelmények, feladatok:

fogalmak, lehetőségek ismerete
3-3 teszt félévenként

12. osztály

32 hét heti 2 óra

Összesen: 64 óra

Témakörök:

Saját portfólió előkészítése, munkák professzionális reprodukálása
bemutakozó kiállítás építése, szervezése, segéd anyagok (szórólapok, plakát, e-mail, stb.)
web-es platformok
Pályázati anyagok, on-line kiállítás beadások
felvételi követelmények és arra való felkészítés

Követelmények, feladatok:

portfólió kivitelezett példány,
web-es felületen való megjelenés (változó szinten)

13. osztály

32 hét heti 3 óra

Összesen: 96 óra

Témakörök:

eddig ismeretek áttekintése, kiegészítések professzionális részletekkel
szoftver ismeret (Ps., Ai., Id.)
speciális fotózási területek: termék foto, tárgyfotó, portré, reprodukció
képfeldolgozás – Lightroom
kiadvány szerkesztés, Indesign
nyomdai eljárások, nyomda látogatás 2.
csomagolás technika
gyűjtemény kezelés, saját rajzok,nyomatok,festmények rendszerezése
gyűjtemények adatbázisa
múzeumok és galériák kiállítás építése, szükséges előkészületek
prezentáció egy külső intézmény részére

Követelmények, feladatok:

a négy alap szoftver (Ps. Ai. Id. Lr.) magas szintű ismerete és alkalmazása
a PREZI-ben való jártasság
nyilvános bemutató a saját munkákból, a négyéves tevékenység összefoglalása

SZAKMAI KOMMUNIKÁCIÓ programkövetelmény modul

SZAKMAI IDEGEN NYELV

Tantárgy: Szakmai idegen nyelv

Éves óraszám: 128

Heti óraszám: 4

Évfolyam: 13

A szakgimnáziumok 12. évfolyamát befejező és az érettségi vizsgákat eredményesen teljesítő tanulók a 13. szakképző évfolyamon folytathatják tanulmányaikat, amelynek befejeztével szakirányú emeltszintű szakképesítést szerezhetnek. A 9–12. évfolyamon a szakgimnáziumi tanulók eljutnak a KER hatfokú skálájának negyedik, B2-es szintjére, de minimum a B1-es szintre. A 13. évfolyamon az idegen nyelvi tanulmányok elsődleges fejlesztési célkitűzése az idegen nyelvű szakmai kommunikáció elsajátítása, amely magába foglalja a szakiránynak megfelelő terminológiát, valamint az idegen nyelvi alapkészségek továbbfejlesztését, hogy a tanulók képessé váljanak a magabiztos, idegen nyelvi kommunikációra a képzési iránynak megfelelő szakmaterületen is.

Az idegen nyelv tanulásának ebben a szakaszában is fontos a kommunikációs és információs technológiák ésszerű és kritikus alkalmazása, valamint a differenciált, egyénre szabott tanulás lehetőségének a biztosítása. A pedagógusoknak továbbra is építeniük kell a korosztályi sajátosságokra (autonómia, önkeresés, önkritikusság, a kortárs csoport hatásai stb.), a nyelvi kreativitás, a problémamegoldó és a kritikai gondolkodás erősítése mellett. A nyelvoktatás sikerét meghatározzák a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés.

A tantárgy tanításának célja:

- elősegíteni a tanulók idegennyelvi beszélt- és írásos kommunikációjának fejlődését
- felkészíteni a tanulókat az idegen nyelvű szakmai közegben való kommunikációra
- lehetővé tenni, hogy a tanulók idegennyelvi fejlődése az érdeklődésüknek megfelelő szakmai anyagon keresztül valósuljon meg
- elősegíteni az idegen nyelvű szakmai portálokon való tájékozódást
- felkészíteni a tanulókat az idegen nyelven való szakmai bemutatkozásra
- lehetővé tenni, hogy a tanulók betekintsenek az idegennyelvű internetes tudástárak, fórumok és események világába
- elősegíteni az idegen nyelvű szakmai portálokon való tájékozódást
- biztosítani, hogy a tanulók a képzést követően tevékenységüket nemzetközi kontextusba tudják helyezni

GRAFIKAI ELMÉLET ÉS GYAKORLAT

programkövetelmény modul

GRAFIKUS SZAKTÖRTÉNET

Tantárgy: Grafikus szaktörténet

Összes: 36 óra

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 9. évfolyam

A grafika szaktörténet tantárgy a grafikai műfajok szakelméleti, szaktörténeti, tervezéseméleti, tervezés módszertani szabályait és a technológiát ismerteti meg a tanulóval. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban

való eligazodást. A térszemlélet, a forma, a szín, a szerkezeti érzék, az anyag- és műfajismeret a tantárgy hatására fejlődik, bővül. **A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus magatartásának formálása.** Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, támogatva a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálását.

A grafika szaktörténet tantárgy célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadás, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A tantárgy oktatása feladatának tekinti a nagy korszakok áttekintését a különböző stílusok lényeges ismérveinek és a fejlődés folyamatának bemutatásával, a történelmi és eszmei háttér figyelembe vételével az őskortól napjainkig. A műveltségterület magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket is. A tantárgy célja a gyermekek általános műveltségének fejlesztése, és, hogy az általános stílusismereteken, ikonológiára alapozott tudáson túl a diákok képessé és fogékonnyá váljanak az általánosabb képi nyelvezet megértésére, felismerjék és értsék annak kifejezőerejét is.

Ezen felül a diák, megismerkedik a kompozíciós szabályokkal, képi és szöveges elemek lehetséges kapcsolatrendszerével, különböző stílusokkal, trendekkel, a grafikai technikák fejlődésével, nyomdaipari alapokkal. Tipográfiai, kiadványszerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betűelméleti, betűalkalmazási ismereteit fejleszti. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

1. Megismerő és befogadóképesség, prezentáció

1.1. Ismeretszerzés, tanulás, tájékozódás

1.2. Kommunikációs képesség

2. Kreativitás

2.1. Alkotóképesség

2.2. Problémamegoldó képesség

3. Döntésképesség, önállóság, együttműködési készség, kreativitás, ötletgazdagság, problémaelemzés-, feltárás, gyakorlatias feladatértelmezés.

Minimum teljesítendő feladat:

Olvasott szöveg önálló feldolgozása
Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel
Információk önálló rendszerezése
Információk feladattal vezetett rendszerezése
Írásos elemzések készítése
Tesztfeladat megoldása
Szöveges előadás egyéni felkészüléssel
Rajz értelmezése
Rajz-elemzés, hibakeresés
Elemzés készítése tapasztalatokról
Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A tananyag tanításának célja, órai tevékenység:

1.1–6

Az írás megjelenésének első helyszínei, írásrendszerek, írásmódok.
Szemiotikai alapok.

2. 7–12

Kódexek, az illusztráció fajtái, klasszikus kalligráfia.

3. 13–18

A könyvnyomtatás feltalálása, Gutenberg galaxis.

4. 19–24

Betűtörténet, tipográfiai mértékrendszer.

5. 25–30

Magas nyomtatás. Grafikai szabályzók.

6. 31–36

Ismétlés

Értékelés:

Az órai munka-folyamatos monitorozása mellett a gyakorlati készségek és a prezentált anyag minősítése. Írásbeli számonkérés blokkonként, teszt formájában.

A továbbhaladás feltétele:

A fő mérföldkövek ismerete. Az alapvető fogalmak elsajátítása.

Eszközigény:

Számítógép; pixel-, vektorgrafikus, kiadványszerkesztő programok.

Projektor.

Teremhasználat:

Számítógépekkel, kivetítővel felszerelt szaktanterem.

Tantárgy: Grafikus szaktörténet

Összesen: 36 óra

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 10. évfolyam

A grafika szaktörténet tantárgy a grafikai műfajok szakelméleti, szaktörténeti, tervezésméleti, tervezés módszertani szabályait és a technológiát ismerteti meg a tanulóval. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást. A térszemlélet, a forma, a szín, a szerkezeti érzék, az anyag- és műfajismeret a tantárgy hatására fejlődik, bővül. **A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus magatartásának formálása.** Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és -megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, támogatva a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálását.

A grafika szaktörténet tantárgy célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadás, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A tantárgy oktatása feladatának tekinti a nagy korszakok áttekintését a különböző stílusok lényeges ismérveinek és a fejlődés folyamatának bemutatásával, a történelmi és eszmei háttér figyelembe vételével az őskortól napjainkig. A műveltségterület magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket is. A tantárgy célja a gyermekek általános műveltségének fejlesztése, és, hogy az általános stílusismereteken, ikonológiára alapozott tudáson túl a diákok képessé és fogékonnyá váljanak az általánosabb képi nyelvezet megértésére, felismerjék és értsék annak kifejezőerejét is.

Ezen felül a diák, megismerkedik a kompozíciós szabályokkal, képi és szöveges elemek lehetséges kapcsolatrendszerével, különböző stílusokkal, trendekkel, a grafikai technikák

fejlődésével, nyomdaipari alapokkal. Tipográfiai, kiadványszerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betűelméleti, betűalkalmazási ismereteit fejleszti. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

1. Megismerő és befogadóképesség, prezentáció

1.1. Ismeretszerzés, tanulás, tájékozódás

1.2. Kommunikációs képesség

2. Kreativitás

2.1. Alkotóképesség

2.2. Problémamegoldó képesség

3. Döntésképesség, önállóság, együttműködési készség, kreativitás, ötletgazdagság, probléma elemzés-, feltárás, gyakorlatias feladatértelmezés.

Minimum teljesítendő feladat:

Olvasott szöveg önálló feldolgozása

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Információk önálló rendszerezése

Információk feladattal vezetett rendszerezése

Írásos elemzések készítése

Tesztfeladat megoldása

Szöveges előadás egyéni felkészüléssel

Rajz értelmezése

Rajz-elemzés, hibakeresés

Elemzés készítése tapasztalatokról

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A tananyag tanításának célja, órai tevékenység:

1.1–6

Mélynyomtatás. Könyvkötés.

2. 7–12

A századforduló stílusai. Litográfia, szitanyomtatás, ofset nyomtatás.

3. 13–18

Avantgard a grafikában.

4. 19–24

Bauhaus.

5. 25–30

Kereskedelmi grafika, branding.

6. 31–36

Ismétlés

Értékelés:

Az órai munka-folyamatos monitorozása mellett a gyakorlati készségek és a prezentált anyag minősítése. Írásbeli számonkérés blokkonként, teszt formájában

A továbbhaladás feltétele:

A fő mérföldkövek ismerete. Az alapvető fogalmak elsajátítása.

Eszközigény:

Számítógép; pixel-, vektorgrafikus, kiadványszerkesztő programok.

Projektor.

Teremhasználat:

Számítógépekkel, kivetítővel felszerelt szaktanterem.

Tantárgy: Grafikus szaktörténet

Összesen: 36 óra

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 11. évfolyam

A grafika szaktörténet tantárgy a grafikai műfajok szakelméleti, szaktörténeti, tervezésméleti, tervezés módszertani szabályait és a technológiát ismerteti meg a tanulóval. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást. A térszemlélet, a forma, a szín, a szerkezeti érzék, az anyag- és műfajismeret a tantárgy hatására fejlődik, bővül. **A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus magatartásának formálása.** Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és -megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés

értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, támogatva a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálását.

A grafika szaktörténet tantárgy célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A tantárgy oktatása feladatának tekinti a nagy korszakok áttekintését a különböző stílusok lényeges ismérveinek és a fejlődés folyamatának bemutatásával, a történelmi és eszmei háttér figyelembe vételével az őskortól napjainkig. A műveltségterület magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket is. A tantárgy célja a gyermekek általános műveltségének fejlesztése, és, hogy az általános stílusismereteken, ikonológiára alapozott tudáson túl a diákok képessé és fogékonnyá váljanak az általánosabb képi nyelvezet megértésére, felismerjék és értsék annak kifejezőerejét is.

Ezen felül a diák, megismerkedik a kompozíciós szabályokkal, képi és szöveges elemek lehetséges kapcsolatrendszerével, különböző stílusokkal, trendekkel, a grafikai technikák fejlődésével, nyomdaipari alapokkal. Tipográfiai, kiadványszerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betűelméleti, betűalkalmazási ismereteit fejleszti. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

1. Megismerő és befogadóképesség, prezentáció

1.1. Ismeretszerzés, tanulás, tájékozódás

1.2. Kommunikációs képesség

2. Kreativitás

2.1. Alkotóképesség

2.2. Problémamegoldó képesség

3. Döntésképesség, önállóság, együttműködési készség, kreativitás, ötletgazdagság, problémaelemzés-, feltárás, gyakorlatias feladatértelmezés.

Minimum teljesítendő feladat:

Olvasott szöveg önálló feldolgozása

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Információk önálló rendszerezése

Információk feladattal vezetett rendszerezése

Írásos elemzések készítése

Tesztfeladat megoldása
Szöveges előadás egyéni felkészüléssel
Rajz értelmezése
Rajz-elemzés, hibakeresés
Elemzés készítése tapasztalatokról
Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A tananyag tanításának célja, órai tevékenység:

1.1–6

Svájci tipográfia. Layout, térközök.

2. 7–12

Számítógépes grafikai tervezés.

3. 13–18

Új technikák megismerése, alkalmazása. A papír, papírmerítés, papírgyártás, könyvkötés.

4. 19–24

Számítógépes rendszerek. Pixel-, vektorgrafika.

5. 25–30

Nyomtatási eljárások. Nyomtatás utáni műveletek.

6. 31–36

Ismétlés

Értékelés:

Az órai munka-folyamatos monitorozása mellett a gyakorlati készségek és a prezentált anyag minősítése. Írásbeli számonkérés blokkonként, teszt formájában.

A továbbhaladás feltétele:

A fő mérföldkövek ismerete. Az alapvető fogalmak elsajátítása.

Eszközigény:

Számítógép; pixel-, vektorgrafikus, kiadványszerkesztő programok.

Projektor.

Teremhasználat:

Számítógépekkel, kivetítővel felszerelt szaktanterem.

Tantárgy: Grafikus szaktörténet

Összesen: 36 óra

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 12. évfolyam

A grafika szaktörténet tantárgy a grafikai műfajok szakelméleti, szaktörténeti, tervezéseméleti, tervezés módszertani szabályait és a technológiát ismerteti meg a tanulóval. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást. A térszemlélet, a forma, a szín, a szerkezeti érzék, az anyag- és műfajismeret a tantárgy hatására fejlődik, bővül. **A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus magatartásának formálása.** Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és -megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, támogatva a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálását.

A grafika szaktörténet tantárgy célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadás, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A tantárgy oktatása feladatának tekinti a nagy korszakok áttekintését a különböző stílusok lényeges ismérveinek és a fejlődés folyamatának bemutatásával, a történelmi és eszmei háttér figyelembe vételével az őskortól napjainkig. A műveltségterület magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket is. A tantárgy célja a gyermekek általános műveltségének fejlesztése, és, hogy az általános stílusismereteken, ikonológiára alapozott tudáson túl a diákok képessé és fogékonnyá váljanak az általánosabb képi nyelvezet megértésére, felismerjék és értsék annak kifejezőerejét is.

Ezen felül a diák, megismerkedik a kompozíciós szabályokkal, képi és szöveges elemek lehetséges kapcsolatrendszerével, különböző stílusokkal, trendekkel, a grafikai technikák fejlődésével, nyomdaipari alapokkal. Tipográfiai, kiadványszerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betűelméleti, betűalkalmazási ismereteit fejleszti. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

1. Megismerő és befogadóképesség, prezentáció

1.1. Ismeretszerzés, tanulás, tájékozódás

1.2. Kommunikációs képesség

2. Kreativitás

2.1. Alkotóképesség

2.2. Problémamegoldó képesség

3. Döntésképeség, önállóság, együttműködési készség, kreativitás, ötletgazdagság, problémaelemzés-, feltárás, gyakorlatias feladatértelmezés.

Minimum teljesítendő feladat:

Olvasott szöveg önálló feldolgozása

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Információk önálló rendszerezése

Információk feladattal vezetett rendszerezése

Írásos elemzések készítése

Tesztfeladat megoldása

Szöveges előadás egyéni felkészüléssel

Rajz értelmezése

Rajz-elemzés, hibakeresés

Elemzés készítése tapasztalatokról

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A tananyag tanításának célja, órai tevékenység:

1.1–6

Szintan, színmódok.

2. 7–12

A betű

3. 13–18

A tervezőgrafika legfontosabb médiumai.

4. 19–24

Klasszikus tipográfia. Kiadvány tervezése digitálisan.

5. 25–30

A könyv nyomdai előkészítése.

6. 31–36

Ismétlés

Értékelés:

Az órai munka-folyamatos monitorozása mellett a gyakorlati készségek és a prezentált anyag minősítése. Írásbeli számonkérés blokkonként, teszt formájában.

A továbbhaladás feltétele:

A fő mérföldkövek ismerete. Az alapvető fogalmak elsajátítása.

Eszközigény:

Számítógép; pixel-, vektorgrafikus, kiadványszerkesztő programok.

Projektor.

Teremhasználat:

Számítógépekkel, kivetítővel felszerelt szaktanterem.

Tantárgy: Grafikus szaktörténet

Összesen: 96 óra

Heti óraszám: 3

Évfolyam: 13. évfolyam

A grafika szaktörténet tantárgy a grafikai műfajok szakelméleti, szaktörténeti, tervezésméleti, tervezés módszertani szabályait és a technológiát ismerteti meg a tanulóval.

Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást. A térszemlélet, a forma, a szín, a szerkezeti érzék, az anyag- és műfajismeret a tantárgy hatására fejlődik, bővül. **A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus magatartásának formálása.** Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és -megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, támogatva a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálását.

A grafika szaktörténet tantárgy célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadás, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A tantárgy oktatása feladatának tekinti a nagy korszakok áttekintését a különböző stílusok lényeges ismérveinek és a fejlődés folyamatának bemutatásával, a történelmi és eszmei háttér figyelembe vételével az őskortól napjainkig. A műveltségterület magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések

köznapis formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket is. A tantárgy célja a gyermekek általános műveltségének fejlesztése, és, hogy az általános stílusismereteken, ikonológiára alapozott tudáson túl a diákok képessé és fogékonnyá váljanak az általánosabb képi nyelvezet megértésére, felismerjék és értsék annak kifejezőerejét is. Ezen felül a diák, megismerkedik a kompozíciós szabályokkal, képi és szöveges elemek lehetséges kapcsolatrendszereivel, különböző stílusokkal, trendekkel, a grafikai technikák fejlődésével, nyomdaipari alapokkal. Tipográfiai, kiadványszerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betűelméleti, betűalkalmazási ismereteit fejleszti. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszereivel, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

1. Megismerő és befogadóképesség, prezentáció

1.1. Ismeretszerzés, tanulás, tájékozódás

1.2. Kommunikációs képesség

2. Kreativitás

2.1. Alkotóképesség

2.2. Problémamegoldó képesség

3. Döntésképesség, önállóság, együttműködési készség, kreativitás, ötletgazdagság, problémaelemzés-, feltárás, gyakorlatias feladatértelmezés.

Minimum teljesítendő feladat:

Olvasott szöveg önálló feldolgozása

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Információk önálló rendszerezése

Információk feladattal vezetett rendszerezése

Írásos elemzések készítése

Tesztfeladat megoldása

Szöveges előadás egyéni felkészüléssel

Rajz értelmezése

Rajz-elemzés, hibakeresés

Elemzés készítése tapasztalatokról

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A tananyag tanításának célja, órai tevékenység:

1–3 Az írás megjelenésének első helyszínei, írásrendszerek, írásmódok.

Szemiotikai alapok.

4–6 Kódexek, az illusztráció fajtái, klasszikus kalligráfia.

7–9 A könyvnyomtatás feltalálása, Gutenberg galaxis.

10–12 Betűtörténet, tipográfiai mértékrendszer.

13–15 Magas nyomtatás. Grafikai szabályzók.

16–18 Mélynyomtatás. Könyvkötés.

19–21 A századforduló stílusai. Litográfia, szitanyomtatás, ofset nyomtatás.

22–24 Avantgard a grafikában.

25–27 Bauhaus.

28–30 Kereskedelmi grafika, branding.

31–33 Svájci tipográfia. Layout, térközök.

34–36 Számítógépes grafikai tervezés.

37–39 Új technikák megismerése, alkalmazása. A papír, papírmerítés, papírgyártás, könyvkötés.

40–42 Számítógépes rendszerek. Pixel-, vektorgrafika.

43–45 Nyomtatási eljárások. Nyomtatás utáni műveletek.

46–48 Színtan, szín módok.

49–51 A betű

52–54 A tervezőgrafika legfontosabb médiumai.

55–57 Klasszikus tipográfia. Kiadvány tervezése digitálisan.

58–60 A könyv-nyomdai előkészítése.

61–63 Nyomdalátogatás.

64–66 Könyvkötő műhely látogatása.

67–69 Papírmerítés.

70–96 Ismétlés. Összefoglalás. A kidolgozott tételek bemutatása (a diákok részéről).

Értékelés:

Az órai munka, folyamatos monitorozása mellett a gyakorlati készségek és a prezentált anyag minősítése.

Értékelés, számonkérés módjai, alapelvei:

Az előadás fontos része az interaktív viszony, mivel a diákok 13-dikban már több éves alapszintű tervezői tapasztalattal rendelkeznek, amelynek a különféle eljárásokhoz kapcsolódva, ekkorra szakmai tanulságai vannak. Az itt leadott tananyag az év végi szakmai vizsga tételeinek anyaga is egyben, amit

minden diáknak ki kell dolgoznia. A nagy terjedelem és a megértés szempontjából fontos az óráközi párbeszéd. Külön dolgozatra, egyéb számonkérésre nincs szükség.

Eszközigény: Számítógép; pixel-, vektorgrafikus, kiadványszerkesztő programok, projektor.

Könyvkötő eszközök, a papírmerítéshez szükséges felszerelés.

Teremhasználat: Számítógépekkel, kivetítővel felszerelt szaktanterem, könyvkötő műhely.

Tervezett tanulmányi út:

Nyomdalátogatás, Balatonfüzfő

Könyvkötő műhely, Bakonybél

Ajánlott művek:

BANN, David: *Nyomdai megrendelők kézikönyve*. Scholar Kiadó, 2007.

ITTEN, Johannes: *A színek művészete* – tanulmányi kiadás, Budapest, Göncöl Kiadó, 1997.

ITTEN, Johannes: *A színek művészete*. Budapest, Corvina Kiadó, 1978.

VIRÁGVÖLGYI Péter: *A tipográfia mestersége számítógéppel*. Budapest, Osiris Kiadó, 1999.

ÉNEKES Ferenc: *Kiadványszerkesztés*. Budapest, Novella Könyvkiadó, 2004.

WEST, Suzanne: *Stílusgyakorlatok*. Budapest

GRAFIKAI ELMÉLET ÉS GYAKORLAT

programkövetelmény modul

GRAFIKAI ÁBRÁZOLÁS ÉS TECHNIKA

Tantárgy: Grafikus ábrázolás és technika

Összes: 108 óra

Heti óraszám: 3

Évfolyam: 9. évfolyam

A tantárgy tanításának célja:

A grafikus szakma alapjainak gyakorlásához szükséges anyagok, eszközök, berendezések megismertetése, készség szintű használata.

Az anyagok, eszközök, használati, lehetőségei, szabályai.

Az elméleti felkészítés összekapcsolása a gyakorlati tevékenységekkel. A vizuális kultúra alapozása és kialakításának megkezdése.

Felkészít:

A 9. Évfolyamban a cél az alapok lerakása, a legrégebben használatos anyagok és technikák megismerése. A manuális és finom motoros rendszerek kiélezése és a figyelem és érzékenység kialakítása.

Feladatok óra bontásban:

1-2 óra

Bevezetés, a terem rendje, a terem rendben tartása, alap eszközök megismerése

3-30. óra

Természeti forma elemzése, tanulmányozása hagyományos grafikai technikák használatával; fapác alkalmazása. Passzpartú készítése.

31-54 óra

Kompozíció típusok III.

Asszociatív feladatértelmezés segítségével és a vizuális alapelemek használatával való kompozícióépítés tus és filc eszközzel. Komponálási stratégiák és rendszerek gyakorlati kivitelezése.

55-75 óra

Színtan, színelmélet gyakorlati feladatokkal történő értelmezése, próbája, gyakorlati tanulmányai. 1000 tónus projekt elvégzése és beszámoló a végzett munkáról és tapasztalatairól.

76-108 óra

Montázs művészettörténeti elemek felhasználásával. Bevezetés a grafikai eszközökkel való kísérletezés világába. Kevert alapanyagok használata, komplex képalkotási eljárások megismerése.

Értékelés módja, alapelve:

Óra bontás szerinti mérföldkövek elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a kipakolást, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékel:

a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása

b) az alkotások elemzése szakmailag, az anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag és technológiailag.

c) az egyéni konzultációk alapján kialakult vélemény, mint minőségbiztosítás figyelembevételével.

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

Diák elsajátítsa a témakörökbe foglalt szakmai elvárásokat.

Ismerje és tudja a koncepció, 2 és 3 dimenziós feltételeit. Értse és képes legyen a prezentáció során bemutatásra került munkákat, szakmailag megvédeni és a munkájáról alkotott gondolatait, szellemiségét objektíven átadni és alátámasztani a szaktanárainak, a bizottságnak.

Tantárgy: Grafikus ábrázolás és technika

Összes: 144 óra

Heti óraszám: 4

Évfolyam: 10. évfolyam

A tantárgy tanításának célja:

A grafikai technológia tantárgy, a grafikai műfajok: szak-elméleti,- történeti, tervezés-elméleti, - módszertani szabályait ismerteti meg a tanulóval. Cél, a tudatos munkamenet kialakítása: munkafolyamat tervezése, időbeni ütemezése, anyaggyűjtés, saját tervek alapján történő megvalósítás, térbeli gondolkodás-, anyag-, eszközhasználat, mind analóg (klasszikus technikák használata), mind digitális médiumok közvetítésével. Cél az önálló és tudatos tervezési és kivitelezési munkafolyamatok gyakorlatias és elméleti háttérrel megalapozott végzése.

Témakörök:

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák)

Önállóan elkészített munkák elemzése, prezentálása mások által készített alkotómunka elemzésének képessége. Önálló gyűjtőmunka, tervdokumentáció készítése. Grafikai- és egyéb technikák, technológiák, médiumok megismerése. A technika, technológia nyújtotta lehetőségek számbavétele és alkalmazása. Kreatív saját vizuális nyelv alapozása és kialakítása. Szakmai igényesség és motiváció erősítése. Időkeretre elvégzendő munkák céljának megértése és elvégzése.

Órai tevékenység

1-20 óra Monotípiá

21-31 óra Hidegtű

32-60 óra Linómetszet

61- 80 óra Fametszet (MDF 10mm)

81-110 óra Rézkarc

111- 120 óra Stencil (min 2 színréteggel)

121-144 óra Kísérleti sokszorosító eljárások (kísérletezés a sokszorosító eljárások keverésével, transzparenciák keresése)

Értékelés módja, alapelve:

az óra bontás szerinti mérföldkövek elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a kipakolást, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása

b) az alkotások elemzése szakmailag, az anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag és technológiailag.

c) az egyéni konzultációk alapján kialakult vélemény, mint minőségbiztosítás figyelembevételével.

Tantárgy elvégzésének feltételei:

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárások fejlődés történeti és időrendi ismerete

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárások eszközeinek és technológiáinak ismerete

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárások gyakorlati használata és önálló kreatív munkavégzés

A klasszikus sokszorosító grafikai eljárásokkal létrehozott alkotások installálása és bemutatása

Az egyéni vizuális nyelv fejlődése és árnyalódása

Eszközigény:

művész-linóleum, rézlemez, karctű, linómetsző-készlet, rézkarc-festék, linófesték, gumilap, szövet, rézkarc-papír / egyéb művész-papírok, (pl. Fabriano 300 g), salétromsav, vagy vas-klorid, gumikesztyű, kályhalakk, alapozó- kúp

Festékszórók / fekete, piros, citrom, kék

Terem-használat: szaktanterem - acélhengeres nyomógéppel felszerelve

Tantárgy: Grafikus ábrázolás és technika

Összes: 72 óra

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 11. évfolyam

A tantárgy tanításának célja

A grafikai technológia tantárgy, a grafikai műfajok: szak-elméleti,- történeti, tervezés-elméleti, módszertani szabályait ismerteti meg a tanulóval.

Cél, a tudatos munkamenet kialakítása: munkafolyamat tervezése, időbeni ütemezése, anyaggyűjtés, saját tervek alapján történő megvalósítás, térbeli gondolkodás-, anyag-, eszközhasználat, mind analóg (klasszikus technikák használata), mind digitális médiumok közvetítésével.

Eközben a diák, megismerkedik a kompozíciós szabályokkal, képi és szöveges elemek lehetséges kapcsolatrendszerével, különböző stílusokkal, trendekkel; - példákon, és megoldandó feladatokon keresztül. Tipográfiai, kiadványszerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betűelméleti, betűalkalmazási ismereteit: folyamatosan fejleszti és használja. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges: hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

Órai tevékenység

1-3 óra

A technikai környezet, a munkafeltételek ismerete

Baleset-, munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások

A technikai környezet, a munkafeltételek ismerete

Baleset-, munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások

Egyedi képgrafikai technikák alkalmazásai

Művészi grafikai alkalmazások

A munka-, baleset- és tűzvédelmi előírások célja, szabályozási rendszere, hatósági felügyelete, a biztonságos munkavégzés feltételei. A kor technikai szintjének megfelelő munkakörülmények kialakítása

Tűzvédelmi és környezetvédelmi szabályok alkalmazása

Egyedi technikák: rajz, festés, kollázs, montázs, applikációk, monotíp nyomtatás alkalmazása

A kísérleti és különleges grafikai eljárások beépítése a grafikai tervekbe

Egyedi grafikát készít, digitalizál.

A művészi grafika megjelenése az illusztráció területén

Az illusztráció stílusai, típusai

Nemesgrafika, egyedi grafika

Motívumkeresés, gyűjtőmunka, kézzel és géppel

Rézkarc tervezése

4-6 óra

Klasszikus képgrafikai technikák alkalmazása

Rézkarc tervezése

Magasnyomású, mélynyomású, síknyomású képsokszorosítási technikák alkalmazása, felhasználása képeredetiként

Műhelymunka kereteiben elsajátított nyomtatási technikák

Monotípiá, papírmetszet, linómetszet, hidegtű, rézkarc, akvatinta, szitanyomat, kísérleti grafika készítése

Festékfajták, segédanyagok, savak, oldószeres ismerete, alkalmazása

Eszközök, gépek használata

Rézkarc nyomódúcának elkészítése

7-9 óra

Klasszikus nyomtatási eljárások alkalmazásai

Egyedi technikák: rajz, festés, kollázs, montázs, applikációk, monotíp nyomtatás alkalmazása

A kísérleti és különleges grafikai eljárások beépítése a grafikai tervekbe

Rézkarc nyomódúcának elkészítése, nyomtatás

Rézkarc nyomódúcának elkészítése

A nyomtatási technikák alkalmazási területei

A klasszikus eljárások nyomtatásának ismeretanyaga

Nemesgrafikai illusztrációk készítése

Magasnyomású, mélynyomású, síknyomású képsokszorosítási technikák alkalmazása, felhasználása képeredetiként

Műhelymunka kereteiben elsajátított nyomtatási technikák

Monotípiá, papírmetszet, linómetszet, hidegtű, rézkarc, akvatinta, szitanyomat, kísérleti grafika készítése

Festékfajták, segédanyagok, savak, oldószeres ismerete, alkalmazása

Eszközök, gépek használata

10-18 óra

Rézkarc nyomtatás Rézkarc nyomódúcának elkészítése, nyomtatás

19-27 óra

Akvatinta készítése Akvatinta készítése

A nyomdai előkészítés, kivitelezés ismerete

A nyomda megrendelői szempontjai

A kivitelezés technikai korlátai

A nyomatok tárolása, védelme, a hatályos képgrafikai szabályozó betartásával

A prezentációs platformok ismerete, alkalmazása

A nyomatok tárolása, védelme, a hatályos képgrafikai szabályozó betartásával

28-30 óra

Számítógépes alkalmazások Piktogram

Illusztrációk készítése pixelgrafikus és a vektorgrafikus programokban

Képeredeti átalakítása, korrekciós műveletek

A képfeldolgozás lehetőségei a pixelgrafikus és a vektorgrafikus programokban

Képeredeti, vonalas eredeti, árnyaltos eredeti, színes eredeti

Képméretezés, retusálás, korrekció

31-33 óra

Betűtervezés és alakítás Piktogram készítése

Szabadkézzel, vagy technikai eszközökkel betűket, betűcsaládokat, tipográfiai elemeket tervez

34-36 óra

Betű és grafikai elem kapcsolata

Vektorgrafikus programismeret

Pixelgrafikus programismeret-Piktogram készítése

A különböző tipográfiai és grafikai elemeket stílárisan összehangolja, az alkalmazási területnek megfelelően alakítja ki a termék összképét

Vázlat után vektorgrafikus programmal grafikai, tipográfiai elemeket, motívumokat tervez

Képeredeti vektorizálása, átszerkesztése átalakítása

Tervezés, rajzolás az adott programban

37-39 óra

Motívumgyűjtés, vázlatkészítés, tervezés Piktogram digitalizálása, képeredeti feldolgozás (retusálás, méretezés, korrekciós és átalakító műveletek)

Az elképzelés vizuális megfogalmazása különféle technikákkal

Jelentés-ismeret és értelmezés

Jel, jelkép

A marketing és reklámcélnak megfelelő dekoratóri áru- és látványtervezői feladatok kapcsolata a grafikai elemekkel

Fénytani szintani alapismeretek, színrendszerek, színkezelés

40-42 óra

Illusztrációk tervezése, kivitelezése Piktogram

Pixelgrafikus és vektorgrafikus illusztrációk készítése

Képeredeti, gyűjtött anyag beépítése a megfelelő programokba

Digitalizált kép feldolgozása

Képfeldolgozó, rajzoló és szövegszerkesztő programok ismerete

Illusztrációk felhasználása különböző kiadványokban, a reklámgrafika különféle területein

43-45 óra

Tipográfiai alapismeretek

Digitális és analóg technológiák Piktogram

A betűképek, szövegfoltok, a tipográfiai hatáskeltők alkalmazása illusztratív, dekoratív környezetben

Nyomdai munkák előkészítése

Betűismeret: betűanatómia, betűcsaládok, betűváltozatok, betűtörténet, tipográfiai mértékrendszer, mértékrendszer átváltások, nyomdai mértékrendszerek

Az adott tervezési koncepciónak megfelelő eszközválasztás.

46-63 óra

CD-borító tervezése Termékarculatok számítógépes tervezése Kép és szöveg összekapcsolása

A megfelelő programok készségszintű használata, a megrendelői szempontok, a nyomdai előkészítés, kivitelezés figyelembevételével

Illusztrációk géppel

Modulhálós tipográfiai tervezés

CD-borító tervezése, a képek feldolgozása, retusálás, méretezés, tipográfia elhelyezése

64-66 Kereskedelmi plakátok számítógépes tervezése A megfelelő programok készségszintű használata, a megrendelői szempontok, a nyomdai előkészítés, kivitelezés figyelembevételével

Plakátok grafikai terve

Klasszikus és modern tipográfiai stílusok alkalmazása

Illusztráció használata a reklámgrafika területén

67-72 óra

Kulturális plakátok számítógépes tervezése A megfelelő programok készségszintű használata, a megrendelői szempontok, a nyomdai előkészítés, kivitelezés figyelembevételével

Plakátok grafikai terve

Klasszikus és modern tipográfiai stílusok alkalmazása

Értékelés módja, alapelve:

az óra bontás szerinti mérföldkövek elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából. A tanár köteles ezen időpontban értékelni a kipakolást, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

- a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása
- b) az alkotások elemzése szakmailag, az anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag és technológiailag.
- c) az egyéni konzultációk alapján kialakult vélemény mint minőségbiztosítás figyelembevételével.

Tantárgy elvégzésének feltételei:

Minden hó végén, közösen értékeljük a kiadott feladatok kivitelezésének minőségét a megfelelő érdemjeggyel. A szakmai konzultáció során, a diákoknak képviselniük kell saját alkotásaikat szóban.

Eszközigeny: számítógép/ pixel-, vektorgrafikus-, kiadványszerkesztő programok

Terem-használat: számítógépekkel felszerelt szaktanterem

Tervezett tanulmányi út:

Kiscelli Múzeum, Budapest

Prospektus nyomda, Veszprém

SzínVonal Dekor, Veszprém

Tantárgy: Grafikus ábrázolás és technika

Összes: 72 óra

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 13. évfolyam

A tantárgy tanításának célja

Átmenet képzése az analóg és digitális technikák és technológiák közt. Kísérletezés a kortás formanyelvvel és tartalmi prezentációval. Új eszközös és programok megismerésének lehetősége. Egyéni formanyelv kialakulásának segítése.

Órakeret

Órai tevékenység

1-3. A stencil tervezés metodikájának és a kortás vizuális street art kultúra áttekintése referenciák alapján.

4-14. Digitális min. négy színkódu vektoros stencil tervezése.

15-40. Stencil méretezés, rétegek sorrendjének felépítése, metszési folyamat.

41-70. Stencil fűjás és kivitelezés, papír alapon és falfelületen egyaránt, esetleg alternatív felületek keresés.

71-72 paszpartúrázás, fotó dokumentáció.

Értékelés módja, alapelve:

az óra bontás szerinti mérföldkövek elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt tematikából.

A tanár köteles ezen időpontban értékelni a kipakolást, függetlenül a prezentált munka állapotától.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása

b) az alkotások elemzése szakmailag, az anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag és technológiailag.

c) az egyéni konzultációk alapján kialakult vélemény, mint minőségbiztosítás figyelembevételével.

Tantárgy elvégzésének feltételei:

Minden hó végén, közösen értékeljük a kiadott feladatok kivitelezésének minőségét a megfelelő érdemjeggyel. A szakmai konzultáció során, a diákoknak képviselniük kell saját alkotásaikat szóban.

Eszközигény: számítógép/ pixel-, vektorgrafikus-, programok

Metszőkések, pausz papír, festékszórók egyedi színek kódok listázása alapján.

GRAFIKAI ELMÉLET ÉS GYAKORLAT

programkövetelmény modul

GRAFIKAI TERVEZÉS

Tantárgy: Grafikai tervezés

Összes: 72 óra

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 11. évfolyam

A tantárgy tanításának célja:

Bevezesse a diákot a digitális platformok használatába és megértesse velük hogy, miért és hogyan oszlik a grafika két- kép és az alkalmazott grafikára- a szakmai elvárások hatására. Cél, a tudatos munkamenet kialakítása: munkafolyamat tervezése, időbeni ütemezése, gyűjtés, saját tervek alapján történő megvalósítás, digitális térbeli gondolkodás, digitális médiumok közvetítésével. Eközben a diák, megismerkedik történeti stílusokkal-trendekkel; - példákon, és megoldandó feladatokon keresztül. Tipográfiai, kiadvány szerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betű elméleti, betűalkalmazási ismereteit: folyamatosan fejleszti és használja. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges: hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

Felkészít:

az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezőmódok elsajátítására

Koncepció:

- Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi, majd digitális formában jeleníti meg.
- A színek törvényszerűségei és kifejező erejének vizsgálata.
- Formák térszerkezeti sajátosságainak, statikai-dinamikai viszonyainak digitális térbeli ábrázolása.

A tantárgy fejleszti:

- A tanulók forma szemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és forma kultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Otthon elvégzendő feladatok: nem kritérium

Feladatok óra bontásban:

A kép és az alkalmazott grafika közti különbségek bemutatása, felhasználási területeinek elemzése

1-6 óra Az alapvető grafikai programok ismertetése és felhasználási területeinek bemutatása (Ps-Ai-Id)

7-15 óra A digitális platformok használata: Ai alapozás- logó rekonstrukció

15-30 óra Ps) alapozás-montázs készítése

31-46 óra Id) alapozás- oldalpárok szerkesztése

47-72 óra Egyedi tervezési feladat (akár logó vagy montázs készítése)

Értékelés módja, alapelve:

Az órabontás szerinti etapok elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt, általa elvégzett tematikából. A tanár köteles ezen időpontban értékelni a prezentációt, függetlenül a prezentált munka állapotától. Ezen tematika alapján szükséges a kollektív értékelés.

Negyedéves bontásban egy prezentáció kíséretében, a négy szaktanár az alább említett kritériumok alapján értékeli a bontott csoportok minden tagját.

Az értékelés szempontjai:

a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása

b) kreativitása, probléma-megoldó képessége, a feladat koncepcionális kezelése

c) a produktum elemzése szakmailag, stilisztikailag-anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

A diák sajátítsa el a témakörökben foglalt szakmai elvárásokat.

Ismerje és tudja a koncepció 2 dimenziós feltételeit. Értse és képes legyen a prezentáció során bemutatásra került munkákat szakmailag megvédeni és a munkájáról alkotott gondolatait, szellemiségét objektíven átadni és alátámasztani.

Tantárgy: Grafikai tervezés

Összes: 124 óra

Heti óraszám: 4

Évfolyam: 12. évfolyam

A tantárgy tanításának célja:

Cél, a tudatos munkamenet kialakítása: munkafolyamat tervezése, időbeni ütemezése, gyűjtés, saját tervek alapján történő megvalósítás, digitális térbeli gondolkodás, digitális médiumok közvetítésével.

Eközben a diák, megismerkedik történeti stílusokkal-trendekkel; - példákon, és megoldandó feladatokon keresztül.

Tipográfiai, kiadvány szerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betű elméleti, betűalkalmazási ismereteit: folyamatosan fejleszti és használja.

Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges: hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotó munkája során.

Felkészít:

Felsőfokú intézmények által kiírt felvételi kritériumok teljesítésére az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezőmódok elsajátítására, az alkalmazott grafika szakmai elvárásainak teljesítésére.

Koncepció:

- Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi majd digitális formában jeleníti meg.

A színek törvényszerűségei és kifejező erejének vizsgálata.

Formák térszerkezeti sajátosságainak, statikai-dinamikai viszonyainak digitális térbeli ábrázolása.

A tantárgy fejleszti:

a tanulók forma szemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és forma kultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Otthon elvégzendő feladatok: nem kritérium

Feladatok óra bontásban:

Ai) Stílus gyakorlat (5 különböző stílusban logó tervezése

1-20 óra Fiktív vállalat számára kisarculat tervezése, amely tartalmaz: logó, névjegykártya, levélpapír, boríték.

21-41 óra Az általuk választott vállalat számára nagyarculat tervezése

42-62 óra Ps) program gyakorlat, képretusálás

63-80 óra Id) borító tervezés

81-124 óra Portfólió készítése

Értékelés módja, alapelve:

Az órabontás szerinti etapok elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt, általa elvégzett tematikából. A tanár köteles ezen időpontban értékelni a prezentációt, függetlenül a prezentált munka állapotától. Ezen tematika alapján szükséges a kollektív értékelés.

Negyedéves bontásban egy prezentáció kíséretében, a négy szaktanár az alább említett kritériumok alapján értékeli a bontott csoportok minden tagját.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékel:

- a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása
- b) kreativitása, probléma-megoldó képessége, a feladat koncepcionális kezelése
- c) a produktum elemzése szakmailag, stilisztikailag-anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

a diák elsajátítsa a témakörökbe foglalt szakmai elvárásokat.

Ismerje és tudja a koncepció, 2 dimenziós feltételeit. Értse és képes legyen a prezentáció során bemutatásra került munkákat, szakmailag megvédeni és a munkájáról alkotott gondolatait, szellemiségét objektíven átadni és alátámasztani a szaktanárainak, a bizottságnak.

Tantárgy: Grafikai tervezés

Összes: 341 óra

Heti óraszám: 11

Évfolyam: 13. évfolyam

A tantárgy tanításának célja:

Cél a tudatos munkamenet kialakítása: munkafolyamat tervezése, időbeni ütemezése, gyűjtés, saját tervek alapján történő megvalósítás, digitális térbeli gondolkodás, digitális médiumok közvetítésével. Eközben a diák, megismerkedik történeti stílusokkal-trendekkel; - példákon, és megoldandó feladatokon keresztül. Tipográfiai, kiadványszerkesztési szabályokat, betűtörténeti, betű elméleti, betűalkalmazási ismereteit: folyamatosan fejleszti és használja. Az általános nyomdaipar, nyomdai előkészítés szabályrendszerével, gyakorlatával ismerkedik meg. Digitális technológiai, nyomtatástechnológiai, grafikai munka végzéséhez szükséges: hardware és software ismereteit állandóan frissíti és beépíti alkotómunkája során.

Felkészít:

- A felsőfokú intézmények által kiírt felvételi kritériumok teljesítésére és vagy a piaci-szakmai elvárások megfelelésére
- Az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezésmódok elsajátítására, az alkalmazott grafika szakmai elvárásainak teljesítésére.

Koncepció:

- Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi, majd digitális formában jeleníti meg.
- A színek törvényszerűségei és kifejező erejének vizsgálata.
- Formák térszerkezeti sajátosságainak, statikai-dinamikai viszonyainak digitális térbeli ábrázolása.

A tantárgy fejleszti:

A tanulók forma szemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és forma kultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Otthon elvégzendő feladatok: nem kritérium

Feladatok óra bontásban:

1. félév:

Plakát tervezés

1-30 óra

Merchandising tervezés

31-62 óra

Könyvillusztráció

63-94 óra

Betűtervezés

95-140 óra

Ikonikus tipográfiai stílus-gyakorlat

141-169 óra

2. félév:

Szakvizsgára való felkészítés.: vizsgafeladat gyakorlat (borítótervezés)

Vizsgamunka megbeszélése és elkészítése. (cd- nyomtatás, kasírozás .....)

Portfólió készítése

170-341 óra

Értékelés módja, alapelve:

Az órabontás szerinti etapok elérésekor a diák köteles beszámolni a periódusra kiírt, általa elvégzett tematikából. A tanár köteles ezen időpontban értékelni a prezentációt, függetlenül a prezentált munka állapotától. Ezen tematika alapján szükségesnek tartom a kollektív értékelést. Negyedéves bontásban egy prezentáció kíséretében, a négy szaktanár az alább említett kritériumok alapján értékeli a bontott csoportok minden tagját.

Az osztályozás három fontos nézőpontból értékeli:

- a) a tanuló szorgalma, munkakedve, hozzáállása
- b) kreativitása, probléma-megoldó képessége, a feladat koncepcionális kezelése
- c) a produktum elemzése szakmailag, stilisztikailag-anyaghasználat módja és kvalitása-esztétikailag

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

a diák elsajátítsa a témakörökbe foglalt szakmai elvárásokat.

Ismerje és tudja a koncepció, 2 dimenziós feltételeit. Értse és képes legyen a prezentáció során bemutatásra került munkákat, szakmailag megvédeni és a munkájáról alkotott gondolatait, szellemiségét objektíven átadni és alátámasztani a szaktanárainak, a bizottságnak.

HELYI TANTERV KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI MUNKATÁRS FESTŐ SZAKKÉPESÍTÉSÉHEZ

MŰVÉSZETELMÉLET ÉS ÁBRÁZOLÁS

programkövetelmény modul

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A tantárgy tanításának célja:

A képi megismerés a látható, a láthatatlan, a képzelet és az alkotó fantázia útján megközelíthető világ kifinomult feltárásának kreatív módja. Az oktatásban fontos szerepet játszik a művészeti élmények befogadása, átélése. A művészettörténet tárgy sajátos interdiszciplináris szerepet tölt be. Szerepe kiemelkedő a fejlett vizuális érzékelés, megfigyelőkészség, az ember alkotta környezet, és a képzőművészeti alkotások szépségeinek, jelenségeinek megismerésében. A belső látás és modellteremtő képesség, a kreativitás, a térlátás és elemzőképesség valamennyi tantárgy tananyagának elsajátításában nélkülözhetetlen szerepet játszik. Fejleszti azokat a képességeket, melyek a műalkotások mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez szükségesek. A tárgy elsajátítása során a megismerés módszereinek kompetenciái: a megfigyelés, a képzetalkotó-elemző megértés, a szemléletes megismerés képességei fejlesztendők. A műalkotások elemzése során elérhető a művészeti és esztétikai kompetenciák fejlesztése. Elsajátítjuk a vizuális ítéletalkotás szabályait. Az egyetemes, az európai és a magyar művészettörténet korszakait, az építészeti és művészeti megnyilvánulásokat felfedezve, elemző, értékelő, viszonyító gondolkodást sajátítunk el. Lehetővé válik a képzőművészeti és tárgyalkotó technikák megismerésével a különböző anyagok ismeretén át azok tisztelete is. Az összehasonlítás és rendszerezés képessége nagy segítséget jelent az eligazodásban, más tudományterületekben is. A lényeg felismerése, kiemelése, a problémák feltárását és megoldását is segítő gondolkodás fejlesztése is célunk. A szóbeli kommunikáció mellett fejlesztjük a képzelet és a képi információk feldolgozásának képességét. A művészeti nevelés szerepe elsősorban értékközvetítés, de értékteremtő is, ugyanakkor fejleszti a személyiséget is, fogékonnyá tesz a kultúra értékei iránt, a nemzeti azonosságtudatot formálja és a környezettudatos és társadalmi érzékenységet is felmutató magatartás kialakítását is segíti. A tantárgy a természeti és művészeti szépség megismertetésén, ideáalteremtő alkotások bemutatásán és elemzésén keresztül teremti meg a diákok igényét a testi és lelki egészség, a harmonikus érzelmi élet kialakítására. Fejlesztési követelmények Művészeti-esztétikai kompetenciák, műelemző képességek

A tanulók vizuális megismerő és befogadó képességeit - melyeket a térbeli, formai, színbeli, mozgásbeli, az anyagokkal, esztétikummal kapcsolatos élmények, a művészet tárgyi és képi világa iránti fogékonyság jellemez - tovább kell fejleszteni. A tudományos ismeretszerzés kompetenciái mellett képessé kell tenni az önálló ismeretszerzésre: mozgósítani kell érdeklődésüket, hogy képesek legyenek látványok célirányos, egyre tudatosabb megfigyelésére, a belső képek, képzetek emlékezeti felidézésére. Váljanak képessé a belső képekben, vizuális – művészeti - esztétikai képzetekben való gondolkodásra. Utat nyitunk a képzeleti műveletekhez, így összehasonlításra, elemzésre, következtetésre, ítéletalkotásra, szintézisre is. A látványban rejlő jelentést, a művészi kifejezésben megnyilvánuló esztétikai hatást értelmezve elemezni, értelmezni is megtanulunk. Segíti a felismerését az analógiáknak, Felfedezzük az összefüggéseket, és oksági kapcsolatokat. Vizuális-művészeti képzeteiket és ismereteiket mozgósítani tudják az adott szempontok szerinti tárgy- és műalkotás-elemzések során. Egyéni vélemény kialakítására nevelünk a számukra mértékadó ismeretek és vélemények alapján. Esztétikai élményeik mélysége érzelmeikben is tükröződjék, ízlésítéleteiket képesek legyenek egyéniségüknek megfelelően megfogalmazni. Elemzéseikben mindig próbálják az etikai, esztétikai normákat érvényesíteni. Nyitott, empatikus, és felelős ítéletalkotásra, valamint harmóniát kereső pozitív gondolkodásra törekedjenek.

Cél, felkészíteni a tanulókat a képző- és iparművészet, kor- és stílustörténeti ismeretein keresztül a művészeti környezet önálló és szakszerű elemzésére és értékelésére, további elméleti munkásság folytatására.

Fontos megismertetni a tanulókat az egyetemes és magyar művészeti-kulturális hagyományokkal, ennek hatásai a kortárs szakmai környezetre.

Fontos lehetővé tenni a tanulók számára, hogy az átfogó művészettörténeti korszakokról kialakított képbe a szakelméleti, a szaktörténeti és a szakgyakorlati órák tudás anyaga beilleszthetővé váljon. Felismerjék és össze kössék az egyéb tantárgyakkal, mint pl. az irodalom és a történelem. A tanulást segítő kompetenciák A vizuális művészetek a kulcskompetenciák a képességfejlesztő pedagógiában – elsősorban a szemléletesség biztosításában – fontos szerepet töltenek be; nélkülözhetetlenek a tanulás tanulásában, a művelődésben és a mindennapi élet művészeti-esztétikai (ízlésbeli) kihívásainak megoldásában. A művészettörténet interdiszciplináris szerepét kihasználva sajátítsa el a tanuló a vizuális információk formáit, és forrásait (könyvekben, kiállításokon és egyéb ismerethordozókban). Az anyanyelvi és vizuális”nyelvi” kompetenciák fejlesztése kiegészülhet a hatékony, önálló tanulás és - a szöveges rendszerezés, illetve műalkotásokról készült képek számítógépes feldolgozása, rendszerezése kapcsán - a digitális kompetenciák fejlesztésével. A feltáró, kritikai elemzések a kezdeményező-szervező képességek valamint szociális kompetenciák kialakítását teszik lehetővé. Az élményszerű

ismeretszerzés képessége mellett a tanulás motiváltságát, és a nemzeti és európai azonosságtudat fejlődését-kialakulását kell szolgálnia **a művészettörténet tantárgynak.**

A műelemzés eszközzrendszere:

A vizuális nyelv sajátosságai: - a képi-plasztikai, a verbális, a zenei kifejezés hasonlóságai, sajátosságai. A vizuális eszközök fajtáinak felismerése és helyes használata a műelemzések során. A vizuális közlés eszközeinek (pont, vonal, sík, felület, tónus, szín, kompozíció) felismerése és használata az elemzés során. A vizuális minőségek (tónus/szín; alak/forma; textúra/faktúra / struktúra) ismerete és megkülönböztetése. A szerkezet, motívum, jelkép, ritmus felismerése a műveknél és történeti fejlődésének ismerete, a párhuzamok elemzésénél ezek használata. Térábrázolási módok felismerése.

Módszerek: Elemzés szóban és írásban Képelemzés digitális prezentáció készítésével Gyűjtés, kritikai elemzés

Kapcsolódás más tantárgyakhoz: Rajz vizuális kultúra, ének-zene, Magyar irodalom és idegen nyelvek
Történelem Informatika Hittan Filozófia

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 9

Tananyag: Óskor, Egyiptom művészet, Hellén kultúra, Róma művészete

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 10

Tananyag: Bizánc, Romanika, Gótika, Reneszánsz, Németalföld festészete

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 11

Tananyag: Barokk, Klasszicizmus, Romantika

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 64

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 12

Tananyag: Realizmus, naturalizmus, Impresszionizmus, Posztimpresszionizmus, Szecesszió

Tantárgy: Művészettörténet

Éves óraszám: 64

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 13

Tananyag: Avantgárd, Magyar művészet 1945 előtt, Művészet 1945 után, Építészet a 20.század

2. felében a modernizmus és a posztmodern, kortárs építészet

Értékelés, számonkérés módjai, alapelvei:

A témakörök zárásával dolgoztatás, amely kettő részből áll: elméleti, illetve képfelismerő. Az elméleti a korszak történelmi, gondolati, szakmai összefüggéseit vizsgálja, míg a képfelismerés, az adott korszak stílusjegyeinek elmélyítését segíti elő. Párhuzamosan a kortárs művészetek, (irodalom, zene stb.) valamint a korszak tudományos és társadalomtudományi eredményeinek, annak létrehozóinak kb. 10 perces előadás formában történő bemutatása.

Követelmények, továbbhaladás feltételei:

Fontos, hogy a 10-es évfolyamban történő vizsgánál, már nem csak esztétikai, hanem nagyobb összefüggésben lássák a korszakok vizuális, társadalmi, gondolkodásbeli összefüggéseit. Ez igaz a későbbi évfolyamok esetén is, különösen a kortárs művészetek kapcsán. Egyéni és csoportos kortárs kiállítások látogatása Múzeumok, műgyűjtemények működési struktúrájának vizsgálata.

MŰVÉSZETELMÉLET ÉS ÁBRÁZOLÁS
programkövetelmény modul

RAJZ, FESTÉS, MINTÁZÁS

(rajz, festés, mintázás, ábrázoló geometria-térábrázolási rendszerek)

A tantárgy tanításának célja

- felkészíteni a tanulókat a képző- és iparművészeti szakmák középszintű tervezési, kivitelezési feladataira, valamint a tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására
- fejleszteni a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását
- erősíteni a tanulók kreativitását, bővíteni a kreatív kifejezés eszköztárát, javítani a munkakultúrát
- felkészíteni a tanulókat a látvány sokoldalú feldolgozására és az egyéni vizuális elképzelések, tervek mások számára is érthető formában való rögzítésére
- felkészíteni a tanulókat a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- megismertetni a tanulókat az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikákkal és kifejezésmódokkal
- felkészíteni a tanulókat a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával, tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

Témakörök

Látvány utáni ábrázolás és formaképzés

A tér- forma-szerkezet látványanalízise, a különböző vizsgálati módszerek és az erre épülő rajzi konvenciók megértése, megértetése

A perspektíva szerepe, összevetése más, klasszikus képi ábrázolási rendszerekkel és modern megoldásokkal

Az összetettebb térformák redukciója a gömb, henger, kúp hasáb mértani egységekre bontható analízise, síkbeli ábrázolása a rajz- festés-mintázás gyakorlatában

Önálló képi gondolkodásra nevelés

A rajzkészség és formaalakító készség fejlesztése, jól felhasználható „eszközkészlet” kialakítása és társítása a szakmai ismeretekhez

Látvány után készült tanulmányrajzok készítése különféle anyagú és szerkezetű tárgyegyüttesekről/térbeli formák alakítása, plasztikus megjelenítése
Egyszerű mértani testek formáinak, arányainak, térbeli helyzetének tanulmányozása
Bonyolultabb tárgycsoportok csendéletszerű beállításai
Síkkompozíciós gyakorlatok
Színkompozíciós gyakorlatok
Térkompozíciós gyakorlatok

Emberábrázolás

Az emberi alak tanulmányozása a korábban megismert és vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek továbbfejlesztésével
Az élő modell utáni tanulmányok és az önarckép - a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolása
A bonyolultabb formák analízise, redukciója, majd szintézise és „újraateremtése” a térformáknak megfelelő képpalkotó elemek, jelrendszerek felépítése, gyakorlása
A valóság elemző megismerése, sík- és plasztikus ábrázolása
Lépték-, arány-, szerkezetanalízis a sík és téri feladatok során
Művészeti anatómia alapjai, az emberi test arányai
Modell utáni portré, félalak rajzolása, festése, mintázása
Alakrajz- és akt tanulmányok

Ember és tér

Az emberi alak és az épített, illetve a természeti környezet kapcsolatainak tanulmányozása a vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek továbbfejlesztésével
Az élő modell utáni tanulmányok
Az emberi alak, mint a személyiség - a karakter, érzelmi, hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága
emberi alak és öltözet, drapéria kapcsolata
Összetett térszerkezetek és emberi mozdulatok, és a mozgás analízise
A valóság elemző megismerése, a lépték, arány, szerkezet megfigyelése
Művészeti anatómia az emberi test arányai, csonttan, izomtan alapjai
Modell utáni portré és akt ábrázolása, térbe helyezése

Térábrázolási rendszerek

A tanulók térszemléletének fejlesztése

A tervezési és művészeti gyakorlatban alkalmazott sík- és térgeometriai rendszerek elméleti alapjainak megismerése és gyakorlati alkalmazása

A műszaki rajz és az ábrázoló geometria rajzolóeszközeinek szakszerű használata, a műszaki ábrázolás egyezményes jelölésrendszere

A leggyakrabban használt térgeometriai rendszerek szerkesztési módjai és eljárásai

A műszaki rajzok olvasása, síkgeometriai rajz térbeli rekonstruálása

- síkmértan – síkmértani szerkesztések
- térgeometriai alapok
- Monge-féle vetületi ábrázolás
- axonometrikus ábrázolás
- perspektivikus ábrázolás

RAJZ, FESTÉS, MINTÁZÁS

9. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés-mintázás

Éves óraszám: 144

Heti óraszám: 4

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására.

A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezőmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és

formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg. A komponálás szabályai. A különböző képi és plasztikus elemek felületképző lehetőségei. A színek törvényszerűségei és kifejezőereje. Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. A rajzolás és festés különböző technikái. Egyszerű geometrikus formák és térelemek megjelenítése. Természeti formák, növények és állatok megjelenítése, azok felépítése, arányai, mozgásai. Az épített külső és belső környezet megjelenítése. Formák térszerkezeti sajátosságainak, statikai-dinamikai viszonyainak térbeli ábrázolása. Szabadkézi rajzolás, festés. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság. Ismeretek helyénvaló alkalmazása.

TÉRÁBRÁZOLÁS

síkmértan – síkmértani szerkesztések

térgeometriai alapok: nézetek, vetületek

axonometrikus ábrázolás alapok: kockológia, hengeresség

perspektivikus ábrázolás alapok: rálátás, alálátás, horizont, rövidülés, iránypontok

- Vonal gyakorlatok, év elejei felmérő feladat, metamorphosis - fatörzsből fantázia rajz készítése.
1-8 óra.
- Tájkép rajzolása. A tér ábrázolásának alapjai.
9-20 óra
- Kocka. A kocka távlati ábrázolás alapjai: kocka különböző helyzetekben. Geometrikus testek egymáshoz viszonyított térbeli helyzet megfigyelés vázlatokkal, tónusokkal, színekkel.
21-52 óra
- Gömb, gúla. Geometrikus kompozíciók.
53-72 óra

- Henger. Forgásformákból és geometrikus testekből felépülő kompozíció. Hengeres testek (köcsög-lábos)
73-88 óra
- Csendélet. Akvarell, szén. Forgástestekből álló csendélet, szódás üveg, tányér, cserép. A klasszikus akvarellezés, az akvarell története.
89-144 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.
- Helyes kompozíció és elhelyezés.

10. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés-mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 108

Heti óraszám: 4

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására.

A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezőmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg. A komponálás szabályai. A különböző képi és plasztikus elemek felületképző lehetőségei. A színek törvényszerűségei és kifejezőereje. Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. A rajzolás és festés különböző technikái. Egyszerű geometrikusformák és térelemek megjelenítése. Természeti formák, növények és állatok megjelenítése, azok felépítése, arányai, mozgásai. Az épített külső és belső környezet megjelenítése. Formák térszerkezeti sajátosságainak, statikai-dinamikai viszonyainak térbeli ábrázolása. Szabadkézi rajzolás, festés, mintázás, térkonstrukciók kialakítása. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság. Ismeretek helyénvaló alkalmazása.

TÉRÁBRÁZOLÁS

Monge-féle vetületi ábrázolás alapok, egyszerű síklapú testek, hengerek, síkmetszetek

Axonometrikus ábrázolás: összetett tárgyak szerkesztése

Perspektivikus ábrázolás: kockológia, hengeresség, egyszerű tárgyak szerkesztése

- Ismétlés. Szögletes és hengeres geometrikus testcsoport tónusos megjelenítése.
1-12 óra.
- Arborétumi rajzok, fa tanulmányok.
13-20 óra
- Drapéria. Egy-két-több ponton felfüggesztett drapéria vonalas, szerkezeti és tónusos elemzése.
Gömb- henger-kocka és drapéria viszonya. Drapéria csendéletben.
21-60 óra
- Pasztell. Csendélet, interiőr, tájkép. Szín-technika.
61-108 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.
- Helyes kompozíció és elhelyezés.

11. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés- mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 135

Heti óraszám: 5

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására.

A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezőmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín- és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat.

Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. Ismeretek helyénvaló alkalmazása. A rajzolás és festés különböző technikái. A komponálás szabályai. Dombormű, szobor és plasztika vagy installációkészítési folyamat. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság.

TÉRÁBRÁZOLÁS

Monge-féle vetületi ábrázolás: összetett tárgyak, bútorok szerkesztése (síklapú és hengeres testek áthatásai)

perspektivikus ábrázolás: összetett tárgyak, bútorok szerkesztése rálátásban, alálátásban

- Gipszfej rajzolása, többféle technikával. Ceruza, szén, pasztell.
1-10 óra.
- Az arc anatómiája. Szem, orr, száj, fül szerkezete. A fej arányai.
11-50 óra
- Koponya rajzolása. Koponya drapériákkal, enteriőrben. Koponyára pauzált élő arc.
51-80 óra
- Portré. Modell utáni portré. Az élő modell utáni tanulmányok, a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága.
81-135 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.
- Helyes kompozíció és elhelyezés

12. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés- mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 110

Heti óraszám: 5

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására.

A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására

- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezésmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi vagy plasztikus formában jeleníti meg Fény-árnyék viszonyok megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. Ismeretek helyénvaló alkalmazása. A rajzolás és festés különböző technikái. A komponálás szabályai. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság.

TÉRÁBRÁZOLÁS

Perspektivikus ábrázolás: enteriőr, bútorozott belső tér szerkesztése

- Emberi alak. Az emberi alak tanulmányozása a korábban megismert és vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek tovább fejlesztésével
1-15 óra
- Aktrajzi tanulmányok alapjai. Művészeti anatómia alapjai, az emberi test arányai
16-30 óra
- Az élő modell utáni tanulmányok, az emberi alak, mint a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága.
31-50 óra
- Emberi mozdulatok, és a mozgás elemzése.
51-70 óra
- Ülő fél alak rajzolás. Ülő egészalak rajzolás. Az emberi alak és öltözet, drapéria kapcsolata. Többalakos kompozíció.
71-95 óra

- Az emberi alak rajzolása többféle technikával. Színes technikák, fekete-fehér technikák.
96-110 óra

-

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság.

13. évfolyam

Tantárgy: Rajz- festés- mintázás

Jelleg: gyakorlat

Éves óraszám: 248

Heti óraszám: 8

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a tanulókat felkészíti a képző- és iparművészeti szakmákban középszintű tervezőmunkára, valamint felsőfokú képzettségű tervezőművészek terveinek értelmezésére, gyakorlati feldolgozására. A tanuló mások számára is érthető formában tudja rögzíteni vizuális elképzeléseit, gondolatait, ötleteit.

Felkészít

- a természeti és tárgyi világ szakszerű megfigyelésére, a látvány elemzésére és ábrázolására
- az ábrázolás céljának legmegfelelőbb technikák és kifejezésmódok elsajátítására,
- a látvány belső formai összefüggéseinek feltárásával tanulmányrajzok, plasztikai tanulmányok készítésére

A tantárgy fejleszti a tanulók tér- és formaszemléletét, rajzkészségét, esztétikai érzékét, szín-és formakultúráját, segíti a helyes önértékelés kialakulását. Szélesíti a tanuló kreativitását, a kreatív kifejezés eszköztárát, javítja a munkakultúrát, helyes önértékelésre nevel.

Témakörök

(A témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák:)

Szakmai munkájához rajzi, festészeti, plasztikai és szakmai orientációs előtanulmányokat folytat. Vázlatokat készít, koncepcióját, elképzeléseit rajzi formában jeleníti meg Fény-árnyék viszonyok

megjelenítése, kontraszthatások – a tónusképzés lehetőségei. Ismeretek helyénvaló alkalmazása. A rajzolás és festés különböző technikái. A komponálás szabályai. Fejlődőképesség, önfejlesztés. Motiválhatóság.

TÉRÁBRÁZOLÁS

a tanultak gyakorlati alkalmazása, ismétlése

- Összetett geometrikus testcsoport. Folyosó rajza. Csigalépcső rajza. Összetett kültéri feladat, épület, apátság rajzolása.
1-48 óra
- Emberi alak. Az emberi alak tanulmányozása a korábban megismert és vizsgált tér és kép-kompozíciós helyzetek tovább fejlesztésével Aktrajz tanulmányok. Művészeti anatómia, az emberi test arányai.
49-96 óra
- Élő modell utáni tanulmányok, az emberi alak, mint a személyiség, a karakter, érzelmi - hangulati megnyilvánulások megfigyelése, megragadása és ábrázolhatósága.
97-128 óra
- Emberi mozdulatok, és a mozgás elemzése.
129-168 óra
- Ülő fél alak rajzolása. Ülő egészalak rajzolása. Az emberi alak és öltözet, drapéria kapcsolata. Többalakos kompozíció. Az emberi alak rajzolása többféle technikával. Színes technikák, fekete-fehér technikák.
169-248 óra

Minimum teljesítendő feladat

- A tanulmányrajzok elkészítése.
- A rajzeszközök és különböző technikák használatában való jártasság

MŰVÉSZETELMÉLET ÉS ÁBRÁZOLÁS

programkövetelmény modul

MINTÁZÁS

Célok, feladatok:

Mivel a mintázás tantárgy része a Rajz, festés, mintázás óráknak, így az itt megszerzett ismeretek, szorosan kapcsolódnak a rajzi tanulmányokhoz, folyamatosan kísérik, kiegészítik egymást. Az évek során az egymásra épülő tematikai feladatok figyelembe veszik az életkori sajátosságokat, az egyéni kvalitásokat, amelyek a különböző feladatokon keresztül segítik a diákoknak a rajzórán megfigyelt részletek pontosabb megértését térben, valamint a mintázás órán tapasztaltak kamatoztatását a képi ábrázolásban.

Követelmények, fejlesztési területek:

A tanuló tudja a szobrász szakma területén önállóan, alkotó módon megoldani a feladatokat. Ismerje és használja a szobrászat hagyományos és új anyagait, eljárásait és eszközeit. Kreatív, az öncélúságot mellőző, valamint üzenettel rendelkező alkotások létrehozása.

A kitartást és a szakmai alázatot elsajátítani. Képes legyen képzettársítás révén a gondolatot anyagban megfogalmazni, térben elhelyezni, esztétikusan bemutatni.

Értékelés, számonkérés:

A folyamatos konzultáció segítségével a tanuló az adott témakörön belül, az eldöntött anyagában kész, értékelhető munkát készít. Erre kettő jegyet kap, egy szakmait, és egy esztétikait.

10. évfolyam

Éves óraszám: 36

Heti óra szám: 4

A tantárgy tanításának célja

A szobrászati műhelygyakorlat célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészíti a művészi igényű alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalkotásra.

A műhelygyakorlat feladata a szobrászat műfaji sajátosságainak megismerése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek kialakítása.

A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász műterem felszerelésének megismerése.

A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése.

A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig.

A klasszikus szobrászat formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Tananyag: dombormű készítése

- Szobrászati ismeretek a Relief készítése során
- Kapcsolódva a rajzórákhoz, egyszerű, majd összetett mértani formák, virág és tárgy csendéletek drapéria mintázása.
- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Fejlesztési feladatok– Az alapvető mintázási technikák alkalmazása

- A megismert tárgyalkotó eljárás gyakorlása, hogy esztétikus tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- Agyaggal való bánásmód elsajátítása.
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

11. évfolyam

Éves óraszám: 45

Heti óra szám: 5

Tananyag: Portré mintázás

A vázra épített portré mintázása agyagból

A kész fejről 2 feles gipszforma vétel tanári segítséggel

A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára

A kiöntött gipszfej, ill. terrakotta szobor patinázása tanári segédlettel.

Fejlesztési feladatok:

- Az alapvető mintázási technikák alkalmazása mind a két eljárásnál
- Váz építése, ill. a vázat erősítő eljárások elsajátítása.
- A megismert tárgyalkotó eljárás gyakorlása, hogy esztétikus tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- Agyaggal és a gipszel való bánásmód elsajátítása.
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

12. évfolyam

Éves óraszám: 45

Heti óra szám: 5

Tananyag: Kreatív tervező feladatok különböző anyagokból (papír, agyag, üveg)

- Az adott témára, esztétikailag, és gondolatvilágában a legkifejezőbb megoldást alkalmazni
- Az anyaghasználatnak tükrözni kell a feladat pontos értését

Fejlesztési feladatok

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni
- életkornak megfelelő tapasztalat, ismeret beépítése az alkotás folyamatába
- a tárgyalás folyamatában a forma és díszítmény összhangjának megteremtése
- a tárgyak, anyag, funkció, forma szempontjai szerinti értelmezése
- igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtől a kész munkáig
- képes legyen saját munkáit elemző és a kritikus módon értékelni, ha kell újra fogalmazni

TERVEZÉS ÉS TECHNOLÓGIA

programkövetelmény modul

ANYAGISMERET

Tantárgy: Anyagismeret

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 9-10.

A tantárgy tanításának célja

Fejleszteni a tanulók anyag- és eszközhasználati képességeit. A szakma gyakorlásához szükséges anyagok, eszközök, berendezések megismertetése. Felkészíteni a tanulókat a képző- és iparművészeti szakmák tervezési/alkotói és kivitelezési feladatainak szakszerű ellátására. Megismertetni a tanulókat a képző- és iparművészeti szakmában alkalmazott anyagokkal, eszközökkel. Biztosítani a képző- és iparművészeti szakma anyagainak, eszközeinek, berendezéseinek felhasználási, használati, üzemeltetési

lehetőségeinek, szabályainak megismerését. Megismertetni a képző- és iparművészeti szakmában használatos segédanyagok fajtáit, tulajdonságait, alkalmazási lehetőségeit és az alkalmazás szabályait.

Témakörök

Anyagismeret

- Papírfajták/ Táblakép hordozói (papír, karton, farost, vászon, plexi)
- A hordozófelületek és tulajdonságaik/ vásznak, papírok, fa, fém, fal/ hordozófelületek alapozása/ az alapozók kötőanyagai - csoportosításuk, fizikai-kémiai tulajdonságaik
- Rajz-művészet anyagai/ szén, tus, ceruza, ezüstceruza, kréta
- Fény és szín – szintani alapok
- Festőtechnikák és anyagaik: a festékek összetevői/ olaj, tempera, akril, akvarell, (pasztell)/ pigmentekről: eredetük, fizikai, kémiai tulajdonságaik, színállóságuk/ színkeverési módok: lazúr, raszter, közvetlen színkeverés
- Enyvekről: állati- és növényi enyvek
- Monumentális festészet/ falfestészet, freskó, szekkó, szabadtéri falfestészet, gipsz, stukkó, aranyozás, mozaik, üvegfestészet
- A restaurálás módszerei/ alapok

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló: szakmai-, tervezési- és kivitelezési munkáját a különféle anyagok és technikák ismeretére építi. Ismeri a szakmai munkájához szükséges eszközöket, felszereléseket, minősítési jelzésrendszerüket, azokat biztonsággal használja. A szakmához kapcsolódó alapanyagok megmunkálására képes; fizikai, kémiai tulajdonságaikat ismeri. Technikai-, technológiai eszközrendszerét felhasználja szakmai feladataiban.

Értékelés, számonkérés módjai, alapelvei: Témakörönként írásbeli felelet formájában. /Ezenkívül: röpdolgozat, szóbeli felelet, házi dolgozat írása, kis előadás készítése, egyéb.

TERVEZÉS ÉS TECHNOLÓGIA
programkövetelmény modul

TERVEZÉS ÉS GYAKORLAT

Tantárgy: Tervezés és gyakorlat

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

Évfolyam: 9

A tantárgy tanításának célja

A festő másolási és leképzési módszereket sajátít el a 9 évfolyamon. Megtanulja adott mintarajz kompozícióját, színrendszerét, formavilágát, stílusát és technikáját elemzeni és értelmezni. A leképzés különböző módjait is megismeri, mind a manuális, mind a digitális eljárásokat.

Témakörök

Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba

- Adott mintalap tanulmányozása, elemzése, kiválasztása. Adott mintalap másolásának a technikái: akvarell, tempera.
- Kopírozós és pauzálásos másolással átviszi a mintarajzot. Rácshálós másolással átviszi a mintarajzot.
- Lemásolja akvarell technikával a mintarajzot. Lemásolja tempera technikával a mintarajzot.
- Digitalizálja és prezentálja a kész munkát.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon az adott természeti formáról felismerhető elemző rajzot készíteni, ahol látatja a növények szerkezeti és plasztikus tulajdonságait is.

A tanuló készítsen egy arányos temperamásolatot egy általa kiválasztott remekműről.

A tanuló legyen képes tanulmányrajzait szakszerű és esztétikus módon paszpartúzni.

TERVEZÉS ÉS TECHNOLÓGIA

programkövetelmény modul

TERVEZÉS ÉS GYAKORLAT

Tantárgy: Tervezés és gyakorlat

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 10

A tantárgy tanításának célja

A festő stilizálási módszereket sajátít el a 10. évfolyamom. Adott mintarajzot vagy természeti motívumot absztrahál, majd variál szín és újraalkotott kompozíció mentén. Megtanulja a különböző korszakok forma és stílus nyelvet. Gyűjtőmunkát végez és összehasonlítja a korstílusok díszítőanyagát.

Témakörök

Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba

- Adott mintalap tanulmányozása, elemzése, kiválasztása.
- Organikus stilizációt végez a mintarajz után.
- Geometrikus stilizációt végez a mintarajz után.
- Digitalizálja és prezentálja a kész munkát.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon különböző színek kompozíciókat felismerni a remekművek elemzése során és legyen képes kompozíciós kísérleteket készíteni.

A tanuló legyen képes felismerni a szíkontrasztokat a képzőművészeti alkotások elemzése során. És maga is tudjon absztrakt szín kompozíciókat készíteni.

A tanuló legyen képes tanulmányrajzból négyszínre bontott stilizálást készíteni, melynek sablonkivágása után tudja ezt előkészített falfelületen sokszorosítani.

TERVEZÉS ÉS TECHNOLÓGIA
programkövetelmény modul

TERVEZÉS ÉS GYAKORLAT

Tantárgy: Tervezés és gyakorlat

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 11

A tantárgy tanításának célja

A festő önálló tervezési feladatokat végez a 11. évfolyamon. Adott feleadat, vagy helyspecifikus megrendelés nyomán felméri a technikai és anyagigényeket. Gyűjtőmunkát végez, majd terveket készít. Több verziót is készít ugyanarra a témára vagy motívumra, amit egyeztet és finom hangol a megrendelővel együttműködve. A terveket digitalizálja és prezentálja.

Témakörök

Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba

- Felméri a feleadatot és a helyszínt.
- Kiválasztja a technikát és az anyagokat, majd kalkulációt készít.
- Gyűjtőmunkát végez a tervezéshez.
- Terveket és vázlatokat készít.

- Digitalizálja és prezentálja a kész terveket.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes a megrendelő által kért feladatot értelmezni és helyszíni szemle alapján anyagkalkulációt készíteni.

A tanuló legyen képes gyűjtőmunkát végezni és az alapján terveket és vázlatokat készíteni.

A tanuló tudja a terveit digitális formában a megrendelő elő tártani és azok mellet érvelni.

SZAKMAI KMMUNIKÁCIÓ programkövetelmény modul

PREZENTÁCIÓ

10. osztály

36 hét heti 2 óra

Összesen: 72 óra

Témakörök:

Bevezetés, prezentáció, portfólió, online tartalmak, foto, video, web,
Tálalás, paszpartou, keret, kiállítás, stb.
Ki vagyok, fotomontázs, kollázs
Facebook, szelfi, önarckép
Képi tartalmak létrehozása, kezelése telefonon, hasznos applikációk
Manuális tartalmak feldolgozása, szkennelés, reprofotózás, 3D scann.
Kép módosítások: photoshop és társai telefonos applikációk
Digitális képképzés, pixeles és vektoros kép Ps. és Ai. alapok
Hogyan működik a PREZI

Követelmények, feladatok:

Eszközök, fogalmak, lehetőségek alapfokú ismerete
3-3 feladat félévenként (paszpartouzás, kollázs, saját munkák reprodúciója)

11. osztály

36 hét heti 1 óra

Összesen: 36 óra

Témakörök:

digitális kép, felbontás, színrendszerek, RGB, CMYK,

pixelgrafika, vektor grafika

off-line médiák

on-line médiák

Ps, Ai, Id közép szintű elmélyedés (előadások)

portfolió szerkesztése Indesignban (csak alapok)

nyomdai PDF generálása, E-pub

Követelmények, feladatok:

fogalmak, lehetőségek ismerete

3-3 teszt félévenként

12. osztály

32 hét heti 2 óra

Összesen: 64 óra

Témakörök:

Saját portfolió előkészítése, munkák professzionális reprodukálása

bemutakozó kiállítás építése, szervezése, segéd anyagok (szórólapok, plakát, e-mail, stb.)

web-es platformok

Pályázati anyagok, on-line kiállítás beadások

felvételi követelmények és arra való felkészítés

Követelmények, feladatok:

portfolió kivitelezett példány,

web-es felületen való megjelenés (változó szinten)

13. osztály

32 hét heti 3 óra

Összesen: 96 óra

Témakörök:

eddig ismeretek áttekintése, kiegészítések professzionális részletekkel
szoftver ismeret (Ps., Ai., Id.)

speciális fotózási területek: termék foto, tárgyfotó, portré, reprodukció
képfeldolgozás – Lightroom

kiadvány szerkesztés, indesign

nyomdai eljárások, nyomda látogatás 2.

csomagolás technika

gyűjtemény kezelés, saját rajzok,nyomatok, festmények rendszerezése

gyűjtemények adatbázisa

múzeumok és galériák kiállítás építése, szükséges előkészületek

prezentáció egy külső intézmény részére

Követelmények, feladatok:

a négy alap szoftver (Ps. Ai. Id. Lr.) magas szintű ismerete és alkalmazása

a PREZI-ben való jártasság

nyilvános bemutató a saját munkákból, a négyéves tevékenység összefoglalása

SZAKMAI KOMMUNIKÁCIÓ

programkövetelmény modul

SZAKMAI IDEGEN NYELV

Tantárgy: Szakmai idegen nyelv

Éves óraszám: 128

Heti óraszám: 4

Évfolyam: 13

A szakgimnáziumok 12. évfolyamát befejező és az érettségi vizsgákat eredményesen teljesítő tanulók a 13. szakképző évfolyamon folytathatják tanulmányaikat, amelyek befejeztével szakirányú emeltszintű szakképesítést szerezhetnek. A 9–12. évfolyamon a szakgimnáziumi tanulók eljutnak a KER hatfokú skálájának negyedik, B2-es szintjére, de minimum a B1-es szintre. A 13. évfolyamon az idegen nyelvi tanulmányok elsődleges fejlesztési célkitűzése az idegen nyelvű szakmai kommunikáció elsajátítása, amely magába foglalja a szakiránynak megfelelő terminológiát, valamint az idegen nyelvi alapkészségek továbbfejlesztését, hogy a tanulók képessé váljanak a magabiztos, idegen nyelvi kommunikációra a képzési iránynak megfelelő szakmaterületen is.

Az idegen nyelv tanulásának ebben a szakaszában is fontos a kommunikációs és információs technológiák ésszerű és kritikus alkalmazása, valamint a differenciált, egyénre szabott tanulás lehetőségének a biztosítása. A pedagógusoknak továbbra is építeniük kell a korosztályi sajátosságokra (autonómia, önkeresés, önkritikusság, a kortárs csoport hatásai stb.), a nyelvi kreativitás, a problémamegoldó és a kritikai gondolkodás erősítése mellett. A nyelvoktatás sikerét meghatározzák a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés.

A tantárgy tanításának célja:

- elősegíteni a tanulók idegennyelvi beszélt- és írásos kommunikációjának fejlődését
- felkészíteni a tanulókat az idegen nyelvű szakmai közegben való kommunikációra
- lehetővé tenni, hogy a tanulók idegennyelvi fejlődése
  - az érdeklődésüknek megfelelő szakmai anyagon keresztül valósuljon meg
- elősegíteni az idegen nyelvű szakmai portálokon való tájékozódást
- felkészíteni a tanulókat az idegen nyelven való szakmai bemutatkozásra
- lehetővé tenni, hogy a tanulók betekintsenek az idegennyelvű internetes tudástárak, fórumok és események világába

- elősegíteni az idegen nyelvű szakmai portálokon való tájékozódást
- biztosítani, hogy a tanulók a képzést követően tevékenységüket nemzetközi kontextusba tudják helye

FESTÉSZET

programkövetelmény modul

Festészet elmélet

Tantárgy: Festészet elmélet

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 9

A tantárgy tanításának célja

Megismertetni a tanulókat a klasszikus és a kortárs festészeti eljárásokkal. Megismertetni a tanulókat a festészet stílusváltozásaival a művészettörténeti korszakok vonatkozásaiban. Elősegíteni, hogy a tanulók képesek legyenek összefüggéseiben ismerni a festészeti kifejezőeszközöket az adott korszakok vonatkozásaiban. Megismertetni a tanulókat a festészeti stílusok társadalmi, kulturális hátterével. megismertetni a tanulókat az adott korszak jelentős művészeti központjaival, művészcsoportjaival, iskoláival, alkotóival.

Témakörök

Festésztörténet; technológiai alapismeretek; színelmélet

- Barlangrajzok. Óskori szerszámok díszítései.
- Keleti motívumok. Népi motívumok.
- Múmiaportrék. Egyiptomi amulettek. Egyiptomi szarkofág. Egyiptomi díszítőművészet. Egyiptomi ornamenstervezés. Egyiptomi ornamenstervezés.

- Kréta-Mükéné. Görög kerámiák. Görög vázafestészet. Görög motívumtervezés.
- Voluta motívum változatai. Kagyló motívum változatai.
- Cégérfestés. Kortárs példák.
- Freskó technológia fejlődése; Mozaik technológia fejlődése; Szekko mai lehetőségei.
- Kötőanyagok.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon számot adni az őskori és folyamneti kultúrák festészeti formakincséről.

Tudja időrendbe helyezni és példák alapján felismerni a különböző korok stílusjellemzőit.

A tanuló tudja másnak elmagyarázni a freskó festés technikáját a mozaik rakás lépéseit és szekko festés lehetséges kötőanyagait.

FESTÉSZET programkövetelmény modul

Festészet elmélet

10. évfolyam

Tantárgy: Festészet elmélet

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 10

A tantárgy tanításának célja

Megismertetni a tanulókat a festészet stílusváltozásaival a művészettörténeti korszakok vonatkozásaiban. Elősegíteni, hogy a tanulók képesek legyenek összefüggéseiben ismerni a festészeti kifejezőeszközöket az adott korszakok vonatkozásaiban. Megismertetni a tanulókat a festészeti stílusok társadalmi, kulturális hátterével. megismertetni a tanulókat az adott korszak jelentős művészeti központjaival, művészcsoportjaival, iskoláival, alkotóival.

Témakörök

Festészettörténet; magyar festészettörténet; technológiai alapismeretek; színelmélet

- Római díszítőművészet jellemzői. Pompei freskói. Herkuláneum emlékei. Pannónia provincia.
- Mozaik és freskó. Stukkó és freskó. Katakombák falképei. Ikon festészet. Ravennai mozaikok.
- Iszlám díszítőművészet.
- A népvándorló és honfoglaló magyarok díszítőművészete.
- Román falképfestészet. Gótikus üvegablakok. Üvegablak tervezése. Mozaik tervezése.
- A falképfestészet újjáéledése.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes sorrendbe rakni a római festéstől a gótikus üvegablakig terjedő időszak motívumkincsének fejlődését és változásait.

A tanuló tudja bemutatni az üvegablak technológiájának a lényegét.

FESTÉSZET
programkövetelmény modul

Festészet elmélet
11. évfolyam

Tantárgy: Festészet elmélet

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 11

A tantárgy tanításának célja

Megismertetni a tanulókat a festészet stílusváltozásaival a művészettörténeti korszakok vonatkozásaiban. Elősegíteni, hogy a tanulók képesek legyenek összefüggéseiben ismerni a festészeti kifejezőeszközöket az adott korszakok vonatkozásaiban. Megismertetni a tanulókat a festészeti stílusok társadalmi, kulturális hátterével. megismertetni a tanulókat az adott korszak jelentős művészeti központjaival, művészcsoportjaival, iskoláival, alkotóival.

Témakörök

Festészettörténet; magyar festészettörténet; technológiai alapismeretek; színelmélet; kortárs magyar festészet

- Giottótól Mantegnáig ívelő falfestészet fejlődési vonala. Mantegnától a manierizmusig. A manierizmus kiemelkedő példái.
- Az illúzió teremtés programja a barokk díszítőfestészetben. A. Pozzo: Szent Ignác templomának díszítő programja és továbbélese Tiepoloig bezáróan.
- A magyar barokk templomfreskói. A magyar barokk kastély freskói.
- A tempera festés technikája és eklatáns képviselői. Az olajfestés technikája és eklatáns képviselői. Az akril festészet technikája és eklatáns képviselői.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes sorrendbe rakni a Giottótól a barokk végéig terjedő festészet főbb változásait és jellemzőit.

A tanuló ismerje a Giottótól a barokk végéig terjedő festészettörténet legfontosabb képviselőit és azok fő műveit.

A tanuló legyen képes a táblakép technikákhoz eklatáns képviselőket hozzá kapcsolni.

FESTÉSZET
programkövetelmény modul

Festészet elmélet

12. évfolyam

Tantárgy: Festészet elmélet

Éves óraszám: 31

Heti óraszám: 1

Évfolyam: 12

A tantárgy tanításának célja

Elősegíteni, hogy a tanulók képesek legyenek összefüggéseiben ismerni a festészeti kifejezőeszközöket az adott korszakok vonatkozásaiban. Megismertetni a tanulókat a festészeti stílusok társadalmi, kulturális hátterével. megismertetni a tanulókat az adott korszak jelentős művészeti központjaival, művészcsoportjaival, iskoláival, alkotóival.

Témakörök

Festészettörténet; magyar festészettörténet; technológiai alapismeretek; színelmélet

- Caravaggio – Georges de la Tour. Velazquez – Zurbaran. Rembrandt – Vermeer. Mányoki Ádám – Paul Troger.
- Maulbertch és Dorfmeister magyarországi működése. A rokokó díszítőművészet. Klasszicizáló törekvések a díszítőfestészetben.
- A romantika korának festészete. Id. Markó Károly festészete. Az akadémiák kora – a magyar történelmi festészet.
- Eklektikus díszítőelemek a század elején. A szecesszió motívum és forma kincse. Szecessziós belsőterek.

- A modernizmus felé: nagybányai művésztelep, Vadak, gödöllői művésztelep. A 20. századi magyar festészet: Nyolcak, Európai Iskola
- Az avantgárd festői törekvések a századelőn. Az izmusok története. Art deco. Társadalmi művészet a II. világháborúig.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes sorrendbe rakni a Caravaggiotól a barokk végéig terjedő festészet főbb változásait és jellemzőit.

A tanuló ismerje a barokk végéig terjedő festésztörténet legfontosabb képviselőit és azok fő műveit.

A tanuló legyen képes bemutatni az avantgárd legfontosabb képviselőit, izmusait és fő műveit.

FESTÉSZET
programkövetelmény modul

Festészet elmélet

13. évfolyam

Tantárgy: Festészet elmélet

Éves óraszám: 93

Heti óraszám: 3

Évfolyam: 13

A tantárgy tanításának célja

Elősegíteni, hogy a tanulók képesek legyenek összefüggéseiben ismerni a festészeti kifejezőeszközöket az adott korszakok vonatkozásaiban. Megismertetni a tanulókat a festészeti stílusok társadalmi, kulturális hátterével. megismertetni a tanulókat az adott korszak jelentős művészeti központjaival, művészcsoportjaival, iskoláival, alkotóival.

Témakörök

– Egyetemes festészettörténet.

Az őstársadalmak festészete. Paleolit, mezolit, és neolit kori emlékek. Egyiptom festészete az Óbirodalom korától a Ptolemaidák uralkodásáig. Az ókori Kréta palotafestészetének stílusjegyei, a prehellén festészet emlékei. Az ókori klasszikus civilizációk festészete, festészeti stílusai. A görög klasszikus és hellenisztikus kor festészete. Az etruszk festészet sajátosságai. Az ókori Itália festészeti stílusai, az etruszk és a hellén világ öröksége. A római portréfestészet. A római mozaikművészet. A pompeji falfestészet stílusai. A korai kereszténység kora, a katakombák falfestményei. A bizánci mozaikművészet. Az ikonfestészet stiláris jegyei. A román kor és a gótika festészete. A gótikus üvegablakok művészete. A kéziratos könyvek díszítőművészete a kódexfestészet stílusai. A humanizmus és a reneszánsz korának festészete, jelentős művészeti központjai. A manierista stílus jellegzetességei. Barokk festészet. Az illúzió újszerű megközelítése az európai festészetben. A klasszicizmus és a rokokó. A XVIII.sz. festészete. A romantika korának festészete. A modern izmusok megjelenése, az avantgarde felemelkedése, a XIX sz. második felétől. Meghatározó irányzatok, mozgalmak. 1860-1900 Art and Crafts, Preraffaeliták, Szecesszió, Szimbolizmus, Cloisonizmus, Posztimpresszionizmus, Nabis, Szintetizmus. 1900-1918 Fauvizmus, Expresszionizmus, Die Brücke, Der Blaue Reiter, Kubizmus, Futurizmus, Rayonizmus, Szuprematizmus, Konstruktivizmus, Metafizikus festészet, Vorticismus, Dadaizmus, Purizmus, De Stijl. 1918-1945 Bauhaus, Art Déco., École de Paris, Neue Sachlichkeit, Szürrealizmus, Szociális realizmus, Szocialista realizmus, Neoromantika. 1945-1965 Art brut, Egzisztencializmus, Informel, Absztrakt expresszionizmus, Lettrizmus, Cobra csoport, Új realizmus, Assemblage, Pop Art, Fluxus, Op Art. 1965-től napjainkig Minimalizmus, Konceptuális művészet, Body Art, Installáció, Hiperrealizmus, Arte Povera, Posztmodernizmus, Neo-pop, Transzavantgarde, Netművészet.

– Magyar festészettörténet.

Románkori, gótikus, és reneszánszkori festészeti emlékeink. Falképek, táblaképek, szárnyasoltárok. A magyarországi barokk festészet. Freskók, mennyezetfreskók, oltárképek, portréfestészet. A XIX sz. magyar festészete. A klasszicizmus, romantika, historizmus, naturalizmus, akadémizmus, eklekticizmus, realizmus, stílusjegyei, alkotói. A századforduló festészete. A plein air, az impresszionizmus és a posztimpresszionizmus magyarországi képviselői. A szolnoki, a nagybányai, a gödöllői és a kecskeméti művészkolóniák tagjai, hatása, jelentősége. Csontváry Kosztka Tivadar és Gulácsy Lajos munkássága. A XX. sz. első felének festészete. A magyar avantgarde színrelépése. Az izmusok (fauvizmus, kubizmus,

expresszionizmus, konstruktivizmus, szürrealizmus) sokszínűsége. Művészcsoporthoz, mozgalmak a két világháború közötti időszakban. Az Alföldi Iskola képviselői és a posztnagybányai festők. Az École de Paris Paris magyar képviselői. Magyar festészet 1945 után. Az Európai Iskola meghatározó művészei. Az 1960-as évek irányzatai. A neoavantgarde generáció kiállításai, művészei. Az I. II. Iparterv tárlatok és a Kassák Stúdió meghatározó szerepe a korszak művészetére. Az 1970-es évek irányzatai. A Balatonboglári Kápolnatárlatok, a konceptualizmus kezdete Magyarországon. A performance művészet megjelenése. A Rózsa Presszó tagjainak munkássága. Az Indigó Csoport, a Vajda Lajos Stúdió megalakulása és az Artpool underground magánygyűjtemény megalapítása, hatásuk a korszak művészetére. Az 1980-as évek irányzatai, jelentős alkotói, művészcsoporthoz. Az Iparterv '60-'80 tárlat és az Új Szenzibilitás kiállítás-sorozat jelentősége. A magyar festészet az 1990-es évektől napjainkig. Egyéni utak, újszerű performatív műfajok megjelenése, a média-intermédiá és a netművészet integrálása a festészetbe.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes sorrendbe rakni az őskortól kezdődően a kortárs művészetig terjedő festészet főbb változásait és jellemzőit.

A tanuló ismerje az egész festészettörténet legfontosabb képviselőit és azok fő műveit.

A tanuló legyen képes egy-egy kortárs életművet mélységében elemezni és prezentálni.

FESTÉSZET
programkövetelmény modul

FESTÉSZET GYAKORLAT

Tantárgy: Festészet gyakorlat

Éves óraszám: 108

Heti óraszám: 3

Évfolyam: 9

A tantárgy tanításának célja

Elősegíteni, hogy a tanulók magabiztosan tudják céljukhoz megválasztani anyagaikat és eszközeiket. Továbbá, hogy a tanulók képesek legyenek megkülönböztetni és alkalmazni a stilizálás és az átírás különböző fajtáit. Fejlesztani a tanulók absztrakt gondolkodását. Felkészíteni a tanulókat a választott technikák és saját elképzeléseinek megvalósítására.

Témakörök

Akvarell, tempera és akrilfestés gyakorlata; alkalmazott festészeti technikák

- Természeti forma elemzése, tanulmányozása, értelmezése hagyományos grafikai technikák használatával; tusrajz készítése vizuális alapelemek használatával. A forma térhatásának érzékeltetése és szerkezetének feltárása analízáló rajzolással.
- Kompozíció típusok kipróbálása színnel. A képi egység dinamikus, nyugodt, zárt és nyitott kompozíció esetén.
- Színtan, színelmélet gyakorlati feladatokkal történő értelmezése, próbája. A hét szín kontraszt megfestése és elemzése remekművek példáján.
- Ornament tervezése növényi tanulmányrajzok stilizálása útján. Az ornament színekre osztása és sablonjainak kivágása. Műgyanta alapú festékkel falra sablonáljuk a motívumokat.
- Egy szabadon választott remekmű léptékhelyes másolása tempera technikával.

- A másolat, a tervek és tanulmányrajzok paszpartúzásának szabályai.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon az adott természeti formáról felismerhető elemző rajzot készíteni, ahol látatja a növények szerkezeti és plasztikus tulajdonságait is.

A tanuló tudjon különböző színek kompozíciókat felismerni a remekművek elemzése során és legyen képes kompozíciós kísérleteket készíteni.

A tanuló legyen képes felismerni a szíkontrasztokat a képzőművészeti alkotások elemzése során. És maga is tudjon absztrakt szín kompozíciókat készíteni.

A tanuló legyen képes tanulmányrajból 4színre bontott stilizálást készíteni, melynek sablonkivágása után tudja ezt előkészített falfelületen sokszorosítani.

A tanuló készítsen egy arányos temperamásolatot egy általa kiválasztott remekműről.

A tanuló legyen képes tanulmányrajzait szakszerű és esztétikus módon paszpartúzni.

FESTÉSZET

programkövetelmény modul

Festészet gyakorlat

10. évfolyam

Tantárgy: Festészet gyakorlat

Éves óraszám: 144

Heti óraszám: 4

Évfolyam: 10

A tantárgy tanításának célja

Képessé tenni a tanulókat a festészet alkalmazott területein tervek készítésére, illetve tervek alapján a kivitelezésben való részvételre. Megismertetni a tanulókkal a klasszikus és kortárs festészeti technikákat

és eljárásokat. Felkészíteni a tanulókat a klasszikus és kortárs festészeti technikák és eljárások alkalmazására. Elősegíteni, hogy a tanulók képesek legyenek megkülönböztetni és alkalmazni a stilizálás és az átírás különböző fajtáit. Fejleszteni a tanulók absztrakt gondolkodását.

Témakörök

Alkalmazott festészeti technikák; akvarellfestés gyakorlata; önálló kompozíció létrehozása

- Színes terv készítése tűzzománchoz és a tervezés dokumentálása. Rézlemez méretre szabása, zsírtalanítása, alapozása. Alap égetése majd rekeszzománc ragadó munkafelület előkészítése. Felrajzolás kontrazománc felhordása, színek kiválasztása. Festés, javítás, pontosítás. Égetés.
- Hordozófelület tervezése üvegrogyasztáshoz. Üveg előkészítése leszabása és rogyasztása. Hibák újra rogyasztással való korrigálással.
- Mozaik terv készítése 4 színnel. Majd mozaikrakás A/3-as méretben, végül hátul öntött technikával a munka falra ragasztása. Fugázás.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes a tűzzománc munkát készíteni. Ismerje az alapozás, tervezés, festés és égetés ismereteit.

A tanuló legyen képes üvegrogyasztással különböző stílusú iparművészeti munkákat létrehozni.

A tanuló legyen képes terv után kirakni egy egyszerű mozaikot, majd a hátul öntős technikai eljárással a falon rögzíteni.

FESTÉSZET
programkövetelmény modul

Festészet gyakorlat

11. évfolyam

Tantárgy: Festészet gyakorlat

Éves óraszám: 144

Heti óraszám: 4

Évfolyam: 11

A tantárgy tanításának célja

Elősegíteni, hogy a tanulók magabiztosan tudják céljukhoz megválasztani anyagaikat és eszközeiket. A tanulók képesek legyenek megkülönböztetni és alkalmazni a stilizálás és az átírás különböző fajtáit. Fejleszteni a tanulók absztrakt gondolkodását. Felkészíteni a tanulókat a választott technikák és saját elképzeléseinek megvalósítására.

Témakörök

Olajfestés gyakorlata; alkalmazott festészeti technikák; önálló kompozíció létrehozása; a festészet határterületei, a kortárs művészet módszerei

- Táblakép hordozófelületeinek előkészítése, mint: papír, karton, fa, szívó – félszívó és olaj alapozása. Enyv főzése és azzal való impregnálás valamint az alapozó masszák készítése.
- Vázon feszítése, alapozása. Vakolt fal impregnálása műgyanta alapozóval, glettelése és alapozása fehér diszperziós festékkel.
- Szekró tervezése anyaggyűjtéssel. Vázlatok készítése majd az egyik kidolgozása. A tisztázatra színvariációk készítése és ezek beillesztése a látványtervbe.
- A tervek felnagyítás kartonra rácshálóval, a karton lukasztása majd pauzálás előkészített falfelületre. Kontúrok áthúzása és a szekró megfestése.
- Enyv-mész és kazein festék készítése majd felfestése a szekró tervek egy – egy részlete gyanánt.

- Csendélet beállítása majd tónusos, vázlatoló festése akrillal a korábban előkészített szívóalapozásra. Csendélet lokál színeinek festése majd valőrjeinek megkeresése. A kép összefoglalása és véglazúrjainak áthúzása.
- Tájkép motívum választása majd tónusos, vázlatoló festése olajjal a korábban előkészített felszívó alapozásra. A táj lokál színeinek festése, majd valőrjeinek megkeresése. A kép összefoglalása és véglazúrjainak áthúzása.
- Különböző rajztechnikák alkalmazása és keverése a festészeti eszköztár bővítésére
- Experimentális technikák megismerése és legalább egy kipróbálása (kollázs, montázs, dekollázs, assemblage). Absztrakt festészeti kísérletek (lírai és geometrikus).

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje a különböző alapozómasszákat és legyen képes azokkal a táblakép lehetséges hordozófelületeinek a szakszerű alapozására.

A tanuló tegyen tanúbizonyságot, hogy végig tudja vinni a vászonszítés lépéseit és alapozó munkálatait.

A tanuló tudjon egy vakolt falat elkészíteni műgyanta alapú szekkó festéshez.

A tanuló tudja használni az akril és olajtechnikát a képépítő munkája során.

A tanuló legyen képes a kész táblaképeit keretezni és installálni.

FESTÉSZET
programkövetelmény modul

Festészet gyakorlat

12. évfolyam

Tantárgy: Festészet gyakorlat

Éves óraszám: 124

Heti óraszám: 4

Évfolyam: 12

A tantárgy tanításának célja

Megismertetni a tanulókkal a klasszikus és kortárs festészeti technikákat és eljárásokat. Felkészíteni a tanulókat a klasszikus és kortárs festészeti technikák és eljárások alkalmazására. Elősegíteni, hogy a tanulók magabiztosan tudják céljukhoz megválasztani anyagaikat és eszközeiket. Felkészíteni a tanulókat a választott technikák és saját elképzeléseinek megvalósítására. Felkészíteni a tanulókat munkájuk digitális dokumentálására. Képesé tenni a tanulókat a festészet alkalmazott területein (díszítőfestés, díszlet festés) tervek készítésére, illetve tervek alapján a kivitelezésben való részvételre. Felkészíteni a tanulókat szakmai munkáinak kiállításra való előkészítésére, és a kiállítótér adottságaihoz, a kiállításon szereplő többi munkához igazodó installációjára.

Témakörök

Olajfestés gyakorlata; alkalmazott festészeti technikák; önálló kompozíció létrehozása

- Karton (szürkelemez) alapozás, méretre szabás; vászonzefeszítés, alapozása hagyományos alapozóval.
- Műtermi enteriőr festése, műtermi csendéletfestés.
- Portréfestés élő modellről, félalak festése, egész alak festése. Grisailles technika megismerése, használata; másolat és saját kompozíció létrehozása áltata.

- Díszítőmotívum tervezése. Stukkótervezés, stukkó festése.
- Betűk rajzolása, festése, cím festése; logófestés

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon önállóan, szakszerűen vásznat feszíteni. Legyenek ismeretei a különböző vásznak fajtáiról. Ismerje a kartonok típusait. Képes legyen alapozómasszát készíteni.

A tanuló legyen önállóan csendéletet beállítani; fényviszonyokat a maga céljának megfelelően megválasztani.

A tanuló legyen képes a szürke aláfestést (grisailles) alkalmazni. Élőben emberi alakot festeni.

A diák ismerje az álarchitektúra és a festett stukkók illúzióhatásának mibenlétét.

Legyen képes a tanuló feliratot, logót, emblémát nagyítani és torzítás nélkül megfesteni.

FESTÉSZET

programkövetelmény modul

Festészet gyakorlat

13. évfolyam

Tantárgy: Festészet gyakorlat

Éves óraszám: 403

Heti óraszám: 13

Évfolyam: 13

A tantárgy tanításának célja

Felkészíteni a tanulókat a klasszikus és kortárs festészeti technikák és eljárások alkalmazására.

Elősegíteni, hogy a tanulók magabiztosan tudják céljukhoz megválasztani anyagaikat és eszközeiket.

Felkészíteni a tanulókat a választott technikák és saját elképzeléseinek megvalósítására. Felkészíteni a tanulókat munkájuk digitális dokumentálására. Képesé tenni a tanulókat a festészet alkalmazott területein (díszítőfestés, díszlet festés) tervek készítésére, illetve tervek alapján a kivitelezésben való

részvételre. Felkészíteni a tanulókat szakmai munkáinak kiállításra való előkészítésére, és a kiállítótér adottságaihoz, a kiállításon szereplő többi munkához igazodó installációjára.

Témakörök

Akvarell, tempera és akrilfestés gyakorlata; Olajfestés gyakorlata; alkalmazott festészeti technikák; önálló kompozíció létrehozása; a festészet határterületei, a kortárs művészet módszerei

- Akvarell, gouache, tempera technikával enteriőr festése. A vizesbázisú technikákkal színkeverési kísérletek készítése. Ezek installálása és dokumentálása egy leendő portfólióba
- Portré tónusos, vázlatoló festése olajjal a korábban előkészített félszívó alapozásra. A fej lokál színeinek festése majd valőrjeinek megkeresése. A kép összefoglalása és véglazúrjainak áthúzása. Ezek Installálása és dokumentálása egy leendő portfólióba.
- A táblaképek keretezése és installálása.
- Graffiti technika kivitelezése falra stencil használatával. Ezek installálása és dokumentálása egy leendő portfólióba.
- Assamblage, kollázst, montázst technikák kipróbálása absztrakt képek készítésénél. Ezek Installálása és dokumentálása egy leendő portfólióba.
- Összetett diszitőfestészeti munka tervezése és kivitelezése legalább 1,5 négyzetméteres gipszkarton hordozóra. Ezek Installálása és dokumentálása egy leendő portfólióba.
- Többfigurás csoportkép festése olaj technikával. Ezek installálása és dokumentálása egy leendő portfólióba.

Követelmények, továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes a vizes bázisú technikákkal szín kompozíciók és enteriőr témájú képek létrehozására.

Sajátítsa el a portréfestés elemi szabályait.

A tanuló tudjon a kísérleti technikák ismeretében (assamblage, kollázs, montázs) absztrakt képeket festeni.

A tanuló legyen képes összetett diszitőfestészeti motívum és több figurás csoportkép elkészítésére nagy méretben.

A tanuló legyen képes munkáit paszpartúzni, installálni és dokumentálni egy portfólió keretén belül.

TARTALOM

HELYI TANTERV KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI MUNKATÁRS MŰVÉSZETI GRAFIKUS SZAKKÉPESÍTÉSÉHEZ..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET	1
RAJZ-FESTÉS MINTÁZÁS.....	5
MINTÁZÁS	15
ANYAGISMERET	18
TERVEZÉS ÉS GYAKORLAT	22
PREZENTÁCIÓ	28
SZAKMAI IDEGEN NYELV	30
GRAFIKUS SZAKTÖRTÉNET	31
GRAFIKAI ÁBRÁZOLÁS ÉS TECHNIKA	44
GRAFIKAI TERVEZÉS.....	53

HELYI TANTERV KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI MUNKATÁRS FESTŐ SZAKKÉPESÍTÉSÉHEZ..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET	59
RAJZ, FESTÉS, MINTÁZÁS.....	63
MINTÁZÁS	74
ANYAGISMERET	77
TERVEZÉS ÉS GYAKORLAT	79
PREZENTÁCIÓ	82
SZAKMAI IDEGEN NYELV	85
FESTÉSZET ELMÉLET	86
FESTÉSZET GYAKORLAT	94

TERMÉSZETTUDOMÁNY HELYI TANTERV A MŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUM SZÁMÁRA

Ez a helyi tanterv a fizika, a kémia, a biológia és a földrajz tantárgyak elemeiből épül fel.

A képzés szerkezete

Óraterv: évfolyamonként 2-2 órára ($36 \cdot 2 = 72$ óra/évvel), illetve a 12. évfolyamon 64 óra/év számolva

9. évfolyam

Óraszám: 72

Tematikai egység	I. Tájékozódás térben és időben	Óraszám 6 óra
Előzetes tudás (az általános iskolából)	A Föld alakja, mozgásai, és ezek következményei (napszakok, évszakok váltakozása, időszámítás). Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben. A térkép és a földgömb fogalma, ábrázolása és méretaránya. Szemléletű térképolvasás. A földrajzi fókuszatózat elemeinek használata, tájékozódás a fókuszatózat segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudományos módszerek és ismeretek tudatos alkalmazása a mindennapi életben. A feltevések megvizsgálása. Eltérő modellek összevetése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. A Föld alakja</p> <p>A földátmérő és a csillagászati távolságok mérése (Eratoszthenész, Arisztarkhosz). Mai mérési módszerek. A Föld alakjának pontosabb mérése (forgási ellipszoid, geoid). Távérzékelés; földmegfigyelő műhold-családok, a műholdfelvételek típusai és alkalmazásuk lehetőségei.</p>	<p>Geometriai módszerek alkalmazásának értelmezése a térképezésben és a csillagászatban.</p> <p>A Föld gömb alaktól való eltérésének indoklása.</p> <p>Természeti jelenségek (hegységrendszerek, folyók, ciklonok) azonosítása műholdfelvételeken.</p>	<p>> a Galaxis felfedezése XV.</p> <p>> egyenletes mozgások VII.</p> <p>> rádióhullámok XIII.</p> <p>></p>

<p>2. Égi és földi mozgások</p> <p>Világképek kibontakozása az ókortól Keplerig. (A föld- és napközéppontú modellek)</p> <p>Égtájak, tájolás. Földrajzi és mágneses észak.</p> <p>Nap, évszak, év. Nevezetes időpontok (tavaszi és őszi napéjegyenlőség, nyári és téli napforduló). Holdfázisok, hold- és napfogyatkozás.</p> <p>Holdhónapok és naptári hónapok közötti kapcsolat.</p> <p>Földrajzi fokhálózat, nevezetes hosszúsági körök, zónaidő, nevezetes szélességi körök, szoláris éghajlati övezetek. Kapcsolat a zónaidők és a hosszúsági körök között.</p>	<p>Tapasztalatok (napszakok, évszakok váltakozása) magyarázata föld- és napközéppontú világleírások alapján (Arisztotelész, Ptolemaiosz) (Kopernikusz, Kepler).</p> <p>Égtájak megállapítása a Nap mozgása (gnómon), a csillagok alapján és iránytűvel. Időegységek csillagászati alapú megállapítása a földközéppontú és a napközéppontú leírás szerint. Nevezetes időpontok meghatározása a Földről szemlélve. A Hold fázisainak oka, hold- és napfogyatkozások magyarázata.</p> <p>Helymeghatározás a földrajzi fokhálózat alapján. Helyi idő megadása a zónaidők segítségével. A szoláris éghajlati övezetek határainak csillagászati magyarázata.</p>	<p>> kerületi- és szögsebesség VIII.</p> <p>> elektromágnesség XIII.</p> <p>> időegységek fényhullámok alapján XIII.</p> <p>> övezetesség VI.</p>
<p>3. A térkép</p> <p>A vetület fogalma, fajtái; térképi jelrendszerek. Domborzatábrázolás. Méretarány, aránymérték. Földrajzi adatokkal dolgozó informatikai rendszerek (GIS, Geographic Information System).</p> <p>Gyakorlati térképészet (GPS).</p>	<p>Távolság- és magasságmérések a térképen. Eltérő szempontú szaktérképek (tematikus térképek) szempontjainak fölismerése, különböző ábrázolási módok előnyeinek összevetése.</p> <p>Térképi és számítógépes gyakorlatok elvégzése.</p>	<p>> fajok földrajzi elterjedése XVIII.</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak	Geocentrikus-, heliocentrikus világképek, kozmikus környezet, Arisztotelész, Eratoszthenész, Arisztarkhosz, Ptolemaiosz, Kopernikusz, Kepler, Newton, GPS, GIS, távérzékelés, mesterséges égitestek, Greenwich, dátumváltó vonal, valódi napidő, középítő, helyi idő, meridián, zónaidő, időzóna, térkép, vetület, szintvonal, méretarány.
-------------------------------	--

Tematikai egység	II. Építőegységek és reakcióik		Óraszám 12 óra
Előzetes tudás	Az atom, molekula, ion, atommag, elektron fogalma. Elemek: fémek, nemfémek, vegyületek, keverékek megkülönböztetése. A periódusos rendszer jelentőségének, felépítésének ismerete, használata. Elsőrendű kémiai kötések kialakulása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók néhány példán át értelmezzék a kérdésfelvetés, a kutatási módszer és a magyarázó modell kapcsolatát az anyagok építőegységeit kutató természettudományok történetében a 20. század elejéig. Vessék össze a különböző modellek érvényességi körét, magyarázó erejét, gyakorlati használhatóságát. Ismerjék fel kapcsolatukat a mindennapok, valamint a filozófia és a művészetek problémáival (arány, törvény, kompozíció).		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>1. Térbeli rend</p> <p>Az anyag folytonossága (Arisztotelész) és atomos felépítése (Démokritosz) mellett és ellene szóló érvek. Keletkezés és pusztulás magyarázata.</p> <p>Természettörvény, harmónia és arány fogalma az ókori gondolkodásban (Püthagorasz, Platón).</p>	<p>Az atom és vákuum ókori fogalmával magyarázható néhány jelenség (alakváltozás, rezgések, sűrűség) és a nem magyarázható problémák (formák, szabadesés) értelmezése.</p> <p>A szépségről, egészségről, harmóniáról és arányosságról szóló néhány ókori összefüggés értelmezése és összekapcsolása mai esettanulmányokkal.</p>	<p>> sűrűségváltozás III > szabadesés VIII. > rezgések VIII.</p> <p>> fenntarthatóság XVIII. > egészség XI.</p> <p>> arany metszés</p>	

	<p>Kísérlet: húrhosszak összevetése harmonikus (oktáv, terc) és diszharmonikus hangzással.</p> <p>Önálló munka: azonos alapegységekből felépülő különböző kompozíciók. („Ugyanazokból a betűkből lesz a komédia és a tragédia.”)</p> <p>Kristályszimmetriák megfigyelése és összehasonlítása.</p>	
<p>2. Minőségi sokféleség</p> <p>Az „őselemek” arisztotelészi fogalma, érvényességi köre, kritikája.</p> <p>Az anyagok csoportosítása (elemek, vegyületek, keverékek).</p> <p>Gázok tulajdonságainak kísérleti vizsgálata: szén-dioxid, oxigén, hidrogén.</p> <p>Az égés magyarázata a flogiszton-elméletben és ennek cáfolata (Lavoisier).</p> <p>Az oxidáció és a redukció kapcsolata a légzéssel és a fotoszintézissel.</p> <p>A víz bontása és szintézise.</p>	<p>Atom és elem fogalmának megkülönböztetése.</p> <p>Az ókori szférikus világméretű tapasztalatok rendszerbe foglalása, összekapcsolása a geocentrikus modellel. Mai magyarázat megfogalmazása a sűrűségkülönbség alapján.</p> <p>Bemutatott kísérletek magyarázata: a levegő gázelegy, melynek összetétele változhat.</p> <p>Hidrogén- és szén-dioxid fejlesztés, hidrogénégetés, a páráképződés magyarázata.</p> <p>A flogisztonelmélet mellett és ellen felhozható kísérleti tapasztalatok összevetése.</p> <p>Az égés és a légzés hasonlóságának megfogalmazása, a fotoszintézis és a légzés kapcsolatának bemutatása (bruttó egyenlet).</p>	<p>> anyagok körforgása XVIII</p> <p>> az égés és légzés energiamérlege IV.</p> <p>> felépítő és lebontó folyamatok IV.</p>
<p>3. A vegyületek</p> <p>Az atomok léte mellett szóló újkori kémiai mérési eredmények (Dalton, többszörös tömegviszonyok).</p> <p>A vegyület fogalma.</p>	<p>A daltoni modell (jellemző tömegű és vegyértékű, kémiaiilag oszthatatlan részecskék) kapcsolatba hozása a többszörös tömegviszonyok</p>	<p>> mol III.</p>

<p>A moláris tömeg, az összegképlet. A szerkezeti képlet magyarázata a vegyérték fogalommal. A kémiai egyenlet.</p> <p>Az atomokról mint erőcentrumokról szóló tanítás (vonzás és taszítás). Az atomok, mint ellentétes töltésű részecskékből álló egységek: az elképzelés mellett szóló kísérleti eredmények (elektrolízis, Faraday). Ionok (kationok, anionok).</p> <p>Az elektron felfedezése, tulajdonságai (Thomson). A Thomson-modell. A proton és a neutron. Az atommag létre és tulajdonságaira vonatkozó kísérlet (Rutherford). Az elektronvonzó képesség (elektronegativitás). Apoláris és poláris molekulák, ionok keletkezésének magyarázata. Molekulák polaritásának és oldhatóságának összefüggése.</p>	<p>törvényével. Összegképlet értelmezése tömegarányok és moláris tömegek ismeretében.</p> <p>Összegképlet és vegyérték ismeretében molekulák lehetséges szerkezeti képleteinek fölírása. Egyenletek rendezése (a képlet ismeretében az anyagmennyiség megmaradása alapján). Oldatok elektromos vezetésének magyarázata ionok vándorlásával. Kationok és anionok keletkezésének értelmezése (elektronfelvétel- és leadás). A katódsugárcső (fénycsövek) működésének magyarázata, Thomson kísérletének értelmezése (az elektron töltése, tömege). Rutherford szórásos kísérletének értelmezése (a mag töltése, nagysága, tömege).</p> <p>A Thomson-modell („mazsolás puding”) és a Rutherford-modell („mini-Naprendszer”) érvényességi körének elemzése.</p> <p>Elektronátadás (ionok) vagy eltolódás (poláros kötésű molekulák) magyarázata elektronegativitás-különbség alapján.</p> <p>A „hasonló a hasonlóban” elv alkalmazása polarítások ismeretében. Oldásos kísérlet elvégzése, magyarázata.</p>	<p>> szerkezetvizsgálat a szerves kémiában IX.</p> <p>> egyenáram, galvánelem: XIII.</p> <p>> gerjesztés, vonalas színekép XIV.</p> <p>> radioaktív sugárzás: XIV.</p> <p>> Naprendszer XV.</p> <p>> körmozgás VIII.</p> <p>> alkalmazása a szerves vegyületek körében IX.</p>
<p>4. Reakciótípusok</p> <p>A redox folyamatok értelmezése Lavoisier szerint (oxigénnel való egyesülés). A redox folyamatok általánosítása</p>	<p>Ugyanazon redox folyamat értelmezése a töltések feltüntetése nélkül és/vagy ionos egyenlettel.</p>	<p>> biológiai oxidáció X.</p> <p>> redukáló és oxidáló légkör XVI.</p> <p>> fémek korróziója és elektrokémiai redukciója XIII.</p>

<p>(elektronátadás, vagy elektroneltolódás). A sav-bázis reakciók értelmezése Arrhenius szerint (disszociáció), a mellette szóló bizonyítékok. A pH-skála. A sav-bázis reakciók Brönsted-elmélete (protonátadás). Molekulák polaritásának és savasságának összefüggése.</p>	<p>Savak és bázisok tulajdonságainak kísérleti vizsgálata (indikáció). Arrhenius érveinek megfogalmazása az ionok léte mellett. A semlegesítés magyarázata, a pH-skála használata.</p> <p>Ugyanazon sav-bázis reakció értelmezése Arrhenius és Brönsted szerint (protonátadásként). A savasság magyarázata a hidrogén-kötés polaritása alapján.</p>	<p>> a szénsav a vérben XI > karbonátok, karsztjelenségek V. > az oxigén és a nitrogén körforgása XVIII. > sósav a gyomorban XI. > ammónia és aminosavak IX. > felületaktív anyagok polaritása III. > savas esők XVIII.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Atom, vákuum, elem, vegyület, molekula, ion, tömegarány, összegképlet, szerkezeti képlet, egyenlet, elektron, proton, neutron, izotóp, atommag, elektronegativitás, polaritás.	

Tematikai egység	III. Anyagi halmazok		Óraszám 12 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot, halmazállapot-változások, légnyomás, oldat, százalék		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Modellek alkalmazása gyakorlati jelenségek magyarázatára: a halmazállapotokról alkotott kép formálása, az értelmezés elmélyítése. Ideális (elvont, egyszempontú) és reális (finomított, árnyaltabb) modellek összevetése egymással (és a szavak más értelmű jelentésével). Egyedi létező és a belőle képződő sokaság (halmaz) tulajdonságainak összefüggése és a halmazban értelmezhető új tulajdonságok megértése. Struktúra (rendeződés) és a struktúrához köthető folyamat közti kapcsolat értelmezése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>1. A gázok</p> <p>A levegő jellemzőinek kísérleti vizsgálata: vákuum (Torricelli) és a légnyomás bizonyítása (Pascal kísérlete). A barométer és gyakorlati használata. A nyomás és a térfogat összefüggése zárt rendszerben. A nyomás magyarázata</p>	<p>A (higanyos) barométer működésének értelmezése (magasságfüggés).</p> <p>A $pV=állandó$ összefüggés alkalmazása zárt rendszerben.</p> <p>Az anyagmennyiség (mol) és a térfogat összefüggésnek magyarázata ideális gázok</p>	<p>< atom és vákuum: II. > légnyomás-változások: VI.</p> <p>< moláris tömeg: II.</p> <p>< vonzás és taszítás magyarázata töltéskülönbséggel: II.</p>	

<p>részecskemodellel (Bernoulli). Ideális és valóságos gáz különbsége. Relatív páratartalom, vízgőz lecsapódása a levegőből (harmatpont).</p>	<p>esetében (Avogadro).</p>	<p>> fúvós hangszerek: hangkeltés levegőoszloppal, Bernoulli-törvény a zenében</p>
<p>2. A folyadékok</p> <p>A térfogatállandóság, a változó alak, a hőtágulás és a diffúzió magyarázata. Párolgás, lecsapódás, fagyás, kristályosodás, oldódás kapcsolata. Oldatok töménysége (százalék, koncentráció). Diffúzió féligáteresztő hártyán át (ozmózis).</p>	<p>Diffúzió összehasonlító értelmezése gázokban és folyadékokban (Brown-mozgás, lyukvándorlás). Kísérlet: diffúzió, illetve ozmózis megfigyelése és értelmezése. Az ozmózis valamely biológiai hatásának értelmezése (pl. növények vízfelvétele). Oldatok töménységének megadása (számítás).</p>	<p>> hőmozgás: III.</p> <p>> ozmózison alapuló életjelenségek: X., XI.</p>
<p>3. A szilárd testek</p> <p>A térfogat- és formaállandóság, a hőtágulás magyarázata a részecskemodellel (kristályrács, elemi cella). Rácshibák következményei (törés). Fagyás, kristályosodási góc. Olvas és oldás különbsége, az oldódás folyamata. Folyadékok és gázok adszorpciója szilárd felületen (hajszálcsövesesség). Adszorpció hatása a folyamatok sebességére: katalízis.</p>	<p>Megfigyelés, önálló munka: Kristályformák, törési minták megfigyelése és rögzítése (fotó, rajz). Adszorpciós jelenségek értelmezése (pl. papírkromatogram). Adszorpció és deszorpció gyakorlati jelentőségének magyarázata (festés, illatszerek, talajképződés, aktív szén). Katalizátor hatásának megfigyelése, értelmezése.</p>	<p>> talajszerkezet XIX.></p> <p>> enzimműködés XI.</p> <p>> szmog XVIII.</p>
<p>4. Átrendeződések</p> <p>Szilárd testek aprózódásának folyamata (diszperzió). Kolloid rendszerek a mindennapokban (krémek, szmog, füst, vér, humusz).</p>	<p>Diszpergálás és kicsapódás értelmezése. Kísérlet: kolloid rendszerben (pl. tej) kicsapódás, ennek egyszerű magyarázata.</p>	<p>> környezeti tényezők XVIII.</p> <p>> szappanok, fehérjék, enzimek IX., X.</p>

<p>Folyadékok belső rendeződése (mosószerek, folyadékkristályok). „Intelligens anyagok”, nanotechnológia.</p>	<p>A jelenségek környezeti és egészségügyi hatásának elemzése (szmogképződés, nehézfémionok mérgező hatása). A mosószerek (felületaktív anyagok) hatásának megfigyelése (hab, cseppek felülete, oldhatóság megváltozása) és magyarázata a molekulák kettős polaritásával. A mosóhatás értelmezése micellákkal. Önálló feldolgozás: a modern fizikai kémia néhány eredménye, felhasználási lehetőségei (pl. fényre sötétedő üveg).</p>	<p>> sejthártya, membránok X.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Gáz, folyékony, szilárd, diffúzió, ozmózis, kristályrács, kolloid, kicsapódás, megkötődés (adszorpció), katalízis, felületaktív anyag.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>IV. A hó</p>		<p>Óraszám 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hőtani alapjelenségek ismerete: a hőmérséklet fogalma, a melegítés, hűtés folyamata. A hőmérsékletváltozások okozta éghajlati változások, a globális klímaváltozás jelenségének fizikai, kémiai alapjai. A hó, mint környezeti tényező: a változások energiaigénye, energiafelhasználás, energiaátalakítások.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az anyagok hőtani jellemzőinek megismerése, értelmezése, alkalmazása. A termikus rendszerek sajátosságainak, törvényszerűségeinek megértése, értékelése. A természeti folyamatok energetikai viszonyainak elemzése, értékelése.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>1. A hőmérséklet hatása</p> <p>A hőtágulás jelensége. Hőmérsékleti skálák, a hőmérséklet mérése.</p> <p>Az alacsony hőmérsékletek, az abszolút nulla fok felé.</p>	<p>A melegítés, hűtés hatására bekövetkező változások megfigyelése, vizsgálata: hőlégballonok, bimetál. Hőtágulási adatok értelmezése. Hőmérsékleti skálák alappontjainak</p>	<p>> a kémiai anyagok viselkedése, változása a felmelegítés és lehűtés hatására III.</p> <p>> a légkör hőmérséklete, nagy hidegek és nagy melegek a földi</p>	

<p>A termikus kölcsönhatás, a hőmennyiség.</p>	<p>összehasonlítása. Gázok térfogatának változása a hőmérséklet függvényében – grafikonelemzés.</p> <p>A hőmérséklettel, a hőmérsékletváltozással összefüggő jelenségek, jellemzőik, a változások mértékét kifejező mennyiségek összehasonlítása, elemzése.</p>	<p>környezetben VI.</p> <p>> elektromágneses hullámok XIII.</p>
<p>2. Termikus rendszerek</p> <p>A nyílt és zárt rendszerek jellemzői. A hőtan I. és II. főtétele. Az anyagok hőtani jellemzői: hőkapacitás, fajhő. A hő terjedése: hővezetés, hőszugárzás, hőáramlás.</p>	<p>Az anyagok szerkezetében, a termikus rendszerekben tapasztalható, megfigyelhető hőjelenségek okának, a változásokat leíró, magyarázó törvényszerűségeknek a vizsgálata, értelmezése és egyszerű kísérletek bemutatása.</p>	<p>> a folyamatok iránya III.</p>
<p>3. Változások</p> <p>Halmazállapot-változások: párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció hőtani jellemzői (olvadáshő, párolgáshő, olvadáspont, forráspont). A hőerőgépek, energiaátalakítások, hatások.</p>	<p>A természeti környezetben tapasztalható hőtani jelenségek, folyamatok gyakorlati jelentőségének összevetése, a hétköznapi életben jelenlévő hőhatások hasznosságának, fontosságának értékelése (hőszigetelés, hőerőmű, napkollektor).</p>	<p>> anyagi halmazok állapotjelzői, állapotváltozásai III.</p> <p>> a víz hőkapacitása VI.</p> <p>> párologtatás az élőlényekben XI.</p>
<p>4. Folyamatok</p> <p>Egyensúlyra vezető kémiai reakciók. Nyílt rendszerek jellemzői (anyag- és energiaáramlás, belső rendeződés). Reakciók nyílt rendszerekben: egyirányú és körfolyamatok, önmegkettőző (autokatalitikus) reakciók.</p>	<p>A kémiai egyensúly értelmezése. Körfolyamat ábrázolása. A Föld értelmezése nyílt rendszerként. Táplálkozás, keringés, kiválasztás, raktározás kapcsolatának ábrázolása, értelmezése az emberi</p>	<p>> földi víz- és légkörzés VI.</p> <p>> konvekciós áramlások a földköpenyben V.</p> <p>> anyagok globális körforgása,</p>

Az élőlények mint nyílt rendszerek: az anyagcsere lényege.	szervezetben. Hőerőgép és élőlény hasonlóságainak és különbségeinek megfogalmazása.	táplálkozási hálózatok XVIII. > az élet keletkezésének kérdése XVI. > sejttanyagcsere X.
5. Környezeti hatások A földfelszín és a légkör hőmérsékletének változásai, hatásuk az éghajlatra. A globális klímaváltozás jelensége.	A földi környezetben tapasztalható hőmérsékletváltozás okainak és következményeinek értékelése, adatok összehasonlításával, elemzésével, tanulmányok szövegének feldolgozásával.	> a hőmérséklet, mint az időjárás eleme VI. > klímaváltozás XVIII. > elektromágneses hullámok XIII.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hőmérséklet, hőtágulás, hőmennyiség, nyílt és zárt rendszer, I. és II. főtétel, hőkapacitás, fajhő, hőterjedés, olvadáshő, párolgáshő, olvadáspont, forráspont, hőerőgépek, határfok, klímaváltozás, egyensúlyi folyamat, körfolyamat	

Tematikai egység	V. Belső erők		Óraszám 12 óra
Előzetes tudás	A Föld alakja, felépítése. A szárazföldek, óceánok elhelyezkedése. Tájékozottság a földtörténet időrendjéről. Domborzati és felszínformák felismerése képen, térképen, jellemzőik ismerete. A hazánkban előforduló leggyakoribb üledékes és vulkáni kőzetek előfordulásának, tulajdonságainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kőzetbolygó, mint változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése. Földtani események időléptékének, sorrendjének ismerete. A környezet iránti felelősségérzet növelése. Megalapozott érvelés kialakulása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
1. Kontinensvándorlás, lemez-tektonika A kontinensek, illetve kőzetlemezek mozgása, óceánok kialakulása mellett szóló földtani, biogeográfiai és klimatológiai bizonyítékok.	Wegener bizonyítékainak összevetése a lemeztektonika elméletét alátámasztó érvekkel.	> nyomás III. > hőtan IV.	

<p>2. A Föld belső szerkezete</p> <p>A belső geoszférák jellemzői. A földrengések oka, mérésük, előrejelzésük, kísérőjelenségeik. Cunami (tengerrengés) kialakulása.</p>	<p>Rengéshullámokkal végzett vizsgálatok tapasztalatainak magyarázata ábraelemzés alapján. A földmágneseesség, mágneses deklináció, geotermikus gradiens jellemzése grafikonok, térképek alapján. A Föld belső geoszféráinak jellemzése a határfelületeken tapasztalt nyomás, hőmérséklet- és sűrűségváltozás alapján.</p>	<p>> hullámok VIII. > radioaktivitás XIV.</p>
<p>3.) A lemezszegélyek</p> <p>A kőzetlemezek fajtái, egymáshoz viszonyított mozgásuk és ezek földtani következményei (hegységképződés). Vulkánosság és az emberiség kapcsolata. Vulkáni kísérőjelenségek (fumarola, szolfatára, mofetta, gejzír).</p>	<p>Közeledő- és távolodó, egymás mellett elcsúszó lemezszegélyek földtani okainak és következményeinek magyarázata szaktérképek alapján. A Föld nagy hegységrendszerei kialakulásának vizsgálata és összehasonlításuk. Gyűrt- és rögös (vetődéses) formák jellemzése. A hegységképződés folyamatának és a vulkanizmus jelenségeinek magyarázata. A lemezszegély, a vulkáni forma és a kőzetminőség kapcsolatának bemutatása jellemző példák alapján. A vulkáni utóműködések magyarázata.</p>	<p>< nyomás, hőtan IV. > hullámmozgások VIII.</p>
<p>4. A kőzetek anyagainak körforgása:</p>		

<p>A kőzetek osztályozása genetikus kapcsolatok alapján. Ásványok, ércek, kőzetek, ásványkincsek, energiahordozók kapcsolatai.</p>	<p>A kőzetek csoportosítása (magma, üledékes és átalakult) ásványi összetételük, kialakulásuk, felhasználásuk alapján. Jellemző hazai kőzetfajták fölismerése és előfordulásának jellemzése.</p>	<p>< építőegységek, anyagi halmazok II., III.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Geoszféra, földköpeny, asztenoszféra, geotermikus gradiens, földmágnesség, mágneses deklináció, kőzetlemez-mozgás, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, vulkáni utóműködés, szerkezeti mozgás, kőzet, ásvány, magma, üledékes és átalakult kőzet, ércásvány.</p> <p>Topográfiai fogalmak: A Kaledóniai-, a Variszkuszi-, a Pacifikus-, az Eurázsiai-hegységrendszer tanult tagjai. Fuji, Vezúv, Etna, Hawaii-szigetek, Teleki-vulkán, Mt. Pelée, Mount St. Helens.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>VI. A földi kozmosz – a külső geoszféra földrajza</p>	<p>Óraszám 18 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A szárazföldek, óceánok elhelyezkedése. Az alapvető domborzati és felszínformák felismerése, jellemzőinek ismerete. Időjárási elemek és jelenségek felismerése, térbeli és időbeli változásai. A víz körforgása és halmazállapot-változásai. Óceánok, tengerek elhelyezkedése. A folyók felszínformáló munkájának jellemzői, példái. Az árvíz. A tavak jellemzői. Hazánk legnagyobb folyói és tavai. Az egyes kontinensek legjelentősebb folyói, tavai. Talajvíz, hévíz fogalma, hazai előfordulásuk példái. Vízszennyezés. Az éghajlat és az időjárás fogalma, az éghajlati elemek felismerése. A Föld gömb alakjának következménye. Az éghajlati övezetesség kialakulásának okai. Az egyes kontinensek tipikus éghajlatainak és Magyarország éghajlatának jellemzői. Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők szerepe. Éghajlati diagram olvasása. Az éghajlati övezetesség okai.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A légkör folyamatainak a Föld egészére gyakorolt hatásának bemutatása. Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismerése. A vízburokban lezajló folyamatok társadalmi-gazdasági következményeinek felismerése. Annak felismertetése, hogy az éghajlat meghatározó jelentőségű más földrajzi tényezők alakításában. A földrajzi övezetesség elemeinek megismertetése során a rendszerszemlélet kialakulása. Annak megértetése, hogy az egyes elemekben bekövetkező változások az egész bolygónkra kiterjedő övezetesség rendszerének megbomlásához is vezethetnek és átalakíthatják, illetve létében veszélyeztethetik az egyes társadalmak életét.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. A légkör anyaga és szerkezete</p> <p>A légkör állandó, változó és erősen változó koncentrációjú gázai. A víz a légkörben. Kondenzációs magvak, szerepük a csapadékképződésben.</p> <p>Az atmoszféra rétegei felosztásának alapja (összetétel, a hőmérséklet, a nyomás és a sűrűség magasság szerinti változása). A troposzféra mint az időjárási folyamatok tere. A légkör földi életet védő szerepe.</p>	<p>A szén-dioxid, vízgőz, metán és más szennyező anyagok változó arányának magyarázata. A víz három halmazállapotának jellemzése a földi légkörben.</p> <p>A levegőburok határfelületeinek jellemzése grafikon, adatsor alapján A légkör egyes rétegeinek összehasonlítása (hőmérséklet, nyomás, összetétel szerint) adatok, grafikonok alapján. A troposzféra szerepének magyarázata a földi élet fennmaradása szempontjából.</p>	<p>< II.-III.-IV. gáztörvény, hőmérséklet-nyomás összefüggései</p>
<p>2. A légköri folyamatok dinamikája</p> <p>Az időjárás fogalma és elemei (a napsugárzás, a levegő hőmérséklete, nyomása, páratartalma, a felhőzet és a csapadék). A szél kialakulása. A levegő páratartalma, a csapadékképződés típusai.</p> <p>Időjárási szélsőségek oka, hatása az emberi környezetre.</p> <p>Ciklonok, anticiklonok, frontok, hozzájuk kapcsolódó felhőfajták.</p>	<p>A levegő felmelegedésének értelmezése (napi és évi ritmus szerint) grafikon alapján. A levegő felmelegedésének és a szél kialakulásának magyarázata. A levegő felmelegedését meghatározó és módosító adottságok értelmezése a helyi szelek kialakulásában. A légmozgások tulajdonságainak jellemzése. Talaj menti és hulló csapadékfajták összehasonlítása keletkezésük alapján (pl. dér, harmat, eső, hó).</p>	<p>< építőegységek, anyagi halmazok II.</p> <p>< hőtan, gáztörvények IV. < relatív- és abszolút páratartalom értelmezése. Halmazállapot-változások III.</p> <p>> fény XIII.</p>

<p>Városi légszennyezés, városi klíma.</p>	<p>A hideg- és melegfront összehasonlítása (kialakulások oka és csapadékformáik szerint). Szaktérképeken magas és alacsony nyomású légörvények azonosítása, időjárásra gyakorolt hatásuk értelmezése. Meteorológiai jelentés, műholdkép értelmezése, elemzése. Adatsorok alapján az emberi hatások magyarázata a levegő összetételére és a helyi időjárásra.</p>	
<p>3. A nagy földi légkörzés</p> <p>A légkör energiamérlege. A Föld forgásából származó erők szerepe a szélirányok megváltozásában.</p> <p>A nagy földi légkörzés cellái és az azokat összekapcsoló futóáramlások.</p>	<p>A légkör energiamérlegének értelmezése ábra alapján. A nagy földi légkörzés egyes celláit létrehozó hatások értelmezése. Passzát- és monszunszelek irányváltozásainak magyarázata grafikonok alapján. A termikus egyenlítő mozgásának magyarázata szaktérkép alapján. A nyugati szelek hatásának értelmezése a mérsékelt övezetben.</p>	<p>> körmozgás IX.</p>
<p>4. A vízburok tagozódása</p> <p>A világtenger fogalma, felosztása, a tengeráramlatok éghajlat-befolyásoló hatása.</p>	<p>Ábra alapján a földi vízkészlet megoszlásának jellemzése a geoszférák között. Szaktérképek alapján különböző égvön fekvő tengerek vizének összehasonlítása (jégborítottság, hőmérséklet, sótartalmuk összefüggése a beömlő folyókkal és a párolgással). Fizikai és kémiai adatok alapján az óceánok vizének</p>	<p>< Fajhő, felmelegedés, energiaáramlás IV. < szaktérképek I.</p>

	<p>jellemzése (hőmérséklet, sűrűség, fajhő, sótartalom), következtetések levonása hatásaikra (éghajlat-módosító szerep).</p>	
<p>5. Az óceánok vizének mozgásai</p> <p>Kapcsolat az állandó irányú szelek és a tengeráramlások között. Az „ideális óceán” sematikus áramlásai. A valódi tengeráramlások kialakulása. A „nagy óceáni szállítószalag” szerepe a Föld hőháztartásában. Hullámozás, tengerjárás, tengeráramlás. Pusztuló- és épülő partformák (abráziós formák, lédó, lagúna). Az árapály. Folyótorkolatok fajtái.</p>	<p>Az óceánok vízkörzésének magyarázata a szélrendszerek és víztömegek eltérő hőmérsékletéből és sótartalmából származó sűrűségkülönbség alapján. A légkör és az óceánok vize mozgásának összevetése. Az árapály magyarázata a Hold Földre gyakorolt tömegvonzása alapján. Tengerparti formakincs, folyótorkolatok jellemzése kialakulásuk alapján, térképek, fotók alapján.</p>	<p>< IV. Fajhő, felmelegedés, energiaáramlás < gravitáció VII.</p>
<p>6. A szárazföldek felszín alatti vizei</p> <p>A felszín alatti vizek fajtái, a belvív jelentősége. A karsztvíz. A vízben oldódó gázok hatása a víz minőségére.</p>	<p>Jellemzés és összefüggés megállapítása ábra alapján. A felszín alatti vizek földtani, fizikai és kémiai sajátosságainak a jellemzése adatok alapján. A karsztformák kialakulásának magyarázata. A szén-dioxid, az oldott szénsav hatása a víz kémhatására (egyenlet), mészkövet oldó hatása (kísérlet, magyarázata egyenlettel). Karsztjelenségek jellemzése képek alapján. A felszíni és felszín alatti vizek szerepének magyarázata az</p>	<p>< sav-bázis reakciók II. < oldatok III.</p>

	<p>ivóvízellátásban és a gazdálkodásban. A helyes vízgazdálkodás alapelveinek magyarázata.</p>	> vízszennyezés XVIII.
<p>7. A szárazföldek felszíni vizei</p> <p>A tavak típusai.</p> <p>Folyók szakaszjellegének térbeli és időbeli változásai. Felső, középső, alsó szakaszok. Vízgyűjtő terület, vízállás, vízhozam, vízjárás.</p> <p>Árvizek kialakulásának okai, veszélyei.</p>	<p>A tavak fejlődése szakaszainak jellemzése szaktérképek, fotók alapján. Képek, szaktérképek, úrfelvételek fölhasználásával tavak, folyóvizek felszínformáló munkájának jellemzése (pl. szurdokvölgyek, kanyarulatok képződése, morotva tavak).</p> <p>Éghajlatdiagram alapján különböző éghajlati övek folyói vízjárásának összevetése. A hosszú távú, tájleptékű folyószabályozás és vízgazdálkodás összefüggéseinek magyarázata.</p>	> élőlények környezete és viselkedése XVII.
<p>8. Felszínformálás</p> <p>A felszínalakítók fogalma. A belső és a külső erők kölcsönhatása: az aprózódás és a mállás okai. A talaj kialakulásának fizikai, kémiai és biológiai feltételei. Lejtős tömegmozgások, a felszínen lefolyó víz munkája. A jég és a szél felszínformáló hatása; az élővilág és a gazdálkodó ember felszínalakító hatásai.</p>	<p>Fizikai és kémiai jelenségek értelmezése a felszín formáló okokként. A talajképződésben szerepet játszó tényezők kölcsönhatásának magyarázata. A víz és jég sűrűségváltozásának jellemzői, grafikon értelmezése. Látott felszínformákból következtetés a létrehozó külső erőkre.</p>	<p>< hőtágulás IV. < oldás III.</p> <p>< a levegő összetétele III. < sav-bázis reakciók II.</p> <p>> fenntartható gazdálkodás XIX.</p>

<p>Az állatvilág és az ember felszínformáló hatásai (antropogén geomorfológia).</p>		
<p>9. Szoláris és földrajzi övezetesség</p> <p>Szoláris övezetesség, földrajzi övezetesség. A tengelyferdeség és a nevezetes szélességi körök kialakulásának kapcsolata. Az időjárás és az éghajlat kapcsolata.</p>	<p>Az éghajlat kialakulásában és változásában szerepet játszó csillagászati adottságok és a geoszférák hatásainak magyarázata. A szárazföldek és a tengerek éghajlatmódosító hatásának értelmezése. A légkör fizikai folyamatainak eltérő tér- és időléptékű jellemzése.</p>	<p>> Hőtan, hőtágulás IV.</p>
<p>10. A biotopok földrajzi rendje és élővilága</p> <p>A Föld éghajlata övezetes elrendezésű. Az általános légkörzés és az övezetek jellemző éghajlata.</p> <p>Az éghajlattól függ a folyók vízjárása, a felszínformák pusztulása, a természetes növénytakaró és annak állatvilága és a talajok kialakulása.</p> <p>A forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet és azok éghajlati övei.</p> <p>A csapadékatlagok, a besugárzás, a kőzetminőség, az aprózódás és a mállás kapcsolata.</p> <p>Milyen okokra vezethető vissza az egyes övezetek, illetve övek kialakulása?</p> <p>A hegyvidéki övezetesség.</p>	<p>Klímadigramok, szaktérképek alapján az egyes éghajlati övezetek és azok öveinek jellemzése. Az évi hőmérséklet- és csapadékjárás, a folyók vízjárása, a talaj és a természetes növénytakaró sajátosságainak összefüggései (esőerdő, szavanna, téri sivatag zonalitása, valódi mérsékelt övben a lombhullató erdő, erdőssztyepp, sztyepp, mérsékelt övi sivatag zonalitása).</p> <p>Klímadigram alapján a mérsékelt övezet jellemzése, az óceántól való távolság és csapadékképződés összefüggésének kapcsolata. A hegységekben az éghajlati és növényzeti övek függése a hegység magasságától és földrajzi szélességétől.</p>	<p>< az élőlények környezete és viselkedése XVII.</p> <p>< szaktérképek I.</p>

<p>Alkalmazkodás a nedves és a száraz környezethez (mohák, kaktuszok). Alkalmazkodás az évszakos változásokhoz (évgyűrűk, lombhullatás).</p> <p>Alkalmazkodás a nedves és a száraz környezethez (kétéltűek – hüllők). Alkalmazkodás a hideghez és a meleghez (emlősök, madarak). Alkalmazkodás a táplálékforrás évszakos váltakozásához (vándorlás, téli álom).</p>	<p>Bőrszövet (kutikula, gázcserenyílások), szaporodásmód (megtermékenyítés módja), szervek (gumók), kapcsolata a környezet víztartalmával. A környezet évszakos változásaihoz való alkalmazkodás magyarázata néhány példán (monszun, hideg övezet). Szaporodási stratégia és a környezet kapcsolatának magyarázata néhány példán (kérészeletűek, liánok, a rovarbeporzás változatai). A kültakaró, a légzés, a szaporodás alkalmazkodásának magyarázata néhány példán. A napi és évi életritmus és a környezet jellemzői összefüggésének elemzése néhány példán.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Külső geoszférák, aprózódás, mállás, kőzetminőség, erózió, a víz, a szél, a jég pusztító és építő munkája, állandó, változó, erősen változó koncentrációjú gáz, troposzféra, sztratoszféra, mezoszféra, exoszféra, ionoszféra, albedo, a hőmérséklet napi és éves járása, izoterma, izobár, termikus egyenlítő, főnszél, harmatpont, relatív páratartalom, felhőtípus, talaj menti csapadék, hulló csapadék, időjárás-előrejelzés, ózonréteg, globális felmelegedés, savas csapadék, talajvíz, belvíz, rétegvíz, hévíz, vízrendszer, fertő, mocsár, láp, eutrofizáció, szakaszjelleg, gleccser, moréna, karsztjelenség, karsztforma. Szoláris éghajlati övezetesség, valódi éghajlati övezetesség, földrajzi övezetesség, övezet, öv, terület, vidék, zonális talaj, természetes élővilág, függőleges övezetesség, erdőhatár, hóhatár.</p> <p>Topográfiai fogalmak: Karib (Antilla)-tenger, Csád-tó, Tanganyika-tó, Szt. Lőrinc-folyó; Holt-tenger, Aral-tó, Jenyiszej, Ebro, Elba, Fekete-tenger, Rajna, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula, Bodrog, Hernád, Szamos, Száva, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó. Golf-, Észak-atlanti-, Labrador-, Humboldt-, Oja-shio-, Kuro-shio-áramlás.</p>	

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismeri a földrajzi geoszférákat, azok szerkezetét, a rájuk jellemző jelenségeket.

Tisztában van az éghajlati övezetesség okaival, az egyes éghajlatok jellemzőivel, azok földrajzi elhelyezkedésével.

Térképen meg tudja mutatni a névanyagban szereplő topográfiai fogalmakat.

Tisztában van az anyagok szerkezetével, az anyagi halmazok jellemzőivel, a termodinamikai folyamatokkal.

10. évfolyam
Óraszám: 72

Tematikai egység	VII. Haladó mozgások		Óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Helyváltoztatás, viszonyítási pont ismerete. Méretek, mértékegységek, mérés fogalma. Út-idő kapcsolat, sebesség, átlagsebesség jelentése. Egyenes vonalú mozgások, körmozgás jelenségének ismerete. Gyorsulás fogalmának bevezetése. Az erő fogalma, mérése. Az erő kapcsolata a sebességváltozással.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti környezet állandóságának és változásának leírása, magyarázatának megismerése. A nyugalom és mozgás viszonylagosságának felismerése. A mozgó testek állapotának leírásához használható mennyiségek, mértékegységek megismerése, mérése, összefüggéseik alkalmazása. Az egyenes vonalú mozgások jellemzése, összevetése a hétköznapi haladó mozgások tapasztalataival. A mozgások okát jelentő erő fogalmának megalkotása, hatásának, mértékének értelmezése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>1. Mozgásban</p> <p>Az egyenes vonalú egyenletes és egyenletesen gyorsuló mozgások jellemzése és összehasonlítása. Pálya, út, elmozdulás. A vonatkoztatási rendszer. Átlagsebesség, pillanatnyi sebesség. A gyorsulás. A szabadesés. A nehézségi gyorsulás.</p>	<p>Összefüggések meghatározása a mozgó testek által megtett távolságok és a mozgás közben eltelt idő között, kísérletek, mérések elvégzése az összefüggések igazolására.</p> <p>Az egyenes vonalú mozgások megkülönböztetése és összehasonlítása: adatok és grafikonok elemzése, a mozgások mért, számított értékei alapján.</p>		

<p>2. Az erő</p> <p>A lendület származtatása, a lendületváltozás alapján bevezetett erő fogalma. A mozgásokról szerzett tapasztalatok, megfigyelések magyarázata Newton törvényei alapján: a tehetetlenség törvénye, a dinamika alapegyenlete, a hatás-ellenhatás.</p> <p>A nehézségi erő, a súly. A rugalmas alakváltozás. A súrlódás jelensége: csúszási súrlódás, tapadási súrlódás, gördülési ellenállás.</p>	<p>A newtoni mechanika kialakulásának történeti bemutatása.</p> <p>Newton törvényeinek értelmezése és alkalmazása a mozgások sajátosságainak elemzésére, a hétköznapi mozgások tapasztalatainak magyarázatára: kísérletek bemutatásával, értelmezésével, megtervezésével.</p> <p>Egyszerű kísérletek tervezése, elvégzése, mérések végrehajtása.</p>	<p>> az égitestek mozgása I., XVI</p>
<p>3. Az energia</p> <p>A mechanikai energia létrehozása, fajtái, átalakításuk: mozgási energia, helyzeti energia, rugalmas energia.</p>	<p>A mechanikai energia fajtáinak megkülönböztetése: az egyes energiák értékét meghatározó tényezők megállapítása egyszerű kísérlettel, következtetés az energiafajták átalakításának lehetőségeire, megoldásaira.</p>	<p>> megújuló energiaforrások XVIII.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Helyzetmeghatározás, távolságmérés, időmérés, egyenes vonalú egyenletes és egyenletesen gyorsuló mozgások, lendület, Newton törvényei, tehetetlenség, erő, hatás-ellenhatás, mechanikai energia.</p>	

Tematikai egység	VIII. Periodikus mozgások		Óraszám 8 óra
Előzetes tudás	A körmozgás jellemzői. A rezgések jellemzői. A hullámok terjedése. A hang fizikai jellemzői, a hallás. Ultrahangok jelentősége. A Föld rengései. Zajszenyezés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A periodikus mozgások kialakulásának és sajátosságainak: kinematikai és dinamikai jellemzőinek megismerése. Jelentőségük értékelése: természeti, technikai, művészi és hétköznapi példák segítségével. A körmozgás, rezgőmozgás, hullámmozgás összefüggésének felismerése,		

	rendszerbe foglalása. A hangok fizikai jellemzőinek, az akusztikai lánc: hangkeltés, hangterjedés, hallás folyamatának megismerése, értelmezése. Az ultrahangok jelentőségének bemutatása, az alkalmazás példáin keresztül.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. Körforgás</p> <p>A körmozgás kinetikai és dinamikai leírása: a mozgást jellemző fizikai mennyiségek jelentése, mértékegysége (kerületi sebesség, fordulatszám, szögsebesség, periódusidő, centripetális gyorsulás, centripetális erő). A forgási állapot kialakulása: a perdület fogalma, hatása a forgó testek mozgására.</p>	<p>A periodikus mozgások típusainak, jellemzőinek megismerése, a leírásukhoz, értelmezésükhöz szükséges fogalmak, összefüggések értelmezése. A kialakulásukhoz szükséges feltételek vizsgálata, a mozgások sajátosságainak, törvényszerűségeinek, hatásainak, gyakorlati jelentőségüknek a bemutatása – hétköznapi példák segítségével – képek, ábrák, animációk, egyszerű kísérletek bemutatásával, elemzésével.</p>	
<p>2. Mechanikai rezgések, hullámok</p> <p>A rezgőmozgás kialakulása, jellemzői, a rezonancia jelensége. A körmozgás és a rezgőmozgás kapcsolata. Az ingamozgás, a Föld forgása. A hullámok keletkezése, fajtái, terjedésük: visszaverődés, törés, elhajlás, interferencia, a polarizáció. Az állóhullámok kialakulásának jelensége.</p>	<p>A természetben, a hétköznapiakban, a művészetben megjelenő periodikus mozgások felismerése, a folyamatok fizikai háttere fontosságának értékelése. A Foucault-inga kísérlet megismerése és értelmezése. A hullámterjedés gyakorlati jelentőségének bemutatása, alkalmazások elemzésével. A teljes természeti környezetre (mikrovilágtól a földi környezeten át a Világegyetemig) érvényesen a rezgések, hullámok megjelenésének, hatásának</p>	<p>< a Föld mozgása I., VI. < a rezgő részecskék állapota, energiaátadása III., VI., XIV < földrengések, lemeztektonika, ár-apály jelensége V., VI.</p>

	megfigyelése, összevetése. A rezgéskeltés és a hullámterjedés kísérleti bemutatása.	
3. A hangok világa A hangok fizikája: a hangok keletkezése, terjedése, a hallás folyamata. A hangok szerepe a természetben, a zenében, az ultrahangok jelentősége a természetben, a technikában, a gyógyászatban.	A hangkeltés, hangterjedés kísérleti bemutatása. A hangok jelentőségének bemutatása, értékelése az emberi megismerés folyamatában, a zenei hangok kialakulásában. Hangszerek hangképzésének, hangminőségének összehasonlítása. A Doppler-hatás megismerése, értelmezése.	> a fizikai rezgések, hullámok, fizikai jellemzők (frekvencia, amplitúdó, hangnyomás, intenzitás) szerepe a zenei hangok kialakulásában, tulajdonságaik meghatározásában (hangerősség/hangosság, hangmagasság, hangszín) > légzés és hangképzés XI. > modern csillagászat XV.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Körmozgás, periódusidő, fordulatszám, kerületi sebesség, szögsebesség, forgómozgás, perdület, frekvencia, amplitúdó, rezgőmozgás, hullámmozgás, hullámhossz, állóhullámok, hangok, hallás, ultrahangok.	

Tematikai egység	IX. Szerves szénvegyületek		Óraszám 18 óra
Előzetes tudás	Növényi és állati tápanyagok, élelmiszerek. Szénhidrátok (szőlőcukor, keményítő). Alkoholok, szerves savak (ecetsav), zsírok, olajok, fehérjék. Természetes és szintetikus szerves anyagok. A földgáz és a kőolaj keletkezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves vegyületek sokféleségének megismerése, nyersanyagként és energiaforrásként történő felhasználásuk jelentősége. A szerves vegyületek összetétele, szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggések felismerése és alkalmazása. A szerves vegyületek előfordulása és jelentősége az élő rendszerek felépítésében és működésében. A hétköznapi életben előforduló szerves vegyületek megismerése, hatásaik, jelentőségük értékelése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
1. Szénhidrogének A szerkezet variációi: példák szerkezeti izomériára.	Kísérlet: gyertya égése és a láng szerkezete. A tapasztalatok értelmezése.	< oxidáció II.	

<p>A szénvegyületek tetraédes szerkezete telített szénhidrogénekben, példa térszerkezeti izomériára (kiralitás, van 't Hoff). Legfontosabb kémiai reakcióik.</p> <p>A szénhidrogének oxidációja, jelentőségük az energia felhasználásban. Biogáz.</p> <p>Szénhidrogének közvetlen kémiai átalakításaival létrehozható szerves vegyületek tulajdonságai, felhasználásuk (halogenidek, műanyagok). A műanyagok okozta környezeti károk megszüntetésének lehetőségei.</p>	<p>Oxidáció, szubsztitúció, addíció és polimerizáció megkülönböztetése, példák, gyakorlati jelentőségük felismerése (pl. műanyagok). Szubsztitúciós reakciókkal létrehozható néhány vegyület (egyenlet). A felhasználás környezeti következményeinek elemzése.</p> <p>Térszerkezet és izoméria bemutatása pl. pálcikamoddell.</p> <p>Az eltérő szerkezet néhány lehetséges gyakorlati következményének megfogalmazása (pl. oktánszám).</p>	<p>< a kőolaj mint ásványkincs V.</p> <p>> freonok hatása az ózonnal XVIII., üvegházhatás XVIII.</p> <p>< összeg- és szerkezeti képlet II.</p>
<p>2. Oxigéntartalmú szénvegyületek</p> <p>A funkciós csoportok szerepe az oxigéntartalmú vegyületek megkülönböztetésében, rendszerezésében.</p> <p>Az alkoholok kémiai sajátosságai, gyakorlati jelentőségük, élettani hatásai.</p> <p>A legfontosabb karbonsavak előfordulásának és felhasználásának jellemző területei.</p> <p>Az észterek szerepe az élővilágban.</p> <p>Tisztítószerek és kozmetikumok összetevői, hatóanyagai (felületaktív anyagok, membránok).</p> <p>A szénhidrátok csoportosítása, felépítése, élettani jelentősége.</p>	<p>Tetszőleges vegyület azonosítása funkciós csoport (oxo, hidroxil, éter, karboxil, észter) alapján.</p> <p>Észterképződés és hidrolízis felírása.</p> <p>Karbonsav sav-bázis reakciójának felírása.</p> <p>Az észterek legfontosabb csoportjainak (zsírok, olajok) és a belőlük nyerhető szappanok szerkezetének bemutatása.</p> <p>Kísérlet: szőlőcukor és keményítő tulajdonságainak vizsgálata, magyarázata.</p>	<p>< sav-bázis reakciók II.</p> <p>< felületaktív anyagok III.</p> <p>< fotoszintézis egyenlete II.</p> <p>> vércukorszint XI.</p>
<p>3. Nitrogéntartalmú szénvegyületek</p>		

<p>Ammónia és aminosav sav-bázis sajátságai. A fehérjék kialakulása, kémiai összetétele, szerkezete, tulajdonságai. A fehérjék szerepe az élő szervezetek felépítésében és működésében, az enzimek hatásának magyarázata. A fehérjék mint kolloidok. Az élelmiszerek összetevői, hatásuk az egészség megőrzésére.</p>	<p>Peptidkötés kialakulása és hidrolízise (egyenlet). Enzimhatás magyarázata a kulcs-zár modell alapján. Enzimmérgek hatásának értelmezése. Teljes értékű fehérjék magyarázata.</p>	<p>> aminosavsorrend, fehérjeszintézis (DNS) XII. < katalízis III.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Szénhidrogének, földgáz és kőolaj, funkciós csoportok, alkoholok, karbonsavak, észterek, lipidek, tisztítószer és kozmetikumok, felületaktív anyagok, membránok, szénhidrátok, édesítőszer, fehérjék, kolloid rendszerek, enzimek, műanyagok.</p>	

Tematikai egység	X. Sejtbiológia		Óraszám 10 óra
Előzetes tudás	Sejt, sejtípusok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Struktúra és funkció összefüggéseinek vizsgálata az élőlényekben. Alapegységek (sejtek) sokaságának (szövetek) rendeződési módjaival a csoporttulajdonságok megértése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>1. Szerveződési szintek</p> <p>A sejt mint az élet alapegysége (Pasteur). Baktériumok, gombák, növények, állatok sejtjei (membrán, sejtfal, sejtmag, szintest, zárványok, üregek). Az egysejtűek alkalmazkodása a változatos életterekhez. Az egysejtűek gyakorlati jelentősége, felhasználása.</p> <p>Soksejtűek szerveződési szintjei: a sejtalkotó, a sejt, a szövet és a szerv.</p>	<p>Az ősnemzést cáfoló kísérletek céljának és módszerének megfogalmazása, a következtetés levonása. Baktérium, állati és növényi sejt fölismerése, a látható különbség megfogalmazása. Lebontó, élősködő, szimbionta és autotróf egysejtűek gyakorlati fontosságának megfogalmazása (élesztő, járványos betegségek, bélbaktériumok).</p>	<p>> az élet keletkezésének kérdése XVI. > fertőzések és az immunrendszer kapcsolata XI. < diffúzió, ozmózis III. > korrelációk és az evolúció elmélete(i):XVI.</p>	

	A szerveződési szint és a rendszertani csoport megkülönböztetése.	
<p>2. A sejt részei és kapcsolatai</p> <p>A határoló membrán szerepe a sejt életében. Táplálkozás endocitózissal és sejten belüli emésztéssel. Anyagok továbbítása és kijuttatása. A membrán fehérjéinek szerepe: jelfogás, rögzítés, pumpák. Ingerület-továbbítás. Aktív és passzív anyagszállítás. Sejtváz, ostor, csilló. Kettős membránnal határolt sejtalkotók: sejtmag, szintest, mitokondrium. Elmélet eredetükről, ennek bizonyítékai (Margulis).</p>	<p>A membrán-elkülönítő (lipidek) és -összekapcsoló (fehérjék) szerepének magyarázata. Aktív és passzív szállítás megkülönböztetése, példák. A membránfehérje-funkciók értelmezése és jelentőségük megfogalmazása: ingerlékenység (idegsejt), azonosító jel (immunológiai összeférhetetlenség), jelfogó (hormon receptor), rögzítő. A sejt szervecskék belső szimbiózis elméletét alátámasztó érvek megfogalmazása.</p>	<p>< micellák III; membránlipidek IX. > fehérjék IX.</p> <p>> idegrendszer, hormonok, immunitás XI.</p> <p>> szimbiózis XVIII</p>
<p>3. A sejtek energiaforgalma</p> <p>Az anyagcsere felderítésének néhány módszere (izotópos nyomjelzés, enzimmérgek hatása). Az ATP mint általános energiaátadó molekula. A fotoszintézis két lépése és termékei. Az erjedés és a biológiai oxidáció elkülönítése (Pasteur). Erjedési típusok. A biológiai oxidáció termékei. Zsákcukor az anyagcsere-térképen (esszenciális aminosavak, vitaminok, tejcukor-érzékenység).</p>	<p>Az enzimek anyagcserében betöltött központi szerepének magyarázata, gátlásuk vagy aktiválásuk szerepének megfogalmazása. Sejtmérgekkel szembeni fokozott óvatosság indoklása (cianidok, gombamérgek). A fotoszintézis és a biológiai oxidáció helyszíneinek és kapcsolatának elemzése. A minőségileg változatos táplálkozás szükségességének magyarázata.</p>	<p>< enzimek IX. < izotópok II.</p> <p>> környezetszennyezés XVIII.</p> <p>< globális anyagáramlás XVIII. < redoxi-reakciók II. > emésztés, felszívás XI.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sejt, sejtmag, szövet, szerv, korreláció, lebontó, élősködő, szimbionta, autotróf, membrán, belső emésztés, receptorfehérje, aktív és passzív transzport, erjedés, vitamin, diéta.	

Tematikai egység	XI. Az emberi szervezet		Óraszám 26 óra
Előzetes tudás	Az élőlény mint nyílt rendszer. Energianyeresi módok az élővilágban. A legfontosabb szerves molekulatípusok. A sejt energianyerő folyamatai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szervezet rendszerszerű szemléletének erősítése.</p> <p>A felépítés és a működés közötti kapcsolat értelmezése az egyes szervrendszerek vizsgálatakor.</p> <p>A szervrendszerek egészségét fenntartó, és betegségeik kockázatát csökkentő életmód elsajátítása, szokások, értékrendek, gyakorlati készségek erősítése. Gyakoribb veszélyes állapotok felismerésének képessége.</p> <p>Rendszerszemlélet és oksági gondolkodás fejlesztése a szabályozó rendszerek működését feltáró kísérletek értelmezése során. Az absztrakt gondolkodás fejlesztése az életfolyamatok szabályozásáról és vezérléséről alkotott modell általánosításával, az idegi és hormonális szabályozás közötti hasonlóságok és különbségek, valamint az egységes (neuroendokrin) rendszerbe kapcsolódás felismerése során.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>1. Emésztés, felszívás</p> <p>Az emésztés alapfolyamatai és helyszínei.</p> <p>Emésztőnedv és enzim.</p> <p>Termelődésének szabályozása (Pavlov).</p> <p>A felszívás helyszínei.</p> <p>A máj szerepe.</p> <p>Az egészséges táplálkozás feltételei.</p>	<p>A táplálkozás szervezet- és sejtszintű folyamatainak összefüggésbe hozása. A nyílt rendszer működésének értelmezése az anyagcsere példáján.</p> <p>A tápcsatorna-szakaszokban végbemenő élettani folyamatok értelmezése, ennek alapján folyamatelemzés (ábrázolás, ábraelemzés).</p> <p>Egy szerv több funkciójának értelmezése a máj példáján.</p> <p>Vita a különböző táplálkozási szokások (pl. vegetarianizmus) előnyeiről és veszélyeiről.</p>	<p>< nyílt rendszerek IV.</p> <p>< hidrolízis IX.</p> <p>< sejtanyagcsere X.</p>	
<p>2. Keringés és belső környezet</p> <p>Az egyirányú keringés fölismerése, oka (billentyűk, Harvey).</p> <p>Vér, vérplazma és nyiroknedv különbsége. A</p>	<p>A nedvkeringés rendszerszemléletű értelmezése, a testfolyadékok megkülönböztetése és összefüggésük felismerése.</p>	<p>< ozmózis, kolloidok III.</p> <p>< tápanyagok IX.</p> <p>< szén-dioxid, szén-sav reakciói II.</p> <p>< enzimek IX.</p>	

<p>bennük keringő tápanyagok és bomlástermékek. Az oxigén szállítása. A szív részei és működése. Artériák, vénák és kapillárisok kapcsolata, működése. Vérnyomás, pulzus, mérése. Vérzés, vérzéscsillapítás, sebkezelés. Véralvadás. A keringési rendszer egészsége, betegségei (magas vérnyomás, trombózis, infarktus).</p> <p>A tüdő és a vese szerepe a kiválasztásban. A szűrletképzés és visszaszívás folyamata és lépései. A vízvisszaszívás szabályozása. A kiválasztó rendszer egészsége.</p>	<p>A véralvadás folyamatának egyszerű magyarázata, a trombózisos betegségekkel való összefüggésbe hozása. Struktúra-funkció kapcsolat elemzése az érrendszer és a szívműködés példáján. Körfolyamat értelmezése a szívciklusban. Vérnyomás- és pulzusmérés: önvizsgálat és osztálytársakon; statisztikai átlag számolása és ábrázolása.</p> <p>A vese felépítése és a benne végbemenő élettani folyamatok összefüggésbe hozásán alapuló folyamatelemzés (ábrázolás, ábraelemzés).</p>	<p>< nyomás IV.</p>
<p>3. Légzés</p> <p>A légutak és a tüdő fölépítése, a légcserre mechanizmusa. A légzőmozgásokat befolyásoló hatások (léghólyagok feszülése, szédioxid-szint). Védekező reflexek. Hangadás. A légzőrendszer egészsége.</p> <p>4. Mozgás</p> <p>A csontok kapcsolódási módjai, ezek funkciói. Az ízületek fölépítése. A csont-izom rendszer mint emelő. A mozgási szervrendszer egészsége, a sérülések megelőzése.</p>	<p>A légzés szervezet- és sejtszintű folyamatainak összefüggésbe hozása. A légutak és a tüdő felépítésének, a bennük végbemenő élettani folyamatoknak az elemzése (ábrázolás, ábraelemzés). A gégeműködés összekapcsolása a fizikai ismeretekkel. Légszennyezési adatok értelmezése. A dohányzás kockázatainak elemzése.</p> <p>A csontok mechanikai szerkezete, kémiai összetétele és biológiai funkciója közötti összefüggések megfogalmazása. Csontváz(makett), koponya tanulmányozása: a csont –</p>	<p>< biológiai oxidáció: II, X. < gázok III. < redoxi- és sav-bázis reakciók II. < rezgő mozgás, rezonancia: VIII. > daganatos megbetegedések XII. < mechanika VII. < emelőelv VII.</p>

<p>5. A bőr felépítése és szerepe.</p> <p>Az erek, a zsírszövet és a mirigyek szerepe a hőszabályozásban. Bőrflóra, pattanás, mitesszer, hámlás. A bőr regenerációja. Bőrpigment, éghajlati alkalmazkodás, a napozás hatása, veszélyei. A bőr higiéniéje. A napsugárzás (UV) károsító hatása, a bőrrák felismerhetősége, veszélyessége.</p>	<p>izom kapcsolatok mechanikai értelmezése (emelő-elv). Az izomrendszer összhangjának elemzése (hajlító-feszítő). Elsősegélynyújtás különböző típusú mozgásszervi sérülések esetén.</p> <p>A bőr funkcióinak és felépítésének kapcsolata a szervezetszintű működésekkel – hőszabályozás elemzése. Bőrbetegségek: tünetek felismerése. Érvek gyűjtése a testképre ható divatok veszélyeiről.</p>	<p>< hőleadás, hőszigetelés IV. < sugárzástípusok XIII.</p>
<p>6. Idegi-hormonális rendszer</p> <p>A szabályozottság jellemzői: állapotérzékelés, negatív visszacsatolás. Technikai analógiák (Cannon). A belső összhang (homeosztázis) fenntartásának módjai, a kémiai (hormonok) és az idegi információátadás. Szabályozó (inzulin) és irányító-vezérlő (adrenalin, tiroxin) hatású hormonok. A cukorbetegség felismerése, típusai, okai, kezelése. A reflexek felismerése (Descartes, Pavlov). Az inger fogalmának értelmezése. Vegetatív működések szabályozása – stresszválaszok. Idegi-hormonális kölcsönhatások. Stressz és egészség (Selye). Érzékszerveink (látás, hallás).</p>	<p>A hormonhatás specifikusságának magyarázata a hormonreceptor kapcsolódás alapján. A szabályozás és vezérlés fogalmainak alkalmazása a hormonális és idegrendszer működésének magyarázatakor. Az idegi és hormonális szabályozás összehangoltságának magyarázata a hipotalamusz-hipofízis rendszer felépítése és működése alapján.</p> <p>Elvégzett reflexvizsgálat értelmezése.</p> <p>A vegetatív szabályozás elemzése példákon.</p> <p>Az emberi szem és fül részeinek fölismerése, a részek és funkciók kölcsönös megfeleltetése.</p>	<p>< sejtmembrán fehérjék X. > génműködés szabályozása XII.</p> <p>> ökológiai szabályozottság XVIII.</p> <p>> nemi működések hormonális szabályozása XII.</p> <p>> kémiai és viselkedési függőségek XVII.</p> <p>< hangok VIII. > fény XIII.</p>

<p>7. Immunitás</p> <p>Az immunrendszer működésének felismerése (Semmelweis, Jenner). A védettség kialakítása (Pasteur). Az immunrendszer részei, gyulladás és fajlagos immunválasz. Vércsoportok, véradás, szervátültetés. Túlműködés (allergia) és működési zavarok. Stresszhatások és immunitás.</p>	<p>Az immunrendszer működését feltáró kísérletek és az arra adott magyarázatok értelmezése. Vérátömlesztés szabályainak értelmezése. A védőoltások indokoltságának értelmezése. A testi és lelki egészség közötti összefüggés biológiai magyarázata.</p>	<p>< membránfehérjék mint antigének IX., X.</p> <p>> társas viselkedés XVII.</p> <p>lámpaláz leküzdése az előadóművészetben</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Tápanyag, alapanyagcsere, tápcsatorna, emésztőenzim, emésztés, felszívódás, légcsere, gázcsere, légutak, léghólyag, légzési perctérfogat, gége, hangszalag, asztma, folyadékter, vér, nyirok, véralvadás, trombózis, artéria, véna, kapilláris, vérkör, kamra, pitvar, szívbillentyű, szívciklus, perctérfogat, vérnyomás, ízület, függesztő öv, vázizom, ín, szalag, bemelegítés, nyújtás, hám, irha, bőralja, szőrtüsző, verejtékmirigy, faggyúmirigy, pigment, homeosztázis, vezérlés, szabályozás, negatív visszacsatolás, hormon, receptor, belső elválasztású mirigy, hipotalamusz, agyalapi mirigy-, pajzsmirigy-, hasnyálmirigy-, mellékvese-hormonok, idegsejt (neuron), reflexkör, vegetatív idegrendszer, agytörzs, agykéreg, dúc, mag, ideg, pálya, szürkeállomány, fehérállomány; fertőzés, járvány, higiénia, szerzett (specifikus) immunitás, antigén, antigén felismerés, antitest (immunglobulin), nyiroksejt (limfocita), Rh és ABO vércsoportrendszer, védőoltás, immunizálás, allergia.</p>	

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló tisztában van a szerves vegyületek csoportjaival, ezek felépítésével, az élőlényekben betöltött szerepükkel.

Ismeri az ember szervrendszereit, az azokat felépítő szerveket, ezek működését az általuk megvalósítandó életfolyamat érdekében.

Tisztában van a szervrendszerek közötti szabályozási folyamatokkal.

A tanuló érti a különböző mozgástípusokat, a haladó és periodikus mozgások jelentőségét a mindennapi életben.

11. évfolyam

Óraszám: 72

<p>Tematikai egység</p>	<p>XII. Nemzedékről nemzedékre – Genetika és szexualitás</p>		<p>Óraszám: 24 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sejt fölépítése. Vércsoport-antigének. A fehérjék szerkezete. Élettan: hormonok hatásmechanizmusa, visszacsatolások.</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az információ-kifejeződés folyamatainak megértése az élővilágban. A véletlen szerepének és a valószínűség fogalmának alkalmazása. Vizsgálati módszerek, tudományos eredmények és ezek érvényességi körének értelmezése. A vezéreltség, szabályozottság általános mechanizmusainak megértése a szaporodás és az öröklődés kapcsolatainak példáján. Az egyirányú és a körfolyamatok közti különbség megértése a nemi működések példáján. A felelős párkapcsolatok gyakorlását és a pályaválasztást segítő önismeret fejlesztése. Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének megértése. Az érveken alapuló vitakultúra fejlesztése, a felelős állásfoglalás iránti igény felkeltése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>1. Mendeli genetika</p> <p>Mendel szemléletmódja (a gén mint szerkezet nélküli egység), módszere, eredményei. Allélkölcsonhatások (dominancia). Példák emberi tulajdonságok öröklődésére. A beltenyésztés és kockázata (állattenyésztés). Példák hajlamok öröklésére. Kockázati tényezők és gének kölcsönhatása. Az egyén és a társadalom együttélése öröklött hiányokkal (diéta). A környezet hatása mennyiségi jellegek öröklésére, sok gén – egy tulajdonság kapcsolat.</p>	<p>Mendel módszereinek, eredményeinek és ezek érvényességi körének értelmezése. Öröklött jelleg megjelenésének számszerű megadása (az öröklésmenet ismeretében). Következtetés allélkölcsonhatásra (az eloszlás ismeretében). Családfa elemzése, ikervizsgálatok értelmezése. Kockázati tényező és elővigyázatosság értelmezése genetikai példán. Minőségi és mennyiségi jelleg megkülönböztetése. Mennyiségi eloszlás grafikus megjelenítésének értelmezése.</p>	<p>> állatok és növények nemesítése XVI. > öröklött viselkedésformák XVII. < anyagcsere-zavarok XI.</p>
<p>2. Molekuláris genetika</p> <p>A genetikai kapcsoltság és oka (kromoszómák). A számtartó és a számelező osztódás; a sejtciklus. A nukleinsavak alapfölepítése.</p>	<p>Az osztódások szerepének értelmezése a testi és ivarsejtek létrejöttében és a genetikai sokféleség fenntartásában.</p>	<p>< a fehérjék szerkezete IX. < a sejt felépítése X. > irodalom, informatika: információ</p>

<p>A vírusok szaporodása, vírus okozta betegségek. Testi és ivari kromoszómák. A DNS megkettőződése, információáramlás a fehérjék szintézise során (gén > fehérje > jelleg). A mutációk típusai, gyakoriságuk, lehetséges hatásaik, mutagén tényezők (sugárzás, vegyületek).</p>	<p>A biológiai információ fogalmának értelmezése az örökítő anyag példáján. A nukleinsavak örökítő szerepének bizonyítása. Kodon-szótár használata.</p> <p>Génmutáció következményének értelmezése kodon-szótár segítségével. Mutagén hatások kerülésének, illetve mérséklésének módjai – magyarázat.</p>	<p>> elektromágneses és radioaktív sugárzások típusai XIII., XIV. > mutációk és evolúció XVI. > vegyszerek és mezőgazdaság XVIII.</p>
<p>3. A génműködés szabályozása</p> <p>Példa a génműködés szabályozottságára. A szabályozott működés zavara (daganatos betegségek). Össejtek. A környezeti tényezők génmódosító hatásai (epigenetika). Tartós károsodás (szövetelhalás) és regeneráció. Az öregedés lehetséges okai. A géntechnológia lehetőségei, kockázatai és néhány alkalmazása (genetikailag módosított élőlények, génterápia). A genomika céljai.</p>	<p>Szabályozott génműködés értelmezése ábra alapján (pl. operon). Jó- és rosszindulatú daganat közti különbség értelmezése, daganatra utaló jelek fölismerése.</p> <p>Az egyéni különbségek szerepének magyarázata a gyógykezelésekben. A személyre szabott orvoslás biológiai hátterének megfogalmazása. A génterápia módszerének és etikai problémáinak összevetése, információforrások mérlegelő értékelése.</p>	<p>< szabályozottság XI.</p> <p>> molekuláris törzsfák XVI.</p>
<p>4. Szexualitás és egyedfejlődés</p> <p>Ivaros és ivartalan szaporodásformák az élővilágban. Klónozás. Kromoszomális, elődleges és másodlagos nemi jellegek. A férfi és női ivarsejtek, ivarszervek felépítése, működése, a nemi</p>	<p>Az ivartalan és az ivaros szaporodás összehasonlító jellemzése. Az ivarsejtek összevetése. A ciklikus működések megértése. A családtervezés lehetőségei kapcsán érvek és tények megbeszélése.</p>	<p>> állatok és növények nemesítése XVI. < szabályozottság, hormonok XI.</p>

<p>működések szabályozása. Fogamzástáplálás. Családtervezés és lehetőségei. A megtermékenyülés, a méhen belüli élet fő jellemzői. A magzati élet védelme. Születés, a születés utáni élet fő szakaszainak biológiai jellemzői.</p>	<p>A magzat egészséges fejlődését biztosító feltételek magyarázata. Filmek, folyamatábrák, makettek értelmezése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gén, allél, domináns, recesszív, homo- és heterozigóta, hajlam, beltenyésztés, kapcsoltság, kromoszóma (testi, ivari), mitózis, meiózis, mutáció, differenciálódás, őssejt, transzgén, GMO, genomika. Ivartalan és ivaros szaporodás (szexualitás), klónozás, tüsző, sárgatest, nemi hormon, ovuláció, menstruáció, megtermékenyülés, beágyazódás, magzat, méhlepény.</p>	

Tematikai egység	XIII. Elektromágnesség		Óraszám: 18 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Elektromos és mágneses jelenségek, az elektromos töltés, mágneses pólusok. A Föld mágnessége. Az elektromos vezetők, szigetelők. Az elektromos egyenáram, váltakozó áram. Generátorok, motorok. Az elektromos energia előállítása, szállítása, az elektromos hálózatok. Az elektromos áram élettani hatásai. A fény fizikájának alapjai, a fény felbontása. A látás fizikai alapjai. A fényjelenségek gyakorlati alkalmazásai, hatásai.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A elektromos és mágneses jelenségek, kölcsönhatások összefüggésének megállapítása, az elektromágnesség fogalmának megalkotása, jelentésének feldolgozása. Az elektromos áram kialakulásának folyamata, az elektromos energia előállításának és felhasználásának lehetőségei, jelentősége. Az áram kémiai és mágneses hatása gyakorlati alkalmazásának bemutatása. Az elektromágneses hullámok kialakulásának, teljes spektrumának megismerése. A fény hullámmodelljének, a látás folyamatának értelmezése. Színek jelentőségének bemutatása a természetben és a művészetben. A fényterjedésén alapuló optikai eszközök használatának elemzése.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>1. Mezők kölcsönhatása</p> <p>Az elektromos áram kialakulása, vezetők és szigetelők.</p>	<p>Az elektromosság, az elektromágnesség technikai fejlődését megalapozó elméleti tudás</p>	<p>< az elektromos töltések, elmozdulás az anyagokban, a szigetelők szerkezete II.</p>	

<p>Áramvezetés folyadékokban, a galvánelemek kialakulása, működése.</p> <p>Az elektromos munka és teljesítmény.</p> <p>A mágneses mező jellemzése, az elektromos mező és a mágneses mező kölcsönhatása, az elektromágneses indukció jelensége.</p>	<p>kialakulásának és kibontakozásának rendszerezése források elemzésével, időskálák készítésével: korok, tudósok, kísérletek, felfedezések.</p> <p>Az áramvezetés tanulmányozása kísérletek, modellek-szimulációk segítségével.</p> <p>Az elektromos fogyasztás mértékének elemzése a háztartások adatai alapján.</p> <p>Az indukciót bemutató kísérletek értelmezése és elemzése.</p>	<p>< az elektromos áram kémiai hatása III.</p>
<p>2. Elektromos hálózatok</p> <p>A váltakozó feszültség és váltakozó áram jellemzői. A váltakozó áram előállítása, szállítása, a transzformátor felépítése és működése.</p>	<p>Az elektromos és a mágneses jelenségeken, kölcsönhatásokon alapuló technikai eszközök működése fizikai alapjainak bemutatása és értelmezése, modellek, ábrák, animációk megalkotásával, felhasználásával.</p>	
<p>3. Elektromágneses sugárzás</p> <p>Az elektromágneses sugárzás spektruma, az elektromágneses hullámok gyakorlati alkalmazása. A fény színekre bontása, hullámként való terjedése, a látás fizikai alapjai. A geometriai optika alapjai, az optikai eszközök működése.</p>	<p>Az elektromágneses hullámok kialakulásának, terjedésük törvényszerűségeinek megismerése, az elektromágneses sugárzás teljes spektrumának, alkalmazási lehetőségeinek bemutatása.</p> <p>A fény kettős természetéből adódó terjedési jelenségek vizsgálata kísérletekkel, modellek értelmezésével.</p>	<p>< látáshibák XI.</p>

Kulcsfogalmak /fogalmak	Elektromos áram (egyenáram, váltakozó feszültség és áram) elektromos és mágneses mező, elektromágneses indukció, transzformátor, elektromágneses spektrum, elektromágneses hullámok, hullámoptika, geometriai optika.
--------------------------------	---

Tematikai egység	XIV. Modern fizika		Óraszám 18 óra
Előzetes tudás	Az atom fogalma, felépítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a modern fizika témaköreinek, vizsgálati módszereinek megkülönböztetése. A modellalkotáson és a matematikai módszereken alapuló tudományos gondolkodás fejlődésének megértése. Az atomfizika és az atommagfizika alapvető fogalmainak, jelenségeinek megismerése. A tudományos felfedezések gyakorlati alkalmazásainak megismerése: az energiatermelésben, a technikában, a gyógyászatban.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
1. Részecske és/vagy hullám A fény kettős természete, a foton. Az elektron kettős természete. A fénykibocsátás, fényelnyelés elmélete. Az atomok elektronszerkezete. A kovalens kémiai kötés. Elektronok több atom vonzásában: delokalizáció. Atomrács, rétegrács, fémek.	Az elemi részek természetének megismerése, az elektron és a foton részecske-hullám jellegének értelmezése. A vonalas színekép értelmezése a Bohr-modell (pályák) segítségével. Mengyelejev rendszerének értelmezése az atomok héjszerkezete alapján. Kovalens kötés magyarázata elektronpárokkal. Gyémánt, benzol, grafit, fémek elektronszerkezetének és fizikai tulajdonságainak kapcsolatba hozása.	< spektrum XIII. < molekulák II.	
3. Radioaktivitás Erős kölcsönhatások. Izotópatomok. A kötési energia. Természetes és mesterséges radioaktivitás.	A radioaktív sugárzás káros és gyógyító élettani hatásainak azonosítása. Az anyagvizsgálati módszerek fizikai alapjainak, technikai megvalósításainak	< a sugárzások élettani hatásai XII.	

Gyógyászati diagnosztikai és terápiás módszerek. Anyagvizsgálati módszerek fizikai hátterének megismerése.	megkülönböztetése, jelentőségük felismerése.	
4. Energiatermelés A maghasadás. A láncreakció. Az atombomba, az atomreaktor, az atomerőmű. A magfúzió.	A nukleáris energiatermelés jelentőségének értékelése, megvitatása. A maghasadáson és magfúzió alapuló energiatermelés lehetőségeinek összehasonlítása.	> fenntarthatóság XVIII.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Atom, atommag, elemi részek, elektronszerkezet, foton, izotóp, erős kölcsönhatás, kötési energia, radioaktivitás, anyagvizsgálat, láncreakció, maghasadás, magfúzió, atombomba, atomreaktor, atomerőmű.	

Tematikai egység	XV. Csillagászat: a Világegyetem múltja és jövője – az Univerzum tudományos megismerésének lehetőségei és korlátai	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Nap, Naprendszer, a bolygók mozgása, általános tömegvonzás, Kepler törvényei, üstökösök, meteorok, meteoritok, kisbolygók, a Hold jellemzői.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Világegyetem objektumainak, szerkezetének megismerése, az űrkutatás céljának, korszerű módszereinek, eredményeinek, korlátainak számbavétele. A Naprendszer felépítése, a bolygók összehasonlítása. A Nap és a Hold hatásának felismerése a Föld életére. A megismerés lehetőségeinek számbavétele: távoli galaxisok azonosítása, megfigyelése során szerzett tudás jelentősége. A Világegyetem jövőjével kapcsolatos elméletek megismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1. Az Univerzum megismerése A földi megfigyelések kiterjesztésének lehetőségei az Univerzumra: az űrkutatás módszereinek,	Az ember tudományos megismerő tevékenysége lehetőségeiről, problémáiról, eredményeiről, korlátairól	< a tér mértékei, nagyságrendjei, a távolság és a hely meghatározása I.

<p>eszközeinek fejlődése, sikerei, eredményei, korlátai. Távolság, összetétel, mozgásállapot vizsgálatára szolgáló módszerek.</p>	<p>való tájékozódás, forrásfeldolgozás, érvelés, vita alapján. A Világegyetem szerkezetéről, anyagairól szerzett mai tudás legfőbb megállapításainak, következtetéseinek rendszerezése, összehasonlítása, elemzése.</p>	
<p>2. A Naprendszer és az azon túli világ</p> <p>A Nap, a Hold sajátosságainak megismerése, hatásuk a földi életre. A csillagfejlődés folyamata, a kémiai evolúció. A Naprendszer bolygóinak összehasonlítása mozgásuk, fizikai paramétereik, anyaguk, légkörük alapján. A távoli galaxisok felfedezésének eredményei, az exobolygók kutatása.</p>	<p>A Naprendszer objektumaival összefüggő ismeretek összefoglalása, a kutatásra váró problémák megismerése, a lehetőségek bemutatása, megvitatása.</p>	<p>> a kémiai elemek kialakulása, fejlődése, a kémiai anyagok a Világegyetem egészében és a földi környezetben XVII.</p>
<p>3. Az űrkutatás</p> <p>Az űrkutatás irányai, költségei, társadalmi hatásai, a kísérletek eredményeinek hasznosítása a földi körülmények között.</p>	<p>Az Univerzum kutatása eredményeinek, hatásainak értékelése. A technikai eszközök tökéletesítésének, a fejlesztés szerepének megítélése a Világegyetem megismerésében: adatok, kísérletek, filmek, források, képek elemzése. A Világegyetem keletkezésével, jövőjével összefüggő tudományos elméletek, nézetek, legfőbb megállapítások megvitatása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Űrkutatás, Nap, Hold, Naprendszer, csillagfejlődés, bolygók, exobolygók, galaxisok.</p>	

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló ismeri a molekuláris genetika alapjelenségeit, ezek kapcsolatát a tulajdonságok öröklődésével. Ismeri az egyedszintű genetika öröklődési típusait. Tud egyszerű mendeli genetikai feladatot megoldani.

Tisztában van a szaporító szervrendszer felépítésével, ezek működésével, a fogamzás szabályozásával. Ismeri az egyedfejlődés szakaszait.

Ismeri az elektromosság alapvető jelenségeit, a modern fizika mindennapokra gyakorolt fontosabb jelenségeit.

Tisztában van a világegyetem felépítésével, az űrkutatás céljaival.

12. évfolyam**Óraszám: 64**

Tematikai egység	XVI. Kibontakozás – evolúció a Földön		Óraszám 20 óra
Előzetes tudás	Élőlények és élőlénycsoportok alkalmazkodása környezetükhöz. Földtörténeti események lemeztectonikai magyarázata. Az alkalmazkodások evolúciós értelmezése. A fejlődés jellemzői az egyéni életben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudománytörténeti folyamatok értelmezése a modellek, az elképzelések, az egymást váltó vagy egymást kiegészítő elméletek megszületéseként és háttérbe szorulásaként. A véletlen szerepének és a valószínűség fogalmának alkalmazása. Evolúciós, környezet- és természetvédelmi szempontok összekapcsolása. Módszerek, tudományos eredmények és ezek érvényességi körének elemzése. Természeti értékek és károk, környezeti károk felismerése, a cselekvési lehetőségek felmérése, a környezet iránti felelős magatartás erősítése. A fejlődéstörténeti rendszer vizsgálatát szolgáló módszerek értelmezése. A kőzetbolygó, mint változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése. Helyes időképzet kialakítása, az események sorrendiségének felismerése. A környezet iránti felelősségérzet növelése. Megalapozott érvelés kialakulása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
1. A biológiai evolúció gondolata Darwin és kortársainak érvei a fajok változása mellett. Az evolúció darwini leírása. A populációgenetikai modell (véletlen, öröklődő variációk gyakoriság-változása). Szelekció-típusok. A	Az evolúciós gondolat változásának értelmezése. Populációgenetikai folyamatok értelmezése. A korreláció-elv alkalmazása. A módszerek korlátainak, feltételeinek elemzése. Érvek és ellenérvek	< mutációk XII. < izotópos kormeghatározás XIV.	

<p>genetikai változatosságot növelő és csökkentő tényezők. A fossziliák értelmezése: az egykori élőlények rekonstrukciója (korreláció), a lelet kora. A korreláció elve: összefüggés az egyes szervek között (Cuvier) – néhány példán.</p> <p>Rezisztens kórokozók, gyomok megjelenése és terjedése. Vitatott kérdések (irányultság, önszerveződés, emberi evolúció).</p>	<p>összevetése, az evolúció mechanizmusaira vonatkozó információforrások kritikus felhasználása. Korreláció elemzése néhány példán (kétéltű bőre – légzése – környezete).</p>	
<p>2. A geoszférák története</p> <p>Az élettelen geoszférák történetének és a bioszféra evolúciójának főbb mozzanatai: az élet keletkezése, az eukarióta sejt kialakulása, az oxidáló légkör kialakulása, a soksejtű szerveződés, az élővilág szárazföldre lépése, az emberi tudat (önreflexió). Fajok nagy rendszertani egységeinek kihalása. A földtani kormeghatározás a kőzetek ásványainak izotópjai és a feltárt ősmaradványok alapján.</p> <p>A paleobiogeográfiai, paleomágnesességi vizsgálati módszerek. A hegységképződési ciklusok, a Kaledóniai-, Variszkuszi-, Eurázsiai- és Pacifikus-hegységrendszerek keletkezése. A tömeges kihalások (perm</p>	<p>Az élet spontán keletkezésével kapcsolatos néhány fő probléma értelmezése (a genetikai információ eredete, a működőképes enzimek létrejöttének kis valószínűsége). Tájékozódás a földtörténeti időskála eseményei közt (az élet megjelenése, nagy kihalások, hegységképződések hatása a földtörténetre, jégkorszakok). Magyarázatkeresés földtani eseményekre a kőzetek, földtani formák és ősmaradványok alapján.</p> <p>Érvek megvitatása a Föld (Naprendszeren belüli) különleges helyzetével kapcsolatban (hőmérséklet, anyagi összetétel, mágneses tér, a Hold szerepe). Az oxidáló légkör kialakulásának feltételezett</p>	<p>< nyílt rendszerek IV. < légkör VI. < oxidáció II., X. < fotoszintézis II, X. < lemeztectonika V.</p> <p>< modern csillagászat XV.</p>

és kréta végi) lehetséges okai. Jégkorszakok és interglaciálisok: lehetséges öngerjesztő (pozitív) és gátló (negatív) visszacsatolós ciklusok.	módja, következményeinek elemzése. A kőzetlemezmozgások hatása az éghajlatra, az élővilágra (állatföldrajzi határvonalak, ásványkincsek). A tömeges kihalások lehetséges okai mellett és ellen szóló geológiai-csillagászati érvek összevetése. A jégkorszakok hatásának értelmezése az északi félteke élővilágára, az ember elterjedésére.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Evolúció, kiválogatódás (szelekció), fosszília, korreláció, törzsfá, jégkorszak, kormeghatározás.	

Tematikai egység	XVII. Környezet és viselkedés		Óraszám 12 óra
Előzetes tudás	Öröklött és tanult magatartásformák, társas szükségletek, a kísérletezés módszerei és célja.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p><i>A viselkedés és a környezet kapcsolatának megfogalmazása, és ezen keresztül az állati és emberi viselkedés mint alkalmazkodási és környezetátalakító folyamat bemutatása.</i></p> <p>A pályaválasztást elősegítő önismeret, az önelfogadás, a társak iránti együttérzés fejlesztése. A személyes felelősség, valamint a szülők, a család, a környezet fontosságának felismerése a függőségek megelőzésében.</p> <p>Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása. Az emberfajták és kultúrák sajátosságainak és közös értékeinek fölismerése. A fogyatékkal élő emberek megértése.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
1. A viselkedés kutatása Az inger, a kulcsinger és a motiváció. Az öröklött és tanult magatartásformák és azok kombinációi (Lorenz). Jelentős kutatók módszerei, tapasztalatai és magyarázatai (Pavlov, Skinner, Köhler).	Az öröklött és tanult magatartásformák megkülönböztetése példák alapján. Vizsgálati módszer és eredmény kapcsolatának megfogalmazása etológiai példákon.	< reflex az idegélettanban XI. < öröklött jellemzők: XII.	

<p>Az állati és az emberi tájékozódás és tanulás típusai. Memória és a tanulás (rövid- és hosszú távú memória, felidézés).</p>	<p>Különböző tanulási módszerek gyűjtése, összehasonlítása különböző szempontok alapján (pl. hatékonyság). Az állati viselkedés megfigyelése, a tapasztalatok rögzítése és értelmezése (pl. természetfilm alapján).</p>	
<p>2. Evolúció és viselkedés</p> <p>A társas kapcsolatok típusai, szerepük a faj fennmaradásában. A segítőkészség génszintű (Hamilton) és csoportszintű magyarázata.</p>	<p>Szaporodási stratégiák, az állati viselkedés és a környezet összefüggéseinek elemzése (pl. territoriális viselkedés, hierarchia). A gén- és csoportszelekciós magyarázat előnyeinek és problémáinak összevetése.</p>	<p>> territórium XVIII. < szelekció, növénynevelés XI.</p>
<p>3. Az ember mint társas lény</p> <p>Az állati és az emberi kommunikáció jellemzői. Az emberi csoportokra jellemző társas viszonyok: utánzás, empátia, tartós kötődés (párkapcsolat, család), csoportnormák és ezzel kapcsolatos érzelmek. A szabálykövetés és-teremtés, az idegen csoportoktól való elkülönülés és az eltérő csoportok közti együttműködés biológiai háttere. Az ember, mint megismerő lény (utánzás, belátás, párbeszéd, gondolati sémák, előítéletek). A megküzdési stratégiák. A depresszió, a feloldatlan stressz káros hatásai (agresszió, apátia, testi tünetek), a megelőzés és a feloldás lehetséges módjai.</p>	<p><i>Az állati és emberi kommunikáció formáinak összevetése vizsgált példákon keresztül.</i> Az agressziót és gondoskodást kiváltó tényezők különbségeinek megfogalmazása az állatok és az ember között.</p> <p>Bizonyítás, meggyőzés, művészi hatás, manipuláció, reklám, előítélet fölismerése és megkülönböztetése.</p> <p>A kémiai és a viselkedési függőségek közös jellegzetességeinek fölismerése.</p>	<p>< szabályozottság XI.</p> <p>metakommunikáció (művészetek)</p> <p>< stresszreakciók XI.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reflex, kulcsinger, motiváció, adaptáció, tanulás, kommunikáció, agresszió, altruizmus, kulturális öröklődés, kötődés, empátia, agresszió, csoportnorma, verbális/nem verbális kommunikáció, stressz, megküzdés, függőség.
------------------------------------	--

Tematikai egység	XVIII. Ökológia – fenntarthatóság		Óraszám 32 óra
Előzetes tudás	Élettelen környezeti tényezők és hatásuk az élőlényekre, a tűrőképesség, a faj.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<p>Az életközösségek vizsgálatán keresztül az azokra jellemző kölcsönhatások megismerése. Az életközösségek változásának, az anyagkörforgás folyamatainak megfigyelésén és vizsgálatán keresztül a ciklikus és lineáris változások megismerése. A terepen végzett vizsgálatok során a természeti rendszerek leírására szolgáló módszerek használata.</p> <p>Összetett technológiai, társadalmi és ökológiai rendszerek elemzése. Lokális és globális szintű gondolkodásmód fejlesztése.</p> <p>Evolúciós magyarázat keresése biológiai és ezzel összefüggő fizikai, földrajzi, történelmi tényekre; az ember szerepének kritikus vizsgálata. A környezeti kár, az ipari és természeti-időjárás katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségei.</p> <p>Egészség- és környezettudatos magatartás kialakítása a hétköznapi élet minden területén, bekapcsolódás környezetvédelmi tevékenységekbe. Az ismeretek alkalmazása a fenntarthatóság és autonómia érdekében a háztartásokban és kisközösségekben.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>1. A populációk</p> <p>Egyed feletti szerveződési szintek leírására szolgáló néhány módszer. A populáció és életközösség (társulás) fogalma, jellemzői. A biológiai (ökológiai) indikáció. Populáción belüli és populációk közti kölcsönhatások: a szabályozás megvalósulása a populációk és a társulások szintjén.</p> <p>Járványok, hernyórágás: véletlenszerű és kaotikus létszámingadozások.</p>	<p>Biológiai jelzések (bioindikációk) megfigyelése és megfejtése. Az élőlények közötti kapcsolatok rendszerének elemzése.</p> <p>Összetett ökológiai rendszerek elemzése az interneten és az írott szakirodalomból gyűjtött anyagok alapján.</p>	<p>< szabályozás XI. < viselkedésökológia XVII.</p>	

<p>2. Az életközösségek</p> <p>Az életközösségek vízszintes és függőleges elrendeződésének okai.</p> <p>Táplálékpiramis (termelő-, fogyasztó-, lebontó szervezetek).</p> <p>Táplálkozási hálózatok (biológiai produkció, biomassa).</p> <p>Gyöngyvirágtól lombhullásig: ciklikus folyamatok. Beerdősülés és leromlás: egyirányú változások.</p>	<p>Életközösségek jellemzőinek vizsgálata terepen, a tapasztalatok rögzítése és értelmezése.</p> <p>A biológiai rendszerek térbeli és időbeli változásait leíró grafikonok, diagramok értelmezése.</p> <p>Mennyiségi és minőségi változások okainak elemzése.</p> <p>Struktúra és funkció összefüggéseinek elemzése egyed fölötti szerveződési szinteken.</p>	<p>< nyílt rendszerek IV.</p>
<p>3. Bio-geokémiai ciklusok</p> <p>A szén, oxigén és nitrogén körforgása a természetben.</p> <p>A Gaia-hipotézis (Lovelock).</p> <p>Emberi hatások (fokozódó üvegházhatás, az ózonréteg sérülése, savas esők, nitrátosodás).</p> <p>A környezeti kár fogalma.</p> <p>Hulladék (gazdálkodás).</p> <p>Megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p> <p>A fosszilis és nukleáris energiaforrások kiaknázásának természeti következményei.</p>	<p>A legfontosabb vegyületek (víz, szén-dioxid, ammónia, nitrogén, nitrátok, szerves molekulák) átalakulási útjainak nyomon követése az egyes geoszférákban, egészségre gyakorolt hatásuk elemzése.</p> <p>Példák a globális körfolyamatok szabályozottságára.</p> <p>A környezeti kár csökkentési lehetőségeinek megfogalmazása (határértékek, adózás, szerződések).</p> <p>A klímaváltozás lehetséges hatásainak elemző értékelése (egészségügy, mezőgazdaság, életközösségek átalkaulása).</p> <p>Az energiaforrások felhasználásának elemzése grafikonok, adatok alapján.</p> <p>Előnyök és hátrányok összevetése.</p>	<p>< a légkör összetétele, felmelegedése VI.</p> <p>< lemeztectonika V.</p> <p>< gázok sugárzáselnyelése XIII.</p> <p>< az éghajlat és a zonalitás VI.</p> <p>< energia VIII.</p> <p>< atomenergia XIV.</p>
<p>4. Történeti ökológia</p>		

<p>Az ember tájformáló hatása a történelem során (felszínformák, talaj, talajerózió, talajszennyezés, felszíni és felszín alatti vizek, vegetáció, életközösségek). Mikro- és makroklimatikus hatások.</p> <p>A járványok történelemformáló szerepe. Népeességrobbanás és -fogyatkozás okai és következményei (betegségek, védőoltások, technológiai újítások). A növekedés határai.</p>	<p>Önpusztító civilizációk és a természeti környezettel tartósan összhangban maradó gazdálkodási formák működésének elemzése (túllegeltetés, szikisedés, okai). Ártéri-fokos gazdálkodás elemzése ábra alapján. Példák elemzése a földművelés, erdészet, bányászat, ipar, vízgazdálkodás természetformáló hatásaira. Agrártájak és természetközeli tájak életközösségeinek összehasonlítása. Járványok biológiai feltételeinek magyarázata (esettanulmány).</p>	<p>< külső erők hatásai VI.</p> <p>< folyók szakaszjellege VI.</p> <p>< fertőzések XI.</p>
<p>5. Természetvédelem - környezettudatosság</p> <p>A természeti környezet terhelése (levegő, talaj, felszín alatti vizek, szennyezőanyag-kibocsátás, fajok kiirtása, az élőhelyek beszűkítése és részekre szabdalása, fajok behurcolása, megtelepítése). Fajok, területek és a biológiai sokféleség védelme. A természetvédelem lehetőségei.</p>	<p>Természeti kár elemzése példákon: az okok társadalmi hátterének, elkerülhetőségének értelmezése (talaj: a termőföld védelme; víz: szennyvíztisztítás, ivóvíz, légszennyezés-csökkentés, hulladékgazdálkodás, zaj- és rezgésvédelem). Természetvédelmi intézkedések hatékonyságának elemzése konkrét példákon. A természetvédelem genetikai hátterének értelmezése.</p>	<p>< nyílt rendszerek IV.</p> <p>< karsztvíz, ivóvíz VI.</p> <p>< radioaktivitás XIV.</p> <p>< hangok VIII.</p> <p>< genetikai sokféleség XII.</p>
<p>6. Fenntarthatóság</p> <p>Ökológiai lábnyom. Az energia- és anyagfelhasználás csökkentésének lehetőségei.</p>	<p>A fenntartható gazdálkodás biológiai feltételeinek megfogalmazása.</p>	<p>< nyílt rendszerek IV.</p>

Az ökológiai krízis társadalmi-szemléleti háttérének fő tényezői (fogyasztás, városodás, városiasodás, fosszilis energia felhasználása, globalizáció).	Az ökológiai lábnyom csökkentése lehetőségeinek megfogalmazása az iskolai, illetve lakókörnyezetben. Autonómia és együttműködés lehetőségeinek elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fajlista, korfa, szimbiózis, predáció, élősködés, antibiózis, versengés, antibiotikum, rezisztencia, a környezet eltartóképessége, diverzitás, biomassza, táplálékpiramis. Fenntarthatóság, biológiai sokféleség, ökológiai lábnyom, erózió, kibocsátás (emisszió), határérték, környezeti terhelés.	

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló ismeri az evolúció különböző típusait, képes tájékozódni az időskálán. Tisztában van a biológiai evolúció eseményeivel, ismeri a fontosabb vezérvonalakat.

Magyarázni tudja az állatok és az ember viselkedésének kiváltó okait, céljait. Értelmezni tudja az emberi viselkedés pszichológiai vonzatait.

Ismeri az ökológiai alapfogalmakat, érti az élettelen és az élő környezet összefüggéseit.

Értse az összefüggést a populációk, az életközösségek és a bioszféra működése között, lássa meg az emberi populációban is a hasonló folyamatokat.

Értelmezni tudja az emberi társadalom környezetre gyakorolt káros hatásait, ismeri a fenntarthatóság lehetőségeit.